

Fågelrapport 2011

THOMAS STRID & ANDERS ERIKSSON (RED)

Denna sammanställning är den 37:e allmänna fågelrapporten och är den nionde som tagits fram av den Nationella rapportkommittén (Nrk). Rapporten är också den 37:e i raden från SOF:s raritetskommitté (Rk). Rapporten innehåller i huvudsak fynd och sammanställningar från 2011, men också en del fynd, tillägg och rättelser från tidigare år.

Vilka arter/raser sammanställs av Nrk?

Nrk har tagit fram en rapportmall som anger vilka arter som ska sammanställas till *Fågelåret*. Utifrån denna mall har varje enskild regional rapportkommitté (rrk) markerat de aktuella fynden i *Svalan* och skrivit en kommentar som Nrk får tillgång till. Rapportmallen utgår från följande grundprinciper:

- Lägga tyngdpunkten på trender i fågelfaunan.
- Fokusera på fåglar som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade fåglar liksom arter som finns upptagna på EU:s listor. Tyngdpunkten bör ligga på att följa häckningsresultaten samt ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser.
- Redovisa fynd samt analysera de rariteter som faller utanför Rk:s behandling.

Vilka arter/raser bedöms av Rk?

Rk skall granska och bedöma alla observationer av:

- Nya arter eller raser för landet.
- Arter eller raser som för detta ändamål markerats särskilt i *Förteckning över Sveriges fågeltaxa*. Dessa återfinns på Rk:s hemsida.
- Arter i Kategori D (se nedan för definition): Dvärgsnögås, kejsargås, praktand, gulkindad kricka, buffelhuvud, kamskrake, vit pelikan, större flamingo, tatarfalk, spetsstjärtad duva, svart-

ryggad röstjärt, långstjärtad rosenfink, stäppparv, blåtjocknäbb, indigofink och gulhuvad trupial. (Även snögås förs till kategori D, men bedöms av respektive rrk.)

- Övriga observationer av arter och raser som rrk hänskjuter till Rk, eller sådana som Rk på eget initiativ önskar granska.

Så rapporterar Du

All svensk fågelrapportering sker i den nätbaserade rapportdatabasen *Svalan* www.artportalen.se/birds/. Som inloggad användare har du där tillgång till rapportformulär samt har möjlighet att ladda upp bl.a. beskrivningar, digitala bilder eller in-

FOTO: HANS CRONERT

Gulhämpling *Serinus serinus*, Furuboda (Sk) 24 april 2011.

spelningar. Respektive rrk bearbetar materialet efter behov, och genomför också granskningar av mer ovanliga observationer. Fynd av mycket sällsynta eller svårbestämda taxa går vidare för bedömning av Rk (se ovan).

Kategorier

De i Sverige anträffade fågelarterna indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt nedan:

- Kategori A: Spontant uppträdande taxa (arter och raser) som häckar eller påträffats minst en gång fr.o.m. år 1950, t.ex. lövsångare och klippsvala.

- Kategori B: Spontant uppträdande taxa (arter och raser) som påträffats minst en gång t.o.m. år 1949 men inte senare. Dessa arter utgörs av garfågel (1783), papegojalka (1860), strömand (senast 1893), dvärgskarv (1913), ökenlöpare (senast 1942) och rosentärna (1949).
- Kategori C: Inplanterade eller förrymda taxa (arter och raser), som etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd, vilket i Sverige sedan länge gäller för kanadagås, fasan och tamduva. Till denna kategori förs även fynd av fåglar som kan anses härröra från sådant bestånd utanför Sverige, vilket för tillfället gäller för amerikansk kopparand och nilgås.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Fältpiplärka *Anthus campestris*, Ravlunda (Sk) 19 maj 2011.

- Kategori D: Taxa (arter och raser) som skulle ha placerats i kategori A eller B, om det inte förelegat visst tvivel huruvida de med säkerhet har uppträtt spontant, t.ex. snögås och indigofink.
- Kategori E: Taxa (arter och raser) vilka betraktas som förrymda eller utsläppta från fångenskap (t.ex. undulat). Till denna kategori förs även införda fåglar som har häckat eller häckar i frihet, men som inte uppnått ett självreproducerande bestånd (t.ex. stripgås).

Åldersbeteckningar

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas

en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, könsmogen fågel i sin slutliga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (till exempel 1:a vinterdräkt, 1:a sommardräkt etc.). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, respektive äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K och så vidare. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K-fågel" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årskiftet. En individ kläckt sommaren 2010 var 1K t.o.m. 31.12 2010, men betecknas 2K fr.o.m. 1.1 2011. Om en fågel t.ex. är 2K eller äldre kan den betecknas 2K+.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter varje arts vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts samt hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2009. Det andra talparet anger samma sak, men specifikt för 2011. Summorna följer principen att en individ i landet utgör ett fynd, oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning förmoda att de anlänt till platsen tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför allt dagsträckande flockfåglar, som skäggtärna, som regel förutsätts ha anlänt tillsammans, därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, till exempel brunsångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlänt enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärnmåsar, passerar en lokal under samma dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, t.ex. havsfåglar, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i varje landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt uppskatta antalet.

Upptäckare, rapportör och medobservatör

För de taxa som granskats av Rk gäller att varje observation förses med namnet på upptäckaren

(se nedan) samt de övriga som dokumenterat fyndet genom att skicka in en raritetsrapport, ett fotografi eller ett band. Därutöver namnges upp till två medobservatörer. När fåglar upptäckts och/eller rapporterats och fotograferats av flera olika ornitologer kan sålunda ett flertal namn förekomma i texten. Upptäckaren av varje fågel markeras med en asterisk (*). Med upptäckare menas den eller de som först uppmärksammade fågeln. Om flera observatörer samtidigt får syn på fågeln anges av utrymmesskäl maximalt sex upptäckare och i så fall inga medobservatörer. Då informationen om vem som upptäckt en viss raritet stundtals är bristfällig, får vi be om ursäkt om någon blivit utan asterisk, men vill samtidigt passa på att uppmana till angivande av upptäckare (även om det gäller en själv) i originalrapporterna. Skälen till detta är flera: Främsta orsaken är det s.k. "Ölandssyndromet", dvs. en stor mängd ornitologer underlåter att rapportera en raritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. Anger man upptäckare (eller helt enkelt "inte upptäckt av undertecknad") på raritetsblanketten så undviker man att "stjäla åran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under en kortare observation har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" som engelskt lånord). De olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande, medan en tertialbeskrivning allena skulle bedömas såsom varande en "för mager rapport" för att fyndet skall kunna godkännas. Ju fler rapporter, desto fler infallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en rättvis bedömning från Rk:s sida. I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numera även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån försöka skilja dessa observatörer åt.

Förkortningar

Några i rapporten förekommande förkortningar:
 "(B)" – fågelns läte inspelat
 "(DNA)" – fågelns DNA har analyserats och styrkt bestämningen
 "ex." – exemplar
 "(F)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med foto
 "honf." – honfärgad
 "in litt." – genom korrespondens (in litteris [latin] "i ett brev")
 "k:a" – kyrka

"k:n" – kommun
 "N" – norr
 "Nrk" – Nationella rapportkommittén
 "NRM" – Naturhistoriska riksmuseet
 "O" – ost, öster
 "Rk" – SOF:s raritetskommitté
 "rrk" – regionala rapportkommittéer
 "S" – söder
 "s:n" – socken
 "so. dr." – sommardräkt
 "str." – sträckande
 "Tk" – SOF:s taxonomiska kommitté
 "V" – väster
 "(V)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med video
 "vi. dr." – vinterdräkt
 "†" – fågeln avliden och insamlad, efter detta tecken anges var skinnet finns förvarat

Nrk:s skribenter

Bertil Johansson, Christer Olsson, Fredrik Friberg, Kurt Ivarsson, Thomas Karlsson, Nils Kjellén, Henrik Lerner, Håkan Lernefalk, Peter Lindberg, Lars Lindell, Kristoffer Nilsson, Erik Peurell, Thomas Pettersson, Kristoffer Stighäll, Peter Strandvik, Thomas Strid, Magnus Strömberg, Martin Tjernberg och Anders Wirdheim.

Raritetskommitténs sammansättning

För rapportåret 2011 har raritetskommitténs granskningar genomförts av: Magnus Hellström, Kalmar; Mats Wærn, Färjestaden (ordförande); Anders Eriksson, Solna (sekreterare); David Erterius, Malmö; Alexander Hellquist, Visby; Hans Larsson, Tommarp och Björn Malmhagen, Skanör. Under 2011 lämnade Magnus Hellström sina åtaganden i Raritetskommittén. Vi vill tacka Magnus för hans stora engagemang under de tio åren i Rk. Han ersätts av Björn Malmhagen.

Tack

Våra varmaste tack till alla rapportkommittéer och rapportörer som behandlat och delgivit oss alla de observationer som ligger till grund för årets rapport. Vi vill även tacka Svalangruppen (Lennart Carlsson, Stefan Cherrug, Bertil Johansson och Seth Nilsson) för deras insatser.

Slutligen

Notera att alla observationer som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet, *Svalan* www.artportalen.se/birds/. Vi

hoppas att ni som läser årets rapport får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågel-fauna.

THOMAS STRID
(red. NrK)
Uringe gammelgård
147 91 Grödinge
thomas.strid@huddinge.se

ANDERS ERIKSSON
(red. Rk)
Näckrovsvägen 38
169 37 Solna
raritetskommitten@sofnet.org

Fågelåret 2011

Sammanfattat av Thomas Strid för NrK

Inget år är likt det andra när det gäller fågelförekomsten. Nedan redovisar NrK kortfattade exempel som bör lyftas fram just från år 2011. Totalt observerades **367** spontant förekommande arter (kategori A–C) i Sverige under året.

Häckfåglar, positiva trender

Fjällgäsen verkar haft ett bra häckningsår i fjällen vilket det stora antalet 1K-fåglar (38 ex.) som setts på rastplatserna under hösten indikerar. Något som gynnat fjällgäsen och andra fjällfåglar är att det var ett gott lämmelår, vilket minskar predationen på fåglar. Vakteln noterades detta år med en ny rekordnotering om inte mindre än 2 632 spelande ex. Det tidigare rekordet var på 1 813 ex. från 2007. Bästa landskapet detta år var Uppland med 389 spelande vaktlar. Orsaken till att vakteln ökar är okänd. Kanske beror det på biotopförstörelse i häckningsområden i öster. I så fall är den ökning, som vi noterar i vårt land, ett tecken på att något negativt sker med världspopulationen. En liten ökning av svart-halsad dopping har noterats med totalt 89 häckande par detta år vid Hornborgasjön. Toppskarven är nu på allvar etablerad som häckfågel i Sverige. Detta år noterades ca 35 par mot 25 föregående år. Paren är fördelade på några kolonier i Bohuslans skärgård.

Brun glada har länge haft en positiv trend och i år gjordes inte mindre än 200 fynd. Häckningar har konstaterats i Sörmland, Närke och Norrbotten. I Norrbotten bedömer man att det rör sig om 3–5 häckningar. Även röd glada hade ett bra år och numera häckar över 2 000 par bara i Skåne. Artens brant stigande kurva verkar dock börja plana ut, men den positiva trenden håller i sig. Noteras bör även att brun kärnhök verkar vara på gång att expandera norrut. Att minst en häckning skett av stäpphök i år i Stekenjokksområdet verkar vara

säkerställt. Det är inte konstigt att den valde denna plats med tanke på den extremt goda smågnagartillgången. Sträpphökens uppträdande i stort var också av rekordkaraktär med inte mindre än 192 fynd! Glädjande nog hade kungsörnen äntligen ett bra häckningsår. Av 732 kontrollerade revir var 500 besatta, och 234 par lyckades producera 288 ungar.

Småfläckig sumphöna hade ett av sina bästa år under 2000-talet med 287 spelande hannar. Glädjande nog visar skärfläckan på en fortsatt positiv utveckling, framför allt i Skåne där 529 par bedöms häcka. Svartbent strandpipare klamrar sig kvar som häckfågel i landet genom ett häckningsförsök på Öland. För övrigt gjordes fler observationer än vanligt av arten runt om i landet.

En art som hade ett mycket bra häckningsår var fjällabben. Även den utnyttjade den rika lämmelförekomsten och häckade talrikt i hela fjällområdet. Och lämlarna var naturligtvis även orsaken till att fjällugglor åter häckade i fjällkedjan. De flesta valde att häcka på den norska sidan, men minst två par slog sig ner på den svenska sidan. Även andra ugglearter såsom jorduggla och hökuggla häckade ovanligt talrikt till följd av den goda gnagarförekomsten.

Noteras bör, att efter förra årets första häckning av svarthuvad mås i Sverige, gjordes i år häckningsförsök på minst en lokal. En art som haft en positiv utveckling de senaste två decennierna är svarttärna. I år konstaterades ca 266 häckande par, vilket är det högsta antalet på mycket länge.

Just nu ökar antalet nattskärror i Sverige och övriga Europa. Det totala beståndet i Sverige uppskattas till 7 300 par. Busksångare hade ett rejält rekordår med inte mindre än 167 fåglar. Endast två år tidigare har över 100 fåglar noterats nämligen 2007 (109 ex.) och 2010 (105 ex.). Även kärnsångare har noterats i rekordantal på flera platser i landet. Slutligen nämner vi en art som expanderar kraftigt norrut i landet. Det är nötväcken som nu finns väl etablerad som häckfågel i alla svenska landskap.

Häckfåglar, negativa trender

En art som länge haft en negativ trend är brunanden. Den negativa utvecklingen för arten fortsatte även i år. Extra tråkigt är det att konstatera att arten numera ser ut att vara utgången som häckfågel i Medelpad. Från flera håll rapporteras nu om en nedgång i storskarvbeståndet. Det är tydligt att artens tidigare så expansiva utveckling har avstannat.

En art som ser ut att snart vara försvunnen som häckfågel i södra Sverige är brushanen. Den är kanske till och med redan försvunnen, eftersom inga

häckningsfynd gjordes 2011. En annan art som verkar minska är försärla. Detta är uppfattningen bland flera regionala rapportkommittéer. En art som varit mycket illa på grund av hårda vintrar är skäggesen. Dess bestånd bedöms ha halverats på två år.

Ortolansparvens kräftgång fortsätter och det ser riktigt illa ut på sikt. Frågan är vilket landskap som står näst på tur att förlora denna vackra sparv som häckfågel. Även kornsparven hade tyvärr ett mycket dåligt år trots aktiva insatser att hjälpa arten.

Flytt- och invasionsfåglar samt sparsamma arter

Den ljusbukiga rasen av prutgås hade ett mycket bra år med nytt dygnsrekord då inte mindre än 348 ex. sågs sträcka i Bohuslän 14 september. Nämnas kan även att vitkindad gås slog nytt höstrekorid vid Nabben med totalsumman 118 045 ex.

En art där antalet fynd däremot minskat drastiskt under en lång rad år är praktejder. Nu verkar antalet fynd dock ha stabiliserats på en låg nivå med 51 i år, 52 under 2010 och med bottenrekordet på 50 från 2009. Före 2004 låg antalet fynd årligen över 100. Även alförrädarens låga numerär håller i sig. Det nya bottenrekordet från 2011 skrivs till blott 13 ex.

En stor ansamling av knipa vid Torö i Sörmland bör uppmärksammas. Inte mindre än 8 600 ex. noterades 7 januari, vilket är den största ansamling som finns noterad i Sverige. Detta är en bra lokal för arten och även tidigare rekordansamlingar är observerade i detta område.

Tangerat rekord blev det för silkeshäger med tolv fynd, samma antal som 2003 och 2007. Rekord blev det för den större släktingen ägretthäger och inte mindre än 140 ex sågs under året. Häckningsindicer har funnits, men ännu har ingen säker häckning konstaterats. Arten är på expansion och blir sannolikt svensk häckfågel snart. Även svart stork hade ett bra år och 19 ex. observerades.

När det gäller så kallade havsfåglar kan det konstateras att 2011 blev ett magert år. Notabelt är emellertid att stormfågel noterades i större antal än normalt. I Bohuslän sågs 3 400 ex. under hösten.

För andra året i rad fick Sverige besök av en satellitsändarförsedd estnisk större skrikörn ("Tönn") som tillbringat sommarhalvåret i vårt land. Åter har vi märkt hur svår denna fågel är att upptäcka. Tolv landskap fick besök av örnen, som regel utan att någon kunde se den. Detta visar hur lätt även stora fåglar kan undgå upptäckt. Mindre skrikörn sågs vid 18–21 tillfällen, varav hälften i Skåne.

Till följd av en blåsig senhöst uppträdde brednåbbad simsnäppa i stort antal. Totalt observerades minst 50 ex. Även tretåig mås och alkekung sågs i stort antal av samma orsak. Tack vare den rikliga förekomsten av lämlar, även på den ryska tundran, sågs många unga bredstjärtade labbar under senhösten. Totalt observerades ca 300 ex. Medelhavstruten var återigen extremt talrik och inte mindre än 170 ex. sågs. En trut som däremot hade ett dåligt år var vittruten och blott 13 fynd gjordes.

Ovanligt många härfåglar noterades under året. Sammanlagt gjordes 112 observationer, vilket är det största antalet under den senaste tjuugoårsperioden. Rostgumpsvala hade sitt näst bästa år hittills med 18 fynd, och för citronärsla blev det tangerat årsrekord med 27 fynd. En art som däremot går kräftgång är vattenpiplärka. De fåglar som brukar övervintra i Sydsverige har sannolikt drabbats hårt av de senaste årens hårda vintrar. Totalt sågs blott 15 fåglar att jämföra med 180 ex. under rekordåret 2003. Taigasångare uppträdde mycket talrikt under 2011, och det nya årsrekordet lyder på 240 ex. Det är en ökning från föregående rekordår (2008) med 189 ex. Dess östliga släkting kungsfågelsångare hade däremot ett dåligt år och blott 29 fynd gjordes.

Sommargylling har noterats med 236 ex., den högsta årssumman under den senaste tjuugoårsperioden. Dock finns lokala variationer i landet. Antalet gyllingar i Skåne var till och med något lägre 2011, samtidigt som tydliga ökningar noterades på Öland och Gotland. Rosenstare hade sitt näst bästa år hittills och 17 ex. sågs. Rekordet från 2002 på 36 ex. var aldrig hotat. En invasionsart som sågs i ovanligt stort antal var bändelkorsnäbb. Gissningsvis rörde det sig om 10 000-tals fåglar.

Rödlista

Fågelrapporteringen blir allt viktigare när det gäller att hålla koll på hotade eller sårbara arters bestånd i vårt land. Därför anger vi numera kategorisering enligt den svenska rödlistan (2005). Denna anges, i förekommande fall, i rött efter artnamnet enligt nedanstående lista:

- RE** Nationellt utdöd
- CR** Akut hotad
- EN** Starkt hotad
- VU** Sårbar
- NT** Nära hotad

Knölsvan *Cygnus olor*

Ly lpm: 1 ex. Hällforsen, Lycksele 29–30.5 (Magnus Eriksson, Joakim Hansson). Åttonde fyndet i lappmarken.
T lpm: 1 ex. östra tunnelmyrningen, Abisko Nationalpark 12.8 (Tommy Magnusson). Tredje fyndet i lappmarken, tidigare fynd gjordes 1981 och 1990.

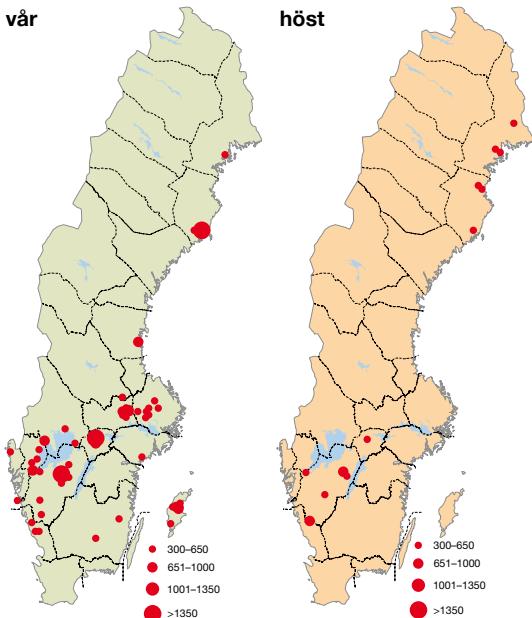
(HENRIK LERNER)

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

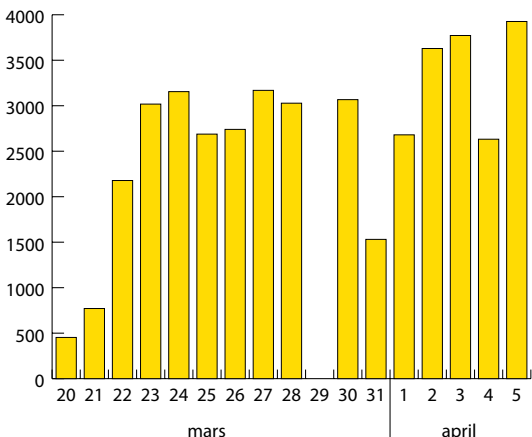
Hjd: 1 ad. Sandholmen, Linsell 26–27.3 (Per Åsberg, Göran Storensten, Christer Pålsson m.fl.). Andra fyndet i *Hjd*.

Ly lpm: 2 ex. Öreälvsbron, Örrträsk 20.3 (Rolf Wahlberg). Andra fyndet i lappmarken.

(HENRIK LERNER)

Större rastplatser för sångsvan *Cygnus cygnus* i Sverige 2011 fördelade på vår och höst.

Antal rastande sångsvanar *Cygnus cygnus* i Tysslingen under månadsskiftet mars/april 2011.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Sångsvanarna kom i många landskap sent till följd av en sen vår. Sträcket gick också snabbt på vissa platser utan någon nämnvärd rastning. Vid exempelvis Olofsfors, Ång, noterades endast 52 ex. under våren. Observationer verkar inte ha gjorts i Karungi, vid Torneälven under hösten. I vanliga fall brukar stora flockar rasta där.

(HENRIK LERNER)

Sädgås *Anser fabalis* NT

Rapporteringen av häckande sädgås är viktig, men de observationer som kommit in speglar inte alls artens förekomst.

Dlr: Ingen konstaterad häckning under året, men under häckningstid finns följande rapporter från tre olika lokaler inom Älvdalens kommun: 4 ex. 13.5 (Lennart Bratt), 1 ex. 9.6 (Uno Skog) och 1 ex. 9.6 (Uno Skog).

Ång: Inga observationer om häckning.

Vb: En häckning: Ruvande par Stavträsket, Villvattnet, Burträsk 22.5 (Tobias Burlin).

Nb: Tre häckningar samt tre observationer med svaga häckningsindici från Pajalatrakten (artens kärnområde i landskapet).

Jmt: Inga observationer om häckning.

P lpm: Rapp. med svaga häckningsindici från två platser.

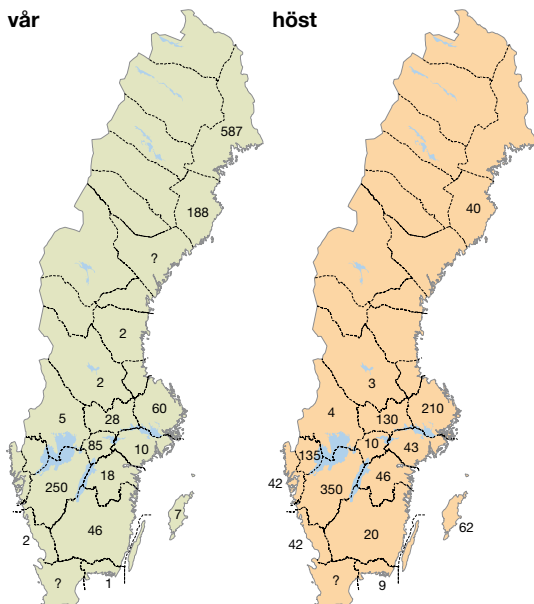
Lu lpm: Rapp. med svaga häckningsindici från sju platser.

T lpm: En trolig häckning.

Fynd av rasen:

Anser fabalis rossicus

Av de rast. tundrasädgässen i Norrbottens kustland fanns 15 stycken ringmärkta, vilka genomför sin sommarruggning i Varanger, Nordnorge. Se karta

Rapporterade sädgäss av rasen *Anser fabalis rossicus* ("tundrasädgås") vår och höst 2011.

för fördelning på vår och höst per landskap, notera att det i vissa fall är minimiuppgifter på ganska grova skattningar. Nedan anges sommarfynd (ej med på kartorna).

Vrm: 1 ex. Södra Hyn, Karlstad k:n 22.6 (Stefan Asker).

Hls: 1 ex. Ålsjön, Söderhamn k:n 11.7 (Lisette Härsjö).
(HENRIK LERNER)

Bläsgås *Anser albifrons*

Fynd av rasen:

Anser albifrons flavirostris (29/50 – 3/7)

Hl: 1 ad. Sävsjö, Lis mosse 7.12 (*Gert Hermesgård, Andreas Wernersson).

Dls: 1 ad. Hästefjord, Hästefjordsområdet 1–2.12 (F) (*Jan Johansson, Jan Uddén, Lars Bruzell).

vasjoner.no). Enda rapporten från Danmark under året kommer också från december (www.dofbasen.dk). De flesta grönländska bläsgäss lämnar rastplatser på Island redan i mitten av oktober för att bege sig mot de huvudsakliga övervintringsområdena i Storbritannien (Fox et al. 1999), så det är rimligt att anta att fynden avser vinddrivna övervintrare snarare än flyttare.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Fjällgås *Anser erythropus* CR

En ganska tydlig flyttningväg har nu utvecklats för den svenska populationen av fjällgås där Stornäset, Mpd, lokaler i Hudiksvalls kommun, Hls, Hjälstaviken, Upl, och lokaler i Norrköpings och Linköpings kommuner, Ög, hyser de stora antalen av rast.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Fjällgäss *Anser erythropus*, Sjöby (Sm) 18 september 2011.

Vg: 1 ad. Horred stn, Horred 6.12 (*Joakim Karlsson).

Dlr: 5 ex. Lindänget 1–10.12 (F) (*Staffan Eklöv, Lars Hansson).

Första fyndet i såväl Dalsland som Dalarna, och andra Hallandsfyndet. Eftersom avståndet mellan Horred i Västergötland och Lis mosse i Halland endast är cirka fem mil och endast en dag skiljer observationerna håller Rk det för troligt att det handlar om samma individ. Totalt tre fynd avseende sju fåglar innebär ett gott år för rasen. Endast 2001 med 8 fåglar och 1988 med 10 var bättre. Samtliga observationer gjordes i december vilket kan förklaras med kraftiga västvindar under månaden. Också i Norge, där rasen är mera regelbunden, noterades ett tydligt inflöde i december ([\[artsobser-\]\(http://artsobser-\) fjällgäss. I år tillkom Skatelövsområdet i Sm. I övrigt ses det endast små flockar eller enstaka individer. Det stora antalet 1K \(38\) tillskrivs ett gott lämmelår i fjällen, vilket gör att predationen på arten varit lägre. Nedan anges flockar över 10 individer samt observationer under häckningstid och anmärkningsvärda fynd.](http://artsobser-</p></div><div data-bbox=)

Sm: Som mest 10 ad. och 2 1K+ i Skatelövsområdet 17–23.9 (Mikael Persson, Therese Petersson m.fl.).

Ög: Under våren som mest 16 ex. vid Svartåmynnings naturreservat, Roxen 6.4–7.5 och 45 ex. vid Bråborg, Svensksundsviken. Under hösten räknades som mest 51 ex. in vid Svensksundsviken.

Upl: I Hjälstaviken sågs som mest 54 adulta och 28 1K under hösten. Rekord för Hjälstaviken.

Vrm: 1 ad. Hygntornet, Inre Kilsviken 7–19.5 (Joakim Landberg, Thomas Lindell m.fl.), 2 ad. Norra Hyn 17–18.5 (Dan Mangsbo, Erik Mangsbo m.fl.). Femte och sjätte fyndet i landskapet.

Dlr: 1 ad. rast. Limsjön, Leksand 26–27.4 (Conny Land, Staffan Müller, Anders Hans m.fl.). Nionde fyndet av arten i landskapet.

Hls: Som mest rastade 53 ex. vid Fiskeby, Hudiksvall k:n under våren, 10 rast. i Hudiksvall C 23–26.6. Däremot ruggade inga fåglar vid Lillfjärden under sommaren, vilket är brukligt. Under hösten fanns 104 ex. varav minst 36 1K. Utöver dessa 36 passerade 2 1K 20.8.

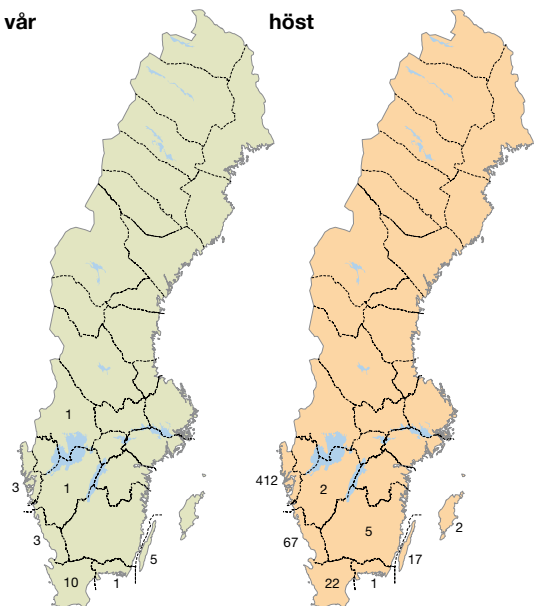
Mpd: Som mest 41 ex. Stornäsets reservat 22.4–16.5 (Göran Säwén, Bengt Allberg, Bo Johnsson m.fl.). 1 ex. Fagervik, Timrå 7.6 (Carl-Axel Forslund), 1 ad. rast. Tynderösundet 15.7 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson). Arten häckade i landskapet 2006.

Nb: 3 ad. rast. Ängesbyn 25.4–3.5 (Lars Sundberg, Lars Berggren m.fl.). 1 2K+ Norra Sunderbyn – Avan 28.7–22.8 (Mattias Nordlund m.fl.).

Ly lpm: 9 rast. Ammarnäsdeltat 11.5 (Bernt-Erik Nordenström), 8 Ammarnäsdeltat 11.5 (Bernt-Erik Nordenström), 14 Ammarnäs 12.5 (Bernt-Erik Nordenström), 11 parning Ly lpm maj, 2 ad. i par rast. Ström, Sturuman k:n 15.5 (Håkan Rune, Albin Enetjärn), 2 ad. Badsjön, Sorsele 21.5 (Bernt-Erik Nordenström), 4 rast. Ammarnäs 25.5 (Bernt-Erik Nordenström), 2 ad. Gautsträsk, tornet, Ammarnäs 26.5 (Ralf Norberg), 1 ad. Ammarnäsdeltat 30.5 (Christian Brinkman), 1 ex. Guoptje, Sorsele k:n 1–5.8 (Lars Johansson).

P lpm: 22 ex. Njallabläkke, Arjeplog k:n, 7.8 (Stefan Holmberg).

(HENRIK LERNER)

Rapporterade prutgäss av rasen *Branta bernicla hrota* ("ljusbukig prutgås") vår och höst 2011.

Grågås *Anser anser*

Bl: Nytt värsträckrekord i landskapet, 1076 ex. sträckande NO Lindö udde 6.3 (Fredrik Lennartsson, Jan Svanesson, Tomas Rodeson). Det gamla rekordet löd 763 ex. sträck. NO, Stutanabben, 13.8 2010.

(HENRIK LERNER)

Fjällgås x vitkindad gås

Branta leucopsis x *Anser erythropus*

Under året har 5 nya hybrider kläckts i samband med häckning i Hälsingland. I Hjälvstaviken sågs som mest 6 hybridungar.

Nrk: 2 ex. Oset 1.11 (Stickan Hallemark). Andra fyndet av hybridtypen i landskapet.

Upl: 6 1K Hjälvstaviken 20.9 (Holger Schielzeth).

Hls: Samhäckning mellan fjällgås och vitkindad gås. Paret fick 5 ungar.

(HENRIK LERNER)

Prutgås *Branta bernicla*

Fynd av rasen:

Branta bernicla hrota

Den 14.9 var det ett extremt dygnsrekord längs västkusten, minst 60 sydsträckande i norra Halland, 152 sträckande Vinga (Musse Björklund m.fl.) samt inte mindre än 348 sträckande Kråkudden, Boh (Uno Unger m.fl.), nytt svenskt dagsrekord. För Värmland var det andra fyndet.

Vrm: 1 ex. Hults hamn 29.5 (Anders Boström).

Fynd av rasen:

Branta bernicla nigricans (96/103–6/6)

Årets 6 fynd av 6 individer gjordes alla på hösten med fördelningen sept (3) och okt (3). Fördelningen på landskap blev Sk (3), Bl (2) och Öl (1).

Sk: 1 ad. Nabben 21.9 (Nils Kjellén, David Andersson m.fl.) och 2 ad. Nabben 6.10 (David Erterius, Andreas Wernersson, Nils Kjellén m.fl.).

Bl: 1 ad. Utlängan 28.9 (Lars-Gunnar Lundquist) och 1 ad. Utlängan 4–5.10 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almquist).

Öl: 1 ad. sträckande S Triberga läge – Segerstads fyr 18.9 (Jonas Bonnedahl, Bertil Breife, Magnus Hellström m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Flera rapportkommittéer anger att arten är ofullständigt rapporterad under året. Vi får hoppas på förbättrad rapportering till nästa år. Nedan anges endast siffror på häckande par där landskapet är relativt fullständigt undersökt (med undantag av Skåne). Under året slogs också höstsumman på Nabben. Det nya rekordet lyder 118 045 ex. är cirka 30 000 ex. mer än föregående rekord.

Sk: 183 par med ungar i Malmö stad.

Bl: 14 par med 61 ungar
Sm: 5 par
Gtl: Totalt 2203 par häckade.
Hl: 12 par.
Dls: 4 par.
Vstm: 5 par.
Dlr: 3 par.
Vb: 13 par.
Nb: 14 par.

(HENRIK LERNER)

Vitkindad gås x kanadagås

Branta leucopsis x *Branta canadensis*

Flest fynd har rapporterats från Västmanland och Dalarna. Under året har ungfåglar observerats i Västmanland från ett blandpar där den ena föräldern var hybrid vitkindad gås x kanadagås och den andra föräldern var vitkindad gås. Under våren synes en flock på 6 individer både i Västergötland och Västmanland.

Vg: 6 rast. Viskanäs, Istorp 21.3 (Joakim Karlsson).

Nrk: 1 ex. Hammarmaden, Kvismaren 23.10 (Magnus Friberg, Märten Gustavsson).

Vstm: Vid Lagårdssjön, Kolbäck 6 rast. under våren (Johan Södercrantz m.fl.) och 4 under hösten (Per Eriksson m.fl.). 1 i par med vitkindad gås och med 2 pulli Skanssjön, Hallstahammar, 11.7 (Daniel Hedenbo). Därutöver 1 ex. vardera vid Arboga 24.3 (Ulla Olsson, Torbjörn Larsson), Gnien, Ramnäs 9.4 (Thomas Forsberg), Hällby, Västerfärnebo 24.4 (Berndt Söderlund, Anders Fredricsson).

Dlr: 5 fynd av 1 ex. vardera.

(HENRIK LERNER)

Kanadagås *Branta canadensis*

Bl: Nytt sträckrekord i landskapet, 440 ex. sträckande O Lindö udde 12.3 (Fredrik Lennartsson, Lars-Magnus Jansson). Det gamla rekordet löd 360 ex. sträckande O, samma lokal, 28.3 1996.

Fynd av rasen:

Branta canadensis parvipes

Nrk: 1 rast. Hammarmaden, Kvismaren 23.10 (Magnus Friberg). Ansågs först tillhöra arten dvärgkanadagås (14.10), men observationer 23.10 indikerade rasen *parvipes*, som i dagsläget tillhör arten kanadagås.

(HENRIK LERNER)

Rödhalsad gås *Branta ruficollis* (>423 – 33)

Totalt 33 ex. har setts under året. En del av fynden kan dock utgöras av samma individer. Merparten av fynden utgjordes av enstaka ex. De dominerande månaderna var maj och oktober. Två fynd av 1K-fåglar gjordes under året. Totalsumman för Öland är den näst högsta genom tiderna.

Sk: 6 ex.: mars (1), maj (1), okt (3), nov (1).

Bl: 4 ex.: maj (2), sept (1), okt (1). 1 1K Torhamns udde

27.9 (Olof Persson, Andreas Eriksson, Conny Philipsson).

Sm: 1 ex.: nov (1). Sjätte fyndet i Ö Sm.

Öl: 11 ex.: maj (2), sept (2), okt (7). 1 1K Össby 28.10 (Jan Ohlsson, Håkan Delin m.fl.).

Gtl: 9 ex.: maj (2), sept (2), okt (5).

Hl: 1 ex.: maj (1). Tionde fyndet för landskapet (Tina Widén, Mikael Nord m.fl.).

Ög: 1 ex.: okt (1). Sjunde fyndet för landskapet (Christian Williams, Claes Nilsson m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Nilgås *Alopochen aegyptica* (246, 46)

Inga häckningar har konstaterats under året. Antalet sedda individer är fler än närmast föregående år och i höjd med toppen 2007–2008 (57, 40

FOTO: KRISTER CARLSSON

Rödhalsad gås *Branta ruficollis* 1K, Össby (Öl) 28 oktober 2011.

ex.). Skåne är det dominanta landskapet. Närmaste häckpopulation finns i Danmark. Tredje fyndet i Närke.

Sk: 40 ex., med största flocken på 8 ex.

Bl: 1 ex.

Sm: 1 ex.

Hl: 2 ex.

Vg: 1 ex.

Nrk: 1 ex. Ekbacken, Oset 22.4 (Hans-Eric Ohlsson, Albin Lundkvist m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Rostand *Tadorna ferruginea*

Totalt under året 4 ex. Rrk Öland bedömer att det bör vara en och samma hona som observerats till

och från på södra och östra Öland under våren och sommaren. Samtliga fynd bedöms vara förrymda.

Sk: 1 honf. Nabben, Falsterbonäset 4–5.8 (Lars-Bertil Nilsson, Måns Karlsson, Björn Malmhagen).

Öl: 1 honf. Gräsgårds hamn 24.4 (Åsa Nilsson, Kent Davidsson), Bröttorpsören 25.4 (Anders Lundquist), Ottenby 22–27.6 (Erik F Nordberg m.fl.), Egby udde 16–25.7 (Anders Larsson, Torun Zachrisson), Bröttorpsören – Össby 26.7 (Elsy-Britt Schildt, Björn Klevemark) och Ottenby 26.7–3.8 (Petter Ohlsson, Micael Jonsson).

Gt: 2 ex. sträck. SO Närsholmen 30.7 (Mattias Nilsson).

Vg: 1 ex. Nohagaviken 10.4 (Lars Andersson, Fredrik Åstrand).

Dlr: 1 honf. Fullsta, N Bysjön 9–13.7 (Mats Forslund).
(HÅKAN LERNEFALK)

FOTO: KENT-OVE HVASS

Amerikansk bläsand *Anas americana* hanne, Vadboden, Hornborgasjön (Vg) april 2011.

Bläsand x gräsand

Anas penelope x *Anas platyrhynchos*

Ett fynd av denna hybrid. På samma lokal sågs ett ex. även 2009. Den sågs också i mars. Troligen samma individ.

Sk: 1 hanne Svenstorp–Bolshus 25–30.3 (Karl-Erik Karlsson, Olof Jönsson).

(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk bläsand *Anas americana*

Två fynd under året, båda hannar. De flesta fynden tidigare har precis som dessa gjorts i april och maj. Detta var det tionde för Västergötland och det andra för Stockholms rapportområde.

Vg: 1 ad. hanne Vadboden, Hornborgasjön 10–22.4 (Peter Spetz, Peter Hvass).

Upl: 1 hanne Angarnsjöängen 19.4–7.5 (Tomas Ekman, Rudiger Eichler, Trygve Engdahl).

(HÅKAN LERNEFALK)

Snatterand *Anas strepera*

Under flera år har snatteranden haft en positiv utveckling. De senaste åren har dock ökningstakten minskat och tycks nu ha avstannat. Från flera rrk rapporteras om större flockar än normalt. Nionde fyndet i Hjd.

Hjd: 1 par och 2 hannar Getnäset, Storsjö 11–22.5 (Max Lundberg, Göran Storensten, Emil Moén m.fl.).

(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Totalt gjordes nio fynd under året, vilket är det lägsta antalet sedan 2003. Däremellan har 12–18 fynd per år gjorts. Åtta av årets fynd gjordes under april och maj. Ett sommarfynd gjordes på Gotland under juni. Sjunde fyndet för landskapet Blekinge.

Sk: 1 hanne Ingelstorps ängar, Kabusa skjutfält 1.4 (Nils Kjellén). 1 ad. hanne Gröna jaktstugan, Foteviken 13–15.4 (Hans-Åke Gustavsson). 1 hanne Västeråker, Lödesnäs 15–27.4 (Rickard Norenstam, Lars Nilsson, Lars-Göran Lillvik).

Bl: 1 hanne Utlängan 29.4–2.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist, Tobias Ivarsson).

Gt: 1 hanne Yttre Stockviken 14–16.6 (Jörgen Petersson, Bimbi Ollberg, Björn Klevemark).

Vg: 1 hanne Sandbetet, Detterns naturreservat 4–21.4 (Kent Kristenson, Anders Jihmanner, Göran Darefelt).

Vstm: 1 hanne Hällby, Västerfärnebo sn 17–26.4 (Kalle Källebrink).

Vrm: 1 ex. Illberg, Norra Hyn 5–19.5 (Erik Mangsbo, Dan Mangsbo).

Vb: 1 hanne Villanästornet, Umeälvens delta och slätter 28.4 (Micael Jonsson, Karl-Gunnar Rehn).

(THOMAS STRID)

Kricka x amerikansk kricka

Anas crecca x *Anas carolinensis*

Totalt har fyra fynd av hybrid mellan kricka och amerikans kricka gjorts detta år. Första fyndet för Småland och första och andra fyndet för Ångermanland.

Bl: 1 hanne Utlängan 20.4–8.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist, David Erterius).

Sm: 1 ad. hanne Uknö glo 27–30.5 (Rainer Winkler, Magnus Kasselstrand, Måns Grundsten).

Ång: 1 ex. Idbyfjärden, Arnäs s:n 3–5.5 (Jonas Konradsson, Per Holgén, Ulf Norberg, Thomas Birkö). 1 hanne Fälleviken, Säbrå s:n 13.5 (Pekka Bader, Björn Gustafsson, Leif Johansson).

(THOMAS STRID)

Snatterand x gräsand

Anas strepera x *Anas platyrhynchos*

Ett fynd under året av denna hybrid. Det första fyndet för Dalarna.

Dlr: 1 hanne rast. Fatburen 8–19.5 (Berndt Söderlund, Thomas Möller, Per-Inge Josefsson).
(HÅKAN LERNEFALK)

Stjärtand *Anas acuta* NT

Inga säkra häckningar rapporterade från Götaland. Några häckningar brukar rapporteras varje år. Från Öl och Ög finns dock uppgifter om troliga häckningar. Ifrån Sveland finns en häckning rapporterad från Dalarna. Den första häckningen sedan 2004. (rrk Dlr). I Norrland där huvudbeståndet av stjärt-

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Årta *Anas querquedula*, hanne, Bergianska trädgården, Uppsala (Upl).

and finns, har häckningar rapporterats från Norrbotten, Jämtland och Lappland. Troliga häckningar från Västerbotten. Antalet rapporter är få och motsvarar inte det häckande beståndet.

(HÅKAN LERNEFALK)

Årta *Anas querquedula* VU

Inga större förändringar har skett under året. Viss minskning rapporteras dock från några rrk. Svårt att säkert uttala sig om hur situationen för arten ser ut, men känslan är att trenden är negativ då tex även antalet spelande fåglar minskar och under våren sågs i Hornborgasjön som mest bara 20 fåglar under simfågelräkningarna, t.ex. var maxantalet våren 2002 31 ex. (rrk Vg).

I Ög uppskattades antalet 2009 till 50–75 par, vilket då var en nedskrivning från 75–100 par 2008. En grov uppskattning 2011 låter sig inte göras tyvärr men trenden verkar vara att arten fortsätter att minska (rrk Ög). Lite roligare rapport från Halland där det för första gången på flera år genomfördes en häckning (rrk Hl), och från Härjedalen med det landskapets första konstaterade häckning.

Hjd: En häckning (3 ungar), Käringsjön, Rogen, Tännäs 8.7 (Claës Ekberg, Jan Yseus, Peter Hvass).

(HÅKAN LERNEFALK)

Blåvingad årta *Anas discors* (25/26 – 1/1)

Vg: 1 hanne Hulesjön, Falköping 19–21.5 (F) (*Lennart Sundh, Ulf Andersson, Björn Arvidsson m.fl.).

FOTO: UNO UNGER

Blåvingad årta *Anas discors*, hanne med skedandhona, Hulesjön, Falköping (Vg) 21 maj 2011.

Tredje fyndet för Västergötland gjordes under typisk tid för arten – 18 av de 25 tidigare svenska fynden är gjorda i maj (helt eller delvis, de flesta i mitten av månaden), och huvuddelen av de övriga är gjorda i slutet av april. Den sammanhållna fyndbilden talar för att en absolut majoritet av fåglarna som noteras i Sverige uppträder spontant. Likt årtan är dess blåvingade amerikanska släkting en långflyttare som återvänder till häckplatser på prärien först i slutet av april–maj, och det är rimligt att anta att felflygna fåglar på vår sida Atlanten följer samma mönster.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Skedand *Anas clypeata*

Några större förändringar bedöms inte ha skett av beståndet under året.

(HÅKAN LERNEFALK)

Rödhuvas dykand *Netta rufina* (194 – 2)

Två fynd gjordes under året. En hane i sjön Östen, Västergötland i oktober och två ex. i Tåkern i maj. Detta är därmed ett dåligt år för arten.

Vg: 1 ad. hane Flistadviken, Östen 15.10 (Göran Engberg).

Ög: 2 ex. rast. Glänås, Tåkern 11.5 (Ellen Hultman, Olof Rosenqvist). 2 honor Hovtornet, Tåkern 24.7 (Knut Eriksson). 1 honf. Glänås, Tåkern 26–31.12 (Peter Berry, Per Törnquist m.fl.).

(THOMAS STRID)

Brunand *Aythya ferina* NT

Antalet rapporterade häckningar fortsätter att vara lågt och utvecklingen ser dyster ut. I Uppland rapporteras exempelvis från Sörsjön, Tämna 8 häckningar, men det är oklart om de lyckades. Enligt rapportören, Ulrik Lötberg, minskar brunanden i Sörsjön och antalet kanske till och med har halverats under de senaste tio åren. Orsaken är oklar. Ett annat exempel är Medelpad, där det görs allt färre fynd för varje år, och det är tveksamt om brunanden är att räkna som en häckfågel i Medelpad numera.

Under hösten ses dock ofta stor antal brunänder i Tåkern. Sjunde och åttonde fyndet i Åsele lappmark.

Ås lpm: 1 hane rast. Lill-Grundsjön, Fiandberg 25.4 (Isak Vahlström). 1 hane rast. Småbåtshamnen, Vilhelmina 12.5 (Isak Vahlström, Inga Olofsson).

Ög: 20 300 Tåkern (Tåkerns fältstation).

(HÅKAN LERNEFALK)

Brunand x vigg *Aythya ferina* x *Aythya fuligula*

Fynd av denna hybridkombination har gjorts i fyra landskap: Skåne, Blekinge, Sörmland och Jämtland.

Sk: 1 ad. hane Lunds reningsverksdammar 5.1–9.5 (Staffan Nilsson, Michael Tholin, Carl Tholin). 1 ad. hane Almentornet, Krankesjön 3.4 (Max Lundberg). 1 ex. Silvåkratornet, Krankesjön 3.5 (Björn Abelson). 1 hane Möllers mosse, Sjöbo 12.5 (Ola Ejdrén). 1 hane Lunds reningsverksdammar 22–27.12 (Staffan Nilsson, Henrik Jonsson).

Bl: 1 ex. Järnaviks våtmark 13.4 (Fredrik Lennartsson, Jan Svantesson).

Srm: 1 hane Sjösaviken (norra), Labro ängar 21.5 (Olle Pers).

Jmt: 1 hane Frösöbron, Östersund 19.4 (Sune Gustafsson, Pontus Wennesjö).

(THOMAS STRID)

Vitögdykand *Aythya nyroca* (63/65 – 1/1)

Ett fynd gjordes detta år, tillika tredje fyndet i Srm.

Srm: 1 ex. Berga viltvatten, Vingåker 25.5 (Ronny Nilsson, Lillemor Däckfors). Landskapets tredje fynd.

(THOMAS STRID)

Vigg x bergand *Aythya fuligula* x *Aythya marila*

Fynd har detta år gjorts av en hane i Skåne. Möjligen kan det röra sig om samma individ.

Sk: 1 hane Lunds reningsverk 12.2–12.3 (Oskar Nilsson, Andreas Wernersson m.fl.). 1 hane Limhamns småbåtshamn 5.3 (Stefan Malm, Peter Malm). 1 ex. Nöbbelövs mosse, Lund 22.3 (Björn Abelson).

(THOMAS STRID)

Bergand *Aythya marila* VU

Cirka 30 säkra häckningar rapporterade, vilket inte på något sätt speglar totala antalet häckande par. I Götaland tycks bergand bara finnas kvar som häckande på Gotland. Från Svealand finns inga säkra häckningar rapporterade. Längs Norrlandskusten har häckningar skett i Hälsingland, Ångermanland, Västerbotten och Norrbotten.

Speciellt rolig är häckningen i Hälsingland. Det är inte ofta som en ny art kan läggas till listan med häckande arter i landskapet så en häckning av bergand är väl värt att uppmärksammas. Rapporten om häckande bergand inkommer ibland och har då gällt vigg honor med mycket vitt kring näbben. En väldokumenterad häckning genomfördes på Storsjungfrun. En hona med en unge hittades i slutet av augusti bland viggarna på ön (rrk Hls).

Från fjällen där huvuddelen av bergänder häckar finns häckningar rapporterade från Jämtland och Norra Lappland.

(HÅKAN LERNEFALK)

Ejder *Somateria mollissima*

Hjd: 1 hona Bottenbäckviken, Storsjö 16.8 (Kent Moén).

1 hona kom gående på grusväg. Visade sig vara utmarglad och den avled senare Jämnvallen, Älvros 9.11 (Härjedalens rapportkommitté). Sjätte och sjunde fyndet i Härjedalen. Senast föregående fynd var från år 2004.

(THOMAS STRID)

Praktejder *Somateria spectabilis*

De två senaste åren har antalet rapporterade ex. varit 50 och 52 ex. Årets 51 ex. passar bra in i mönstret och det verkar som om de senaste årens nedgång kanske har stannat upp. Fram t.o.m. 2004 var det normalt med fler än 100 ex. per år. Ett par kommentarer från rrk:

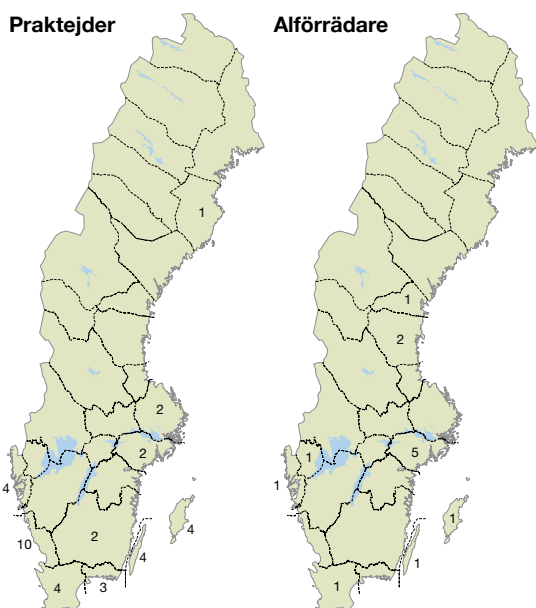
Bl: Utan att överdriva kan man konstatera att det är oerhört svårt att vaska guld längs Blekingekusten nu för tiden! Fem ex. under året är den näst lägsta årssumman någonsin, endast slaget av fjolårets fyra.

Öl: Årsumman stannade på 11–12 ex. vilket är i samma storleksordning som de närmast föregående åren, men en låg siffra i ett längre perspektiv. Årets fyndfördelning avvek påtagligt från det normala mönstret. Den fina höstsiffran på 7–8 sträckande ex., alla under två intensiva dagar, ger vid handen att vårsträcket blev en ren katastrof. Med endast två observerade sträckare genom Kalmarsund noterades en extrem bottennotering. Sedan intresset för sträckräkning av ejder m.m. började har tidigare alltid vårfynden dominerat stort (rrk ÖI).

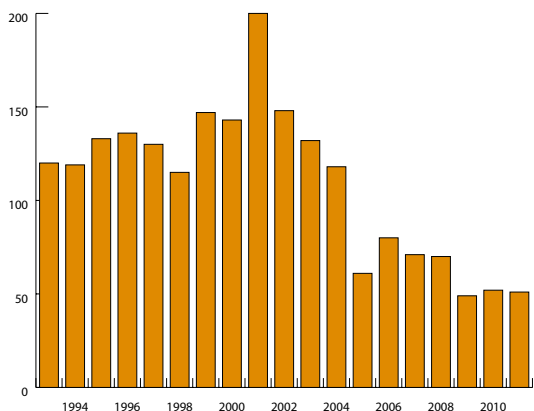
(HÅKAN LERNEFALK)

Alförrädare *Polysticta stelleri*

Årets fynd är så få, nämligen enbart 13 ex., att samtliga publiceras. Det kan jämföras med tidigare bottennotering om 18 ex. 2010. Om minskning-

Fynd av praktejder *Somateria spectabilis* och alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige våren 2011, antal ex.

Fynd av praktejder *Somateria spectabilis* i Sverige 1993–2011.

en fortsätter så är snart alförrädare en riktig raritet. Minskningen är dramatisk sedd utifrån antalen under 1990-talet, då det inte var ovanligt med runt 100 ex. under ett år. Toppåret 2000 rapporterades hela 156 ex. Fyndet i Dalsland är det första för rapportområdet.

Sk: 1 hanne sträckande O Käseberga hamn, Käseberga 3.4 (Hans Larsson, Sven Splittorff, Mårten Müller). 1 ad. hanne sträckande SO Lilla Hammars näs, Foteviken 3.4 (Tommy Holmgren).

Öl: 1 honf. rast. Gårdby hamn 14.2 (Magnus Olsson). 1 2K hona stationär Gårdby hamn – Bläsinge hamn 5–9.3 (Lars Lindell, Björn Klevermark).

Gil: 1 hona Färösunds hamn 30–31.3 (Torsten Green-Petersen, Carl Tholin, Kjell Mathson). 1 ad. hona Skärsände, Skär 19–20.4 (Roland Staav).

Bob: 1 honf. Hyppeln 13.2 (Magnus Unger). 1 honf. Långeskär, Havstensunds skärgård 7.7 (Matti Åhlund).

Ds: 1 ad. hona rast. Upperud 23.1 (Per Karlsson Linderrum, Anders Olovsson, Per Undeland, Göran Cederholm m.fl.).

Srm: 1 ad. hanne rast. Landsort 24.2 (Svante Åberg). 3 honfärgade Knappelskär – Gårdsfjärden – Nynäshamn – Bedarön – Landsort 5–26.3 (Jan Ohlsson). 1 ad. hanne stationär Torskbådan, Hartsö skärgård 26.5–16.6 (Lennart Wahlén, Janne Oldebring).

Hls: 2 ex. stationär Kuggören 2–7.1 (Mats Axbrink, Per-Ivar Persson). 1 ex. Kuggören 30.1 (Bo Fagerström, Yngve Wiklund).

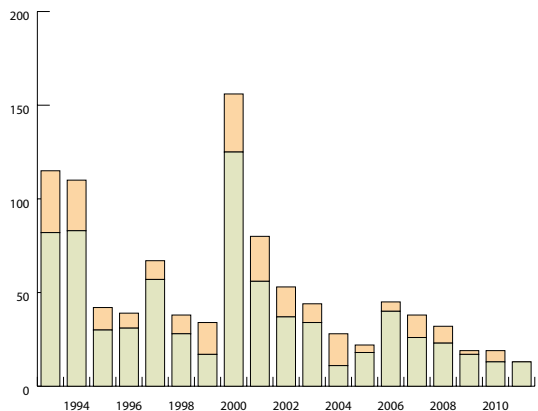
Mpd: 1 honf. stationär Lörudden, Njurunda 17.1 (Stafan Bergman, Johan Södercrantz).

(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*

(15/15 – 2/2)

Sk: 1 hanne Norra Häljaröd 15.4 (Håkan Johansson, Alf Petersson, Johan Stenlund m.fl.) och med största sannolikhet samma fågel Sibirien, Södra Utmarken 18.4 (Mats Rellmar).

Fynd av alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige 1993–2011 fördelade på vår (grönt) och höst (orange).

HL: 1 ad. hanne Påarp 30.4–5.5 (*Anders Wirdheim, Uno Unger, Magnus Unger m.fl.).

Årets fynd är typiska både avseende datum och plats. Amerikansk sjöorre är noterad längs med kuststräckan Västergötland – Halland – Skåne – Blekinge – Öland. Antagligen går vårsträckande fåglar genom finska viken upp mot sibiriska tundran, så fynd i norra Östersjön kanske dröjer. Däremot kan man tänka sig att arten dyker upp i Bohuslän, längs Smålandskusten eller på Gotland inom kort.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata* (99 – 3)
Tre fynd gjordes 2011. Dels en honfärgad ungfågel som först sågs i Halland och sedan i Skåne, dels

FOTO: GÖRAN SNYG

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana* hanne tillsammans med sjöorrar, Påarp (HI) 1 maj 2011.

två hannar. Av de sistnämnda sågs en i augusti på Gotland och en i Västmanland i maj. Augustifynd är ovanliga. Endast tre tidigare augustifynd finns i Artportalen. Fjärde fyndet för Gtl. Andra fyndet i Vstm.

Sk: 1 1K honf. Båstads hamn 21.10–16.11 (Örjan Sjögren, Ivan Sjögren).

Gtl: 1 ad. hanne förbiflygande Hoburgen 21.8 (Stellan Hedgren).

HL: 1 1K honf. Glommens sten 19–20.10 (Stefan Lagerblad, Stefan Hage).

Vstm: 1 ad. hanne Sävholmen, Kolbäcksn 26.5 (Ulf Carlson, Thomas Hedström).

(HÅKAN LERNEFALK)

Knipa *Bucephala clangula*

Srm: 8600 ex. rast. Stenstrand, Torö 7.1 (Elisabeth Stursson, Svante Söderholm).

Detta är den största ansamling som någonsin rapporterats i Artportalen. Flockar med mer än 4000 fåglar finns i Artportalen endast noterat från Stockholms skärgård och då huvudsakligen från samma plats där årets rekordansamling noterades.

(THOMAS STRID)

Salskrake *Mergellus albellus*

De flesta salskrakar häckar i inlandet i Norrbottens och Västerbottens län. Det är områden som inte är så väl besökta och antalet rapporterade häckningar blir därför lågt. Häckningar har rapporterats från

FOTO: STEFAN HAGE

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata* hona tillsammans med sjöorre, Glommen (HI) 20 oktober 2011.

Å lpm, Ly lpm, P lpm och Lu lpm. Möjliga häckningar finns rapporterade från Vb och Nb. Flockar över 100 ex. har rapporterats från Sk, Bl, Ö Sm, Öl, Gtl, Vg, NrK, Ög, Srm och Upl. Femte fyndet i Härjedalen och sjätte häckningen i Åsele lappmark.

Hjd: 1 ex. rast. Getnäset, Storsjö 26.4 (Kent Moén, Emil Moén, Eva Moén).

(HÅKAN LERNEFALK)

Knipa x salskrake ”knipskrake”

Bucephala clangula x *Mergellus albellus*

Fjärde året i rad med fynd av denna hybrid. Andra fyndet i Göteborgs rapportområde.

Vg: 1 2K+ hanne Stora Amundö 21.10 (Uno Unger).

(HÅKAN LERNEFALK)

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

Efter ett par år då den långa trenden av ökande summor tycktes vara bruten, noteras ett relativt överlägset rekord: 2632 spelande. I topp bland landskap ligger Uppland med 389 spelande hannar.

En viss trötthet börjar skönjas bland landets rrk, och regionala sammanställningar saknas i år från viktiga landskap som Öland (där jag på egen hand uppskattat antalen baserat på rapporter i *Svalan*).

2640 spelande ex. slår 2007 års 1813 spelande med ca 30 procent. Den starka förekomsten gäller för i stort sett hela Sverige. Vakteln är just nu kanske den vanligaste av alla de arter där samtliga fynd följs upp och sammanställs såväl regionalt som nationellt. Det förefaller svårt att förklara uppträdandet på annat vis än att en framgångsrik häckande population har etablerats i landet, och detta under en period när en lång rad andra utpräglade jordbruksarter gått starkt tillbaka. På 25 år har vakteln gått från att vara en subraritet i antalsnivå med aftonfalk och turturduva till att idag vara ett regelbundet och hyfsat vanligt inslag i våra jordbruksbygder. I de allra flesta delarna av landet är det nu mer originellt att hitta en sjungande ortolansparv än en spelande vaktel. Vem hade anat det för 25 år sedan?

Fortfarande saknar ökningen en vettig förklaring. Knappt några svenska tropikflyttare kan visa upp samma ökning i antal. Vad är det som har förbättrats på våra jordbruksbygder, i artens övervintringsområden eller på artens flyttvägar? Tidigare fanns en idé om övergivna storjordbruk i Östeuropa efter kommunismens fall som en gynnsam häckningsmiljö och källa (jfr kornknarr och stäpphök), och att våra svenska jordbruksbygder egentligen bara var en "populationsmässig sänka" som fick det som spillde över från andra sidan Östersjön. Håller denna förklaring fortfarande? Om så: Kan variationen i antal kopplas till olika vädersituationer under försommaren när vakteln anländer? Svar önskas till "oförstående".

För egen del har jag svårt att tänka mig att denna trend med återkommande toppnoteringar kommer att hålla. Kommer kanske år 2011 gå till historien som ett mycket svårslaget "all time high"?

I *Fåglarna i Sverige* (2012) uppskattas populationen till 1000 par, baserat på "medelantalet spelande hannar per år under perioden 2002–2008". Kommentarer från ett urval av rrk:

Sk: Totalsumman om 256 vaktlar saknar motstycke i rapportsammanställningarnas historia. Tidigare högstasummor var 143 ex. 2005, 135 ex. 2006, 121 ex. 2007 och 87 ex. 2002. Populationsutvecklingen har varit helt magisk de senaste decennierna och arten har gått från att vara med nöd årligt förekommande (den uteblev helt 1984 och 1985) till närapå allmänt spridd i landskapet. Årsmedelvärdena per 5- respektive 10-årsperiod har gått från 4 ex./år 1975–1979, via 5 ex./år

1980–1989 och 23 ex./år 1990–1999 till 92 ex./år 2000–2009.

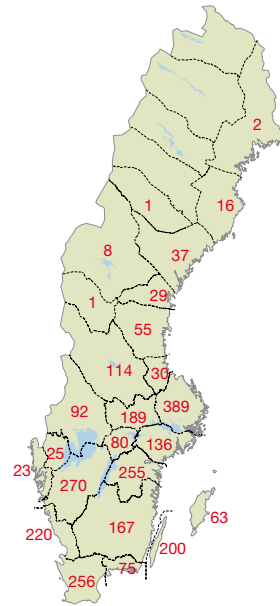
Bl: Årssumman krossar alla tidigare rekord med råge, det tidigare rekordet löd på 19 fåglar från 2006 (*FBI* 43: 41).

Hl: Totalt ca 220 spelande hannar varav ca 150 i Falkenbergs kommun, vid nattfågelinventering den 4.6 hördes 37 ex. och den 26.6 hela 85 ex. (Magnus Andersson).

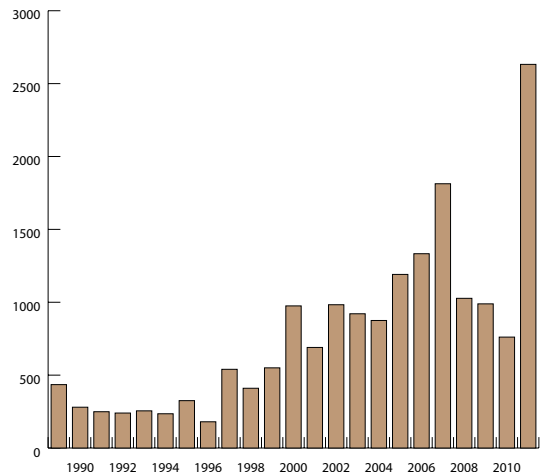
Vg: "Totalt noterades ca 270 spelande fåglar räknat på maxsumma per lokal. Ett antal som verkligen imponerar jämfört med de senaste åren och innebär ett nytt prydligt rekord! På flera ställen verkar vaktlarna suttit nästan överallt!"

Nrk: Aldrig tidigare har så många spelande vaktlar hörts i landskapet. Minst 80 olika individer har rapporterats. Det är hela 25 fler än det tidigare rekordåret 2007.

Srm: "Årssumman (110 sp.) är med god marginal den

Landskapsvis fördelning av spelande vaktlar *Coturnix coturnix* våren och sommaren 2011.

Fynd av vaktel *Coturnix coturnix* i Sverige 1989–2011.

högsta hittills och för första gången noteras fler än 100 fåglar, ett enskilt år, i rapportområdet. Årets summa kan jämföras med genomsnittet, 52 spelande/år, under perioden 2000–2010. Den tidigare högsta siffran kommer från 2007 då 68 spelande fåglar rapporterades.”

Stblm: Totalt noterades hela 90 spelande fåglar. Det gamla rekordet från 2007 med max 47 spelande ex. krossades med bred marginal. Årets toppnotering kan jämföras med endast 13 ex. året före.

Upl: Efter rekordåret 2007, med 286 spelande, minskade antalet påtagligt följande tre år (107 ex. 2008, 108 ex. 2009 och 67 ex. 2010). Prognosen var alltså inte alltför hoppningivande inför årets säsong. Helt normalt anlände en del vaktlar i maj innan det plötsligt, något oväntat, brakade loss i början av juni. Vid sommarens slut kunde ett makalöst rekord summeras – minst 325 spelande i rapportområdet!

Vstm: 191 ex. är det högsta antalet observerade vaktlar och slår det tidigare rekordåret 2007 (171 ex.). Efter fyra år i rad med vikande antal spelande vaktlar bröts alltså trenden på ett mycket glädjande sätt.

Dlr: Vakteln hade ett rekorduppträdande under året med sammanlagt 114 spelande fåglar! Det tidigare rekordet var 47 ex. år 2007 följt av 35 ex. år 2002.

Nordligt fynd:

Ås lpm: 1 ex. Borgafjäll 2–26.7 (Per Wahlgren m.fl.). Sjtäte fyndet i Åsele lappmark.

Häckningar och troliga häckningar samt septemberfynd:

Bl: 1 ex. Munkahusviken 12.9 (Manfred Dornhäuser).

Sm: Max 3 ex. Kråkerum, Mönsterås 22.8-15.9 (Leon Axelsson Widén, Thomas Nilsson m.fl.). 1 ex. Bottorpslätten, Kalmar 5–7.9 (Björn Liedén, Björn Klevermark). 12 ex. Grustaget, Ryningen, Högsby 10–22.9 (Calle Ljungberg, Kenneth Rosén m.fl.). 1 ex. Stävlö, Kalmar 16–23.9 (Harald Persson). 1 ex. Åkebo, Vimmerby 16.9 (Johan Wiktorsson). 1 ex. södra ängarna, Lidhemssjön 5.9 (Krister Carlsson). 1 ex. Tovrida, Lekeryd 9.9 (Toni Hermansson) och 1 ex. Torsberg 14.9 (Björn Malmgren).

Boh: 1 ex. Mollön, Herrestad, Uddevalla 22.9 (Jan Johansson, Jörgen Olsson).

Vg: Minst en konstaterad häckning vid Hornborgasjön (1+1 ungar sågs i september).

Upl: 1 ex. rast Angarnsjöängen 6.9 (Håkan Markstedt). 2 ex. Fjårdhundraslätten 22.9 (Sören Franccen).

I särklass tidigast i Sverige var 1 ex. rast. Skanörs kyrka, Falsterbonäset 23.4 (Jan-åke Hillarp). Ett annat tidigt och något udda fynd kommer från Dalarna – 1 ex. Gagnefs golfbana, Gagnef 4.5 (Conny Trogen) – som placeras i kategori D. Rrk Dlr kommenterar: ”Datum och oskyggt beteende gör att rrk anser att denna fågel troligen kommer från hägn”.

Källa: Ottosson, U., Ottvall, R m.fl. 2012. *Fågeln i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad.

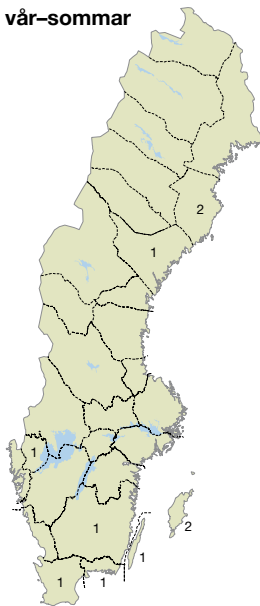
(FREDRIK FRIBERG)

Svarnäbbad islom *Gavia immer*

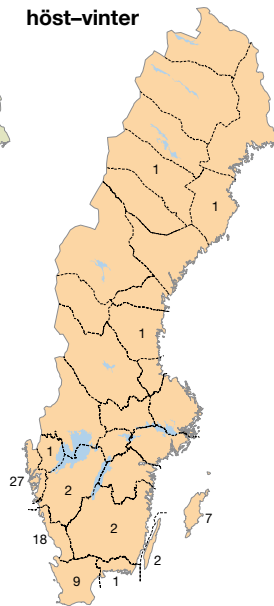
Som vanligt är det svårt att uppskatta det verkliga antalet eftersom det kan gömma sig flera dubbelräkningar i materialet. Totalt gjordes 82 fynd under året, varav 3 var vinterfynd, 10 vårfynd och 69 höstfynd. Denna fördelning får anses vara normal. Merparten av fynden är från Västkusten, men under året gjordes det 19 Östersjö-fynd och 7 inlandsfynd. De sistnämnda listas här:

Sm: 1 2K+ str S Huliesjön 3.12 (Jonas Starck).

vår-sommar

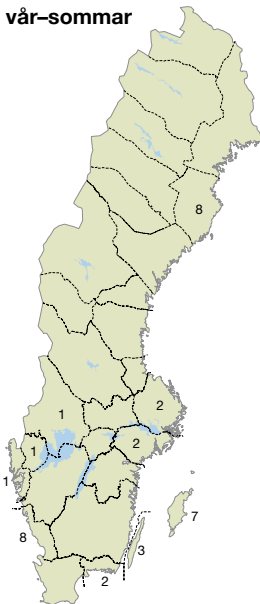

höst-vinter

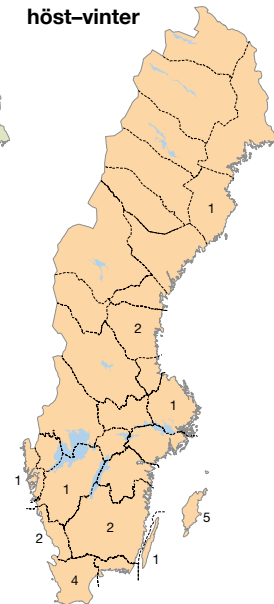

Svarnäbbad islom *Gavia immer* i Sverige 2011, antal ex. fördelade på mars–augusti och september–februari.

vår-sommar

höst-vinter

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* i Sverige 2011, antal ex. fördelade på mars–augusti och september–februari.

Dls: 1 ad. str. N Rörvik, Vänersborg 24.4 (Ingemar Johansson). 1 ad. Rörvik, Vänersborg 13.10 (Ingemar Johansson), även sedd i Vg.

Vg: 1 ad. Vänersborgsviken 7.10 (Göran Darefelt). 1 1K rast. Vänersborgsviken 27–31.10 (Håkan Eliasson, Göran Darefelt, Tony Norman m.fl.).

Vb: 1 ex. Jörnsträsket, Jörn, 13.10 (Joakim Wallström).

Ly lpm: 1 1K Blattnicksele 9.10 (Fredrik Grensman). Åttonde fyndet i *Ly lpm*.

Den månadsvisa fördelningen blev: jan (2), feb (1), apr (3), maj (7), aug (2), sep (7), okt (37), nov (9) och dec (14). Landskapsvis fördelning: Sk (10), Bl (2), Sm (3), Öl (3), Gtl (9), Hl (18), Boh (27), Vg (3), Dls (2), Hls (1), Ång (1), Vb (3) och *Ly lpm* (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: GÖRAN SNYGG

Vitnåbbad islom *Gavia adamsii*, Påarp (Hl) 1 maj 2011.

Vitnåbbad islom *Gavia adamsii*

Totalt gjordes 55 fynd under året, varav 4 var vinterfynd, 34 vårfynd, 1 sommarfynd och 16 höstfynd. Totalsumman är densamma som 2010 och måste betraktas som låg jämfört med tidigare under 2000-talet. Det bör dessutom noteras att det i summan sannolikt gömmer sig ett antal dubbelräkningar, där samma individer setts i mer än ett landskap.

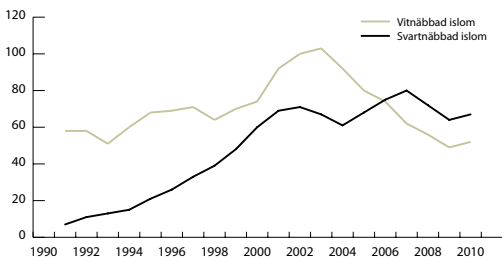
Tre landskap dominerar (som vanligt) fyndstatistiken: Hl, Gtl och Vb. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (4), Bl (2), Sm (2), Öl (4), Gtl (12), Hl (10), Boh (2), Vg (1), Dls (1), Srm (2), Upl (3), Vrm (1), Hls (2) och Vb (9).

Den månadsvisa fördelningen är jan (1), mar (3), apr (4), maj (26), jun (1), jul (1), aug (1), sep (6),

FOTO: PER SMITTERBERG

Vitnåbbad islom *Gavia adamsii* 2K Lickershamn (Gtl) 9 maj 2011.

Rullande treårsmedelvärden för antal fynd av svartnåbbad islom (mörk kurva) och vitnåbbad islom (ljus kurva) i Sverige 1990–2011. Samtidigt som kurvorna i viss mån följer varandra är det uppenbart att den svartnåbbade ökar i antal medan den vitnåbbade numera minskar markant.

okt (2), nov (7) och dec (3). Två inlandsfynd gjordes under året:

Sm: 1 ad. rast. norra Ralången, Aneby 18–19.11 (Mats Thorin, Gunnel Thorin, Lennart Fritzon m.fl.).

Dls: 1 2K rast. Gälle udde, Vänersborgs kommun 16.7 (Mattias Sköld).

Slutligen bör även en långstannare nämnas:

Gtl: 1 2K Lickershamn, Stenkyrka s:n 19.4–10.7 (Clas Hermansson, Magnus Larsson, Susanne Larsson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. islom *Gavia immer/adamsii*

Totalt 17 fynd under året fördelade på apr (2), maj (2), jun (1), sep (2), okt (9) och nov (1). Av dessa

är sju från Östersjön och sju från västkusten. Av de resterande tre sågs två vid Falsterbo och det tredje var ett inlandsfynd:

Vrm: 1 str. Ladholmen, Värmlandsnäs sydspets 11.10 (Stefan Asker).

(ANDERS WIRDHEIM)

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Smådoppingen är känslig. Hårda vintrar brukar medföra ett lägre antal häckande par, men antalet troliga och säkra häckningar är endast något lägre än fram till 2009. Trots att vintern 2010/2011 också var tämligen kall. Från Bohuslän rapporteras att beståndet i landskapet verkar ha klarat de två hårda vintrarna 2009–10 och 2010–11 förvånansvärt bra av rapporterna att döma och från Uppland bedöms populationen fortsatt stark trots de stränga vintrarna. För Uppland anses också summorna vara i nivå med åren 2004–2010. I Skåne bedöms dock populationen minskat tack vare de hårda vintrarna.

(THOMAS KARLSSON)

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

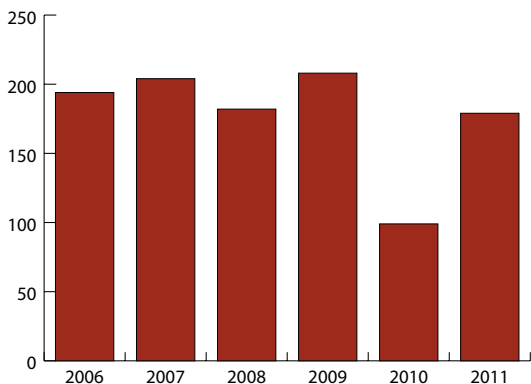
Skäggdoppingen är den vanligaste av doppingarterna som häckar i Sverige. Trots detta är fynden och även häckningarna ovanliga i vissa delar av landet. Utöver nedan angivna uppgifter får väl skäggdoppingen anses som vanlig.

Öl: 1 ruvande Östra Grönhögendammen 21.5 (Peter Strandvik, Peter Keil, Kerstin Thelin). Utöver rapporten ovan finns observationer där spel eller parning observerats från ytterligare fem lokaler (Rrk Öland).

Bob: Skäggdoppingspar i lämplig häckningsmiljö har rapporterats från åtta lokaler med tillsammans 12 par, vilket motsvarar ungefär 25 procent av det bohuslänska beståndet (Rrk Bohuslän)

Vb: Detta år finns endast tre häckningar inrapporterade, 2 från Uds och 1 från Robertsfors. Utöver detta finns ytterligare åtta rapporter som indikerar att häckning kan ha förekommit (Rrk Västerbotten).

Nb: Luleå kommun: 12 par Måttsundsfjärden, Alvik-/Ers-

Antalet rapporterade troliga och säkra häckningar av smådopping *Tachybaptus ruficollis* i Sverige 2006–2011.

näsomr. 30.4–8.10 (Mattias Nordlund m.fl.), 1 häckning (3+2 ungar) Mjölkuddstjärn (Herman Sundqvist, Emmy Sundqvist m.fl.), 10 par Gammelstadsvikens nat. res. (Mattias Nordlund m.fl.), 3 par Mörorfjärden, Alvik-/Ersnäsområdet (Anders Johansson m.fl.), 1 ex. Örnabben, Örnman 14–22.5 (Tord Gustafsson, Andreas Livbom). Piteå kommun: 3 par Berntäsfjärden (Maiken Arvidsson, Tryggve Arvidsson m.fl.). 1 par Harrbäcksfjärden NV E4 6.5–17.6 (Stefan Holmberg m.fl.), 1 par Harrbäcksfjärden SO E4 7–29.5 (Mats Axbrink m.fl.). 1 häckning Ängesviken, Bergsviken 12.5–31.7 (Tomas Carlsson m.fl.). Haparanda kommun: 7 par Stadsviken, Haparanda 27.4–17.8 (Jouni Ylipekkala m.fl.), 1 häckning Torneälvstrand (Jouni Ylipekkala). Häckar dessutom med flera par i grunda sjöar och havsvikar i Piteå, Luleå och Haparanda kommuner (Rrk Norrbotten).

Jm: 1 Ändsjön häckade troligtvis fyra par som fick totalt elva ungar (Rrk Jämtland).

Ås lpm: Femte fyndet gjordes med 1 ex. vid Laxbäcken 9.5 (Inga Olofsson).

P lpm: 1 ex. Hornavan 14.5 (Kenth Elofsson), 8:e fyndet.

Lu lpm: 1 ex. rast Mattisudden 6.5 (Kjell Johansson, Kjell Wägberg, Sonja Kuoljok), 10:e fyndet.

T lpm: 1 par Jukkasjärvi 17.5 (Lotta Nygård, Karin Molin), 9:e fyndet.

(THOMAS KARLSSON)

Gråhakedopping *Podiceps griseogen*

Riksinventeringen av gråhakedoppingen 2011 genomfördes med mycket skiftande insats under häckningssäsongen, vilket framkommer av de regionala sammanställningarna.

Sk: Fåglar i lämplig häckmiljö sågs på 110 lokaler, varav lyckad häckning skedde på minst 43 (Rrk Sk).

Sm: 1 par Dörby Kyrka, Smedby. 1 par byggde bo och parade sig åter i Gransjön, Tranås men inte heller i är lyckades häckningen (Rrk Sm).

Öl: Minst 8 säkra häckningar.

Gtl: 71 par hittades under riksinventeringen (Rrk Gtl).

Hl: 7 par på lämpliga häckningslokaler, fördelade på 2 par i Falkenberg kommun och 5 par i Laholms kommun. Endast två av paren lyckades få fram ungar (Rrk Hl).

Bob: Aldrig noterad som häckfågel i Bohuslän (Rrk Boh).

Vg: Antal registrerade par 183–188, fördelat på 9 lokaler. Antal par i Hornborgasjön är beräknat till 175–180. Utanför Hornborgasjön förefaller 3 par fått ut ungar. Häckningsframgången i Hornborgasjön bedömdes som ganska dålig, men ingen inventering har genomförts (Peder Hedberg-Fält).

Dls: Inga säkra eller troliga häckningar i Dalsland (Rrk Dls).

Nrk: De senaste åren har ju visat vitt skilda förekomster i landskapet men år 2011 torde vara den mest rättvisande. Glädjande nog är resultatet av inventeringen rejält bättre än flera av de senare årens. En uppskattning av antalet par som gick till häckning uppgår till 20 (Rrk Nrk).

Ög: Vid Tåkern gjordes ingen inventering under året. 16 par rapporterades i Tåkern men eftersom den inte in-

venterades gömmer sig många i vassen. Senast den inventerades 2006 räknades 53 par in och det tycks som den är stabil. Utöver Tåkern konstaterades en häckning vid Älgsjö gård. Återigen rapporterades arten från Äspholm, Arkesunds skärgård (Jonas Elfström) vilket är värt att notera. Arten sågs endast på ytterligare 3 lokaler under häckningstid vilket kan indikera en tillbakagång och uppskattningsvis häckar 60–70 par i landskapet (Rrk Ög).

Srm: Inga konstaterad häckningar (Rrk Södermanland).

Upl: Totalt 33 häckningar och ytterligare 21 par under häckningstid på möjliga häckningsplatser innebär all time high (Rrk Upl).

Vstm: 1 par Frövisjön, Skultuna, 19.4–8.8 (Markus Rehnberg m.fl.). 1 par Noren, Norberg, 20.4–21.5 (Bengt Lindberg m.fl.).

Vrm: Inga häckningar (Rrk Vrm).

Dlr: I Bingsjön, Rättvik, häckade minst 1 par (Michael Löfroth, Torbjörn Hegedüs). Sammantaget bör 1–2 par häcka i Dalarna (Rrk Dlr).

Gstr: En trolig häckning Bysjön, Bodås. En lyckad kusthäckning vid Harkskär (Per Aspenberg, Esbjörn Nordlund, Marcus Bergström).

Hls: Resultatet publicerades i *FiX* 4:11 (Rrk Hls).

Mpd: Fynd under häckningstid: 1 par Västerviken, Mingen 26.4–7.5 (Bengt Allberg, Ingemar Marklund, Bengt-Olof Nilsson m.fl.).

Ång: 1 par på bo Högstatjärn, Forsed (Urban Grenmyr, Kurt Holmqvist), 2 par Sursundet, Nora (Kurt Holmqvist m.fl.), 2 par Trehörningsjön (Roland Sjöquist), 1 par Idbyfjärden (Jonas Konradsson), Trolig häckning: 1 par Skuleviken, Skulesjön, Nätra s:n (Svenolof Johans-

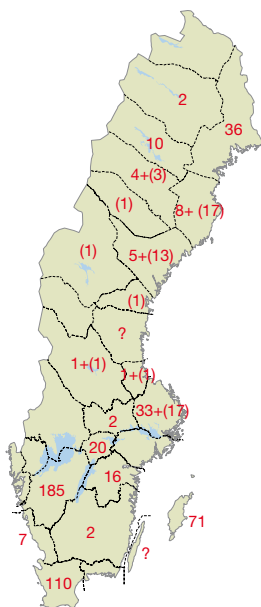
son), 4 par Långviken, Långviksmon, Björna s:n Elias Forsberg), 1 par Flärktjärnen, Trehörningsjö s:n (Roland Sjöquist), 5 par Bysjön, Sidsensjö s:n (Bo Nensén), 1 par S Krikesjön, Nätra (Bernt Westin), 1 par Norrfjärke, Anundsjö (Jonas Konradsson). Trots att gråhaken var riksinventeringsart är kontrollen betydligt sämre av kända lokaler än tidigare år (Rrk Ång).

Vb: Ingen riktad insats eller inventering gjordes under året. Endast 8 säkra häckningar är rapporterade, och på 17 lokaler finns fynd som tyder på häckning. Detta ligger långt ifrån sanningen vad gäller artens förekomst i landskapet. Under 1996 års inventering skattades stammen till ca 200 häckande par i landskapet, och vid en genomgång av på Svalan finns rapporter om häckande par de senaste tio åren på 78 olika lokaler. Med tanke på att artens kärnområde ligger i anslutning till Skellefteälven, där antalet skådare under de senaste decennierna sjunkit, och eftersom häcklokalerna oftast ligger utanför de områden som fågelskådare helst besöker, har förmodligen även bevakningen successivt minskat. Därför krävs nog en riktad insats, som under 1996, för att få en rättvis bild av beståndet i landskapet. Rrk:s bedömning är att stammen ligger kvar på samma ungefärliga nivå som 1996, eventuellt med en svag minskning (Rrk Vb).

Nb: 2 par Östra Muskusträsket, Muskus 7–19.5 (Ulf P Eriksson, Stefan Holmberg). 11 par Måttsundsfjärden, Alvik-/Ernsåsomr, Luleå, 30.4–24.8 (Mattias Nordlund m.fl.). 1 ad. Sörudden, Hertsön, Luleå, 9.5 (Rolf G Gustafsson). 4 i par Gammelstadsvikens nat. res., Luleå, 14–29.5 (Kirsti Viinamäki m.fl.). 1 ex. Holfjärden, Luleå skg. 14–21.5 (Ulf P Eriksson). 1 ex. Kallaxfjärden, Kallax 18.5–30.8 (Ulf P Eriksson, Krister Jakobsson). 1 par Rånefjärden 20.5–16.6 (Elsa Rensfeldt, Christer Olsson). 1 ad. ruvande Möröfjärden, Alvik-/Ernsåsomr. 20.5 (Rolf G Gustafsson). 1 par Piteå 29.4–17.7 (Thorbjörn Bergman m.fl.). 1 par Guldsmeden V Borgarudden, Piteå, 8.5–20.6 (Erik Sandlund). 1 par Södra fjärden, Piteå 12.5–20.7 (Staffan Sundin m.fl.). 1 par ruvande Ängesviken, Bergsviken 12.5–23.7 (Tomas Carlsson m.fl.). 1 par Harrbäcksfjärden SO E4 16–22.5 (Herman Sundqvist m.fl.). 1 par Harrbäcksfjärden NV E4 19–22.5 (Stefan Holmberg, Kjell Grankvist). 1 ex. Långviken O Rosvik 21.5–27.7 (Maiken Arvidsson m.fl.). 1 häckning Lomtjärn, Piteå C 22.5–17.7 (Kjell Grankvist m.fl.). 2 par Vargviken, Fårön, Piteå 2.6–18.7 (Peter Nilsson m.fl.). 1 häckning Bullerviken, Bergsviken 8.6–31.7 (Tomas Carlsson m.fl.). 1 par Portan, Bergsviken 8.6–8.7 (Tomas Carlsson). 3 ad. Småbåtshamnen, Bergsviken 8.6–17.7 (Tomas Carlsson). 1 häckning Hednoret, Heden, Boden, 5.5–26.8 (Ulf Tenbäck, Emma Tenbäck m.fl.). 1 ex. Harads, Boden, 14–20.6 (Lars Sundberg m.fl.). Har sedan många år sitt starkaste fäste i Piteå och Luleå kommuner, dessutom finns några par i Boden och Älvsbyns k:n (Rrk Nb).

Hjd: 1 ad. rast. Storsjö 7.5 (Bengt Warensjö). Andra fyndet i Härjedalen (Rrk Hjd).

Jmt: Två oberoende observationer på samma lokal under högsommartid, vilket är intressant ur häckningssyn-

Antal etablerade par samt därtill möjliga häckningar (inom parentes) av gråhakedopping *Podiceps griseogenus* i Sverige 2011. Notera att norra Sverige endast är bristfälligt inventerat.

punkt. 1 par 29.6 (Martin Åkesson) och 1 ex. rast. 9.7 (Rolf Nordin), båda Leipikvattnet, Frostviken (Rrk Jmt).
Ly lpm: Fyra säkra häckningar och därutöver sågs adulta par på tre andra lokaler.

Ås Lpm: 1 par Överrissjö 4.6 (Stefan Ericsson).

N Lpl: Rapporterad ungefär som de senaste åren, dvs uppåt 10 par i P lpm och 2 i Lu lpm (Rrk N Lpl).

(THOMAS KARLSSON)

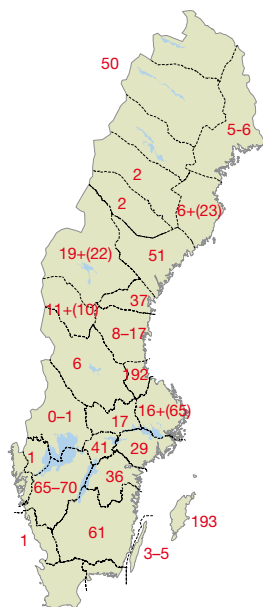
Svarthakedopping *Podiceps auritus* NT

Arten var föremål för riksinventering 2011. Sammanställningen är inte redovisad ännu, men en preliminär översikt av häckande par ges i figur.

En mer detaljerad analys av riksinventeringen kommer att publiceras senare så här kommer en kortare resumé av resultatet från 2011.

Utbredningsmässigt ser bilden ut som tidigare, vilket betyder att inga häckningar ägt rum i Skåne, Blekinge och Bohuslän. Däremot har svarthaken häckat för andra gången i Halland. Förekomsten i Dalsland osäker och arten häckar där vissa år, vilket alltså skedde i år. Värmland utgör också ett gränsområde en möjlig häckning ägde rum. Från Gästrikland rapporteras att 82 procent av landskapets population, beräknat till 192 par, häckar utmed Östersjökusten. Därutöver förekommer arten i hela landet.

Det totala antalet rapporterade par är naturligtvis högre än andra år. Minst 855 par rapporterades häcka. För Närke anges ett toppår åtminstone 41 häckningar. Större antal par rapporteras bland an-

Antal etablerade par samt därtill möjliga häckningar (inom parentes) av svarthakedopping *Podiceps auritus* i Sverige 2011. För de tre nordliga lappmarkerna (P, Lu & To lpm) anges en total summa av 50 par.

nat från Gotland och Gästrikland. Minskningar av beståndet bedöms ha ägt rum i Dalarna, Västerbotten och Lappland. En stabil population från Medelpad, Ångermanland, Jämtland, vilket också verkar faller i Uppland, Västergötland och Östergötland.

(THOMAS KARLSSON)

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* EN

Den minskning av antalet häckande svarthalsade doppingar i Sverige, läs Hornborgasjön, 2008, har inte fortsatt. Nivån har snarare varit densamma de senaste fyra åren, men med en liten uppgång i år. Eftersom arten är så starkt knuten till en häckningsplats, är väl ändå framtiden osäker.

Fynden av sträckande och rast. exemplar 2011 har inte haft samma spridning eller antal som föregående år.

Häckningsfynd:

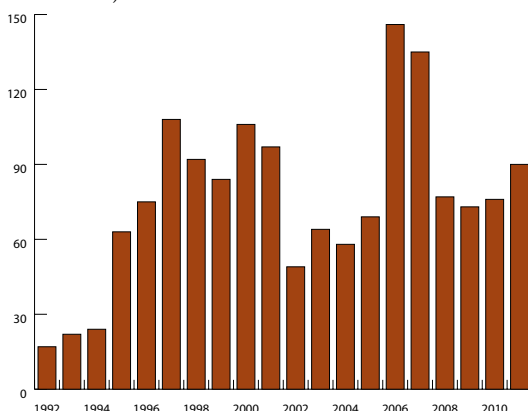
Sk: Återigen en konstaterad häckning i Skåne, Furuhus mosse, med 4 pulli (Lars Leonardsson).

Hl: Parning och bobygge noterades vid Källstorps våtmark, Falkenberg, men fåglarna försvann mot slutet av maj (Dennis Andersson, Elon Wismén m.fl, Rrk Halland).

Vg: I Hornborgasjön häckade 89 par (Hornborgasjöns Fältstation).

Övriga fynd:

Sk: 1 ex. Silvåkratornet, Krankesjön 31.3–3.4 2011 (Esbjörn Nordlund m.fl.), 1 ex. Rönnen 10.4 (Rolf Helmersson), 3 ex. Västra Vombsjön 16–25.4 (Petter Ohlsson, Gustaf Lustig m.fl.) 1 ex. Krankesjön 31.3–3.4, 3 ex. Vombsjön i april (Petter Ohlsson m.fl.), 3 ex. Rigeleje i april (Ulf Gärdenfors), 4 ex. Kåseberga i april (Sven Splittorff m.fl.), 3 ex. i Kalkbrottet, Klagshamn i maj (Lotta Strand m.fl.) och 2 ad. Hasslarps dammar 19.6–13.7 (Olof Jönsson m.fl.). 1 ad. utanför Falsterbohus i slutet av juli (Mikael Olofsson m.fl.), minst 1 IK Örtofta sockerbruksdammar 26.7–26.8 (Björn Abelsson m.fl.) och 3 ex. Näsbyholmssjön 2–14.8 (Richard Bergendahl, Mattias Ullman m.fl.).

Minsta antalet konstaterat häckande svarthalsade doppingar *Podiceps nigricollis* i Sverige 1992–2011.

Sm: 1 ex. Sannaviken, Vättern, 4–6.4 (Lennart Eriksson, Peter Berglin, Toni Hermansson m.fl.).

Hl: 2 ex. Södra Mellbystrand 30.4 (Jonas Nordin, Tomas Carlberg, Martin Åkesson m.fl.), 1 ex. Munkagårdsfloen, Morup, 24.5 (Björn Lindberg m.fl.), 2 ad. Dammen, Getterön, 7–8.6 (Mikael Nord m.fl.), 1 1K Munkagårdsfloen, Morup, Hl 16–21.8 2011 (Jörgen Fagerblom m.fl.) och 2 ad. Galtabäck, 23.8 (Reino Andersson).

Bob: 7 ex. Väjärens bukt, Väjern, Sotenäs, 25–26.4 (Peder Kinberg, Thomas Eliasson, Jan Artursson m.fl.). 1 ex. Torslandaviken 14.8 (Ola Wennberg).

Vg: 2 ex. Nohagaviken, 4.4 (Dennis Svensson, Lars-Evert Svensson m.fl.), 5 ex. Sjötorpasjön, Falköping, 8.4 (Åke Abrahamsson, Sven Olof Gren, Erik Linnarsson m.fl.), 2 ex. Skalle, Sparsör, 16.4 (Per Gustafson, Bernt Turesson, Hans Lindfors), 2 ex. Sjötorpasjön, Falköping, 19–

Högsta dagssumma från en lokal:

Bob: 463 ex. mot S Kråkudden, Hönö 30.11 (Martin Oomen m.fl.).

Ett inlandsfynd:

Vrm: 1 ex. Hults hamn, Kristinehamn 10.12 (Magnus Köpman, Lars Thornberg m.fl.). Fjärde fyndet i *Vrm*.

Slutligen en anmärkningsvärd rapport:

Sk: Årets kanske mest spännande obs gjordes 26.6 då 1 ex. drog fram och tillbaks över klippbranterna på nord-sidan av Kullen (Karl G. Nilsson). Var det möjligen en yngre fågel som tittade efter framtida häckningsplats?

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Stormfågel *Fulmarus glacialis*, Glommen (Hl) 4 december 2011.

20.4 (Åke Abrahamsson, Inge Olsson), 1 ex. Agnestadsjön, Falköping, 23.7 (Erik Linnarsson), 2 ex. Vänerborgsviken, 1.9 (Göran Darefelt), 1 ex. Marbogården, Norra Kedum, Lidköping 20.11 (Dan Klasson) och 1 2K+ rast. Fågeludden, Hornborgasjön, 11.12 (Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren, Eric Thorsson m.fl.) 1 ex. Torslandaviken 14.8 (Ola Wennberg).

Ög: 1 ex. vid Gärstadverken, Linköping 19.6–21.8 (Hasse Berglund, Per Törnquist m.fl.). (THOMAS KARLSSON)

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Sedd under alla årets månader och tämligen talrik längs västkusten under hösten. I Boh noterades ca 3400 ex., vilket är den näst högsta årssumman sedan 2007.

Ob. atlant-/madeirapetrell

Pterodroma feae/madeira (2/2 – 1/1)

Bob: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 27.11 (Uno Unger, Magnus Unger, *Stefan Svanberg, Ola Bäckman m.fl.).

Sveriges tredje fynd av en representant från detta svärbestämnda artpar följer på 1 ex. Hovs Hal-lar 28.10 2001 och 1 ex. Mellbystrand 27.9 2004. Fyndperioden omfattar alltså exakt två månader. Även om häckningsperioden skiljer sig åt mellan de olika populationerna ger datum knappast någon indikation om vilken art det handlar om, givet kringströvande icke-häckare. Sannolikheten är naturligtvis stor att fynden avser den talrikare atlantpetrel-len, som för övrigt har föreslagits utgöra två arter

– den särskilt tjocknäbbade populationen på Desertasöarna utanför Portugal häckar på sommaren snarare än vintern som på Kap Verde-öarna eller sent på våren som madeirapetrellen. Med mycket god fotodokumentation skulle det gå att artbestämma en atlant-/madeirapetrell i svenska vatten. Tre godkända fynd av atlantpetrell föreligger från Storbritannien där obestämda fåglar numera ses regelbundet. Med tanke på havsfåglares förmåga att hamna på oväntade platser kan också de liknande arterna karibpetrell med två brittiska fynd, sammetspetrell med ett norskt fynd samt bermudapetrell som tack vare sändare har konstaterats i norra Atlanten ha i åtanke vid svensk havsfågelskådning.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea* (101 – 4)

Fyra fynd, samtliga från västkusten under sensommaren/hösten, men augustifynden i Hl och Sk kan ha gällt samma individ.

Sk: 1 Lomma Södra 10.8 (Krister Nordin, Mats-Åke Persson, Christian Ljunggren m.fl.). 1 str. SV Yttre Kattvik – Gröthögarna 11.10 (Mattias Ullman, Janne Dahlén, Håkan Johansson m.fl.).

Hl: 1 str. S Glommens sten 7.8 (Magnus Andersson). 1 str. S Backfiskarudden, Fjäreahals 14.9 (Daniel Lindén, Mikael Käll m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Grålira *Puffinus griseus*

Totalt åtminstone 50 ex. med en kraftig koncentration till september–oktober. Det gjordes dock fynd under ytterligare fyra månader, väl spridda över året (feb, jun, aug och dec). I februari sågs 2 ex., varav en kunde följas längs en stor del av västkusten, från Hönö i Boh till Mellbystrand i Hl. Denna fågel klockades för en genomsnittlig hastighet av 73 km/timma! Det gick alltså snabbt från det att fågeln passerade Hönö 11:58 till den var i Mellbystrand 14:08 (2 tim och 10 min). Detta aktualiserar också frågan om dubbelräkningar av havsfåglar, och ser vi

till de antal som noterades i Boh, Hl och Sk under hösten får vi följande fördelning i september: Boh (11), Hl (11), Sk (12) samt i oktober Boh (27), Hl (25) och Sk (ca 25). Även sett till de enskilda observationsdagarna finns betydande samstämmighet, vilket inte kan tolkas på annat vis än att det till stor del är samma fågelindivider som rapporterats från de tre landskapen.

Landskapsvis fördelas fynden under året på Sk (ca 45), Hl (40), Boh (40) och Vg (5).

Några udda fynd förtjänar särskilt omnämnande.

Vinterfynden i februari kom under en tillfälligt blåsig dag:

Hl: 1 ex. Backfiskarudden, Onsala – Mellbystrand 5.2 (Mikael Käll, Martin Åkesson m.fl.), dock 2 ex. Glommen samma dag (Jörgen Fagerblom, Hans Johansson m.fl.).

Bob: 1 ex. Hönö 5.2 (Andreas Karlsson m.fl.).

Sommarfynd:

Sk: 1 ex. Hovs hallar 25.6 (Mikael Rosén).

Östersjöfynd:

Sk: 1 ex. Käseberga 19.10 (Sven Splittorf).

(ANDERS WIRDHEIM)

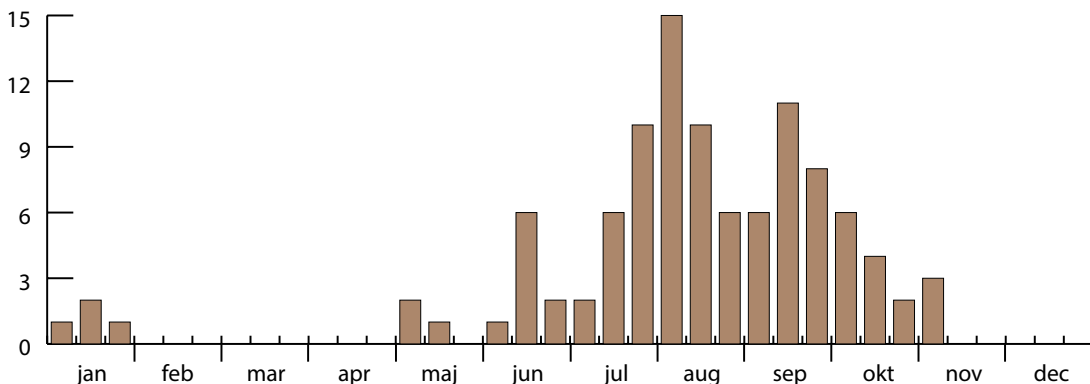
Mindre lira *Puffinus puffinus*

Totalt drygt 20 fåglar, och i likhet med grålira är det uppenbart att flera av individerna setts från Boh via Hl till Sk samma dag. Uppträdandet skiljer sig något från det normala så till vida att det helt saknas fynd från juli och augusti. I stället är den månadsvisa fördelningen: maj (6), jun (6), sep (7), okt (1) och dec (1). De flesta år dominerar sommarfynden. Landskapsvis fördelas observationerna på Sk (7), Hl (10) och Boh (20).

Vinterfynd är ovanliga:

Bob: 1 ex. Kornskär, Nord-Koster 29.12 (Olof Kosterberg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynden av gulnäbbad lira i Sverige (n=105) fördelade på tiodagarsperioder. Som synes är det under sensommaren och den tidiga hösten som möjligheterna är som störst att se denna art.

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus* (31/31 – 1/1)

Bob: 1 ex. str. N Vedholmen, Kåringön 11.10 (Owe Hougström, Stefan Avenfors, Stefan Oscarsson, Folke Sjöberg, *Kristina Sjöberg).

Fjärde oktoberfyndet av denna tidigare mycket sällsynta art som nu har varit årlig sedan 2007.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* (169 – 7)

Åtminstone sju (möjligen åtta) individer, varav tre fåglar ringmärktes under sommaren. De övriga sågs i samband med blåst under senhösten–förvintern. Särskilt anmärkningsvärt är fyndet från Östergötland – det första från landskapet. Över huvud taget är inlandsfynd av stormsvala extremt ovanliga.

FOTO: ARNE EKSTRÖM

Stormsvala *Hydrobates pelagicus*, Hästholmen (Ög) 10 december 2011.

Sk: 1 str. Hovs hallar 10.12 (Kristian Svensson, Jan Hägg m.fl.).

Hl: 2 ringm. Nidingen 23.7 (Calle Hagman, Kåre Ström).

Bob: 1 ringm. Hamneskär, Pater Noster 18.8 (Kåre Ström, Peter Strandvik). 1 str. S Kråkudden, Hönö 27.11 (Stefan Svanberg m.fl.). 1 str. Kråkudden, Hönö 15.12 (Roger Eskilsson, Martin Oomen, Stefan Svanberg).

Vg: 1 Tångudden, Älvsborgsfjorden, Göteborg 27.11 (Ola Wennberg).

Ög: 1 trol. 1K Hästholmen, Ödeshög 10.12 (Arne Ekström, Jonas Ekström).

(ANDERS WIRDHEIM)

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Totalt åtminstone ca 60 ex. med en koncentration till senhösten. Likt förhållandet hos övriga havsfåg-

lar är det svårt att uppskatta det verkliga antalet på grund av risken för dubbelräkningar.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (drygt 30), Hl (59), Boh (38) och Vg (4). Månadsvis är fördelningen feb (2), sep (5), okt (17), nov (18) och dec (drygt 20).

Februarifynden gjordes samma dag som en snabbflygande grålira avverkade sträckan Hönö – södra Laholmsbukten på bara drygt två timmar men bör rimligtvis gälla två olika individer:

Sk: 1 ex. Barsebäckshamn 5.2 (Karl-Anders Högberg m.fl.).

Bob: 1 str. S Kråkudden, Hönö 5.2 (Tina Widén m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*, Glommen (Hl) 4 december 2011.

Havssula *Morus bassanus*

Observerad under årets alla månader med en markant topp under oktober, då större antal noterades längs västkusten vid flera tillfällen, bl.a.:

Sk: 600 ex. str. V Yttre Kattvik 7.10 (Peter Spetz m.fl.).

Bob: 625 ex. str. S Kråkudden, Hönö 4.10 (Bo Brinkhoff m.fl.).

Östersjöfynd:

Bl: 1 ad. Utklippan 7–11.10 (Ivar Tägtström, Hans Säbom m.fl.).

Öl: 1 ad. Södra Udden, Ottenby 5.10 (Mikael Danielsson, Thomas Svensson m.fl.).

Gtl: 1 ad. Stora Karlsö och Ekstakusten ner till Kvarnäckershamn, Silte 27.4-18.9 (Eva Johansson, Olof Armini

m.fl.). 1 ad. död Lansaholm, Färö 6.11 (Roger Utterberg gm. Roland Staav).

Ög: 1 ad. sågs från Stångskär, Häradsöskär 8–9.10 (Ulf Larsson, Claes Svedlindh m.fl.).

Srm: 1 ad. Enskär, Hartsö skärgård 8.10 (Lennart Wahlén) samt 11.10 (Nicke Helldorff).

Sannolikt två olika ad. ex., varav den ena troligen är samma individ som rört sig i Östersjön tre år i rad. Färöfågeln var ringmärkt som ad. på Great Saltee Island, Wexford Irland 17 juli 2010.

(ANDERS WIRDHEIM)

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Från ö. Sm, Gtl, Vänern och Mälaren heltäckande rapportering som visade eller antydde tillbakagång. Exempelvis minskade antalet på Gtl med 4 % (Kjell Larsson m.fl.; från ca 8 000 par året före). Från övriga områden rapporterades inga stora förändringar i förhållande till tidigare säsonger. Under 2012 genomförs en inventering i stora delar av Europa inkl. Sverige. Senaste uppgifterna för landet som helhet var ca 44 000 par (drygt 190 kolonier) såväl 2006 som 2009.

(LARS LINDELL)

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Det verkar som att toppskarven nu på allvar etablerat sig som svensk häckfågel. Under året noterades totalt ca 35 häckande par fördelade på flera kolonier i Bohuslän.

I övrigt var toppskarven fåtaligare under första halvåret 2011 än de närmast föregående åren. Anledningen var den stränga inledningen på vintern som innebar isläggning längs stora delar av västkusten. Även vintern 2009/2010 var sträng, vilket kraftigt begränsade antalet övervintrande toppskarvar.

Sk: Endast enstaka i början av året och totalt max. 20 ex. under hösten i nordväst.

Hl: Mycket fåtalig under vinter/vår. Under hösten som mest 50 ex. vid Nidingen, 35 ex. runt Malön och 26 ex. vid Gubbanäsan, Getterön.

Boh: Fåtalig vinter och vår. Därefter ca 35 häckande par (Tommy Järås, Matti Åhlund). I Kosterhavet, som huser majoriteten av Västkustens rastande och övervintrande toppskarvar, fanns under hösten 420 ex. i september, 700 ex. i oktober och 750 ex. i november (att jämföra med bl.a. 2800 ex. i september toppåret 2008).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rördrom *Botaurus stellaris* NT

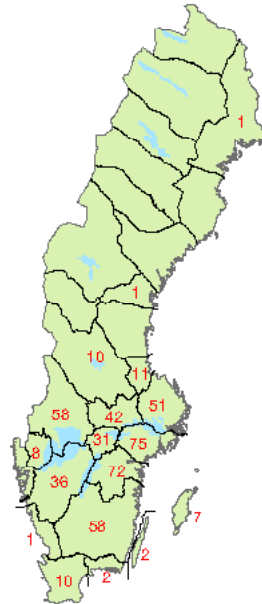
Med 520 revir har rördrommen ökat något jämfört med förra årets bottenår med 489 spelande. Detta kan jämföras med 2007–2009 års 644–701 spelande. Kortsiktiga ned- och uppgångar kopplas till vintrarnas stränghet.

Inga säkra häckningar har rapporterats. Från Tåkern, Ög, rapporteras 44 revir. En annan välunder-

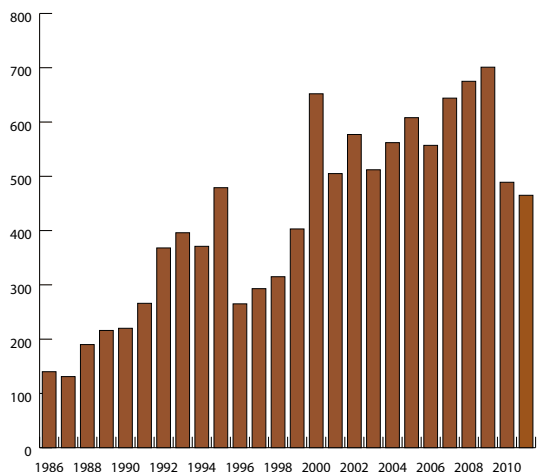
sökt lokal är Söderfjärden, Srm, där det i år fanns 9 revir, två färre än året före och det lägsta antalet på hela 2000-talet. Dessa två lokaler är de enda två med koncentrationer med fler än 5 ex; just fem fanns vid Vendelsjön resp. Tämnnaren, båda Uppland.

Flera rrk rapporterar om ett av de sämsta åren på länge (rrk Sk, Dls, Vg, Srm, Upl). Här kopplas den svaga förekomsten till de två senaste stränga vinterna. Under 2012 var/är rördrommen riksinventeringsart, så förhoppningsvis kan frågetecknen kring de regionala skillnaderna rätas ut då. I *Fåglarna i Sverige* (2012) anges populationen till 780 par, och ”beräkningsunderlaget är riksinventeringen 2000”, kompletterat med uppgifter från *Fågelåret*.

(FREDRIK FRIBERG)

Antal spelanc
2011.

Rapporterade rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 1986–2011.

Kohäger *Bubulcus ibis* (9/9 – 3/3)

Ög: 1 ex. Borgs kyrka 24.7 (F) (*Per Österman, *Simon Werngren m.fl.).

Vb: 1 ex. Degernäsbäcken, S väg, Umeälvens delta och slätter 16.7 (F) (Tommy Magnusson, *Emmanuel Naudot, Micael Jonsson).

Jmt: 1 ex. Gåxsjö 10.7 (F) (*Fredrik Blomqvist, Robert Jansson, Staffan Sundin m.fl.).

Ås lpm: 1 ex. Lomsjö 1–11.11 (*Lars och Lisa Jonsson, Inga Olofsson, Sture Gustafsson, Håkan Rune).

Efter det hittills enda norrlandsfyndet i Ångermanland 2009 gjordes nu förstafynd i Västerbotten, Jämtland och Lappland. Eftersom inga dräktskillnader kan urskiljas på foton väljer Rk en försiktig linje och behandlar fåglarna vid Umeå och vid Gåx-

FOTO: GÖRAN LETTSTRAND

Kohäger *Bubulcus ibis*, Gåxsjö (Jmt) 10 juli 2011.

sjö som samma, även om det mycket väl kan röra sig om två ex. Också fyndet i Östergötland var landskapets första. Den ökande trenden, med 10 av landets 12 fynd gjorda sedan 2005, håller i sig. Endast två av de tidigare observationerna är gjorda i maj. Både fyndet 10.7 och 24.7 föregicks av varmlufts-inbrott söderifrån som kan ha fört fåglarna till Sverige (SMHI).

(ALEXANDER HELLQUIST)

Silkeshäger *Egretta garzetta*

Totalt gjorde tolv fynd av sammanlagt femton silkeshäger i landet. Tolv fynd innebär tangerat årsrekord med 2003 och 2007. I Halland bedöms det ha rört sig om totalt tre fynd av sammanlagt fyra individer som setts på flera lokaler. Men som vanligt

finns naturligtvis risk att viss dubbelräkning görs när fåglar rör sig mellan olika landskap. Årets fynd ligger inom den normala fyndbilden med flest fynd i maj till juni. Tre fynd i juli gjordes även. Här finns viss risk att det kan ha rört sig om samma fågel som först sågs i Småland som senare sågs på Utlängan i Blekinge.

Första fyndet i Härjedalen och det fjärde fyndet av Silkeshäger i Östra Småland.

Sk: 2 ex. Borgeby våtmark 31.5–1.6 (Andreas Lundgren m.fl.). 1 ad. Hålan, Foteviken 5.7 (Mattias Ullman).

Bl: 1 ad. Kråkenabben 19–20.5 (Jonas Nilsson, Jörgen Westergren). 1 ex. Lastudden, Utlängan 23–26.7 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almquist, Tobias Ivarsson m.fl.).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Silkeshäger *Egretta garzetta*, Bottorp (Sm) 9 juni 2011.

Sm: 1 ex. Bottorps hamn 6.6–12.7 (Svante Forsberg, Bertil Sanner m.fl.).

Hl: 1 ex. Källstorps våtmark 18.4 (Birgitta Alnås). 2 ex. str. S Lassaberget, Getterön 14.5 (Stefan Johansson), Morups hallar (Ivar Tengklint) och Strandhaga, Stafsinge 14.5 (Gert Hermesgård). 1 ex. Fågelortnsviken, Tjolöholm 9–13.6 (Håkan Nilsson). 1 ex. Getterön 15.6 (Stefan Lindahl).

Bob: 2 ex. Stranderäng, Åbyfjorden 11.5 (Hans-Olof Johansson, Jan Artursson, Ing-Marie Artursson). 1 ad. Lammholmen, Öckerö 8.6 (Bengt Karlsson).

Vg: 1 ad. Norra vallen, Östen 23–25.5 (Musse Björklund, Göran Engberg, Magnus Hallgren).

Hjd: 1 ex. Messlingen, Ljusnedal 28.6 (Robert Bünsow m.fl.).

(THOMAS STRID)

Ägretthäger *Egretta alba*

Summerar man alla landskap blir antalet ägretthäger 140 ex, vilket är den högsta summan hittills. Ännu är ingen häckning konstaterad. Närmast i år var kanske Uppland med ett långstannande par som var mycket rörligt och pendlade mellan Ledskär och Vendelsjön. Eftersom det under perioder endast sågs ett ex. skulle man kunna spekulera i avbrutna häckningsförsök/ruvning – någonstans 26.5–26.6 och/eller vid Ledskär 28.6–9.7.

Nordliga fynd:

Hls: 1 Delsbo k:a, Hudiksvall 30.4 (Arnold Larsson mfl.)

Sjunde fyndet (rrk Hls).

Mpd: 1 Indalsälvens delta, Hässjö 16.11 (Stefan Wikander). 6:e fyndet för Medelpad.

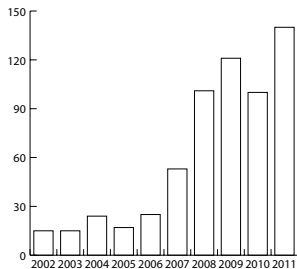
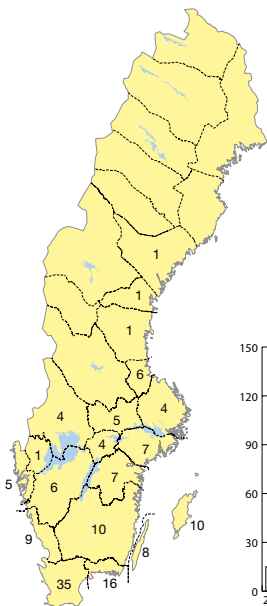
Ång: 1 rast. Utnägrundet, Styrnäs s:n 6.5 (Anna Peman).
(FREDRIK FRIBERG)

Purpurhäger *Ardea purpurea* (40/40 – 1/1)

Sk: 1 ad. str. V Bunkern, Käseberga 5.5 (*Sven Splittorff).

Med 6 fynd på 00-talet, 11 fynd under 90-talet och 10 fynd under 80-talet uppvisar purpurhägern snarast en minskande trend i Sverige, givet ökad skådaraktivitet. Samtidigt har arten ökat i England. Detta kan förklaras med att arten har gått tillbaka som häckfågel i östra Europa sedan 1970-talet, varifrån Sverige fynden gissningsvis kommer, medan populationer i västra Europa är stabila eller ökande (BirdLife 2012). De svenska vårfynden är ganska jämnt utspridda mellan slutet av april och mitten av juni, medan höstfynden är klart färre.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Antal rapporterade ägretthäger *Egretta alba* i Sverige 2011 (hela året) samt t.h. rapporterade individer i Sverige åren 2002–2011.

Svart stork *Ciconia nigra* RE

Efter ett riktigt bottenår 2010 tredubblades antalet fynd under 2011. Totalt gjordes det 18 fynd av 19 svarta storkar. Det tidigaste fyndet gjordes 23 april och det senaste den 23 augusti.

Sk: Rrk Skåne rapporterar att 4–6 ex. sågs under året. Observationerna gjordes under juni till augusti.

Bl: 1 ad. Västerudd, Karlskrona 15.5 (Tommy Lindberg).

Öl: 1 ex. Ölandsbron 3.7 (gm Torgny Berntsson).

Vg: 1–4 ex., bl.a. 1 ad. i permanent revir i juni.

Nrk: 1 ex. 1 rast. Körtingsberg, Viby, Hallsberg 6.5 (Bernt Jerlström, Märten Gustavsson).

Ög: 3 ex., bl.a. 1 ex. Prästtomta, Ljung socken 1–3.5 (Thomas Andersson, Kjell Carlsson, Magnus Elfving m.fl.).

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Svart stork *Ciconia nigra* 3K, Hålan, Foteviken (Sk) 3 juni 2011.

Srm: 1 str. Reveln, Torö 13.5 (Anders Löfgren).

Upl: 5 ex., bl.a. 1 ad. rast. Vendelsjön – Tämaren 23–24.4 (Michael Johnson, Holger Schielzeth m.fl.). 1 str.

SV Byle, Frötuna, Norrtälje 12.5 (Bill Douhan). 1 St. Djurgården, Hågadalen-Nåsten 17.5 (Per Gustafsson).

Vrm: 1 ad. Edsbyörke station, Björken/Backatjärnsomr, Sunne k:n 14.5 (Patric Gullström, Moa Gullström).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Vit stork *Ciconia ciconia* RE

Summerar man alla landskap blir antalet rapporterade vita storkar 86 ex. I summeringen är det korrikerat för fåglar som mer eller mindre säkert setts på flera platser och i flera landskap. Säkra skånska projektstorkar har inte medtagits. Några individer och flockar som går att följa:

4 ex. kom in över norra Öland 15.5, antalet ökade till 5 ex. och fåglarna lämnade Öland 18.5. Därefter sågs de utanför Karlskrona 18.5, antalet ökade till 6 ex. och fåglarna sågs därpå utanför Ronneby 19.5. I flocken fanns i början en, och i slutet två tyskmärkta fåglar. En tredje tyskmärkt fågel avlöstes på Öland, i Bohuslän, Västergötland, Halland och Skåne 30.5–23.6, ibland sällskap med en omärkt fågel.

Berith Cavallin från storkprojektet meddelar: ”Det var år 2011 osedvanligt många vilda storkar som kom till Sverige och Danmark. Orsaken var långvarig sydlig vind. De flesta var ungstorkar men inte alla. I Stänkelösa där jag bor hade jag besök av en eller flera omärkta storkar vid tolv tillfällen och det var minst fem olika individer, varav en mycket grov och bredbent hanne!”

Skånska projektstorkar har under året setts utanför Skåne enligt följande: Stork 478 i Halland i april. Stork 488 i Västergötland i april och på södra Gotland i slutet av maj. Stork 770 i Halland och Västergötland i april. Slutligen sågs en okänd projektstork i södra Halland i mitten av maj.

(BERTIL JOHANSSON)

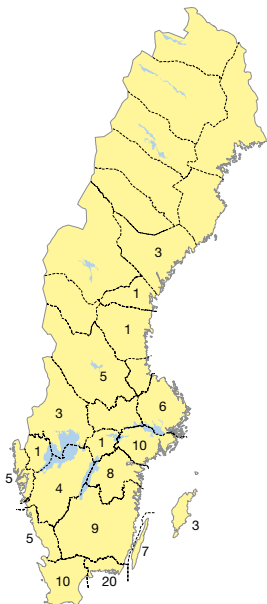
Skedstork *Platalea leucorodia* (83/57 – 1/1)

Ett fynd gjordes detta år. Det var en fågel som först sågs vid Getterön den 11 maj och sedan vid Tofte kile i Bohuslän den 12–14 maj. Fågeln visade sig vara ringmärkt som bounce i Holland 2006. Årets fågel ungjorde Bohusläns fjärde fynd.

Hl: 1 ad. Getterön 11.5 (Mattias Nilsson).

Bob: 1 ex. Tofta kile 12–14.5 (Peter Hvass, Magnus Larsson, Magnus Lundström).

(THOMAS STRID)

Antal rapporterade vita storkar *Ciconia ciconia* i Sverige 2011 (hela året), projektstorkarna undantagna.

Brun glada *Milvus migrans*

Antalet konstaterade häckningar ökar för varje år. 2011 innebar den första häckningen i Närke, lyckad häckning i Sörmland och en konstaterad häckning i Norrbotten, där man bedömer totala antalet häckningar till 3–5. Ett misslyckat häckningsförsök konstaterades i Skåne, och mot bakgrund av tidigt sträckande 1K-fåglar i Falsterbo (totalt räknades 41 sträckande bruna glador i Falsterbo, varav 14 var 1K), finns skäl att tro att några häckningar även lyckats. För första gången summerar fynden av brun glada i Sverige under ett år till fler än 200. Årssumman för 2011 blev 204–209 fynd. Antalet fynd har ökat stadigt under hela 2000-talet och har mer än fördubblats på tio år.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Brun glada *Milvus migrans*, Tingsryd (Sm) 22 maj 2011.

Nionde fyndet för Dalsland, fynd nio och tio för Lycksele lappmark samt tionde fyndet för Pite lappmark gjordes under 2011.

Uppskattat antal individer per landskap: Skåne (80), Blekinge (13), Småland (9), Öland (8), Gotland (5), Halland (8), Västergötland (15–20), Bohuslän (1), Dalsland (1), Närke (8), Östergötland (-), Sörmland (7), Uppland (8), Västmanland (8), Värmland (3), Dalarna (3), Gästrikland (-), Hälsingland (3), Medelpad (2), Ångermanland (1), Västerbotten (3), Norrbotten (14), Jämtland (-), Södra Lappland (2), Norra Lappland (2)

(ERIK PEURELL)

Röd glada *Milvus milvus*

Höstsumman i Falsterbo slutade på 2861 utsträckande glador, vilket endast är 30 färre än rekordåret 2008 (David Erterius, Nils Kjellén). Ungfågelsandelen på 60 % ligger klart under medel, liksom de närmast föregående åren. Kanske börjar artens branta ökningskurva plana ut i takt med att beståndstätheten ökar i Skåne, där det i dagsläget finns över 2000 par. Sannolikt påverkade de två senaste kalla vintrarna häckningen negativt, eftersom de övervintrande adulta fåglarna var i allmänt sämre kondition. Annars har strategin för övervintring i Skåne ändrats i riktning mot allt fler måttligt stora vinterflockar spridda i landskapet i stället för en koncentration till specifika områden.

Sm: I Kronobergs län konstaterades 7 häckningar och dessa fick ut minst 10 ungar. Utöver häckningarna finns ca 15 par i permanenta revir. I östra Småland fanns minst 14 par, vilket återigen är en ökning. I Jönköpings län fanns 1 par vid Nye, Vetlanda k:n och 1–3 par i Dravenbygden. Därutöver har arten observerats på flera lokaler under häckningstid.

Öl: Troligen skred två till fyra par till häckning på mellersta Öland och de tre ungfåglar som sågs på eftersommaren antas härröra från dessa.

Gtl: En analys av utbredningsmönstret hos adulta fåglar under häcktid ger vid handen att ca 15 par häckar eller håller revir (rrk Gtl).

Hl: Endast i Varbergs kommun har arten inventerats. Sju revir hittades och fem lyckade häckningar kunde konstateras. Antalet fynd i norra Halland ökar men inget är

FOTO: P-G BENTZ

Röd glada *Milvus milvus* 1K, Falsterbo fyr (Sk). Andelen ungfåglar minskar bland de utsträckande gladorna i Falsterbo, något som antyder att det skånska beståndet börjar bli mättat med sina drygt 2000 par.

I dagsläget har vi ingen riktig koll på häckningsutfallet, men det känns rimligt att ungpåproduktionen efterhand går ner när tätheten ökar.

I Danmark är gladan fortfarande förvånansvärt sällsynt, men den har börjat öka de allra senaste åren. Under 2009 konstaterades 81–92 häckade par (Nyegaard & Willemoes 2010). I Storbritannien har en successiv ökning ägt rum, med stöd av inplantering av bl.a. svenska fåglar, och 2009 fanns 1156 par (Holling 2011).

Nedan redovisas häckningar utanför Skåne och fynd från Norrland.

Bl: Häckningar kommunvis: Sölvesborg (8), Olofström (0), Karlshamn (1), Ronneby (3), Karlskrona (9). Väntad rapportering i jämförelse med tidigare år.

känt om eventuella häckningar. Rapporterna från mellersta och södra Halland tyder på en oförändrad stam. Rrk har under senare år uppskattat att det häckar 40–50 par i Halland.

Vg: Det börjar bli lite svårt att överblicka häckningsobservationerna. Totalt stannar de kända häckningarna på nio; 4 häckningar i Falköpings kommun + minst 5 häckningar i övriga rapportområdet.

Ög: En häckning kunde konstateras; ett par fick ut två ungar i närheten av Normlösa k:a. Vid Rien, i södra Kinda, gjordes bland annat flera fynd av 1K-fåglar under sensommaren vilket kan tyda på häckning.

Srm: Ingen säkerställd häckning.

Dlr: 1 ex. Bjursås – Nyhyttan, Falun, 2–19.8 (Hans-Olov Bond, Conny Trogen, Andreas Trogen).

Vb: 1 ex. Dalkarlså, Bygdeå 6.4 (Joakim Wallström) ut-

gör det blott 10:e fyndet i landskapet och det första sedan år 2000.

T lpm: 1 2K Svappavaara 26.6 (Richard Ottvall, Åke Lindström). Första fyndet för *T lpm* och samtidigt andra fyndet för Norra Lappland. Senast den sågs var 11.7 1954 i Sitojaure, Jokkmokks k:n.

(NILS KJELLÉN)

Ormörn *Circaetus gallicus* (81/81 – 2/2)

Sk: 1 3K+ Norra Grönby, Havgårdssjön 26–31.8 (F) (*Per Karsten, Mattias Ullman), och samma fågel str. Falsterbo fyr, Falsterbonäset 1.9 (F) (Petter Ohlsson). 1 2K+ Grönalund, Börringesjön 20.9 (F) (*Mattias Ullman), samma fågel Skanörs Ljung 1.10 (F), och samma fågel Genarp – Veberöd – Vombs ängar 2.10 (F) (*Bertil Svensson).

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Ormörn *Circaetus gallicus*, Falsterbo (Sk) 1 oktober 2011.

Bl: 1 ex. str. V Ronneby 12.10 (F) (*Fredrik Lennartsson, Jan Svantesson, Anders Blomdahl).

Öl: 1 2K+ Ottenby – Seberneby 8–10.10 (F) (Calle Ljungberg, Stefan Kyrklund, Leif Lejdelin, Gunnar Lignell m.fl.).

Fjärde Blekingefyndet. Den första Skånefågeln noterades insträckande vid Stevns Klint i Danmark 1.9 (Dof-basen). De bilder på den andra Skånefågeln och på Ölandsfågeln som tillåter detaljgranskning visar alla samma individ med en ruggningsgräns mellan handpenna åtta och nio. Troligen finns en andra generationsgräns mellan handpenna två och tre, vilket innebär att fågeln åtminstone är inne på sitt tredje kalenderår. Men givet en viss osäkerhet väljer Rk en försiktig linje och publicerar fågel

som 2K+. Med största sannolikhet var det den här fågeln som sågs även i Blekinge 12.10 på väg tillbaka söderut efter sin utflykt till Öland. Ormönnen är en relativt lättbestämd art med en tydlig fyndbild där observationer i södra och sydöstra Sverige under sen vår och sensommar-tidig höst dominerar stort. Från och med 2012 tar Rrk över granskningen.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Den bruna kärrhöken visar en expansion norrut. I Åsele Lappmark gjordes lappmarkens fynd nummer 9–16, alltså en dubbling på ett enda år. Även i norra Lappland gjordes hela nio fynd vilket också är rekord.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Ormörn *Circaetus gallicus*, Ottenby (Öl) 9 oktober 2011.

Ås lpm: 1 hona Lill-Grundsjön, Fiandberg 14–15.5 (Isak Vahlström). 1 ad. hona Risträsk 21.5 (Viktor Risberg, *Isak Vahlström). 1 hona Laxbäckendeltat 22.5 (Håkan Rune, Inga Olofsson). 1 par Älgsjömyran 29.5 (Isak Vahlström). 1 hane Risträsk 2.6 (Mats Axbrink). 1 ad. hona Klimpfjäll 12.7 (Per Johan Ulfendahl, Oskar Löfgren, Tommy Löfgren). 1 ad. hona Meselefors 20.7 (Thomas Möller, Mariana Karlsson, Dennis Nyström). 1 ad. hona Lill-Grundsjön, Fiandberg 26.7 (Isak Vahlström). 1 ad. hona Flakan 26.7 (Isak Vahlström). 1 2K+ hona Baksjöans utlopp 18.8 (Isak Vahlström).

(THOMAS STRID)

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT

Sk: 101 ex. str. SV Nabben, Falsterbonäset 8.10 (Nils Kjellén, David Erterius) är värt uppmärksamhet (rrk Sk).

Bl: Sommarfynd: 1 hane Sölvesborgsviken 23.6 (Ulf Sjögren). Blott det femte junifyndet sedan 1970, senaste fyndet är från 2009 (rrk Bl).

Öl: Några sommarobservationer av ett fåtal kringströvande individer. Inga indikationer på häckning (rrk Öl).

Gtl: 1 ad. hona Näsudden, Näs 13.6 (Anders Kraft, Rickard Kraft) och 1 hona Lokrume utgård, Lokrume 19.7 (Tobias Johansson, Karolina Johansson). Förmodligen ickehäckande individer som stannat kvar i söder, men åtminstone Lokrume fyndet är från ett område där arten häckade för 30–40 år sedan (rrk Gtl)!

Hl: Två sommarfynd: En ad. hane i juni och en honf. i juli (rrk Hl).

Boh: En ad. hane Lilla Oxhagen, Hisingen 7.6 (Anders Bergquist).

Vg: Under perioden 1.6–31.7 gjordes sex fynd, men inget som indikerar häckning (rrk Vg).

Nrk: En hane Stora Hammarsundet, Harge 9.7 (Ari Laine) och 1 hona Kvismaren 20–30.7 (Peter Gustafson, Karin Bergh m.fl.).

Ög: Fyra sommarfynd gjordes under året: En hane Stångmynningen, Roxen, 26.6 (Rolf Andersson), en ad. hane Skeppsås kyrka, 1.7 (Peter Berry och Martin Berry), en 2K hane Svenssundsviken, 22.7 (Fredrik Lindmark) samt en hane Väversundamaden, Tåkern, 26.7 (Magnus Lundberg).

Upl: Under sommaren gjordes fyra observationer men antalet inblandade fåglar var förmodligen färre: 1 hane Skattmansöadalen 14.6 (Krister Melander) och troligen samma individ Spånga, Torstuna sn 15.6 (Ulf Broberg), 1 hane Långörenängarna, Kärven 30.6 (Sören Andersson), samt 1 hane Järsta, Tensta s:n 13.7 (Jörgen Rydenius).

Vstm: Sommarfynd (juni–juli) gjordes på fyra lokaler, men inte i något fall under omständigheter som tyder på häckning: 1 hona Västvalla, Fellingsbro, 11.6 (Sven-Olof Eriksson m.fl.), 1 hane Kvarnbro, Romfartuna, 2.7 (Joachim Karlsson), 1 ad. hane Frövi, Skultuna, 11.7 (Stefan Nordin) och 1 2K hane Malmön, Köping, 21.7 (Peter Ekelund, Kjell Ekelund).

Vrm: 1 ex. Hygntornet, inre Kilsviken 7.6 (Birger Gustavsson) och 1 ex. bron, Nysäter, Gillbergaområdet 24.7 (Petra Söderqvist).

Vb: Endast tre fynd rapporterades från juni–juli: 1 ad. hane Stora Fjäderägg 22.6 (Niklas Lindberg, Lars Edenius), 1 hane Önnemark, Lövsånger 22.6 (Jukka Markkanen, Ene Markkanen-Proos) och 1 hona Täfteå reningsverk 18.7 (Christer Olsson). Liksom 2010 gjordes det inte heller under 2011 några fynd som tyder på häckning i landskapet. Detta trots att gnagartillgången var god även detta år (rrk Vb).

Nb: Överkalix k:n: 1 ad. hane Bredträsket V Överkalix 7.6 (Peter Gustavsson). Pajala k:n: 1 hona Korkeantörmänmaa, standardrutt (Rolf G Gustafsson), 1 hona Korpilombolo 2.6 (Ragnar Alm, Kerstin Lundström) och 1 2K honf. Karhuvaara V Sattajärvi 26.6 (Isak Kero, Emil Kero, Simon Kero). Luleå k:n: 1 hane Norra Sunderbyn 5.6 (Staffan Sundin m.fl.) och 1 han-

ne Färjeledsvägen, Norra Sunderbyn 30.7 (Erik Sundling). Bodens k:n: Ett par med permanent revir Norra Svartbyn 19.6–16.7 (Jerry Larsson). Trots den till synes rikliga tillgången på smågnagare gjordes inget säkert häckningsfynd. Endast sju observationer under häckningstid blev allt (rrk Nb).

Jmt: Den goda sork- och lämmelförekomsten gynnade helt klart blå kärhöken, precis som vi kunde förvänta oss. Resultatet liknade fjolårets, då det också var gott om smågnagare. Omkring 35 rapporter inkom i år, och bland dessa kan skönjas åtminstone 4–5 häckningar och observationer på sju olika lokaler under juni–juli (rrk Jmt).

S Lpl: Inga konstaterade säkra häckningar, men fynd under häckningstid gjordes på 15 lokaler i Ås lpm och tre i Ly lpm, 1K-fåglar sågs på tre lokaler (Väster-Stormyran, Lisvojaure och Risträsket) (rrk S Lpl).

N Lpl: Jokkmokk kommun: 1 hane Kuorpak 1.6 (Sonja Kuoljok), 2 ad. hannar Lulep Varto, Sareks nationalpark 12.6 (Kjell Eriksson), 1 ex. Skierfe, Sarek NP 14–15.6 (Håkan Müller), 1 ad. hane Säpmurimtorpet 11.7 (Stefan Ericsson) och 1 ad. hane Pärekslätten, Sarek NP 25.7 (Sven Gustafsson). Gällivare k:n: 1 ad. hona Luspebryggans hpl, Stubba nat. res. 26.6 (Stefan Holmberg). Kiruna k:n: 2 ex. Kurakkjärvi 18.6 (Osborne Lindberg), 1 hona Nyyvääkijänkkä (29L0c) 29.7 (Rolf G Gustafsson), 1 1K+ honf. Kauppienvuoma 3.8 (Rolf G Gustafsson), 1 ex. Tavvuoma S, Lullit Surgu, Tavvuoma 15.8 (Susanne Backe, Urban Gunnarsson) och 1 hona Lullit Surgu, Tavvuoma 16.8 (Susanne Backe, Urban Gunnarsson).

Enskilda sträcksiffror från Falsterbo tas oftast inte upp i denna del av *Fågelåret* (kan läsas om på annan plats som regel), men 101 ex. på sträck på en enda dag är kanske den enskilda uppgift som bäst belyser den blå kärhökens plötsliga och synnerligen välbehövliga populationslyft de två senaste åren. Exempelvis var 2009 15 ex. den höstens högsta dagssumma vid Falsterbo.

(CHRISTER OLSSON)

Stäpphök *Circus macrourus*

Sverige berördes av en rejäl invasion av stäpphök under sensommaren och hösten. Summerar man alla stäpphökar per landskap får man den smått otroliga rekordsumman 192. I denna summa finns naturligtvis en del dubbelräkningar men den visar ändå på storleksordningen för invasionen. I gränsen mellan Jämtland och södra Lappland (Stekenjokk) noterades en 1K-fågel från 25 juli och framåt. Detta fynd tyder på att en häckning skett i fjällkedjan. Nedan framgår landskapsvis artens uppträdande:

Sk: En försiktig summering ger 82 ex. under perioden 18.8–23.10 – ett uppträdande som saknar motstycke i Skåne! Åtta gånger fler individer än tioårsgenomsnittet var i omlopp under hösten 2011.

Bl: 1 1K Ramdala 23.8 (Thomas Daleke). 1 1K str S Hallarumsviken 10.9 (Anders Adolfsson). 1 1K hanne Lindö udde-Gö 16.9 (F) (Fredrik Lennartsson m.fl.). 1 1K str SV Utlängan 16.9 (Linus Almqvist, Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 2K hona str. Breda fly 22.4 (Nils-Arne Thunell), 1 ad. hanne str. Ljungasjön Södra Ljunga 3.9 (Agne Tjädermyr). 1 1K Färjansö Vidöstern 10.9 (Jonas Starck, Krister Wahlström). 1 1K Bottorpslätten, Kalmar 31.8 (Peter Sieurin). 1 ad. hanne Söderåkra, Torsås 2.9 (Bill Andersson, Raveepan Mårtensson). 1 3K+ hanne Bottorpslätten, Kalmar 15.9 (Peter Sieurin, Åke Jonsson, Jan Ottosson). 1 4K+ hanne str NNO Månstorp, Vetlanda kn 22.4. 1 1K jagande Ryningsholm 1.10 (Håkan Sterner m.fl.).

FOTO: GÖRAN SNYGG

Stäpphök *Circus macrourus* 1K hanne, Vapnö dalen (HI) 11 september 2011.

Öl: Invasionsuppträdande med gott om fynd under våren och, i synnerhet, hösten. En försiktig uppskattning gör gällande att Öland under 2011 gästades av minst 15 stäpphökar, vilket är 4–5 gånger så mycket som under ett normalt år.

Gtl: Minst nio fynd, varav tre under våren (1–15.5) och sex under hösten (24.8–27.9).

Hl: Under hösten upplevde Halland en invasion utan dess like. Från 24.8 till 7.10 gör rnk bedömningen att ca 40 olika ex. sågs. Av dessa var ca 36 1K, 2 ad. hanne och 2–3 ad. honor.

Bob: Mellan 26.8 och 29.9 sågs hela nio individer, 3 ad. hanner, 1 ad. hona och fem ungfåglar.

Vg: Ett vårfynd av en hanne i april, i övrigt bara observationer från hösten med 5 1K-fåglar och 1 2K+ hanne.

Ög: En 1K sågs kort vid Väversunda k:a 21.8 (Björn Er-

iksson) och en 1K sågs vid Svartåmynnningens naturreservat 25.9 (Olof Hjelm m.fl.).

Svm: Sex fynd: 1 ad. hanne Lövstadalgången, Huddinge 18.5 (Thomas Strid). 1 1K str. SV Bergaholm, Bornsjön 24.8 (Hans Norelius). 1 ad. hanne Sandemar 13.9 (Klas Karp). 1 1K str. S Bergaholm, Bornsjön 16.9 (Hans Norelius). 1 ad. hanne Stigtomt, Nyköping 19.5 (Mikael Ackelman). 1 ad. hanne sträckande SV Buskhyttan, Nyköping 30.8 (Jan Sjöstedt).

Upl: 1 3K+ hanne förbifl. Broby, Funbo 16.5 (Håkan Lagerqvist). 1 1K Hjälvstaviken 3.9 (John Costello, Sune Eriksson, Johan Månsson m.fl.). 1 honf. str. 30 m-kärret, Norra Järvafältet 17.5 (Olle Bernard, Kim Alpgård). 1 ad. hanne förbifl. Fysingen 1.9 (Johan Lind, Johnny Lindevall).

FOTO: JOHN LARSEN

Stäpphök *Circus macrourus* 1K, Falsterbo (Sk) 14 september 2011.

Vstm: 1 3K+ hanne Rebro, Tillberga, 12–13.9 (Magnus Liljefors m.fl.). 1 1K Gesala, Romfartuna, 12.9 (Markus Rehnberg m.fl.). 1 1K honf. str. (SV) Åvestbo ängar, Västanfors, 3.9 (Leif Lejdelin, Jan Hellström, Stefan Liljeqvist).

Dlr: 1 ad. hanne Övre Svärdsjö – Grevbo, Borlänge, 29.8 (Leif Carlberg m.fl.). Nionde fyndet i Dalarna.

Hls: 1 2K Hög kyrka, Hudiksvall 2.9 (Mats Axbrink m.fl.) Fyndet utgör bara det åttonde i Hälsingland.

Mpd: 1 3K hanne Stornässets reservat 28.8 (Stefan Heimdahl). 1 1K str. Stornässets reservat 11.9 (Jan-Olof Häggglund, Stefan Heimdahl, Ulrika Häggglund m.fl.). Andra och tredje fyndet i landskapet.

Vb: Fyra fynd: 1 2K str NO Obslidan, Umeå 21.5 (Micael Jonsson), 1 1K T-vägen, Umeå 29.8–1.9 (Emmanuel Naudot, Per-Olof Nilsson, Tommy Magnusson m.fl.),

1 ad. hanne samma lokal 10.9 (Emmanuel Naudot, Stefan Delin, Karl-Gunnar Rehn) och 1 1K samma lokal 10–14.9 (Emmanuel Naudot, Tommy Magnusson, Stefan Delin m.fl.).

Nb: Tre fynd: 1 ad. hanne Övre Buddbyn 9.8 (Per Nyström). 1 3K hanne Haparanda Sandskär 25.8 (Aron Andersson m.fl.). 1 1K Haparanda Sandskär 4–6.9 (Staffan Sundin m.fl.).

Jmt: 1 1K Stekenjokk, Strömsund k:n, Jmt 2.8–12.8 (Jan Sjöstedt, Espen Lie Dahl, Tomas Bergström mfl.) Landskapets andra fynd.

Ås lpm: 1 1K förbifl. Klimpfjäll 25.7 (Terje Kolaas). 1 1K Stekenjokk 9–12.8 (Anders E.O. Eriksson, Bertil Johansson, Tommy Magnusson). 1 1K Risträsket, Risträsk 27–28.8 (Viktor Risberg, Isak Vahlström, Ulf Andersson). 1 1K Vojmåbron, Bäsksele 30.8 (Isak Vahl-

FOTO: GÖRAN SNYGG

Hybrid stäpphök x blå kärrhök *Circus macrourus* x *Circus cyaneus* 1K, Spritkullen (HI) 4 september 2011.

ström). Fågeln vid Vojmåbron bedöms vara densamma som den vid Risträsket. Fynd 1–3 i Åsele lappmark.

(THOMAS STRID)

Stäpphök x blå kärrhök

Circus macrourus x *Circus cyaneus*

Fyra fynd av fåglar som bedömts som hybrider gjordes. Alla var årsungar som sågs i september.

Sk: 1 1K str. SV Nabben, Falsterbonäset 11.9 (David Erterius, Nils Kjellén). (Godkänd av Rk).

Bl: 1 1K Torhamns udde 24.9 (Paul Andersson).

HI: 1 1K Spritkullen, Grötvik 4.9 (Göran Snygg m.fl.).

Ång: 1 1K str. SV Flöjelberget 15.9 (Björn Gustafsson, Leif Johansson).

(THOMAS STRID)

Ängshök *Circus pygargus* EN

På fastlandet konstaterades elva säkra häckningar/häckningsförsök, två troliga samt två möjliga. Antalet säkra häckningar/häckningsförsök (11) ligger på samma nivå som 2009–2010 (11). Av de elva par som med säkerhet inledde häckning fanns ett par med okänt resultat. Av de övriga tio lyckades fyra med att producera flygga ungar.

Sk: 1 misslyckad häckning i NO (Patrik Olofsson)+ 1 lyckad med 4 pull Kabusa skjutfält (Sven Splittorff, Kim Cappele, Gert Ljungqvist, Stefan Malm m.fl.).

Bl: 1 möjlig häckning – 2 ad. i par Sölvesborgsviken 18–19.5 (Bert Pettersson, Christian Persson, André Julinder m.fl.). Andra året med häckningskriterie sedan 1990.

Öl: Arten inventerades inte detta år. Föregående år konstaterades 37 häckande par.

Gt: 14 besatta revir påträffades fördelade från norr till söder på ön med en viss övervikt för den norra regionen och med några fler fynd än tidigare centralt på ön. Svårbedömt hur många som fick fram ungar, men minst hälften tycks ha varit framgångsrika.

Sm: En hane sågs under våren i gamla häckningsmarker i Kalmartrakten men ingen häckning kunde konstateras. Ingen säker häckning i vår region sedan 2006.

Vg: Häckning inleddes på två platser i Detterns naturreservat men misslyckades, troligen p.g.a. att bona övervämdes i juni.

Ög: Sammanlagt kunde tre säkra häckningar konstateras i landskapet. Tre ungar ringmärktes i ett bo vid Kölbäck säteri, Älvestad kyrka, 25.7 (Joakim Wallin, Göran Lindell) och två ungar ringmärktes vid Normlösa inte långt därifrån (Joakim Wallin, Göran Lindell, Karl-Martin Axelsson). Hur många ungar som faktiskt blev flygga är svårt att säga säkert, men tre 1K-fåglar sågs i alla fall närheten av Kölbäck säteri fram till 5.9 (Göran Lindell). Dessutom hittades en häckning av en lantbrukare söder om Gnestad på Vikbolandet. En unge dog olyckligt vid tröskning, men en fanns kvar. Ringmärkare kontaktades, men när dessa kom till platsen var ingen unge kvar. Vid Svensksundsviken fanns gott om vuxna fåglar och troligen gjorde minst två par häckningsförsök, men båda boplatserna övergavs och ingen häckning lyckades i området.

Upl: En lyckad häckning med två flygga ungar i Bladåker s:n för andra året i rad (Bill Douhan, Per Unger). Vid Vissjön, Björklinge, gjordes ett häckningsförsök som tyvärr misslyckades (Ragnar Hall m.fl.). Ytterligare en häckning skedde utan tvivel i västra delen av Uppsala kommun (Thomas Pless). Därutöver gjordes observationer som indikerade ett par någonstans i området mellan norra Tämnaren och Tierpslätten (Lars Gustavsson).

Vrm: Ett par påbörjade häckning men misslyckades. Det finns ett tidigare häckningsförsök av ängshök i Värmland, i Kilsviken 1994.

Förutsatt att inget dramatiskt hänt på Öland så ligger beståndet numera ganska stabilt runt 60 par.

Övrigt:

Vb: 1 2K hona 4.6 (Emmanuel Naudot), 1 3K+ hona 10.6–8.7 (Mikael Wikström, Stefan Delin, Micael Jonsson m.fl.), 1 2K hane 11.6 (Mikael Wikström) och 1 ad. hane 24.6 (Rolf Sandberg) alla vid T-vägen, Umeälvens delta och slätter. Inffödet av ängshök saknar motstycke i Vb.

(MARTIN TJERNBERG)

Örnvråk *Buteo rufinus* (12/12 – 2/2)

Sk: 1 2K Falsterbonäset 29–30.9 (F) (*Andreas Wernersson, Kaj Örjan Svahn, Jonas Ekwall).

Gtl: 1 2K sydligaste Gotland 31.7–7.12 (F) (*Fredrik Ström, Per Smitterberg m.fl.).

FOTO: PER SMITTERBERG

Örnvråk *Buteo rufinus* 2K, Holmhällar (Gtl) 29 september 2011.

Efter att ha lyst med sin frånvaro sedan 2004 noterades den tredje örnvråken för Gotland och den sjätte för Skåne – för första gången mer än en individ under ett år. Det första svenska fyndet utgjorde en övervintrande fågel i Dalarna 1973/74. Därefter har örnvråken uppvisat en ganska jämn besöksfrekvens med tre fynd under 1980-talet och fyra fynd vardera under 1990- och 2000-talen. Bortsett från det första fyndet är observationerna gjorda på sommaren eller under sträcket på hösten. Gotlandsfågeln blev en välbesökt långstannare, uppenbarligen trivdes den på det småviltstätta Storsudret.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Rekordhöga dagssiffror för Sverige av sträckande fjällvråk noterades på Öland enligt följande: 1600 ex. str S Segerstads fyr 11.10 (Christian Cederroth), 1429 ex. str SO Ölands södra udde, Ottenby 11.10 (Pekka Westin) och 1223 ex. str Ölands södra udde, Ottenby 12.10 (Pekka Westin).

Vid Falsterbo noterades den tredje högsta årssumman (2380 ex.) sedan 1973. De höga antalet kan naturligtvis förklaras med mycket god förekomst av lämmel.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Örnvråk *Buteo rufinus* 2K, Falsterbo (Sk) 30 september 2011.

Större skrikörn *Aquila clanga*

Även detta år har den som bounge ringmärkta och satelitförsedda större skrikörnen från Estland ("Tönn") tillbringat vår, sommar och höst i Sverige. Den är nu inne på sitt fjärde kalenderår. Tönn anlände via Norrbotten den 25 april och lämnade landet via Skåne den 28 september. Nedan redovisas Tönns uppträdande landskapsvis under 2011. Även detta år utgörs merparten av observationerna av satelitobservationer.

Förutom Tönn har fyra större skrikörnar setts i Skåne och en på Öland. Fågeln på Öland som sågs i slutet av maj bedöms varasamma individ som sågs i Skåne den 2 juni. Därmed stannar årets totalsumma på fem individer detta år.

Sk: 1 2K str SV 2.6 på flera lokaler på Falsterbohalvön (Peter Persson, Björn Malmhagen m.fl.). Tönn höll till i Skåne 3–28.9 Efter att ha spenderat sommaren i Norrland började Tönn röra sig söderut i slutet av augusti. Den 3.9 signalerade sändaren att den befann sig nära Duveke, Svalöv där den också höll till fram till 7.9 (David Olausson, Mattias Olsson m.fl.). Den 10.9 visade sändaren att den rört sig ner till Börringe och den sågs därefter på flera olika lokaler mellan Svedala och Skurup under fem dagar (Christian Ljunggren, Mattias Ullman m.fl.). Den 16.9 gjordes första sträckförsöket i Falsterbo, men den vände tillbaka och sågs sedan i området Börringe–Björkesåkrasjön–Näsbyholm igen några dagar. Den 24.9 gjordes andra sträckförsöket i Falsterbo, men även denna gång tyckte Tönn att Öresund

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Den sändarförseddade större skrikörnen *Aquila clanga* med namnet Tönn, Höllviken (Sk) 24 september 2011.

var besvärligt och vände tillbaka in i Skåne igen. Efter detta sågs Tönn inte av fågelskådare, men den pålitliga satellitsändaren visade att den efter kort besök på Kullahalvön 28.9 sträckte över till Danmark från Helsingborg och därefter ner till kända övervintringsområden i Spanien relativt snabbt.

1 2K 2.9 Falsterbohalvön (Christian Cederroth m.fl.). 1 4K+ 1.10 vände vid Ljunggen (David Andersson m.fl.), sågs även nära Börringe 3.10 (Håkan Wallenklev m.fl.) och sträckte slutligen ut på Nabben 14.10. Sistnämnda dag sträckte ytterligare en 2K-fågel ut från Nabben (Mårten Müller m.fl.). Denna skulle teoretiskt kunna vara samma som den 2.9, men bedöms här ändå som en ny individ och årssumman hamnar på höga 5 ex.

Öl: 1 2K Mysingehög – Seberneby 21–23.5 (gm Rrk Öland).

Hl: Utan att ses av någon fågelskådare kom Tönn in i Halland från norr 1.9, följde sydsvenska höglandets sluttning söderut och övernattade i trakten av Hishult. Morgonen därpå fortsatte han söderut, över Hallandsåsen och in i Skåne (rrk Hl).

Vg: Tönn passerade (osedd) rapportområdet den 1.9 på väg söder ut.

Vstm: Tönn tvärade över landskapet! Denna gång lämnades Dalarna och Avestatrakten 27.8. I höjd med Bjurfors antrades Norbergs kommun. Härifrån fortsatte resan mot SV, genom Fagersta, Skinnskatteberg (Baggå), Lindesberg (Kloten), Ljusnarsbergs (Stjärnfors) kommuner innan han i trakten av Möjsjön, Hjulsjö, genomförde en övernattnig. Dagen därpå fortsatte resan i inslagen riktning in över Hällefors kommun för att slutligen korsa landskapsgränsen i höjd med Limbergsåsen, Grythyttan. Liksom i fjol genomfördes resan utan att någon lyckades se honom. Tönn utgör landskapets femte fynd.

Dlr: För andra året i rad passerade Tönn Dalarna, nu som 4K. Inte heller i år sågs fågeln med säkerhet av någon skådare, trots besök både under våren och hösten. Enligt data från satelliten kom Tönn in i Dalarna 30.4 sydväst om Rörbäcksnäs, Malung-Sälén, för vidare färd mot Lägersdalsfjället. Han fortsatte sedan vidare till Tennfjot, Älvdalen, där han övernattade. 1.5 gick färdens vidare förbi Trängslet och upp till Navarsjön. Därefter lämnades Dalarna. I slutet av augusti var det dags igen, 24.8 kom han från Sandviken-hället in till Österviken, Avesta, där han stannade några dagar. Den 26.8 lämnade han Dalarna vid Avesta för vidare färd söderut. Totalt har Tönn nu besökt 13 av Dalarnas 15 kommuner de två säsonger örnen varit i Sverige.

Hls: Tönn nuddade landskapet vid Fäsjödal, Ytterhogdal 2.5 vid sitt kringflygande på våren. På hösten sträckte Tönn från Bergs kommun i Jämtland till Brickberget söder Snaten, Vallsta där den övernattade 24.8. Sedan förbi Röste och Gruvberget vidare förbi Rörberg i Gästrikland till Färnebofjärden och ny övernattnig.

Mpd: Tönn fanns vid Karlsborgsbergets reservat, Haverö 3.5 (rrk Mpd).

Ång: För andra året i rad har större skrikörnen Tönn passerat genom landskapet 9.5 kring Sollesteå, 13–16.5 vid Tunsjön och Mörttjärnsmyran och 17.5 kring Solberg samt 2.6 i Skorpedstrakten, liksom föregående år utan att någon lyckades observera den.

Hjd: Även i år passerade Tönn Härjedalen vid ett tillfälle, enligt sändarrapporten.

Jmt: Även i år översomrade Tönn delvis väster om Storsjön. Underligt nog sågs den inte en enda gång i naturen, utan uppgifterna kommer från satellitmottagaren. Örnen anlände till Myrvikentrakten den 12.7 efter en lång flyttning från Ebrodeltat i östra Spanien där den spenderat vintern, via Baltikum och Finland in i norra Sverige, där den så småningom alltså blev kvar i samma område som ifjol till den 30 juli. Efter ett par veckors resa med besök i Norrlands inland kom Tönn tillbaka till Rörörsjön utanför Månsåsen den 13.8. Han uppehöll sig i området i ytterligare tio dagar innan färdens söderut inleddes.

Vb: Tönn passerade genom Västerbotten vid tre tillfällen, den 26–27.4 (bl.a. vid Jörn), 7–8.5 (bl a vid Sävar) och 18.5 (bl.a. vid Boviken, Skellefteå). Vid samtliga tillfällen tycks den ha varit på snabb genomresa och inte vid något tillfälle har den observerats av någon ornitolog.

Nb: Tönn passerade landskapet två gånger: Piteå k:n – Älvsbyn k:n 17–18.5 och Haparanda k:n – Kalix k:n – Luleå k:n – Boden k:n – Älvsbyn k:n – Piteå k:n 25.4.

S Lpl: Tönn sågs enligt följande: *Ås lpm*: sträckande Fianberg 23.5, Ormsjöbodarna 5.7 (Joakim Hansson) och Risträsk 1–3.8 (Peter Mathisen). *Ly lpm*: sträckande SV Malträsket, Malå 26.4 (Peter Mathisen), Björnberget, Storuman k:n 27.4 (Daniel Westman), Bergmyrhobben 25.5, Sorsele 26.5 och Råberg 4–9.8 (Peter Mathisen). Andra fyndet i Ås lpm. Tredje fyndet i Ly lpm.

Öl: 1 ex. Ottenby–Stenåsbadet–Åkerby 3–5.6 (Nils Kjellén). 1 ex. Ottenby 2–3.9 (Erik F Nordberg).

Srm: 1 3K+ str. N Pottskär, Kviksundsbron 7.5 (Viktor Eriksson). 1 2K+ str. SV Trosa–Marsång 10.9 (Göran Andersson, Jan Karlsson, Sofi Nordfeldt, Peter Lantz).

Upl: 1 ex. str. V Angarnsjöängen 4.6 (Svante Söderholm).

Vstm: 1 3K+ str. N Kviksund, Rytterne s:n 7.5 (Västmanlands rapportkommitté).

Gstr: 1 3K+ str. NV Björke grustag 8.5 (Martin Alexandersson, Stefan Flodin, Pia Hedblom).

Vb: 1 2K förbifl. Storavan, Stöcke, Umeälvens delta och slätter 4.6 (Peter Mathisen).

Tillägg 2009:

Öl: 1 ex. Näsby 24.5 (Börje Monsén m.fl.).
(THOMAS STRID)

FOTO: PER SMITTERBERG

Kungsörn *Aquila chrysaetos* 2K+, (Gtl) 14 september 2011.

N Lpl: Tönn noterades av satellitmottagaren enligt följande: sträckande V Arvidsjaur k:n 26.4 och sträckande SO Arjeplog k:n – Arvidsjaur k:n 5–7.5.

(THOMAS STRID)

Mindre skrikörn *Aquila pomarina*

Totalt gjordes 18–21 fynd under året vilket är ett mycket högt antal. Av dessa noterades hälften i Skåne. Tredje fyndet för Östra Småland, fjärde för Södermanland, andra för Stockholms rapportområde, tredje för Västmanland och tredje för Västerbotten.

Sk: Totalt under året minst 9–12 ex. olika ex. och notabelt var att ingen enda sågs utsträckande i Falsterbo.

Sm: 1 3K+ Kalmar flygplats 6.5 (Christer Håkansson, Hans Bohlin).

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

Efter två år med mycket dåliga häckningsresultat blev 2011 totalt sett en god häckningssäsong. Av 732 kontrollerade revir var 500 besatta, varav 234 lyckades med att producera 288 ringmärkningsdugliga ungar, dvs. 0,58 ungar/besatt revir. Detta är över det genomsnittliga värdet för åren 2004–2010 (0,48). Kommentarer från rapportkommittéer i Göta- och Svealand:

Sk: Under året fick 7 par ut 8 ungar vilket är identiskt med förra året. (Kenneth Bengtsson).

Sm/Kalmar län: En observation av två gamla fåglar tillsammans under häckningstid och en gammal fågel på en annan lokal. Kanske häckar kungsörn redan i vår region eller så är det säkert nära förestående.

Sm/llkp län: Inga konstaterade häckningar i länet under året. Under vårvinterns inventeringar av arten kunde två till tre säkra revir fastställas.

Öl: Paret på södra Öland är fortfarande kvar, men ännu har ingen lyckad häckning med säkerhet kunnat konstateras. Den ena individen bedöms nu hunnit bli 6K+ och den andra 4K+ vilket innebär större chans för en lyckad häckning kommande år.

Gtl: Det hittades 45 besatta revir. 26 par gick till häckning och 17 av dessa lyckades, vilket resulterade i 21 flygga ungar varav 12 ringmärktes (Stellan Hedgren).

Hl: Ett par häckade i södra Halland. En unge ringmärkt.

Dls: Inga sommarfynd.

Vg: Inga häckningsindicer.

Nrk: Paret i sydöstra delen av landskapet fanns fortfarande kvar i sitt revir under häckningstid men någon upp-

Stäppörn *Aquila nipalensis* (43/43 – 1/1)

Sk: 1 4K Dybäck 7–16.1 (Bo Petersson). 1 4K Västra Näsbyholm 27.1 (Tim Andersen). 1 4K Fyledalen 6.2 (Erik Mølgaard, Bo E. Pettersson, Anders Grönlund). 1 ex. Skatteberga ängar, Flyinge 13–15.2 (Lars Råberg, Anders Kjellsson, Bertil Svensson). 1 3K+ Rockarpskorset, Björkesåkrasjön 20.2 (F) (Patrik Sandgren). 1 4K Näsbyholmsjön 8–11.3 (F) (Peter Spetz, Mattias Ullman). 1 3K+ Jordberga sockerbruk, Klagstorp 27.3 (F) (Stefan Malm, Peter Malm).

Öl: 1 4K Gräsgårds kyrka 23.1 (Ronnie Johansson, Christian Johansson).

Upl: 1 4K Ledskärsområdet 16.4 (F) (*Bosse Danielsson, Bengt Boström, Lars Eric Rahm).

Vstm: 1 3K+ Malmön, pumphuset, Köpings s:n 1.5 (F)

FOTO: PER SMITTERBERG

Aftonfalk *Falco vespertinus* 1K, Vamlingbo (Gtl) 9 september 2011.

gift om häckning har tyvärr inte inkommit. Glädjande nog har dock ett ad. par synts vid två tillfällen i västra delen av landskapet under samma tidsperiod.

Ög: Under 2011 har inga nya boplatser eller kungsförnsrevir konstaterats.

Upl: Det med säkerhet enda kända reviret i Uppland lyckades producera en ringmärkningsduglig unge. Detta var den åttonde ungen sedan den första häckningen konstaterades år 2000.

Vrm: 5 revir med par, varav 3 par häckade och fick 4 ungar på vingarna.

Dlr: Uppgifter finns om 50 revir som varit besatta något av de senaste fem åren. Under året fanns örnar i 44 av dessa revir och 26 par gick till häckning. Nitton häckningar lyckades och resulterade i 24 ungar (Börje Dahlén).

(MARTIN TJERNBERG)

(*Jörgen Lindberg, Gunnar Niklasson, Patrik Rhönstad, Mikael Rhönstad).

Ång: 1 4K str. NO Bäcksvedalsberget, Högsnäs 17.4 (F) (*Pekka Bader, *Björn Gustafsson, Bo Flumée).

De två långstannande fåglarna i Skåne och på Öland var kvar under vintern, båda nu inne på sitt fjärde kalenderår. Likt en del andra sällsynta örnar valde Ölandsfågeln att bege sig norrut med våren och noterades 16.4 i Uppland och dagen därpå i Ångermanland. Det innebar förstafynd för båda landskapen. Individbestämningen kunde ske tack vare ett hack i vänstervingen. Också fyndet i Västmanland var det första för landskapet. Foton på den fågeln tillåter inte detaljstudier, men det rör sig om en subadult individ med mörk huva som kontrasterar mot

en ljusare kropp, till skillnad från Ölandsfågeln som var mer jämnt tecknad på undersidan. Skånefågeln uppvisade en liknande kontrast i dräkten och det kan inte uteslutas att det är samma individ som den i Västmanland, men vad man kan se överensstämmer inte riktigt dräkten i övrigt och Rk väljer att betrakta dem som olika fåglar.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Sammanlagt 85 aftonfalkar ligger nära medianen (82) för perioden 1992–2011. Merparten av fynden gjordes som vanligt under vår och försommar (28.4–4.7), kompletterat med några högsommarfynd och ett inflöde i augusti–september av framför allt årsungar (28.8–1.10). Anmärkningsvärt är hela 20 fåglar på Gotland under året. Fynd i Norrland:

Gstr: 1 2K hona Åsbo, Gävle k:n 15.5 (Per Aspenberg, Martin Alexandersson).

Hls: 1 ad. hane Ålsjön, Söderhamn 24.5 (Stefan Persson).

Ång: 1 str. N Härnö södra, Härnön 19.5 (Bo Flumée).

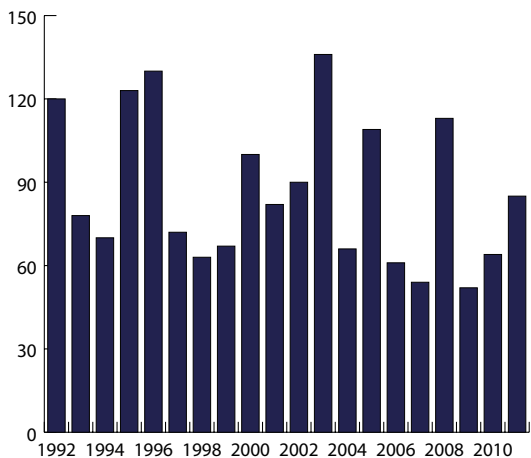
Vb: 1 hane str. NV Tavastudden, Täftelandet 21.5 (Emmanuel Naudot). 1 hane str. N Käringskär, Norum, Robertsfors k:n 22.5 (Niklas Andersson). 1 2K hane str. V Holmö by, Holmöarna 11.9 (Micael Jonsson).

Nb: 1 2K hane str. NV Rödkallen, Luleå skärgård 23.5 (Andreas Livbom, Krister Jakobsson).

(THOMAS PETTERSSON)

Stenfalk *Falco columbarius*

Öl: Häckningar: I år två häckningar på sydvästra Öland, vilket är glädjande. För tredje året i rad häckade ett par i samma dunge och fick ut minst två flygga ungar. Den andra häckningen, på södra delarna av Stora alvaret, genererade i tre ungar. Häckningen från norra delen av Stora alvaret tycktes inte upprepas i år, men enstaka observationer gjordes även här under sommaren (rrk Öl).

Antal fynd av aftonfalk *Falco vespertinus* i Sverige 1992–2011.

Dls: 1 ex. Gösjön, Melleruds kommun 5.6 (Astor och Ulla Korp, Monica Svensson).

Nrk: Möjlig häckning: 1 hane Atlasruta 09E4I 2–5.6 (Nils-Erik Ström), 1 ex. reningsdammen, Fjugesta 13.6 (Kent Halttunen) samt 1 ex. södra tornet, Tysslingen 19.7 (Bengt Jalsborn).

Upl: En 2K hane södra Vendelsjön 2.6 (Anssi Laurila) samt 1 ex. vid Valloxen, Knivsta 9.7 (Hans Svensson).

Vrm: 1 ad. Philströmstorpet Vingäng 6.6 (Sven-Erik Schultzberg).

Dlr: Indicier på trolig häckning finns från Grundagssätern, Älvdalen, där ett varnande ex. observerades 14.7 (Rolf Tidemalm). Dessutom sågs två 1K vid Tisjön, Malung-Sälen, 12.8 vilket indikerar troligen häckning i närheten (Börje Dahlén). Det finns också ett flertal observationer från framför allt Älvdalens kommun under sommaren som säkerligen varit fåglar från häckande par (rrk Dlr).

Vb: Ett ex. Bureå 17.6 (Lennart Andersson), 1 ex. Petträsket, Nicknoret, Norsjö k:n 6.7 (Lennart Wigensstam) och 1 hane Jämteböle, Tväråbäck 26.7 (Henrik Blommé).

Nb: 1 ex. upprört, varnande Naakajärvi, Naakajärvi Ekopark 24.6 (Kjell Patomella), 1 ex. Storlångträsket V Långträsk 14.6 (Anna Peman) och 1 ad. hane Guldsmeden, V Borgarudden 5.7 (Erik Sandlund).

Hjd: En häckning (2 ungar) Postvallen, Ljungdalen (Kent Moén, Mats Andersson, Olle Andersson). Dessutom ett ex. 1K Anåkroken, Mittådalen, 9.8 (Stefan Persson, Ilse Rossi).

Jmt: Ett par på bo Gäddede 16.6 (Knut Klefbom), ett par med föda åt ungar Tännsjön, Åre 21.6 (Hans-Georg Wallentinus, Sonia Wallentinus), en hona med föda åt ungar Snasahögarna 29.6 (Thomas Svensson) samt ett par på bo Valådalen 2–9.7 (Uno Skog).

N Lpl: Arvidsjaur k:n: Ett ex. på möjligt bobesök Jäkna 23.7 (Micael Jonsson) och en häckning (2 ungar) Saltmyrans torvtäkt SO Abborrträsk 28.7 (Stefan Holmberg). Jokkmokks k:n: 1 hane varnande Norra Höbodommyran 11.7 (Stefan Ericsson). Gällivare k:n: 1 ex. varnande Pathavaara 5.6 (Susanne Backe), ett par på bo Nautanen 20.6–1.8 (Anki de Wall), samt 1 1K nyligen flygg Vakkotavare, Stora Sjöfallets NP 15.7 (Rolf G Gustafsson). Häckar sporadiskt nedom fjällkedjan (rrk N Lpl).

Sakta men säkert håller ett decennium av rapporter i *Fågelåret* på att ge oss en något skarpare bild av stenfalkens svenska population, inte minst vad det gäller stammen vid artens sydgräns. Enstaka sommarfynd görs varje år söder om Norrlandsgränsen/Dalarna och utanför Öland. Detta år är det fynden i Närke och Dalsland som sticker ut.

(CHRISTER OLSSON)

Jaktfalk *Falco rusticolus* VU

Utanför häckningsområdet i fjällen rapporterades 9 ex. under vinter/vår (=vår) och lika många under höst/vinter (=höst). Vårsiffran är av samma stor-

leksordning som genomsnittet för perioden 1993–2011 (drygt 8). Höstsiffran ligger dock långt under genomsnittet (17). Ett mer rättvisande mått på förekomst mellan olika vintrar kan vara att titta på genomsnittssiffran för antalet individer under resp. vintersäsong, trots att en del individer är desamma på vardera sidan om årsskiftet. Vintrarna 1992/93 – 2010/11 rapporterades i genomsnitt 26 individer/vinter med högsta antalen 2005/2006 (49 individer), 1994/1995 (44) och 1995/1996 (40). Vintern 2010/2011 blev antalet 19. Hur vintern 2011/2012 gestaltade sig kommer att framgå i *Fågelåret 2013*. Antalet individer fluktuerar kraftigt mellan åren och uppvisar ingen signifikant trend.

Häckning:

Dbr: En lyckad häckning med tre flygga ungar.

Hjd: Fyra besatta revir varav tre lyckade häckningar

Jmt: 19 revir besatta varav 14 med lyckad häckning. För länet som helhet (Jmt + Hjd) producerades 54 ungar (2,35/revir) och 3,18/lyckad häckning. Ett toppår.

S Lpl: Uppgifter saknas.

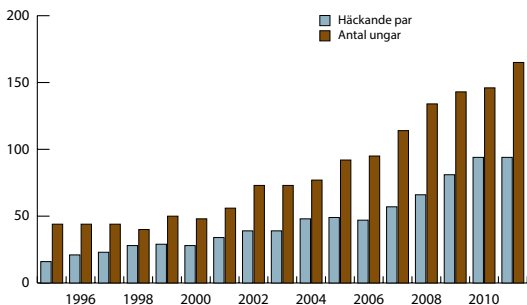
N Lpl: Resultat i Parkblocket (Sarek, Padjelanta och Stora Sjöfallets NP) blev under vårvinterns kontroll fem konstaterade par och tre ensamma falkar. Under sommaren kontrollerades häckningsresultatet varvid man fann tre lyckade häckningar med 12 ungar (Linda Johansson, Länsstyrelsen i Norrbotten).

(MARTIN TJERNBERG)

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU

Under perioden 1995–2011 uppvisade pilgrimsfalkpopulationen i södra Sverige en stark expansion med återetablering på många gamla häckningslokaler (se fig). Ökningstakten låg mellan 8–12% under 2000-talet och samma positiva populationstrend återfanns i Danmark, södra Norge, Holland och i flera delstater i norra Tyskland. Pilgrimsfalken har speciellt i norra Tyskland varit ytterst framgångsrik och i stor skala etablerat sig i urbana miljöer.

Totalt inräknades i södra Sverige ca 100 par i nio landskap (Skåne, Halland, Småland, Gotland, Östergötland, Västergötland, Bohuslän, Dalsland och

Populationsutvecklingen hos pilgrimsfalk i södra Sverige 1995–2011.

Värmland). De flesta paren (80%) häckade i Västra Götalands län. De tre tidigare kända häckningarna på byggnader (Kristiansstad vattentorn, Lantmännens silo i Helsingborg och Falkenberg) återbesattes samtidigt som ett fjärde par unikt nog etablerade sig på den svenska sidan av Öresundsbron.

94 par påbörjade häckning vilket var samma antal som år 2010. Många av häckningarna misslyckades av skilda anledningar och 62 par fick ut i medeltal ut 2,6 ungar/lyckad häckning, vilket är en något bättre siffra jämfört 2010 års medelproduktion på 2,4. Antalet beräknat flygga ungar var 165 vilket är en ökning med 16 ungar jämfört med föregående år. Medelproduktionen blev 1,7 ungar per påbörjad häckning. Andelen misslyckade häckningar som i mitten av 2000-talet låg kring 10–12% har ökat till över 30 % de två senaste åren. I de flesta fall känner vi inte till vad som orsakat de misslyckade häckningarna. Vädret var bra under falkarnas kläckningsperiod och ungarernas uppväxt (inga långvariga regnperioder och kyla) så det har sannolikt varit av mindre betydelse i år. Däremot var störningar (klättring, drakflygning) inblandade i några fall och vid minst två boplatser finns misstanke om sabotage. I det ena fallet hittades tre ringmärkta ungar med krosskador nedanför boet.

Den nordiska färgmärkningen administreras av Naturskyddsföreningen. I södra Sverige märktes 147 ungar med liten blå ring på höger ben och en stor rödblå ring på vänster ben. Tidigare års färgmärkningar visade att medianåldern bland de häckande/revirhållande falkhonorna var 5 år och för hannarna 8 år. Den äldsta häckande honan var 14 år och den äldsta hannen 13 år.

I mellersta Sverige ökade antalet kända par till 25 varav 20 häckade och fick ut 52 ungar vilket är den högsta siffran sedan 1960-talet. Medelproduktionen var 2,6 ungar/påbörjad häckning vilket var nästan en fördubbling mot året innan. Ytterligare 10 ungar kom på vingarna i samband med utsättning av falkungar i Närke och Västmanland.

I de båda nordligaste länen har vi sämre data på populationsutveckling men antalet par beräknades 2010 till ca 150 och kan under 2011 ökat till max 170 par. Varje år hittas ett antal nya häckningar i skogslandet och men även ut mot kusten där falkarna varit frånvarande sedan 1960-talet. Det tyder på att expansionen fortsätter om än i betydligt lägre takt än i södra Sverige.

Inom projektet inräknades totalt 185 par varav 165 häckade. Antalet ungar från vilda par var minst 307 och till detta kommer 10 ungar från avelsprojektet. I medeltal kom 1,9 ungar ut per påbörjad

häckning. Totalt 256 ungar ringmärktes. Populationen beräknades till ca 300 par i hela landet fördelade med 100 par i södra Sverige, minst 30 i mellersta Sverige och max 170 par i norra Sverige.

Sk: Liksom året före inräknades sex revirhållande par som samtliga påbörjade häckning. Tre par häckade i klippbranter och tre på byggnader. Alla utom ett par lyckades med häckningen och fick fram 10 ungar. Förutom de två stadshäckande paren i Kristiansstad och Helsingborg häckade ett par på en boplattform, uppsatt i samband med bygget av Öresundsbron. Paret upptäcktes under en broinspektion och Öresundskonsortiet hemligstämplade fyndet. Boplattformen hängde utmed en bropelare ut över vattnet och det fanns en viss risk för att ungarna vid flygtråning och vid sin första flygtur skulle hamna i vattnet (Kenneth Bengtsson, Tommy Järås). I samband med ringmärkning av två ungar 7 juni flyttades dessa till en ny och säkrare boplattform uppe på bropelaren under motorvägen och snabbtåget. Bägge ungarna blev flygga, men i juli hittades en ving av en adult falk nära järnvägsspåret. Sannolikt var det den häckande honan som hade omkommit (Tommy Järås). Redan tidigare i mars månad hade en annan falk blivit trafikdödad på den svenska lågbrodelen några hundra meter från betalstationen. Den här falcken var ringmärkt som hona 2009 på Orust i Bohuslän. Öresundsbron skördar sina offer.

Öresundskonsortiet släppte en press-release om falkarna den 15 juni vilken fick stort massmedialt genomslag. Antagligen var falkparet detsamma som under mars månad sågs i Limhamns kalkbrott några kilometer från broplattformen. Falkhäckningar på broar är inget ovanligt i Europa och i Danmark gjorde samtidigt ett falkpar häckningsförsök på Mön-bron. Tre ägg värptes på en stålbjälke under bron men paret misslyckades (Niels-Peter Andreassen).

För falkparet i Kristiansstad gick det bra. Samma fåglar (honan färgmärkt, kommer från trädhäckning i Tyskland, hanen omärkt men med en vingskada som gör honom lätt igenkännlig) som året innan stannade över vintern vid vattentornet eller i närheten och påbörjade häckning i mitten av april. Tre ungar blev flygga strax innan midsommar (Hans Cronert, Patrik Olofsson).

Den tredje stadshäckningen skedde som vanligt på Lantmännens silo i Helsingborgs hamn. Den gamla honan försvann under vintern och en 2K hona ersatte henne. Ringen kunde avläsas och visade att hon var född i Västergötland 2010. Hanen var nu 11 år och kommer från Kullaberg och fick därmed sin tredje partner. Den ettåriga honan värpte tre ägg varav ett kläcktes. Ungen blev flygg i början av juli (Christer Strid).

I samband med servicearbeten på silon hittades den 1 augusti en mumifierad gammal pilgrimsfalk i en lastficka. Ringarna visade att det var den försvunna honan som häckade här 2009–10. Vi lyckades aldrig läsa av hennes stora ring eftersom denna tappat färg men nu fick vi veta hennes ursprung. Hon ringmärktes som en av fyra i en kull i mellersta Bohuslän 2007.

Färgmärkningen ger hela tiden ny information om parsammansättning, släktskap och flyttning. En av Helsingborgsungarna från 2009 hittades vintern 2011 övervintrande på Radisson hotell mitt i Köpenhamn. I sällskap hade han en finsk falkhona. En holk sattes upp på taket till hotellet för att erbjuda en häckningsplats med Köpenhamns finaste utsikt (Kjeld Tommy Pedersen).

De övriga paren häckade i klippbranter. Kullabergsparet var detsamma som året innan där honan är född i södra Västergötland 2002 och hanen omärkt. Den enda ungen i boet ringmärktes den 29 maj men hann vara på vingarna knappt två månader innan den hittades död vid Skälderviken den 18 augusti (Alf Pettersson). Tidigare års ungar har bidragit till populationsuppbyggnaden i Danmark med häckande individer på bl.a. Möns Klint och Bornholm.

FOTO: HANS CRONERT

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*, unge i bolåda på Kristiansstads vattentorn (Sk) försommaren 2011.

På den andra lokalen kom tre ungar på vingarna trots att boet ligger nära flera vandringsleder med ständiga störningar (Leif Klinteroth, Alf Pettersson). På den tredje lokalen misslyckades häckningen, eventuellt på grund av störningar från berguv (Kenneth Bengtsson).

Sm: Två par återkom och en lyckad häckning gav en unge. Ett av paren är ytterst svårlokaliserat och påbörjade sannolikt häckning men några ungar sågs aldrig. (Janne Henriksson).

Gtl: Ett par häckade på Lilla Karlsö, men som många gånger tidigare dränktes en till två ungar av trutarna i samband med de första flygturerna. En unge skall ha överlevt (Måns Hjernquist).

Hl: Från Halland rapporterades 13 par vilket är en ökning med två par från föregående år. Tolv par påbörjade

häckning och nio häckningar lyckades med 30 ungar vilket är en rejäl ökning från tidigare år (Rolf Hermansson, Pär Sandberg, Lars-Åke Andersson m.fl.). Alla par häckar i klippbranter utom ett par som valt en silobyggnad i Falkenbergs hamn. I den uppsatta bolådan monterades en webkamera i mars men sändningarna kom inte igång förrän i början av maj månad. Individerna i par var samma som 2010 dvs. de är syskon men födda olika år. Falkarna har mycket god tillgång på föda med ständiga rörelser av kajor, skrattnåsar, stare, trast och duvor inom närhåll från boplatser. Syskonparning till trots – häckningsresultatet blev lyckat med fyra ungar, två av vardera könet. Hanarna började flyga kring 22–23 juni medan honorna flög 25–26 juni (Leif Klinteroth).

Bob: Falk hittades på två nya lokaler i Bohuslän men i ett fall rör det sig om ett par som tvingades bort från sin traditionella klippbrant därför att berguv övertagit reviret. Antalet revirhävande par ökade från 28 år 2010 till 29 detta år (Tommy Järås, Börje Broström, Leif Bengtsson, Gunnar Gillberg, Kristina och Staffan Olsson, Stefan Karlsson, Rune Hixen, m.fl.). Totalt beräknas 25 par ha påbörjat häckning men knappt hälften (12 par) av dem lyckades med häckningen och fick ut 33 ungar vilket är något lägre än året innan. Anledningen att så många häckningar misslyckas är inte klarlagd men predation från berguv och mänskliga störningar kan ha bidragit.

Medianåldern bland avlästa honor (n=9) var 6 år och för hanarna (n=12) 8 år.

Dls: I Dalsland hittades ett nyetablerat par men antalet par med påbörjad häckning låg på samma nivå som året innan, dvs. 10 par. Sju lyckade häckningar gav 17 ungar vilket är i samma storleksordning som de senaste åren. En av häckningslokaler utsattes för sabotage. När de fyra ungar skulle ringmärkas var dessa borta och stora grenar hade slängts ner i boet. (Kent Nilsson, Sture Orrhult). Ett liknande sabotage inträffade i Västergötland (se nedan).

Vg: Falkparen i Västergötland klarar sig betydligt bättre än i Bohuslän. 27 par inräknades som revirhävande vilket är samma antal som året före. Falkpar dök upp på två nya lokaler men i bägge fallen rör det sig om par som flyttat från sin gamla häckningsplats – i ett fall på grund av berguv. 23 par påbörjade häckning och 18 lyckades med 46 ungar.

I Västergötland intar de bägge platåbergen Halle- och Hunneberg en attraktionskraft för falkar. Bergen ligger ju som öar med branta klippväggar i ett omgivande flackt jordbrukslandskap rikt på bytesfåglar. Tätheten av pilgrimsfalk närmar sig det man finner utmed vissa kuststräckor i England där paren häckar med några kilometers avstånd från varandra. Totalt sju par upprätthöll revir under 2011 med ett medelavstånd av ca 3,6 km mellan boplatserna. Fem par fick ut 15 ungar och ytterligare tre ungar skulle kommit på vingarna om inte ett bo även här hade utsatts för sabotage. De tre ringmärkta ungar hittades under boet med krosskador. På bohyllan hittades en nedslängd grov gren (Börje Broström, Leif Bengtsson, Johan Svensson).

Vid en boplatz vid Borås blev falkparet mobbade och utsatta för äggpredation av korp, något som kan inträffa om falkarna är oerfarna som häckfåglar (Jan-Åke Persson). Annars råder snarare det motsatta förhållandet – att falken snabbt intar en dominant hållning till häckande korpar och kan döda nyss flygga korpungar.

Ög: Fem par häckade i Östergötland varav fyra lyckades med totalt 10 ungar. Det är ingen större förändring mot föregående år (Lars Gezelius).

Vrm: Liksom tidigare år noterades 8 häckande par varav fem lyckades med 17 ungar. Ett av paren påbörjade häckning i närheten av en startramp för skärmflygare men blev så störda att de flyttade till en annan klippa 1,3 km därifrån. Men även här blev de störda och endast ett rötägg blev kvar i bobalen (Tomas Johansson, Stefan Strandberg).

Nrk: För sjätte året sattes ungar från avelsprojektet på Nordens Ark ut i Närke. Från två olika hackinglädor i Kilsbergen och vid Fjugesta frisläpptes sju ungar. Sedan starten har 24 ungar kommit på vingarna men ingen vild häckning har ännu skett i Närke (Michael Andersson). Av de 24 ungar har en rapporterats död någon månad efter utsläppet, en fotograferades i februari 2011 i Danmark vid 4k-ålder, och en utsatt 2009 häckade 2011 i Hälsingland.

Vstm: I början av augusti placerades tre avelsungar i en hackingläda på ett vattentorn i Västerås. 29 engagerade medlemmar i Västmanlands Ornitologiska Förening ansvarade för projektet och det blev de första flygga falkungarna i Västmanland sedan 1955 (Daniel Green).

Dlr: Liksom året innan observerades 10 revirhållande par varav nio häckade med totalt 27 ungar dvs. i medeltal 3 ungar per lyckad häckning. Ett ovanligt bra häckningsår ledde till en fördubbling av antalet flygga ungar jämfört med 2010 (Lars Nilsson).

Den välkända honan E8, född 1998, som häckat med fem olika hanar sedan år 2000 och fått fram 19 ungar återkom inte till häckplatsen norr om Borlänge. Hon har alla år övervintrat på ett kyrktorn i byn Oudkerk i Holland. 2010 misslyckades hon med häckningen och observerades redan den 12 augusti på kyrktornet i Holland. Hon sågs fram till början av november av holländska ornitologer men sedan försvann hon och man förmodade att hon hade dött (Peter van Geneijgen).

Utsättningen av falkar i Dalarna som påbörjades 1994 lade grunden till den falkpopulation som nu finns i mellansverige. Eftersom falkstammen är så pass livskraftig avslutades utsättningarna i Dalarna och Hälsingland 2010.

Hls: Antalet kända par ökade från sex till nio par. Sju lyckade häckningar med totalt 16 ungar. Av 14 lästa falkar var 8 (57%) färgmärkta varav tre kunde individbestämmas. Två honor kom från Dalarna, en utsatt med hacking nära Vansbro 2006 och den andra från en häckplats norr om Hedemora 2004. Den tredje falken (en hane), hade förflyttat sig ca 290 km norrut från utsläppsplatsen i Kilsbergen, Närke år 2009 (Stig Norell, Åke Englund, Calle Zetterlund).

Jmt: Tre par inrapporterade vilket säkerligen är en underskattning av antalet häckande par i Jämtland. Ett par återkom till en klippbrant där den sista kända häckningen ägde rum i slutet av 1970-talet (Calle Ryberg). Tre ungar kunde ringmärkas på en lokal (Peter Nilsson).

Mpd: Falkar observerades på tre lokaler och lyckad häckning skedde på två lokaler med totalt 6 ungar, samtliga ringmärkta (Peter Nilsson).

Ång: Paret som nyetablerades 2010 återkom och fick två ungar (Peter Nilsson, Thomas Birkö).

Vb-län: Fortfarande finns ingen samlad bild över häckningarna i Västerbotten men flera nya par har observerats. Stammen omfattar sannolikt minst 30–40 par.

Nb-län: I hela länet kontrollerades 59 lokaler fördelade på sex myrar och 53 klippbranter. Revirhävdande fåglar observerades på 45 lokaler och minst 40 par påbörjade häckning. 36 av dessa lyckades med 79 ungar. 21 boplatser som besöktes för ringmärkning hade en medelproduktion av 2,8 ungar per lyckad häckning vilket tyder på en bra häckningssäsong (Bert-Ove Lindström, Anders Olofsson, Sture Orrhult, Kent Nilsson). I samband med ringmärkning noterade vi att av 10 häckande honor var 60% ringmärkta medan bara en av fyra hanar var märkta. Median datum för äggläggning för kontrollerade par i skogslandet i södra Norrbotten var 14 maj (n=15) med en spridning mellan 11–22 maj. Median datum för flyggperioden var 27 juli med en spridning från den 23 juli till den 4 augusti.

Liksom tidigare år ökade population i norra Sverige med flera nya par som återbesatte gamla kända häckplatser men även med par som hittat nya lokaler, som inte historiskt varit kända tidigare. Det totala antalet par i Västerbottens och Norrbottens län har tidigare skattats till ca 150 par och för 2011 skattas det till 170 par.

(PETER LINDBERG, PROJEKT PILGRIMSFALK)

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Rrk N Lpl rapporterar om Pite lappmarks andra fynd; det första fyndet gjordes för övrigt i början av december 1988 i en vak i Ringletsjön, Arvidsjaur.

P lpm: 1 ex. spel. Fräkenträsket S Hälberg – Hälbergsträsket S Hälberg 10–20.6 (Stefan Holmberg m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

287 spel. hannar är det största antalet på flera år och innebär också att 2011 går till historien som ett av de bästa sumphöneåren under 2000-talet (bäst är 2002 med 345 spel. och 2006 med 336 spel.).

Arten får anses som en av de mest ljudliga och lättbestämda, och tycks vara rörlig under en säsong. Sannantagen skulle välstuderade regioner lätt kunna överskatta antal. I *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst* (2012) uppskattas populationen till 250 par med tillägget att "Rapporteringen kan an-

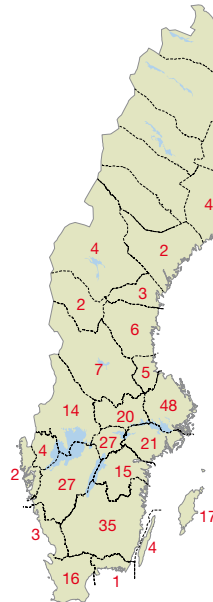
tas vara relativt god, men sambandet mellan antalet spelande fåglar och antalet häckande par är inte känt.". Hur som helst har vi i år glädjen att presentera tre konstaterade häckningar:

Nrk: 1 ad. + 4 pull Östra Kvismaren, Kvismaren 7.6 (Peter Gustafson).

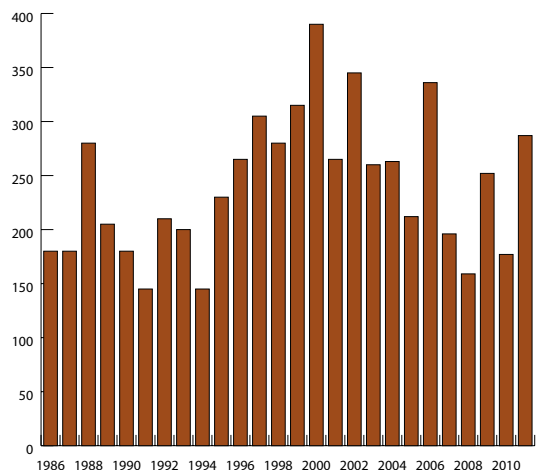
Srm: 1 häckning (2 ungar) Mysvik, Ågesta, 24.6–9.9 2011 (Lasse Lööv m.fl.)

Upl: 1 häckning (3 ungar) Byksberget, Angarnsjöängen 20.7 (Micke Johansson).

Koncentrationer med fler än tre spelande hannar har hittats på följande lokaler: Kvismaren, Nrk (11); Angarnsjöängen, Upl (9); Tåkern; Roxen, Ög; Oset, Nrk; Rynningeviken, Nrk; Hjälvstaviken, Upl,

Spelande småfläckiga sumphönor *Porzana porzana* i Sverige 2011.

Rapporterade småfläckiga sumphönor *Porzana porzana* i Sverige 1986–2011.

Åsköviken, Vstm; (alla 5); Lövsjön, Sm; Huseby-
maden, Sm; Sätunamaden vid Hornborgasjön, Vg
(4); och slutligen Tysslingen, NrK (alla 4 spel.).

Som vanligt finns ett antal höstfynd, i år med tyngd-
punkten mot sydväst – mot Skåne och Halland:

Sk: Sju fynd av lika många individer. Två sena fynd enligt
följande: 1 1K Lilla Hammarsnäs 9.10 (Björn Malmha-
gen, Johan Lorentzon, Märter Müller) och 1 ex. Bun-
keffo strandängar 10.10 (Mats Johannesson, Per Jensen,
Patrick Lindgren).

Hl: Som vanligt sågs det fåglar under hösten på Getter-
ön. Där sågs åtminstone 1 ad. och 2 1K under tiden
23.7–24.8.

Öl: 1 ex. Västerstadsviken 18.8 (Uno Malmström, Berit
Malmström).

Nrk: 1 1K Strandpromenaden, Rynningeviken 3.9 (Kjell
Brandin). 1 ad. Strandpromenaden, Rynningeviken
10.9 (Åke Lorin).

Upl: 1 1K Ströms mad, Fysingen 22.8 (Tommy Eriksson).

Vstm: 1 spel. Grythyttvikens, Grythyttan, 19.9 (!) (Gun-
de Persson).

Nordliga fynd:

Hjd: 1 ex. spel. Ljungdalen 28.6 (Johan Södercrantz, Per
Åsberg). 1 ex. spel. Älvros 30.6–4.7 (Johan Södercrantz,
Per Åsberg, Göran Störensten m.fl.). Andra och tredje
fyndet i Härjedalen. Tidigare fynd från 1981.

(FREDRIK FRIBERG)

Mindre sumphöna *Porzana parva*

Tre spelande fåglar som alla upptäcktes i början av
juni.

Ög: 1 ex. med hanläte Sjönkanalen, Tåkern 1–3.6 (Adam
Bergner, Karl-Martin Axelsson, Joakim Wallin).

Upl: 1 ex. med honläte Västra maden, Alstasjön 1–4.6
(Pekka Westin m.fl.) och 1 ex. med hanläte Filmsjön,
Film 6–24.6 (Curt Johnsson, Annika Rastén m.fl.).

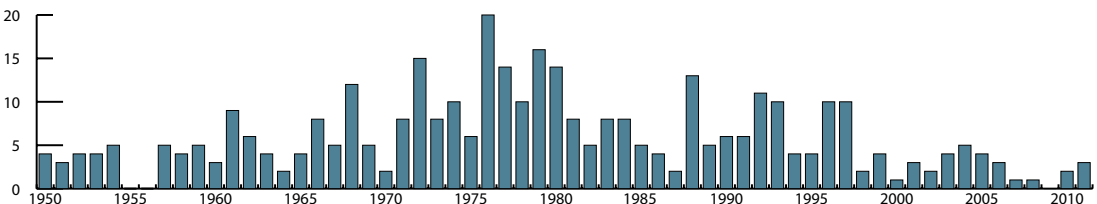
(FREDRIK FRIBERG)

Dvärgsumphöna *Porzana pusilla* (10/10 – 1/1)

Nrk: 1 hane spel. Almbyängen, Oset 19–28.6 (B)
(*Bernt Bergström, Lennart Eriksson m.fl.).

Första fyndet sedan 2004 och det första för När-
ke. Liksom övriga svenska fynd (bortsett från de två
första – som sköts) avser även årets fynd en spelande
försommarfågel.

(MATS WAERN)

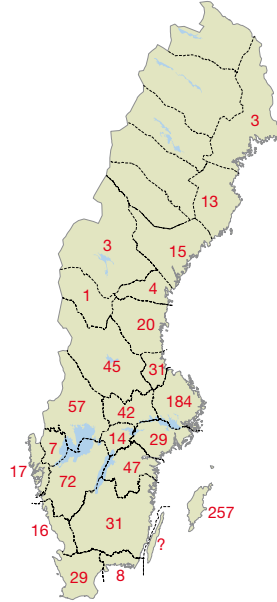

Rapporterade mindre sumphönor *Porzana parva* i Sverige 1950–2011.

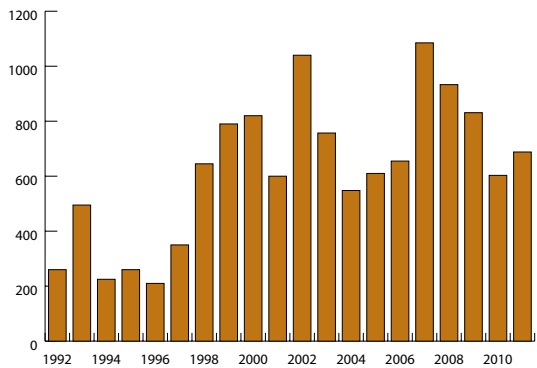
Kornknarr *Crex crex* NT

Totalt 688 spel. på fastlandet (RO Sthlm, Gstr uppskattat av FF) är marginellt mer än förra året (603 spel.) och en ganska medioker årssumma. På Gotland hördes totalt 257 hanner, medan inga uppskattningar eller sammanställningar finns från Öland.

Den landskapsvisa fördelningen påminner om de närmast föregående åren med en för fastlandet stark tyngdpunkt mot Uppland. Norra Uppland har, tillsammans med Gotland och Öland, Sveriges tätas-

Spelande kornknarrar *Crex crex* i Sverige 2011.

Rapporterade kornknarrar *Crex crex* i Sverige (exkl. Öland och Gotland) 1986–2011.

te bestånd av kornknarr. Stora ansamlingar fanns – som vanligt – vid Lina myr, Gotland med 30 spel. och Marma skjutfält, Uppland med 18 spel. Inga säkra häckningar har rapporterats i Sverige i år.

Förstafyndet med två dagars marginal var 1 ex. Högs busshållplats, Hög, Hisingen, Bohuslän 8.5 (Tommy Järås). Det senaste höstfyndet var 1 ex. Össby skjutbanedunge, Öland 8.10 (Gösta Friberg, Martin Oomen m.fl.); här var marginalen till tvåan (25.8) en och en halv månad.

Anmärkningsvärt fynd:

Hjd: 1 ex. spel. Ytterberg, Sveg 1-5.7 (Johan Södercrantz, Per Åsberg, Göran Storensten, Kent Moén m.fl.). Fjärdet fyndet för landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

Nrk: 1 ex. Oset – Boglundsängen 26.5 (Bo Ståhl, Erik Törnvall m.fl.).

(THOMAS STRID)

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

En fortsatt och överlag positiv utveckling, särskilt i Sk. Där bedömdes 529 par häcka, flest på Landgrens holme, Vellinge, och i södra Lundåkrabukten. Häckningsutfallet var bra, särskilt på Landgrens holme, där stängsling har gett resultat i form av kolonitillväxt, minskad predation samt fler andra arter häckande i anslutning till kolonin. I Sk inlandshäckningar vid tre lokaler. I Bl häckning på fyra sedvanliga lokaler, i ö. Sm ingens häckning, och från Öl och Gtl inga häckningsuppgifter. I Hl ca 110 par på elva lokaler.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Tjockfot *Burhinus oedicnemus*, Säby gård (Upl) 8 maj 2011.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Hjd: 1 ad. Ljusnedalssjön 18.4 (Andreas Gullberg, Kent Moén, Emil Moén m.fl.). Första fyndet i Härjedalen.

P lpm: 1 ex. stationär Vidsels fpl., Arvidsjaurs kn 6–11.4 (Andreas Livbom, Per Lundgren). Promenerade omkring mellan vakten och bilverkstaden, precis utanför grindarna och taggträdsstaketet. Tredje fyndet i P lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Stytlöpare *Himantopus himantopus* (26/29 – 1/1)

Ett fynd gjordes detta år. Senast stytlöpare noterades i Sverige var 2008. Årets fågel hittades först i Oset och återfanns senare på Boglundsängen. Detta utgör det andra fyndet i landskapet Närke. Det första fyndet gjordes i Kvismaren den 24 maj 1980.

Fynd utanför häckningsområdet gjordes i Gbg, Ög och Sth.

(LARS LINDELL)

Tjockfot *Burhinus oedicnemus* (55/55 – 5/5)

Precis som föregående år gjordes flera fynd, två på våren och tre under sommaren. Två fynd på Gotland, som gjordes med åtta dagars mellanrum, kan naturligtvis röra sig om samma fågel, men rnk Gotland har gjort bedömningen att detta är olika fåglar eftersom den första observationen rörde en sydsträckande fågel och den senare observationen gjordes nio mil norrut. Första fyndet för Uppland, sjunde för Småland och elfte för Skåne.

Sk: 1 ex. Lilla Hammars näs, Foteviken 10.5 (Peter Olsson).

Sm: 1 ex. Klövaryd Ryssby 7.7 (Leif Klinteroth m.fl.).

Gtl: 1 ex. str. S Faludden 4.8 (Ola Wizén). 1 ex. Raukfältet, Asunden 12–13.8 (Josef Andersson, Carl Tholin, Åke Anderson).

Upl: 1 ex. Säby strandäng, Järvafältet 6–9.5 (Magnus Karlsson, Ulf Franzén m.fl.).

(THOMAS STRID)

Rödvingad vadarsvala *Glareola pratincola*

(21/21 – 1/1)

Öl: 1 ex. Schäferiängarna, Ottenby 31.5 (F) (Magnus Hellström, *Bill Andersson m.fl.).

Datummässigt ett typiskt fynd. Slutet av maj och

FOTO: DAVID ERTERIUS

Rödvingad vadarsvala *Glareola pratincola*, Ottenby (Öl) 31 maj 2011.

början av juni står för mer än hälften av de svenska fynden och endast två augustifynd föreligger. För den svartvingade släktingen ligger tyngdpunkten av fynden under sensommaren. Samma mönster i fyndbilderna av de två arterna gäller i Storbritannien (Hudson 2010). I Storbritannien har man sett en ökning av fynd under senare tid, vilket Hudson (2010) spekulerar bero på förstörda häckplatser i Sydeuropa som leder till fler kringfläckande rödvingade vadarsvalor i jakt på häckplatser. I Sverige ser vi dock inte denna trend och fyndbilderna är relativt konstant sedan 1980, med 5–6 fynd per dekad. Fyndbilderna i Danmark påminner om den i Sverige (www.netfugl.dk).

(MATS WAERN)

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*

(26/27 – 2/2)

Upl: 1 ex. Angarnsjöängen 29–31.5 (F) (*Göran Alm m.fl.).

Vrm: 1 ex. Björken 23–27.5 (F) (*Morgan Johansson m.fl.).

Det kan inte uteslutas de båda fynden rör samma individ. Dessa två fynd är de enda som gjordes i Norden under 2011. Man kan således tycka att sannolikheten att det rör sig om samma individ är stor. Rk har dock gjort bedömningen att det är mer konsekvent att publicera de som två olika individer mot bakgrund av det långa avståndet mellan fynden.

(MATS WAERN)

FOTO: DAN HENRIKSSON

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*, Angarnsjöängen (Öl) 31 maj 2011.

Svartbent strandpipare

Charadrius alexandrinus RE

2011 bjöd på flera observationer än de senaste åren och Öland har på senare tid visat sig vara det säkraste landskapet för den svartbenta strandpiparen och även i år försökte arten häcka vid Ottenby, men även i år misslyckades denna. Under en period höll två par till vid Ottenby i år, men troligen försökte bara det ena paret häcka. Hanen i det häckande paret är ringmärkt och har setts årligen sedan 2006 och i år ringmärktes även honan.

Övriga observationer:

Öl: 1 hane Segerstads fyr 22.4 (gnm rnk Öland). 1 hane Västerstadsviken 24.4 (Tom Malm m.fl.). 1 ex. Bei-

jershamn 26–27.4 (Lennart Carlsson m.fl.). 1 hanne Västerstadsviken 2–4.5 (Anders Eriksson, Johan Stedt m.fl.). 1 hona Högby hamn 16–24.5 (gnm rrk Öland). 2 i par Norrvik, Ottenby 21.5–5.6 (Måns Grundsten m.fl.). 1 2K+ hona ringm Ottenby 19.6 (Ottenby fågelstation).

Gtl: 1 ad. hanne västra delen, Lausviken 10.5 (Per Smitterberg).

Hl: Två fynd av en hanne vid Korshamn, Morups Tånge: 11.5 (Joakim Hagström m.fl.) och 15–16.6 (Lars-Inge Niklasson m.fl.).

Vg: 1 2K+ hona Nolhagaviken 9–10.6 (Lars Andersson, Mikael Danielsson, Christer Johansson m.fl.).

Srm: 1 2K+ hona rast. Tornmaden, Strandstuviken, Nyköping 11–12.5 (Ingvar Jansson, Jan Sjöstedt, Marianne Mattiasson m.fl.).

FOTO: BJÖRN MALMHAGEN

Amerikansk tundrapipare *Pluvialis dominica*, Vellinge ängar (Sk) 24 maj 2011.

Upl: En hona Ledskär 2–3.6 (Thomas Pless, Kenneth Pless m.fl.). Fjärde fyndet i Upl.

Nlpm: 1 2K+ hanne Luspebryggans hpl., Stubba nat. res. 5.6 (Leif Johansson, Inga Olofsson m.fl.). Första fyndet i Lappland.

(KRISTOFFER NILSSON)

Amerikansk tundrapipare *Pluvialis dominica* (15/15 – 1/1)

Sk: 1 ex. Vellinge ängar, Foteviken 24.5 (F) (*Kaj Örjan Svahn, Björn Malmhagen, Andreas Wernersson m.fl.).

Vid en första anblick är inte artbestämningen av Vellingetundrapiparen okomplicerad på grund av relativt ljus rygg och vinge samt tydligt vita bakre flanker och en smal vit bärd under vingen, vilket

är indikationer på sibirisk tundrapipare. Tillgängliga foton lämnar lite att önska och bestämningen skapade diskussion såväl vid observationstillfället som inom Rk. Fågeln hördes aldrig. Utslagsgivande för bedömningen är dock den utdragna handpennprojektion, inga utstickande ben i flykten, näbbform och inte minst de stora vita bröstsidorna ("domarperuken").

(MATS WAERN)

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*

(65/66 – 3/3)

Sm: 1 ad. Virs udde, Bottorps hamn, Bottorp 4–26.7 (F) (*Jan Linder m.fl.).

Bob: 1 ad. hanne Ödsmåls kile 18.7 (F) (*Bo Brinkhoff, *Ola Wennberg, *Andreas Hagström).

FOTO: ANDERS NOTHAGEN

Stäppvipa *Vanellus gregarius*, Morups Tånge (Hl) 10 september 2011.

Hls: 1 ad. Östansjö, Ålsjön 22–23.6 (F) (*Tord Swales, Thomas Tiger m.fl.).

Tre fynd är en ganska representativ årssumma för sibirisk tundrapipare. Sista veckan i juni samt juli har visat sig vara en period att leta efter arten i Sverige.

(MATS WAERN)

Stäppvipa *Vanellus gregarius* (8/9 – 2/2)

Hl: 1 ex. Korshamn, Morups Tånge 10.9 (F) (*Lars-Evert Svensson, Ulf Löfås m.fl.).

Upl: 1 ex. 30-meterskärret, Norra Järvafältet 27–28.6 (F) (*Johan Wallin m.fl.). 1 ex. Svartsjö dämme, Svartsjöviken 16–25.7 (F) (*Glenn Cornland m.fl.).

Från att inte några fynd gjordes under 2000-talets första decennium gjordes ett fynd 2010 och nu två

fynd 2011. Även i Finland, som nu har totalt åtta fynd, gjordes två fynd under 2011. I Danmark finns fyra fynd. Arten är ännu aldrig påträffad i Norge. Världspopulationens utveckling är oklar, men efter att stora flytt- och vinterkoncentrationer upptäckts i Mellanöstern (tack vare satellitspårning) finns indicier på en uppåtgående trend (www.birdlife.org).

(MATS WAERN)

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Ly lpm: 1 Avanäset, Tärnaby 22.8 2011 (Albin Enetjärn). Sjunde fyndet i Lycksele lappmark.

Lu lpm: 1 2K Luspebyrggans hpl., Stubba naturreserat 4.6 (Rüdiger Kasche). Tredje fyndet i Lule lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: HANS CRONERT

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis*, Äsået, Åhus (Sk) 5 augusti 2011.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Inga fynd i den svenska fjällkedjan under 2011 som indikerar häckning.

(CHRISTER OLSSON)

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Nb: Påträffad med häckningsindicium på sju olika skär-gårdslokaler, därav en säker häckning. Fynden omfattar uppskattningsvis 14 par. En uppskattning av den totala populationen längs Norrbottenskusten skulle kunna vara ungefärligen det dubbla, alltså ca 30 par. Arten verkar således hålla ställningarna (rrk Nb).

(CHRISTER OLSSON)

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis* (22/22 – 2/2)

Sk: 1 ad. Äspet, Åhus 5–9.8 (F) (*Roine Strandberg, Thomas Lindblad, Linda Niklasson).

Bl: 1 ex. Kråkenabben 31.7 (F) (*Patrik Randeblad).

Hl: 1 ad. Getteröns naturreservat, Getterön 6.8 (*Reino Andersson, Mats Lundberg).

Första fyndet för Blekinge. Samma fågel upptäcktes fem dagar senare i Äspet. Majoriteten av de svenska fynden utgörs av äldre fåglar under högsommaren, men även sju vårfynd har gjorts. Det har dock knappt setts några ungfåglar på hösten. Är det så att de vitgumpsnäppor som vi ser har korsat Atlanten under sin första höst och sedan drar norrut och förvillade (och förvirrade) spenderar sommaren på den ryska tundran för att sedan dra söderut i samband med sommarens sydsträck?

(MATS WAERN)

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* (356/363 – 16/16)

Totalt gjordes 16 fynd under året. Fem under våren, fyra under juli och sju under hösten. Detta är ett normalt antal fynd med en normal fyndbild.

Sk: 1 ex. Farhult 12.5 (Peter Franzén). 1 ex. Hasslars dammar 16–17.5 (Mats Rellmar). 1 1K str. V Käseberga hamn 15.8 (Sven Splittorff). 1 1K hona Ornakärr 22.9 (Mats Rellmar).

Bl: 1 ad. Kråkenabben 28–30.7 (Philip Österblad m.fl.).

Öl: 1 ad. hane Risinge hamn 4–14.7 (Mats Wallin m.fl.). 1 ad. Kapelludden 18–26.7 (Björn Arvidsson m.fl.). 1 ad. Beijershamn 25–29.7 (Mats Waern m.fl.).

1 ad. hona Risinge hamn 13–16.8 (Mats Wallin).

Gt: 1 ex Bredsandsudde, Gotska Sandön 30.5 (Kristen Nordin, Mattias Gerdin). 1 1K Glasskär, Närsholmen 8.9 (Bimbi Ollberg).

Hl: 1 ad. Utteros, Tvååker 14.8 (Robert Tuveson, Patrik Axelsson). 1 1K Getteröns naturreservat 9.9 (Reino Andersson).

Bob: 1 1K Sältorna, Färlevfjorden 10.10 (Magnus Lundström, Joachim Thelin, Lennart Hermansson m.fl.).

Srm: 1 ad. Hovgårdsdammen, Vansö 16.5 (Ulf Gustafsson). 1 ex. Grinda våtmark 19–20.5 (Jan Hägg, Jan Gustafsson, Lennart Wahlén, Jan Karlsson).

Vrm: 1 ex. Hygntorget, Inre Kilsviken 26.5 (Eva Johansson, Kalle Källebrink, Thomas Lindell).

(THOMAS STRID)

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Fynd med häckningsindicium av olika rang: Hj (2), Jmt (ca 10), n. Lpl (6). Detta är den vanliga (bristfälliga) bilden av artens häckningsförekomst. Rrk n. Lpl sammanfattar träffande: ”En normal fyndbild som främst säger att skådarna främst finns där skärnsnäppan inte finns.” Av större antal under övriga året bör nämnas 148 ex. Inlängan, Bl, 10.4 (Thomas Daleke). Ca 100 ex. Bolleskären, Hönö, Gbg, 21.10 (Magnus Rahm m.fl.) hör till normala hög-

stanoteringar för området. Udda fynd var en 3K (ringmärkt på Nidingen) som sågs på Vattholmskären i Siljan, Dlr, 3.10 – fyndet var det första i Dlr på 17 år.

(LARS LINDELL)

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Fynd av rasen

Calidris alpina schinzii CR

Heltäckande rapportering från Skåne och Halland. Här tycks populationen varit relativt konstant under de senaste fyra åren. Under 2011 var ungfågelproduktionen relativt god. Från Gotland och Öland (Öland 61 par 2008; Wallin m.fl. 2009) finns också i år endast enstaka rapporter. Ännu ett år utan misstänkta häckningar i Uppland, där en population omfattande 1–6 par rapporterades 2002–2008.

Kommentarer från rrk Sk resp Hl:

Sk: Totalt bedömdes populationen kring Foteviken innehålla 15–19 par och 8–12 solitärna hannar (Peter Olsson, Kaj Svahn, Janne Dahlén m.fl.), vilket ligger väl i linje med uppskattningarna för de senaste två åren. Mer än hälften av paren lyckades kläcka och minst 6 ungar nådde flygg ålder. I övriga Skåne är arten numera utgången sänär som på 1 par och 1 ensam hanne som även i år höll ställningarna vid Vannebergaholmen (Thomas Lindblad, Hans Cronert m.fl.). Häckningen vid Vannebergaholmen följdes inte upp. Utanför häckningsområdena observerades 1 1K omärkt Dalköpinge ängar 30.6 (Mattias Ullman), 1 1K färgmärkt (från Foteviken) Falsterbonäset 6–13.7 (Måns Karlsson m.fl.), 1 1K omärkt Nabben, Falsterbo 13.7 (Måns Karlsson m.fl.), 1 1K omärkt Stavstensudden 18.7 (Mattias Ullman) samt 1 1K omärkt Nabben, Falsterbo 26.7 (Björn Malmhagen).

En av årets färgmärkta ungar från Foteviken genererade ett mycket spännande återfynd då ringarna avlästes 14.11 i Banc d'Arguins nationalpark, Mauretaniens, 4650 km från kläckningslokalen. Sedan tidigare föreligger endast fyra vinteråterfynd från hela den Baltiska kärnsnäppepopulationen, det aktuella fyndet var det sydligaste någonsin och blott det andra söder om Medelhavet!

Hl: Totalt 7–9 par och minst 7 flygga ungar. Man får gå tillbaka till 2002 för att hitta ett år med bättre ungpåproduktion på Västkusten! Båtafjorden: 4–6 par. Minst 4 bon kläcktes, vilka resulterade i minst 6 flygga ungar. Mycket glädjande med tanke på bottennappet 2010 (0 flygga). (Donald Blomqvist). Getterö: 3 par. Minst 2 kläckta bon och 1 flygg unge. (Lars-Åke Flodin).

(FREDRIK FRIBERG)

Prärielöpare *Tryngites subruficollis*

Totalt gjordes sju fynd under året, alla under hösten. Det innebär att vi tre år i rad haft just sju fynd. Årets fynd ligger inom artens normala fyndbild. Ny art för Östergötland, Medelpad och Västerbot-

ten. Andra fyndet för Ångermanland. Femte fyndet för Uppland.

Öl: 1 ex. Mörbylånga 9–10.10 (Rrk Öland).

Vg: 1 ex. Fågeludden, Hornborgasjön 17.9 (Magnus Hallgren, Lotta Berg, Eric Thorsson).

Ög: 1 ex. Vreta Kloster kyrka 29.10 (Jonas Ekström m.fl.).

Upl: 1 ex. Ledskärsviken 25.8–9.9 (Fredrik Dahlberg).

Mpd: 1 ex. Stornäsets reservat 17.9–6.10 (Stefan Heimdahl, Mats Åberg).

Ång: 1 1K Husum M-real barktippen, Husum 20.9 (Jonas Konradsson, David Rocksén, Krister Nordström, Elias Forsberg).

Vb: 1 1K Obsladan, Umeälvens delta och slätter 24–27.9 (Per Hansson, Håkan Rune, Mikael Wikström).

(THOMAS STRID)

Brushane *Philomachus pugnax*

Brushanens tid som häckfågel i södra Sverige är snart ett minne blott. Tyvärr har inga rapporter inkommit från Gotland.

Kommentarer från rrk:

Sk: Det ser mycket mörkt ut för de skånska brushanarna. På Håslövs ängar, som tidigare varit artens enda häcklokal i Skåne, noterades inga spelande fåglar i maj eller potentiella häckande fåglar i juni. Finns det överhuvudtaget kvar någon häckande population i Skåne eller har ytterligare en skånsk häckfågel tackat för sig?

Öl: Enstaka spel noterade, men inga häckningar har konstaterats.

(FREDRIK FRIBERG)

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT

Vårflyttningen pågick under perioden 27.4–29.5 då totalt cirka 129 ex. rapporterades, varav en majoritet var spelande. Antalet är lägre än de tre närmast föregående vårsäsongerna, men sett i ett längre tidsperspektiv är det en ganska normal siffra.

Höstflyttande fåglar noterades 16.7–1.11 till ett antal av cirka 85. Detta är något färre än genomsnittet för perioden 2002–2010 (94 individer).

Anmärkningsvärda sommarfynd:

Sm: 2 spelande Stensjöholm, Agunnaryd 7–26/6 (Roger Karlsson, Kerstin Karlsson m.fl.).

Vg: 1 ex. visade tecken på avledningsbeteende Sundbetet, Dettterns naturreservat, 25–26.7 (Hans Alexandersson).

Hls: 2 spelande Färila-Stocksbo 16.6 (Tony Persson m.fl.).

I häckningsområdet har spel rapporterats från två lokaler i Härjedalen och från sju lokaler i södra Lappland. I Jämtland, där eftersök av arten sker i omfattande utsträckning i samband med ett forskningsprojekt, konstaterades 97 spelande hannar fördelat på nio lekar. Det innebär ett snitt på nära 11 hannar per lek vilket är något högre än under de senaste åren. Vid Ännsjöns fågelstation kunde man, genom sitt radiopejlingsprojekt, finna nio bon samt

en ny lek i Handölsdalen. Dessutom ringmärkt 39 dubbelbeckasiner i samma dal.

(MARTIN TJERNBERG)

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus* (18/19 – 1/1)

Sk: 1 1K Görslövsån mynning, Farhult 14–18.10 (F)
(*Rolf Helmersson, Alf Petersson, Phil Benstead).

Hälften av de svenska fynden utgörs av ungfåglar på hösten i Sydsverige. Trots att de större beckasinsnäppor som besöker Sverige med största sannolikhet härstammar från den sibiriska tundran samt att Finland har nio fynd har inga fynd ännu gjorts i Norrland. Den svenska fyndbildens avspeglas i 18 stycken i Götaland samt ett i Svealand.

(MATS WAERN)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus*, Farhult (Sk) 17 oktober 2011.

Rödspov *Limosa limosa* CR

Rödspoven befinner sig tyvärr i utförsbacke som svensk häckfågel. Enligt *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst* (Ottosson & Öttvall m.fl. 2012) uppgår det svenska beståndet till ca 75 par. Det innebär en kraftig minskning under senare tid, och med nuvarande minskningstakt riskerar rödspoven att vara försvunnen som svensk häckfågel inom 10–15 år.

Kommentarer från rrk i häckningsområdet:

Sk: Vid ankomsten till Kristianstads Vattenrike noterades 29 ex i en värflock på Håslövs ängar 4.4 före utparning- en (Roine Strandberg). Liksom under de senaste åren genomfördes en simultanräkning i Vattenriket 16.4 (Richard Öttvall m.fl.) med följande resultat: Håslövs ängar max 21 ex. (många hanner), Isternäset 14 ex. (5–6 par),

Hovby ängar 2–3 ensamma hanner, Vinnö ängar 1 par, Långängarna/Vramsåns mynning/Köpinge ängar 0, Viby ängar 0 och Åsums ängar 0. På Rinkaby ängar gjorde inget eftersök. Totalt anträffades alltså 37–40 ex.

Rapporterna om många hanner är oroväckande; vid ett överskott av hanner i populationen är ju det faktiska antalet par väsentligt lägre än 20 par. Inte en enda unge sågs i Vattenriket 2011 och redan 29.5 gick 30 födosökande rödspovar på Isternäset – ett säkert tecken på att häckningarna inställts/avbrutits. Endast en rapport avser 1 ad. som varnade för ungar på Isternäset 14.6 (Hans Cronert), men utfallet av denna troliga omläggning förblev okänt.

Öl: Inga uppgifter.

Gt: Svårbedömt, men helt klart att arten viker i antal på flera tidigare säkra områden. På Fårö bedöms minst 4

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Rödspov *Limosa limosa*, Håslövs ängar (Sk).

säkra häckningar genomförts. Faludden/Stockvikenområdet bedöms innehålla 7–10 par. Övriga lokaler med misstänkta häckningar har inte kunnat bekräftas, men Grötlingboud, Närsholmen och Lausviken har under perioder hyst spelande fåglar.

Hl: 9 ex (4 par + 1 hanne) fanns på Getterön under våren, uppgifter om häckning saknas. Dessutom fanns en spelande hane vid Båtafjorden.

Ög: Många individer fanns på plats vid landskapets enda häckningsplats, Svartåmyningens naturreservat, Roxen, under våren, och det högsta antalet samtidigt var hela 12 ex 25.4 (Bengt Boström).

Minst fyra par fanns sedan i reservatet framåt försommaren (Kjell Carlsson, Lisa Carlsson), men viss anledning till oro finns dock gällande ungfågelsproduktionen på platsen: sex pull uppdelat i tre kullar sågs 24.6 (Bengt

Boström), men därefter finns det ingen notering om ungar eller ungfåglar förrän 23.7 då 3 1K sågs födosöka vid Härnaviken (Herman Drotz, Elon Wizmén) – detta är sedan den sista observationen av ungfåglar på platsen!

Nordliga fynd:

Dlr: Vårfynd: 1 ex. str. N Lindänget, Orsa 17.4 (Magnus Strömberg). 1 ex. Ovandal, Borlänge 2.5 (Bengt Eriksson, Gunnar Bäck, Alf-Jan Hansson m.fl.). 1 ex. Svård-sjön, Falun 9.5 (Urban Grenmyr, Hans Malmsten). 1 ex. Limsjön, Leksand 14.5 (Conny Trogen, Andreas Trogen, Inga-lill Paulsen Andersson m.fl.).

Hls: 1 ex. rast. Kalvhaga, Näsviken 8.6 (Jonas Lind, Stig Sjödin).

Ång: 1 ex. rast. Idbyfjärden, Arnäs s:n 30.4 (Leif Johansson m.fl.).

Vb: 1 hona rast. inre Täftefjärden 1–3.5 (Gunnar Odell, Tommy Magnusson, Kjell Grankvist m.fl.), 1 hane rast. Hörnåns utlopp, Hörnefors 3.5 (Stefan Delin), 1 hane rast. Västerfjärden (norra), Umeälvens delta och slätter 11–13.5 (Henrik Ekvall, Ulf Sperens, Emmanu-el Naudot m.fl.). Senast Rödspov häckade i Umeälvens deltaområde var 1991. Arten har observerats årligen i landskapet sedan 2004, förutom under 2010.

Nb: 1 ex. Norra Svartbyn, Boden k:n 16.5 (Jerry Larsson).
(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av rasen:

Limosa limosa islandica

Totalt 15 fynd av 19 ”islandicor” är en något lägre årssumma än föregående år. Rrk Västergötland rapporterar en trend att antalet unga fåglar på hösten har minskat. Uppmaningen från föregående år om att rapportera in alla islandicor kvarstår. Kunskaperna om uppträdandet av denna ras i Sverige är fortfarande bristfälliga, i första hand beroende på att kännedomen bland ornitologer i Sverige om hur man bestämmer dessa spovar är ganska nya.

Sk: 1 ad. rast Hålan, Foteviken, Vellinge 6.6 (Nils Kjellén m.fl.). 1 1K stationär Kannikdammen, Lomma 23.8 (Lars Nilsson, Peter Anderson). 1 1K Sandön, Utvå-linge, Helsingborg 5.9 (Mats Rellmar). 1 1K rast. Nabben, Falsterbonäset, 15–17.9 (David Erterius, Björn Malmhagen, Nils Kjellén). 1 Lundåkrabukten, Käv-linge 17.9 (Arne Holgersson). 1 1K Måkläppen, Falsterbonäset 8.10 (Nils Kjellén). 1 1K Lilla Hammars näs, Foteviken, Vellinge 23–30.10 (Tommy Holmgren m.fl.). 1 ex. Gröna jaktstugan, Foteviken, Vellinge 11.12 (Kaj Örjan Svahn). Totalt åtta fynd under året är lite över medel för de senaste tio åren. Notera det sena fyndet i december.

Hl: 4 1K Dammen, Getterön 29.8–8.10 (Stefan Göransson, Mikael Nord, Reino Andersson m.fl.). 1 1K rast Morups Tänge 9.9 (Joakim Karlsson).

Bob: 2 1K Inre strandängarna, Breviks kile, Tjörn 28–29.8 (Per Undeland, Nils-Erik Nilsson, Krister Svanvik, Nils-Erich Karlsson). Tionde fyndet av totalt fjorton *islandicor* i Bohuslän.

Vg: 1 1K Hångers udde, Hornborgasjön, Vg 9.9–2.10 2011 (Lennart Ljuhs, Magnus Hallgren, Jan Mogol m.fl.). Fynden av ungfåglar har minskat drastiskt senaste åren, tiden får utvisa om det är en trend som håller i sig.
Upl: 1 1K Hjälstaviken 18.9–12.10 (Oskar Wändell, Tobias Ljungquist, Stefan Lilienberg, Hasse Andersson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Sankängen, Vibysjön, Hallsberg 7.5 (Björn Ander, Åke Lorin m.fl.).

Dlr: 1 1K Österfors, Gagnef 21.8 (F) (Gunnar Bäck, Birgitta Rune, Inga-lill Paulsen Andersson m.fl.). Elfte fyndet i Dalarna.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Myrspov *Limosa lapponica* **VU**

Myrspoven är en sällsynt häckfågel i landet och i artens kärnområde vid Torne lappmark i Norra Lapp-land är arten rapporterad vid nio olika lokaler som upprörd/varnande under häckningstid. Vid en plats sågs ungfåglar och ad. tillsammans.

Högsta sträcksumman:

Srm: 737 ex. Landsort 18.7 (Raul Vicente, Svante Åberg m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

Totalt 18 fynd av 21 individer innebär att antalet dammsnäppor fortsätter att ligga på en låg nivå. Årets första fynd gjordes den 18 april och det sista så sent som den 9 oktober, vilket är det senaste fyndet i Sverige någonsin enligt Svalan. Noterbart är att det gjordes ett häckningsförsök i Södermanland och att det återigen gjordes ett fynd i Västerbotten. Precis som förra året är flertalet av fynden gjorda i södra och mellersta Sverige.

Sk: 1 ex. Spillepeng, Burlöv 22–25.4 (Henrik Hansen, Fredrik Hansson m.fl.). 1 ad. Vombsjöns västra ängar, Vombsjön, Lund 2–3.6 (Patrik Sandgren, Dan Hammarlund m.fl.).

Gtl: 1 ex. Östra delen, Lausviken 26.4 (Bimbi Ollberg). 1 ex. Snodervikens fågeltorn, Sproge 30.7 (Anders Berlin). 1 ex. Nisseviken 21.9 (Mikael Nils Larsson, Carl Tholin). 1 ex. Hummelbosholm, Burs 8–9.10 (Mattias Gerdin, David Lundgren m.fl.).

Bob: 1 ex. Tofta kile 8.5 (Jesper Petersson, Peter Hvass m.fl.). Sjunde fyndet för Bohuslän.

Vg: 1 ad. Norra vallen, Östen 23.4 (Göran Engberg, Annelie Andersson, Lena Kempe). 1 ad. Sätunamaden, Hornborgasjön 25–27.4 (Musse Björklund, Göran Nilsson, Jörgen Fritzsön m.fl.).

Srm: 1 ex. Skansundet 18.4 (Thomas Strid). 1 ex. Reningsverket, Aspås, Nyköping 30.4 (Hasse Berglund, Olle Grönberg). 2 ex. i par (häckningscermonier) Mysvik, Ågesta, Huddinge 4–27.5 (Roger Mellroth m.fl.). 1 ex. Västerviken, Tullgarn, Trosa 21.6 (Ulf Modin, Örjan Jitelius, Lennart Wahlén). Andra häckningen för landskapet. Tyvärr misslyckades den.

Upl: 1 Byksberget, Angarnsjöängen 22–23.5 (Elisabeth Stuesson, Svante Söderholm m.fl.). 1 ex. Ströms mad, Fysingen, Sigtuna 31.5 (Martin Fransson m.fl.).

Vstm: 1–3 ex. Hällby, Västerfärnebo s:n, Sala 1–4.5 (Johan Södercrantz, Eva Johansson, Kalle Källebrink m.fl.).

Dbr: 1 ex. Fatburen, Hedemora 15.6 (Berndt Söderlund, Thomas Möller, Dennis Nyström m.fl.). Sjätte fyndet för Dalarna.

Vb: 1 ex. Täfteå reningsverk, Täfteå 1–10.5 (Tommy Magnusson, Christer Olsson m.fl.). Trettonde fyndet i Vb. Arten är observerad fyra av de fem senaste åren i Vb.

(MAGNUS STRÖMBERG)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Terek snäppa *Xenus cinereus*, Ölands södra udde (Öl) 14 maj 2011.

Terek snäppa *Xenus cinereus* (192/194 – 10/10)
Totalt gjordes tio fynd vilket är ett mycket högt antal. Notabelt är också att hela fem fynd gjordes enbart å Öland.

Sk: 1 ex. Lilla Hammars näs, Foteviken 11.5 (Tommy Holmgren, Jonas Holmqvist).

Bl: 1 ad. Utlängan 6–7.7 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 14–17.5 (Sven-Olof Eriksson, Rolf Ericson, Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Gammalsbyören, Sebybadet 25–28.5 (Lars-Göran Hansson, Torvald Tranetoft). 1 7K hanne Sebybadet 29.6–2.7 (Gösta Friberg, Tobias Berger). 1 2K+ Kapelludden 11–20.7 (Matthias Pozsgai). 1 1K Stenåsabadet 3–10.9 (Jouni Suomela, Göran Dahlman).

Gtl: 1 ex. Flisviken 5.6 (Robert Kavhed, Tord Jeppsson, Carl Tholin).

Hl: 1 ex. Utteros, Tvååker –Galtabäck 15–22.7 (Morgan Johansson, Magnus Lundström, Joakim Karlsson).

Vb: 1 ex. Lillskärsudden, Sörmjölle 18.6 (Emmanuel Naudot).

(THOMAS STRID)

Roskarl *Arenaria interpres*

Hjd: 1 hane Övre skärvagen, Storsjö 26.7 (Elias Rankka). Andra fyndet i Härjedalen. Förra fyndet är från 1996.

(FREDRIK FRIBERG)

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Rekordartat uppträdande, framför allt på grund av den blåsig senhösten. Normalt görs flest fynd i september/oktober, men detta år kom toppen först i november/december. Totalt handlar det sannolikt om åtminstone 50 ex., men risken för dubbelräkningar gör det mycket svårt att uppskatta det verkliga antalet. Flera fåglar kunde följas under längre sträckor på västkusten, där f.ö. Sk, Hl och Boh noterade rekordsummor.

Sk: En låg uppskattning stannar vid 31 ex. varav 24 ex. sågs i nov/dec.

Bl: 1 ex. Utlängan 15.8 (F) (Linus Almqvist, Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 ex. str. S Södra udden, Ottenby 22.10 (Peder Windig, Oskar Löfgren). 1 1K hona rast. Södra Udden, Ottenby 13–16.11 (Anders Lundquist, Lars Lindell, Tobias Berger m.fl.).

Gtl: 1 ex. Utholmen, Västergarn 4.8 (Anders Berlin). 1 ex. Bredsandsudde, Gotska Sandön 29.8 (Fredrik Ström). 1 ex. Brissund, Väskinda 1.12 (Per Smitterberg). 1 ex. Flunting, Grötlingbo 21.12 (Marita Westerlind).

Hl: Ca 22 ex. under året. Månadsfördelning september (1), oktober (1), november (8) och december (12). Den bästa dagen 27.11 sågs 7 ex. i landskapet varav 4 ex. i Laholmsbukten.

Boh: 30 ex. godkända. Antalet decemberfynd var ovanligt många, men så var det också en blåsig avslutning på året. Månadsfördelning: september 2, oktober 3, november 8 och december 19.

Vg: 2 1K Vinga 23.9 (Musse Björklund m.fl.). 1 str. Styrösö 27.11 (Andy Hultberg m.fl.). 1 1K rast. Askimsviken 2–6.12 (Kjell Wallin m.fl.). 1 ex. Vassändaviken, Vassbotten 4.12 (Göran Darefelt).

Upl: 1 ad. rast. Björns skärgård 7.8 (Lennart Söderlund).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Uppenbarligen var det ett gott lämmelår på den ryska tundran, som dessutom varade långt in på hösten. Det var nämligen tämligen gott om unga bredstjärtade labbar i landet under senhösten, med kulmen i oktober–december. Totalt bör det ha handlat

om åtminstone 300 individer, men dubbelräkningar och det faktum att det rör sig om kraftfulla flygare som kan tillryggalägga långa sträckor under en dag gör det inte meningsfullt att försöka beräkna antalet individer närmare än så.

Vinterfynd är inte ovanliga under milda och blåsiga vintrar, därför kan 3 ex. i januari (efter en sträng inledning på vintern 2010/2011) anses anmärkningsvärda. I Hl sågs 2 ex. och i Boh 1 ex.

Vårsträcket var sparsamt i södra Sverige med totalt ca 10 ex. fördelade på Sk (3), Bl (2), Öl (1), Hl (3) och Boh (2), samtliga i maj. Längre norrut noterades i maj 1 ex. i Upl, 3 ex. i Ång, 16 ex. i Vb och 1 ex. i Nb. Som vanligt dominerar således Vb fyndstatistiken i maj månad (se Fågelåret 2010 för en spekulation i orsaken till detta).

Sommarfynd:

Sk: 1 2K str. O Kåseberga 16.6 (Sven Splittorf).

Nb: 1 ex. Öjebyn, Piteå 22.6 (Per Sandberg).

Ly lpm: 1 ad. Gilmetjärnen, Njallavaratje 22.6 (Christian Brinkman). Andra fyndet i *Ly lpm*.

Under hösten sparsamt uppträdande i augusti och september, men därefter ökade antalet fynd för att kulminera mot slutet av året. Noterbart är uppträdandet i Vrm, där 15–20 ex. (med res. för dubbelräkningar) sågs perioden 14.10–2.11 och 1 ex. så sent som 11.12. Fynden gjordes i huvudsak vid de utskjutande uddarna på Hammarö och Värmlandsnäs.

(ANDERS WIRDHEIM)

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*

Det bästa lämmelåret på nästan 30 år innebar stora mängder häckande fjällabbar från Härjedalen till Torne lappmark. Uppenbarligen var häckningsresultatet också gott eftersom lämmeltoppen höll i sig över hela sommaren och in på hösten.

Utanför häckningsområdet gjordes som vanligt ett fåtal värfynd och ett större antal höstfynd.

Vår- och sommarfynd utanför fjällvärlden listas:

Sk: 1 ad. str. Sandhammaren 16.7 (Sven Splittorf, Gert Ljungqvist, Kim Cappel) samt 1 ad. som upptäcktes i Finjasjön 18.7 och var kvar 20.7 (Håkan Winqvist m.fl.). Möjligen var det denna individ som upphittades död vid Osbysjön 29.7 (Lars Hall).

Gtl: 5 ad. str. NO Barshageudd 11.5 (Bimbi Ollberg).

Bob: 1 ad. str. S Härmanö, Boh 23.5 (Lasse Svensson).

Nrk: 1 ad. str. N Klävudden, Harge 18.5 (Lage Johnson).

Vb: 1 ad. str. NO Lövöbådan, Hsk 14.5 (Joakim Lessmann, Jörgen Wiklund m.fl.), 1 ad. str. NO Ostögrundet 14.5 (Mikael Wikström, Andreas Garpebring m.fl.), 1 ad. str. NO Lillhällan, Holmön 21.5 (Andreas Garpebring).

Nb: 1 ex. str. Rödkallen, Luleå skg. 27.5 (Stefan Holmberg).

Den goda reproduktionen i fjällvärlden gav möjligen förväntningar om ett rikt höstuppträdande, men antalet höstfynd var snarare färre än ett normalår för 2000-talet. Detta antyder att de fjällabbar som ses längs södra Sveriges kuster under sensommar/höst snarare kommer från ryska tundran än den skandinaviska fjällvärlden. Med reservation för dubbelräkningar noterades totalt drygt 100 individer med en markant kulmen runt mitten av september. Landskapsvis fördelas höstfynden nedom fjällvärlden på Sk (ca 50), Bl (2), Sm (3), Öl (19), Hl (18), Boh (7), Vg (24), Dls (1), Ång (1), Vb (3) och Jmt (2). Merparten av fynden från Vg är från Vänersborgsviken i södra delen av Vänern i september.

FOTO: GÖRAN SNYGG

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*, med utseende som hos nearktiska individer. Mellbystrand (Hl) 20 augusti 2011.

En ad. fågel som sågs på flera platser längs Hallandskusten i augusti var påfallande ljus på buken. Detta är en karaktär som mycket sällan ses hos de fjällabbar som häckar i Europa men som är vanlig hos nearktiska fjällabbar.

(ANDERS WIRDHEIM)

Storlabb *Stercorarius skua*

Efter endast några få fynd under första halvåret uppträdde storlabben förhållandevis talrikt på hösten. Det handlade om flera hundra individer, men det verkliga antalet är omöjligt att uppskatta hos denna kraftfulla flygare. I augusti noterades endast mindre antal, men därefter var storlabben regelbundet längs västkusten så snart det blåste från väster.

Kulmen kom i oktober, men ännu i december gjordes många fynd. Landskapsvis fördelar sig höstfynden på Sk (ca 215), Hl (277) och Boh (322). Rapporteringen från Vg är ofullständig, men en av de högsta dagssummorna noterades på Vinga, Vg.

Höga antal:

Sk: 34 str. Yttre Kattvik 11.10 (Mattias Ullman, Janne Dahllén m.fl.).

Boh: 36 str. S Kråkudden, Hönö 13.9 (Christian Cederoth m.fl.). 34 str. S Kråkudden, Hönö 14.9 (Uno Ungner m.fl.).

Vg: 34 st S Vinga 13.9 (Musse Björklund m.fl.).

Inlandsfynd:

Vrm: 1 ex. Hults hamn, Kristinehamn 13.9 (Lars-Peter Jansson, Dan Norberg).

Dlr: Vid Vaverön, Leksand upptäcktes en 1K-fågel 17.9 (Anders Hans). Den 18–19.9 höll samma individ till utanför Björka, Gesunda, Mora (F) (Staffan Eklöv m.fl.).

Ly lpm: 1 ad. rast. Rusele 6.11 (Leif Bildström, Alf-Rune Öberg, Jari Kaltiala m.fl.).

Fynd från Östersjöområdet:

Mpd: 1 ad. Åstholmen, Tynderö 27.5 (Bo Johnsson).

Vb: 1 str. NO Tavastudden 17.5 (Emmanuel Naudot, Henrik Ekvall), 1 2K+ str. SV Sönerstgrundet 14.8 (Micael Jonsson), 1 str. SV Lillhällan, Holmön 23.10 (Micael Jonsson), 1 str. S Grundskatan, Bjuröklubb 3.11 (Mattias Laisfeldt, Urban Lundström).

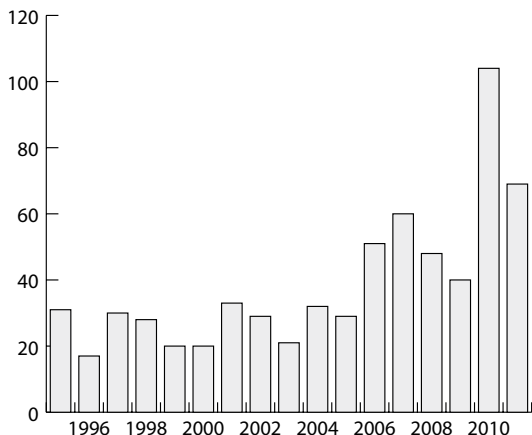
(ANDERS WIRDHEIM)

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

Minst 69 svarthuvade måsar är en tillbakagång från förra året, men är i ett längre perspektiv en väldigt hög årssumma. Ingen lyckad häckning konstaterades under året, men kandidater fanns. Vid Vänersborgsviken inledde ett par häckning i en skrattnäskoloni, men avbröt denna av okänd anledning.

Häckningar och möjliga häckningar:

Bl: 2 ad. Falkaholmen, Tredenberg 27.3–6.5 (André Ju-

Rapporterade svarthuvade måsar *Larus melanocephalus* i Sverige 1995–2010.

linder, Christian Persson, Bert Pettersson m.fl.) dock 3 ad. 12.4 (Patric Österblad). Troligtvis sågs samma par också vid Vällholmen 14.5 (Patric Österblad). 1 ad. Fåholmen 12–20.5 (Patric Österblad, Monica Malmberg) och troligtvis samma + 1 3K Norrören 21.5 (Christian Persson, André Julinder).

Vg: 1 par Vänersborgsviken 11.5–3.6 (Göran Darefelt, Anders Jihmanner, Fredrik Lång m.fl.)

Månadsfördelning: jan (2), mars (2), april (18), maj (25), juni (2), juli (1), aug (5), sep (12), okt (2).

Landskapsfördelning: Sk (25), Bl (7), Sm (4), Öl (7), Gtl (2), Hl (minst 17), Vg (4), Boh (1), Ög (1), Vrm (1).

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* 2K, Ståtorpsås mynning (Sk) 2 januari 2011.

Anmärkningsvärda fynd:

Ög: 1 2K Beteby, Svensksundsviken, Norrköping 15–16.5 (Ulf Larsson, Robert Petersen m.fl.), 7:e fyndet i Ög.

Vrm: 1 2K Hynboholmsrakan, Södra Hyn 26.5 (Dan Mangsbo), 3:e fyndet i Vrm.

(KRISTOFFER NILSSON)

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*

Gtl: Inga rapporter om häckningar (rrk Gtl).

Vg: Vid Vänerinventeringen påträffades två häckande par (4 ad. varav 2 ruvande) tillsammans med skrattnäskolonier på ett fågelskär söder om Otterbäcken i Gullspångs kommun (Thomas Landgren).

Nrk: Dvärgmåsen uppträder numera tämligen ymnigt på lämpliga lokaler under tiden vår till sensommar. Trots

höga antal i Kvismaren under häckningstid blev det inte någon konstaterad repris på förra årets häckning (rrk Nrsk).

Ög: Under häckningstid gjordes det få observationer som tyder på att någon häckning har ägt rum i landskapet. Nämnas kan dock fynd av enstaka fåglar från sjön Boren under juni, vilket är intressant och bör kollas upp kommande år (Joakim Wallin, Jan Eklund). Vid Svartåmynningens naturreservat, Roxen, sågs under maj-juni endast ett fåtal individer och vid Tåkern sågs endast enstaka fåglar vid tre tillfällen under hela året (rrk Ög)!

Upl: Uppsala kommun: Från Näsbyändan av Kärven rapporteras 29.5 om häckningsceremonier och ruvning och senare att 2 eller 3 par gick till häckning. I ett av bona kläcktes minst ett ägg (en unge sågs 19.6). Den 8.7 rapporteras att inga fåglar fanns kvar (Tomas Kjellsson). Sör-sjön, Tämnaren: minst 4 ad. 14.5 och minst 5 ad. 4.6 (Owe Rosengren). Enköpings kommun: Ingen häckning i Hjälstaviken detta år. Heby kommun: Tinäset, Färnebofjärden, ett flygspelande par 8.5 (Jim Sundberg). Inga fler obsar med häckningskriterier i området. Östhammars kommun: Inga obsar med häckningskriterier. Älvkarleby kommun: Ambricka Storfjärden, 2 ad. 28.5 (Tommy Löfgren). Inga fler obsar med häckningskriterier. Tierps kommun: I Tegelsmora kyrksjö sågs 5 ad. 8.5 (Henrik Berg), 2 resp. 1 ad. 23 resp. 25.5 (Raoul Wexius). Södra Vendelsjön: Som mest har angivits 40 ruvande ex. på bo, dvs. 40 par (Ragnar Hall, 29.5), 42 ruvande 31.5 (Thomas Pless) och 46 ruvande (David och Tobias Hammarberg 27.5). Som mest har 105 adulta fåglar rapporterats med kriteriet ”lämplig biotop”. Man kan nog anta att ca 40 par har gått till häckning. Högsta siffrorna för ungfåglar var 26 1K 4.7 (Anders Arnell).

Vstm: Dvärgmåsen tycks än så länge ha svårt att etablera sig på nya lokaler utöver Askövik. Där noterades arten mellan 16.4 och 14.7 (fl. obs.) och totalt bokfördes 14 häckningar. Enligt inkomna rapporter blev dock resultatet tämligen skralt, då endast tre flygga ungar har rapporterats (rrk Vstm). Övriga platser där häckningsindikerande observationer har gjorts är följande: Ett spelande ex. Hässlösundet, Irsta, 26.6 (Markus Rehnberg) samt Hällby, Västerfärnebo, 23.4–22.5, med som mest 12 ad. + 1 2K (fl. obs.). Vrm: Vid vänerinventeringen fanns 11 revirhävdande ad, bl a flera ruvande på en lokal i Kristinehamns skärgård 11.6 (rrk Vrm).

Dlr: Häckande dvärgmåsar observerades vid Tisjön, Malung-Sälen, 24.5–14.6 (Börje Dahlén, Hans-Erik Eriksson) med som mest fyra ruvande par den 28.5. Häckningarna misslyckades dock. Ett par vid Lindänget, Orsa, visade tendenser till att påbörja häckning 31.5 (Lars Hansson, Cecilia Fahlén), utan att det senare blev någonting. Kanske är det ändå en potentiell kommande häckningslokal (rrk Dlr).

Gstr: Under sommaren hittades 12 häckande par fördelade på fyra småöar i Orarna-området. Från 28 april fram till 18 juli gjordes hela 70 fynd av troligen traktens lokala dvärgmåsar vid Orarna, som mest 19 ex. i Orarna-

området 11.5. 75 procent av häckningarna misslyckades pga. högvatten (Per Aspenberg).

Hls: Återigen häckning vid tjärnen i Kalvhaga, Näsvisen. Som mest sågs åtta gamla fåglar. Minst två ungar kunde sedan ses i slutet av juni (rrk Hls).

Mpd: Åter ett par junifynd som kan indikera ev. häckning (rrk Mpd).

Ång: Endast en häckning i form av ett ruvande par från nordostligaste delen av landskapets kust är mediokert, men det är osäkert om detta avspeglar årets verkliga förekomst av häckningar i denna landskapsdel. Därutöver finns ytterligare 6–7 häckningsförsök rapporterade, även de inom artens sedan åratals regelbundna häckningsområde i nordöstra delen av landskapet (rrk Ång).

Vb: Häckningar: 24 ex. i par ruvande Evelinaholmen, Bodbysund, Burträsk 17–22.6 samt 10 ex. ruvande Kamviken, Burträsk 22.6 (Mattias Laisfeldt), 37 pull ringm. Lillbådan, Holmsunds skärgård 1.7, 8 pull ringm. Skrakögern, Holmsunds skärgård 1.7, 5 pull ringm. Baggöögern, Täftfjärden 4.7, samt 2 pull ringm. namnlös grusö 300 m NV Buten, Täftfjärden 4.7 (Umedeltats Fältstation), 26 1K Lunnagrundet, Umeälvens deltaområde 10.7, samt tot. 18 pulli/nyligen flygga Långviksskatan, Täftlandet 10.7 (Birger Risberg), 16 pulli/nyligen flygga Småvikarna, Kallviken, Lövänger 18.7, samt 16 pulli/nyligen flygga Gästerviken, Brattåsfjärden 24.7 (Mattias Laisfeldt, Katarina Lundström) och 7 pulli/nyligen flygga Kågeälvens delta, Kåge 18.7 (Joakim Wallström).

Nb: Som vanligt flera noteringar av stora flockar, med upp till 1 200 ex. i kustlandet under mitten av maj månad. Säkra häckningar konstaterade vid Alhamn, Stads-viken i Haparanda samt öarna Kluppi, Korkea och Haparanda Sandskår i Haparanda skärgård. Uppröda och varnande fåglar sedda på flera andra lokaler i Norrbottens kustland (rrk Nb).

Hjd: Flera häckande par i Storsjödelat. Häckning även vid Hisjöarna (rrk Hjd).

Jmt: Max 3 par ruvande Dolparna, Ånnsjöns fågelskyddsområde, 9–15.6 (Ivan Glennstål, Magnus Glennstål m.fl.), 43 ad. med bo Bunnerplatån, Bunnerfjällen, Vä-lådalens naturreservat 22.6 (HG Karlsson) samt 2 ex. Trolltjärnen, Kaxås 27.6 (Elna Jonsson). Häckning kunde konstateras på endast tre lokaler, men förekomsten under sommaren pekar på flera områden där häckning torde ske, bl.a. omkring Sikås, Arådalen och Kolåsen, längs Skalstuguvägen samt i Åresjön. Något mycket glädjande var att en stor koloni hittades uppe på Bunnerplatån, på ca 920 m.ö.h.

S Lpl: Ås lpm: Säkra häckningar på en lokal (Laxbäcken). Därutöver sågs upp till 62 ex. i Risträsket 3.7, dock sågs inga ungar på lokalen. *Ly lpm:* Säkra häckningar på två lokaler; Malåträsket och Idbäcken. Dessutom 19 ad. i Lycksele 4.7 (rrk S Lpl).

N Lpl: Häckningar: 6 ex. ruvande östra Mörtträskheden 5.6 (Leif Björk), 2 par på bo Sandforsdammen östra 17.6 (Mats Karström, Leif Björk). *P lpm:* Max 18 ad. Ringletsjöarna, Arvidsjaur 9.5–28.5 (Stefan Holmberg,

Anders Gustafsson m.fl.). 1 ex. ruvande Puolvajärvi, Puolva nat.res. 2.6 (Susanne Backe) och 4 1K Luspebryggans hpl, Stubba nat.res. 13.8 (Leif Johansson, Bo Månsson). Tre häckningar i N Lpl är fler än i fjol då det enda häckningsfyndet gjordes i Sandforsdammen (rrk N Lpl).

Med mager rapportering 2011 om häckningsutfallet i landets överlägset viktigaste dvärgmåslandskap (Norrbotten) är det svårt att ge några entydiga svar om den svenska stammens utveckling totalt sett detta år. Noteras bör dock att Vendelsjön i Uppland fortsätter vara den överlägset viktigaste dvärgmåslokalerna söder om Västerbotten. Därutöver bör man särskilt uppmärksamma etableringen på Bunnerplåtan i Jämtland på hela 920 meters höjd över havet!

(CHRISTER OLSSON)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Kaspisk trut *Larus cachinnans*, Glommen (HI) 7 oktober 2011.

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Om man summerar alla landskapssummor får man totalt cirka 1080 individer. Hurvida arten ökar eller minskar är osäkert. Från de flesta landskap redovisas normala eller högre antal än normalt, men från Öland har betydligt färre fynd rapporterats. Detta år 330 fynd mot 800 fynd 2009 och 550 fynd 2010. Notabelt var att hela elva fynd gjordes i Östergötland, där endast totalt 17 fynd fanns tidigare. Troligen beror detta på ett riktat sökande och ökad kunskapsnivå. Två fynd i Sörmland utgör en dubblering av antalet fynd i Sörmlands rapportområde.

Sk: Totalt under året uppskattas grovt, men på samma sätt som tidigare sammanställningar, att runt 500 ex. setts med månadsfördelning enligt januari (19), februa-

ri (15), mars (8), april (5), maj (11), juni (5), juli (50), augusti (140), september (90), oktober (80), november (54) och december (28).

Bl: Årets 221 ex. har en månadsfördelning som följer: jan (0), feb (0), mars (1), juni (1), juli (41), aug (49), sep (58), okt (52), nov (16) och dec (3).

Öl: Nedgången fortsätter. I år finns det 330 rapporter av arten, att jämföra med 800 (2009) och 550 (2010).

Gtl: Totalt 20 rapporter. Osäker hur många individer som varit inblandade.

Hl: 12 1K-fåglar under sommaren och hösten, juli (1), aug (3), sep (3), okt (4) och dec (1). Dessutom sågs en 2K-fågel 28.9.

Vg: 1 1K Fiskhamnen 8.8 och 14.8 (Christer Fält m.fl.). Femte fyndet för Västergötland.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Vittrut *Larus hyperboreus*, Karlskrona (BI) 7 januari 2011.

Bob: 1 2K Rörö 5.11 (Magnus Unger m.fl.). Tredje fyndet för Bohuslän.

Ög: Elva fynd. Fynden koncentrerade kring soptipparna vid Häradsudden och Gärstad, Linköping. Fynd nummer 18–28 för landskapet.

Srm: Två fynd. 1 1K stationär Nyköpings hamn – Djälp – Nyköpings hamn 5–6.9 (Kalle Brinell, Jan Gustafsson, Björn Johansson m.fl.). 1 2K rast. Nyköpings hamn, Nyköping 19.9 (Kalle Brinell, Jan Gustafsson, Karin Lindström).

(THOMAS STRID)

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Cirka 170 godkända medelhavstrutar är återigen den högsta årssumman någonsin i landet. Skåne och Blekinge står nästan ensamma för fyndbild

och i år finns inte ett enda godkänt fynd från Öland och bara ett från Gotland. Flera rapporter finns från båda landskapen, men alltså bara ett godkänt. Från den under juli och oktober höll en 1K-fågel till mitt i centrala Stockholm. Den rörde sig mitt på gränsen mellan Sörmland och Uppland. Notabelt var att den höll till på exakt samma plats som en 1K medelhavstrut höll till året innan vilket då var det första fyndet för Sörmland och Uppland. Efter årets fynd föreligger således två fynd för Sörmland och Uppland. I Östergötland gjordes landskapsvis sju fynd.

Landskapsvis fördelning: Sk (ca 110), Bl (59), Gd (1), Hl (1), Ög (1), Srm/Upl (1).

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Vittrut *Larus hyperboreus*, Simrishamns hamn (Sk) 29 januari 2011.

Fynd utanför Sk, Öl, Bl och Gtl:

Hl: 1 1K Träslövsläge, Hl 22.7 (Joakim Karlsson).

Ög: 1 1K Häradsudden, Norrköping 1–2.8 (Christian Williams m.fl.).

Srm/Upl: 1 1K Skeppsbron–Slussen 23.7–23.10 (Anders Eriksson m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Vitvingad trut *Larus glaucooides*

Tre fynd av vitvingad trut bör betraktas som en normal årssumma. Samtliga upptäcktes i december och var nog startskottet på den invasion som sedan följde under vintern 2012.

Sk: 1 1K Norra hamnen, Helsingborg 21–31.12 (Peder Winding, Klas Rosenkvist m.fl.).

Hl: 1 1K str. S Skummeslovstrand 10.12 (Mikael Oloffson, Håkan Johansson).

Bob: 1 1K Färlevfjorden, Munkedal och Lysekil 7.12 (Lennart Hermansson, Jan Johansson, Per Wohlin, Joachim Thelin m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Vittrut *Larus hyperboreus*

Blott 13 vittrutar under året är en tillbakagång till det rekordlåga uppträdandet 2009. Arten lär ha minskat vid några häckningsplatser på senare år vilket kan vara en förklaring till den minskning vi upplever i Sverige.

Landskapsvis fördelning: Sk (3), Bl (1), Öl (2), Gd (2), Hl (1), Boh (2), Srm (1), Upl (1).

(KRISTOFFER NILSSON)

FOTO: MIKAEL ARINDER/ SKÅNSKA BILDER

Tärnmås *Xema sabini*, Båstad (Sk) 28 november 2011.

Tärnmås *Xema sabini*

Uppträdde sparsamt längs västkusten under hösten, men mest anmärkningsvärt är att det gjordes flera senhöstfynd. Normalt är tärnmåsen en art som ses under september och början av oktober. Detta år noterades 20–25 ex. fördelade på ca 5 ex. i september, 10–15 i oktober, minst 3 i november och 2 i december. Landskapsvis fördelas de observerade individerna på Sk (8), Bl (1), Hl (17), Boh (11) och Vg (3).

Decemberfynd:

Sk: 1 1K Skansenbadet, Båstad 26.11–5.12 (Thomas Hultquist, Eva Johansson, Kalle Källebrink m.fl.).

Hl: 1 1K Glommen – Skummeslovsstrand (Hl) 4.12 (Lasse Olsson, Anders Olovsson, Ulf Jönsson m.fl.).

Inlandsfynd:

Vg: 1 1K str. SV Vänersborgsviken 16.9 (Anders Jihman-
ner, Göran Darefelt).

Fynd från Östersjöområdet:

Bl: 1 1K Utklippan 11.10 (Lage Johnson, Johan Åhlén,
Lennart Eriksson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rosenmåsar *Rhodostethia rosea* (20/20 – 2/2)

Bob: 1 1K Öckerö – Hönö – Grötö 25–30.12 (F) (*Per
Arne Lindgren m.fl.). 1 ad. str. S Vedholmen, Öckerö
samt Kråkudden 27.12 (*Stefan Oscarsson, Mats Rane-
ström, Ola Wennberg m.fl.).

Ungfågeln var den fjärde genom tiderna och glädde

et höga dagssummor längs västkusten under hösten och även många inlands- och Östersjöfynd. En baksida av denna medalj var dock att många fåglar var i dålig kondition, troligen på grund av kraftiga och täta stormar under senhösten.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (7880), Bl (26), Sm (39), Öl (15–20), Gtl (22), Vg (150), Dls (45), NrK (ca 30), Ög (11), Srm (3), Upl (7–10), Vrm (ca 30), Gstr (1), Hls (1), Mpd (2), Ång (12) och Vb (9). Notera att det inte finns några uppgifter från Hl och Boh samt att summan för Vg endast gäller fynd i inlandet, inkl. Vätern.

Flera vår- och sommarfynd gjordes i Östersjöområdet:

FOTO: HANS FALKLIND/N

Rosenmåsar *Rhodostethia rosea* 1K, Öckerö (Boh) 27 december 2011.

många skådare under mellandagarna. Den adulta passerade Vedholmen kl 09.35 för att därefter noteras på Öckerö 11.38 och slutligen Hönö 11.55, då den avverkat en sträcka på drygt 49 km på lite mer än två timmar. Detta datum sågs det alltså två olika rosenmåsar på Öckerö! Fynden kan troligtvis vara resultat av den ovanligt blåsiga senhösten i södra Sverige.

(HANS LARSSON)

Tretåig mås *Rissa tridactyla* **EN**

Häckning: Kolonin på Nidingen i Hl, som funnits sedan 1967, omfattade 31 bon och 43 ungar ringmärktes.

Uppträdde i övrigt ovanligt talrikt med myck-

Bl: 1 ad. Utklippan 18.5 (Anders Eriksson, Petter Simonsson).

Öl: 1 ex. Ottenby 13.5 (Yvonne Nilsson). 1 str. Ottenby 21.5 (Karl-Gustav Sjölund, Rolf Ericson, Urban Toresson m.fl.).

Gtl: 1 ad. Alstädar, Lummelunda 18.5 (Jörgen Petersson). 1 Fluntingsbod, När 30.5 (Martin Samuelsson).

Upl: 1 2K mot N Skatudden 15.7 (Hans Norelius).

Gstr: 1 ad. mot N Orarna 8.4 (Thomas Haraldsson).

Vb: 1 2K str. S Bjuröklubbs fiskeläge 25.4 (Niklas Lindberg). 1 2K str. NO Grundskatan, Bjuröklubb 13.5 (Mattias Laisfeldt).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ismås *Pagophila eburnea* (23/23 – 1/1)

Vrm: 1 1K Hulthamns hamn 6–7.12 (F) (*Lars Lindell, Thomas Lindell m.fl.).

Första fyndet för Värmland. Liksom för rosenmåssarna kan man anta att det blåsigade vädret under november och december varit en starkt bidragande orsak till uppträdandet. Dock verkar just de första dagarna i december vara kusligt bra för att hitta ismås i Sverige; sju fåglar har upptäckts perioden 1–11 december inklusive de tre senaste fynden.

(HANS LARSSON)

Småtärna *Sternula albifrons* VU

Få helhetsbilder. I Sk fanns 57 par i Vellinge kom-

Öl: 1 ad. str. NV Ölands södra udde, Ottenby 21.5 (*Monica Engstrand, Roland Engstrand).

Fyra fynd och fortsatt jämn nivå på uppträdandet av arten. Första fyndet för Småland.

(HANS LARSSON)

Skräntärna *Hydroprogne caspia* VU

Sk: Antalet häckningar i nordost blev oförändrat från det senaste året med 4 par vilka fördelades enligt följande: 2 par på Gruarna utanför Edenryd (Roine Strandberg), 1 par på Trueskär utanför Landön och 1 par på Rustningsskär, Tosteberga (Nils Waldemarsson). De två parerna på Gruarna lyckades få 4 ungar på vingarna medan häckningen på Trueskär resulterade i 3 flygga ungar. Efter att paret på Rustningsskär fått lägga en ny kull kläck-

FOTO: ROLAND THUVANDER

Ismås *Pagophila eburnea* 1K, Hulthamns hamn (Vrm) 7 december 2011.

mun, den näst högsta notering som gjorts. I ö. Sm ingen säkerställd häckning. Ett dåligt år i Halland där endast ett par fick ut ungar (sju par sågs under häckningstid). För Nb sammanfattar rrk ”det totala beståndet i Nb skärgård torde uppgå till minst 10 par.” För Bl, Öl och Gtl inga sammanfattande rapporter. Inlandsfynd rapporterades från Sm/F, NrK och Ög.

(LARS LINDELL)

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* 67/78 – 4/4

Sk: 1 ad. str. V Nabben, Falsterbonäset 15.5 (F) (*Janne Dahlén, Ola Ejdrén, Anders Kjellsson m.fl.). 1 ad. str. V Ängsnäset, Falsterbonäset 27.5 (F) (*Louis A. Hansen). Sm: 1 ad. Uknö glo 11.5 (*Måns Grundsten).

tes en unge men huruvida denna blev flygg är inte känt. Likt förra året gjordes häckningsförsök på Eskilstorps holmar, Vellinge men information om resultatet saknas. Följaktligen blev troligtvis minst 8 ungar flygga, vilket är 4 fler än förra året då 6 par häckade (rrk Sk).

Bl: Säkra häckningar: 1 par Sölvesborgs kommun, 1 par Karlshamns kommun, 2 par Ronneby kommun samt 25 par Karlskrona kommun. Kolonin i Karlskrona kommun fick inte ut mer än en handfull flygga ungar, ett faktum som även har gällt tidigare år (Ivar Tägtström gnm Projekt Skräntärna). Möjliga häckningar: Från ytterligare tre lokaler finns rapporter som skulle kunna tyda på häckning. Fler rapporter inkomna än föregående år, och mycket tack vare inventeringar i Projekt Skräntärnas regi. Dock är det oroväckande att den enda

riktiga kolonin i landskapet inte får fler ungar på vingarna. Vi får verkligen hoppas att denna trend förändras framöver (rrk Bl).

Ög: Vid Röskären, Gryts skärgård, gjordes besök 4.6 och då bedömdes 80 par häcka. Den 12.6 märktes 46 ungar och den 28.6 märktes ytterligare 2 ungar (Lars Gezelius). Antalet par som skred till häckning är en normal siffra sett till en tioårsperiod (rrk Ög).

Srm: 110 häckningar resulterade i 60 ungar på Hällen, Nyköping (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Ulrik Lötberg m.fl.). Efter några år med få häckande par och med misslyckade häckningar så är årets rapporter glädjande. Sedan många år har en koloni hållit till på olika öar i Oxelösunds skärgård, men denna sommar flyttade kolonin till ön Hällen utanför Nyköping. Vid inventeringar av kolonin kunde det konstateras att 110 par häckade på ön, vilket i nuläget är Sveriges största koloni av arten. Kolonin utsattes dock hårt för minkpredation och vid landstigning kunde minst 30-40 döda ungar hittas. Hur många ungar som slutligen blev flygfärdiga är osäkert (rrk Srm). Tillägg 2010: 27 bon med ägg/ungar Stora Åkubben, Oxelösund, 5.5–24.6 (Lennart Wahlén, Jan Gustafsson, Karl Ingvarson). Säsongen 2010 får anses som katastrofal och arten fortsätter att minska kraftigt i rapportområdet. Varför är i nuläget inte helt säkerställt, men troligtvis rör det sig om predation från något håll. Arten har sedan många år häckat på Grässkären, Oxelösund, och inledde säsongen 2010 med att hålla till där. Kolonin flyttade sig dock i början av maj till Stora Åkubben, Oxelösund där blott 27 par försökte sig på häckning. Trots det kom endast en unge att bli flygg (rrk Srm).

Upl: Tierps kommun: Björns skärgård 90 par på Stenarna, norra ön (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). De flesta av dessa genomförde lyckad häckning, och resultatet blev ca 100 flygga ungar. Under början av augusti fick kolonin besök av ett örnpär som tog ca 10–30 ungar. För andra året i rad avlöstes ringar på flygga årsungar från Stenarna utav Carsten Rohde vid Kummerowsjön, Mecklenburg, Tyskland. I övrigt endast ett par på Blecksnedan, Östra Hällnäs skärgård (Alf Sevastik). Östhammars kommun: I Gräsö skärgård 11 par på 10 lokaler (Ulrik Lötberg, Alf Sevastik, Fredrik Bondestam). Troligen blev de flesta paren prederade, endast 3 par lyckades med häckningen och i ett fall är häckningsutgången oviss. 20 par på den nya kolonin på Hundbådan misslyckades till stor del med häckningarna och endast 3 ungar blev flygga. I början av häckningssäsongen var det ca 65 par på plats men dessa minskade snabbt i slutet av maj till endast 20 par. Antagligen var det flera av dessa tärnor som flyttade över till Stenarna i månads-skiftet maj/juni. Norrtälje kommun: Totalt 23 par på 14 lokaler, varav de flesta misslyckades med häckningen. Endast 2 par som med säkerhet lyckades med häckningen och ytterligare 5 par där utgången är oviss, resterande 16 par misslyckades med häckningen (Roland Staav, Fredrik Bondestam, Mats Gothnier). De tio paren på Tisslan, Svartlöga, misslyckades med häckning-

en. Anledningen till att de misslyckades är okänd. Dessutom finns några ytterligare observationer av adulta fåglar under häckningstid (rrk Upl).

Hls: Fåglar med häckningsbeteenden noterades på varadera Bådstenarna, Remmarharet och Jättbågan. Sannolikt misslyckades samtliga med häckningen. Under augusti sågs en ungfågel med röd färgring på Malgrynnan. Den var ringmärkt som unge i norra Upplands skärgård. Många av de fåglar som vi sett på Stenö och Malgrynnan under sensommaren härrör säkert från detta området, något vi nu äntligen fick bekräftat (rrk Hls).

Mpd: Två konstaterade häckningar: Lergrundet, Alnö och Norrstenarna, Njurunda. Tre sannolika häckningar: Gråskärsbådan, Alnö; Draget, Alnö och Bådan, Alnö. En trolig häckning: Klubben, Tynderö, samt en möjlig häckning: Svartbådan, Tynderö (rrk Mpd).

Ång: Fyra häckningar resulterade i åtminstone två boungar, vilket är ett normalt resultat för arten i landskapet. Därtill två häckningsförsök (rrk Ång).

Vb: Sexton konstaterade häckningar varav åtminstone tio lyckades och resulterade i totalt 19 pull. Åtta pull ringmärktes av Umedeltats Fältstation. Två av de 16 häckningarna konstaterades misslyckade. Alla häckningarna har bestått av solitära par (rrk Vb).

Nb: Minst 70 bon på Storgrundet, Rödkallen, i Lule skärgård där 89 ungar ringmärktes (Jan Andersson, Lars Harnemo m.fl.). Ungefär lika många bon som under fjolåret (rrk Nb).

Jmt: 1 ex. Södra sjön, Tysjöarna fågelskyddsområde 20.8 (Lars Bruks). Jämtlands andra fynd. Första gången arten sågs var vid Avaviken den 4 september 1973 (rrk Jmt).

Av de cirka 475 par som antogs häcka 2011 återfanns hela 360 av dem i fyra stora kolonier i fyra olika landskap. Detta säger en del om artens sårbarhet. Positivt från året får en ställvis god ungfågelpreproduktion sägas vara. Fjolårets ca 490 par hade troligen överträffats 2011 om rapporter inkommit från Gotland och den lilla stammen i Vänern. Notera det udda fyndet i Jmt dessutom!

(CHRISTER OLSSON)

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Sammanlagt ca 266 häckande par på 14 lokaler i åtta landskap rapporterades 2011: Sk (2 lokaler/33-36 par), Öl (2/2), Sm (2/2), Vg (1/24), Nrk (2/7), Ög (1/14), Upl (2/101), Vstm (2/81). Det innebär en tangering av den högsta noteringen (från 2002) under de två senaste decennierna. Antalet häckande svarttärnor i Sverige har under perioden 1992–2011 stadigt ökat, men i vissa delar av landet är utvecklingen negativ, främst i Sk och Ög. Förekomsten är dock starkt koncentrerad till ett fåtal lokaler och det kan noteras att två tredjedelar av landets häckande svarttärnor är koncentrerade till i huvudsak tre lokaler i Uppland och Västmanland,

Tämnaren i Upl respektive Fläcksjön och Askö-
viken i Vstm. Frågan är om årets notering om 100 par
i Tämnaren, Upl, har överträffats tidigare i Sverige.
Större (minst 25 ex.) ansamlingar och sträcksum-
mor utanför häckningslokalerna:

Sk: 35 ex. Herculesdammarna, Hammarsjön 9.5 (Linda
Niklasson). 147 rast. Spillepeng, Burlöv k:n 9.5 (Ken-
neth Bengtsson). 50 ex. Björkaåns utlopp, Vombsjön,
Sjöbo k:n 10.5 (Johan Östberg). 129 ex. str. Nabben,
Falsterbonäset 7.8 (Nils Kjellén). 34 str. SV Hamnen,
Kåseberga, Ystad k:n 15.8 (Sven Splittorff).

fynd i Norrland:

Gstr: 2 ex. Värвик, Orarna-området, Gävle k:n 12–28.5
(Mats Westberg m.fl.).

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

Sk: Under våren sågs 18 ex, vilket får ses som ett normalt
år för senare tid, medan 9 ex. under hösten är den hög-
sta noterade höstsumman någonsin.

Bl: 2 ad. str NO Kråkenabben 21.5 (Patric Österblad). 1
ad. str V Lindö udde 21.5 (Anders Blomdahl). 2 ad. str
O Munkahusviken 6.6 (Rune Svensson). 2 ad. Snickens
ör Gullholma 11.6 (F) (Bengt Strindhagen). Sju fynd
under året att jämföra med totalt elva tidigare.

Sm: 3 ad. Husebymaden 20.5 (Nisse Thunell).

Öl: Hela nio vitvingade tärnor sågs under året. Detta är
den näst bästa årssumman hittills, slagen bara av de 19
som sågs under invasionsvåren 2007.

Gtl: 2 ex. Snoderviken, Sproge 6.6 (Johan Södercrantz,
David Hammarberg, Tord Jeppsson m.fl.). 2 ad. Roma

FOTO: KRISTER CARLSSON

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*, Görans dämme (Ö) 5 juni 2011.

Hls: 2 ex. Kalvhaga, Näsviken, Hudiksvall k:n 17.5 (Jo-
nas Lind, Stig Sjödin).

Mpd: 1 ad. str. Sundsbruk, Skön 1.7 (Lars Olausson).

Vb: 1 ad. Strömbäck 18.7 (Björn Stenmark, Peter Ma-
thisen).

Nb: 1 ad. Sävisnäs naturreservat, Kalix k:n 21–22.7 (An-
ders Johansson).

Hjd: 2 ex. Storsjödeltat 23.6 (Lena Dahlkvist, Dan Lars-
son). 1 ad. Storsjö 5.7 (Björn Klevermark, Eva Kleve-
mark).

Ly lpm: 1 ad. Idbäcken, Rusksele, Lycksele k:n 20–24.7
(Inga Olofsson m.fl.). 1 ex. Stora Skeppträsket 22.7 (gm
Leif Bildström). Fjärde fyndet i Ly lpm.

(THOMAS PETTERSSON)

returvattendammar 30.6 (Johan Kumlin, Kevin Kum-
lin, Bo Kumlin m.fl.).

Hl: 1 1K rast Getteröns naturreservat, Getterön, Hl 3.8
(Reino Andersson m.fl.).

Ög: 1 ad. rast Sättunaviken, Svartåmyrningens naturre-
servat, Roxen, Linköping 10–11.5 (Arvid Pettersson
m.fl.). Fjortonde fyndet i Östergötland.

Srm: 1 ad. Strandstuviken, Nyköping 25–26.7 (Jan
Hägg, Per Flodin m.fl.). Fjärde fyndet i Srm.

Upl: 1 ad. och en 1K uppehöll sig hela dagen i Hjälstavi-
ken 27.7 (Pekka Westin m.fl.).

Vstm: 1 ad. Asköviken–Barkarö, 14.8 (Torbjörn Hegedüs
m.fl.). Nionde fyndet av vitvingad tärna i Västmanland.

Vrm: 1 1K Illberg, Norra Hyn 19.8 (Dan Mangsbo, Ste-
fan Asker).

(THOMAS STRID)

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* EN

I Sk en koloni, ca 100 par på Bodaskäret, Tosteberga, med mycket dålig häckningsframgång (endast tio ungar flygga). Predation i från mink, havstrut och korp drabbade, inte minst den skrattmåskoloni som tärnorna samhäckar med. I Bl två stora kolonier: 100 par fick ut 107 ungar i Sölvesborgs kommun, och i en koloni i Karlskrona kommun fanns 60 ägg/ungar. Från Gtl rapporterades stigande antal: 233 par i tre kolonier (Kjell Larsson), flest på Östergarnsholm (140 par). I ö. Sm och på Öl inga häckningar, och från Hl inga rapporterade häckningar. Inlandsfynd rapporterades ifrån Sm/E, Boh, Dls och Srm. En mycket sen fågel i Boh: 1 1K Björnholmen, Tjörn 27.11 (Per Undeland).

(LARS LINDELL)

Sillgrissla *Uria aalge*

Sk: Inga säkra häckningar har rapporterats under året, men 1 ad. + 1 1K Sandhamn, Hallands Väderö 3.8 (Göran Ericson) kan nog antas vara en förälder med unge som kläckts på ön. Från Vinga skär utanför samma ö rapporterades dessutom 50 ex. med spelceremonier 20.3 (Henrik Johansson, Henrik Ehrenberg) och 20 ex. 25.4 (Phil Benstead).

Gtl: Från Stora Karlsö rapporteras om ca 2 000 par (flera observatörer).

Ög: Det beräknades att 50 par häckade på Röskären i Gryts skärgård 2011, vilket är en ökning från föregående års toppnotering på 40 par. Arten har glädjande nog stadigt ökat i antal (Lars Gezelius).

Srm: En ad. Torskbådan, Nyköping 11.6 (Lennart Wahlén, Janne Oldebring).

Upl: Häckningar har bara rapporterats från två tidigare kända lokaler enligt följande: Stridsbådan, Singö skärgård: 64 ex. varav 57 fåltobs, 7 märkta eller kontrollerade 6.7 (Mats Gothnier) och 6 pulli ringmärkta 6.7 (Roland Staav); Abborren, Singö skärgård 32 fåltobs, 15 märkta eller kontrollerade 6.7 (Mats Gothnier), samt 9 pulli ringmärkta 6.7 (Roland Staav). Dessutom anges 50 ex. lämpl biotop Svenska Högarna 12.6 (Per Johan Ulfendahl) och 2 ex. Tjärven, Rådmansö skärgård 8.5 (Magnus Liljefors). Följande ringmärkningar av ungar anges dessutom: Svenska Högarna 109 pulli ringmärkta 9.7 (Lillön 10 ex, Skimpan 16 ex. och Kalken 83 ex) (Jan Ohlsson) och 135 ad. ringmärkta 9.7 (Jan Ohlsson) och 165 ad. kontrollerade eller ommärkta.

Hls: Under ringmärkning av tordmuleungar på Korvgrund sågs även en unge av sillgrissla och föräldern till ungen kunde ringmärkas. Det är första gången häckning konstaterats utanför Gran (rrk Hls).

Ång: Knappt 400 häckande par på Gnäggen är den största noteringen av arten på lokalen någonsin (rrk Ång).

Efter flera års väntan i *Fågelåret* äntligen en siffra

från Stora Karlsö, medan siffror från den mycket stora Bonden-kolonin i Ångermanland inte heller detta år fanns att tillgå. Utvecklingen längs Upplandskusten tycks vara positiv, ca 600 par ansågs häcka i denna del av landet år 2000, men stammen torde nu vara betydligt större (Roland Staav 2009).

(CHRISTER OLSSON)

Allekung *Alle alle*

Nästan 7000 allekungar är en hög årssumma och i nivå med de fina åren 2005 och 2006. Bohuslän står som vanligt för en kraftig majoritet av fynden och ovanligt många fynd gjordes i inlandet (cirka 30 fynd) och i Östersjön noterades sex fynd.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Allekung *Alle alle*, Glommen (Hl) 4 december 2011.

Landskapsvis fördelning: Sk (ca 540), Bl (1), Sm (3), Öl (1), Hl (675), Boh (drygt 5600), Vg (ca 100), NrK (2), Upl (1), Vrm (6), Dlr (2), Vb (2).

Högsta antal:

Boh: 1396 ex. Kockholmen, Rossö, Strömstad 27.11.

Den högsta dagssumman sedan 1996.

Anmärkningsvärda fynd:

Nrk: Minst 2 ex. Nydalen, Harge 28.11. (Lage Johnson, Lennart Eriksson, Peter Gustafson). 1 ex. funnen död Edsbacken, Toften 1.12. (Per Pettersson, Lennart Ahlen). 7:e och 8:e fyndet i Närke.

Dlr: 1 ex. funnen död Stimmerbo, Smedjebacken 3.12 (Kent Leonardsson). 1 ex. funnen död Venjan, Mora 4.12 (Lennart Zackrisson). 6:e och 7:e fyndet i Dalarna.

Vb: 1 ex. str NO Ostögrundet 21.5 (Andreas Garpebring, Peter Mathisen).

(KRISTOFFER NILSSON)

Lunnefågel *Fratercula arctica* RE

Detta är ännu ett år med ett lågt antal för lunnefågeln. Totalsumman slutar på 42 individer vilket till och med är lägre än fjolårets. Lunnefågeln verkar ha allt svårare att lyckas med häckningarna vilket säkert är en förklaring till de vikande antalen vi ser hos oss.

Landskapsvis fördelning: Sk (5), Gtl (2), Hl (11), Boh (22), Vg (2).

Vårfynd:

Bob: 1 ex. död Ängklåvbukten, Saltö, Strömstad 19.3 (Christer Mattsson), 1–2 ex. str S Vallerö, Orust 19.4 (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson), 1 ex. Vallerö, Orust 25.4 (Jörgen Olsson, Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson).

(KRISTOFFER NILSSON)

Skogsduva *Columba oenas*

P lpm: 6 ex. Svedjan, Glommersträsk 15–19.6 (Monica Berggren). 3:e fyndet i Arvidsjaur k:n och tillika i P lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Turturduva *Streptopelia turtur*

Sammanlagt 64 rapporterade turturduvor i Sverige 2011 är en något högre siffra än de närmast föregående åren. Sett i ett längre perspektiv, de senaste 20 åren, är det emellertid en mycket låg siffra. De fyra lägsta årssummorna under perioden 1992–2011 har alla infallit de senaste fyra åren.

De landskap som 2011 gästades av fler turturduvor än vanligt, var Sm (6; median 1992–2011 = 3), Gtl (15;13), Boh (4;1), Vrm (3;1), Dlr (2;1), Hls (1;0), Vb (6;3) och Nb (1;0). De mest negativa siffrorna 2011 svarades för av Sk (4;12) respektive Öl (6;18). Det kan noteras att fyndbilden i Norrland skiljer sig från den i södra Sverige. I norr dominerar fyndbilden av höstfynd, främst då av årsungar får man förmoda, och tendensen är snarast positiv.

Sena höstfynd (fr.o.m. 1.11) och vinterfynd:

Hl: 1 1K Varbergs centrum 23.10–4.11 (Stefan Munck).

(THOMAS PETTERSSON)

Större turturduva *Streptopelia orientalis*

(20/20 – 1/1)

Nb: 1 1K Munksund 23–31.12 (F) (*Thomas och Eva Nilsson, Lars Sandberg m.fl.).

Tredje fyndet för Norrbotten. Fågeln publiceras utan närmre precisering om ras då Rk ännu känner osäkerhet kring vilka karaktärer som håller för

att separera *orientalis* från *meena*. Ambitionen är att utreda variationen hos raserna närmre liksom att återgranska de svenska fynden för att om möjligt utreda rasförhållandena.

(HANS LARSSON)

Skatgök *Clamator glandarius* (5/5 – 1/1)

Sm: 1 1K Ingarp 3–4.8 (F) (*Björn Malmgren m.fl.).

Smålands första fynd av arten. Liksom flera andra skatgökar upptäckt från bil på grusväg under sensommaren. De svenska fynden rör hittills enbart ungfåglar i juli–augusti medan det i Storbritannien är en jämn fördelning mellan vår och höstfynd (Slack 2009 – *Rare Birds Where and When*), dock

FOTO: KRISTER CARLSSON

Skatgök *Clamator glandarius*, 1K Ingarp (Sm) 3 augusti 2011.

med den viktiga skillnaden att brittiska ostkusten står för majoriteten av höstfågeln, medan endast få vårfynd gjorts där. Ett rimligt antagande är alltså att våra skatgökar liksom de från Storbritanniens östkust härrör från Sydosteuropa medan södra och västra Storbritannien till största delen berörs av förlängda vårflyttare från Iberiska halvön.

(HANS LARSSON)

Tornuggla *Tyto alba* CR

Sm: 1 1K död Stationsvägen, Mörlunda, Hultsfred 2.12 (Nicklas Strömberg). Tornugglan som tillhörde guttatarasen hittades påkörd i Mörlunda och det visade sig att man där sett en ljus uggle flyga omkring dagarna innan. Den ringmärktes som en unge av tre i en kull den 6 ok-

tober 2011 på norra Jylland i Danmark, alltså knappt två månader innan den hittades i Mörlunda. Sedan tidigare finns endast ett fynd av tornuggla i östra Småland, Västerviks gymnasium 2.5 1993.

Gtl: Ingen konstaterad häckning. Rapporterad från tre lokaler, spel på två av dessa.

(THOMAS STRID)

Dvärguv *Otus scops* (10/10 – 1/1)

Gtl: 1 2K ringm. Hoburgen 31.5 (F) (Bimbi Ollberg m.fl.).

Tredje fyndet för Gotland. Upptäckten gjordes samma dag som det sågs bl.a. rödvingad vadarsvala och korttålarcka vid Ottenby, alltså ett uppenbart inflöde av arter söderifrån. Fågeln kunde med ledning av ruggningsstatus och teckning på främst vingpennor

tina Sjöberg m.fl.). Fyndet är det 11:e (totalt 12 ex) i landskapet och det första spontana sedan 2009. De tidigare fynden är fördelade på januari (7), juli (1), september (1) och november (2). Kommunvis: Orust (3), Öckerö (2) och Kungälv, Tjörn, Orust, Uddevalla, Hisingen, Stenungsund och Tanum ett vardera (rrk Boh).

Hjd: Två ströfynd under häckningstid samt två höstfynd. Höstfynden avsåg ungfåglar som kan vara resultaten av häckningar i närområdet. Samtliga fynd kommer från de allra västligaste delarna av landskapet (rrk Hjd).

Jmt: En häckning (5 ungar) Jitneme, Stekenjokk 28.5–24.8 (Länsstyrelsen Jämtland m.fl.) och en häckning (6 ungar) Sipmehke, Stekenjokk 2.7–24.8 (Länsstyrelsen Jämtland m.fl.). Det goda lämmelåret bäddade för Jämtlands första kända fjällugglehäckningar på mycket, mycket länge. Och det drog folk! Fågelskådare från hela

FOTO: JOHANNES RYDSTRÖM

Fjälluggla *Bubo scandiacus*, hanne (Jmt) juli 2011.

(hand- och armpennor) bestämmas till 2K. Den visade en komplett uppsättning av juvenila vingpennor som till utseende skiljer sig från de äldre fåglarnas genom att vara mindre distinkt bandade/fläckade samt överlag ge en mer urtvättad brunsjaskig ton. Dvärguven visar en spretande geografisk fyndbild hos oss med fynd från så vitt skilda platser som Kalix (Nb), Ramshyttan (Vstm) och Ottenby (Öl).

(HANS LARSSON)

Fjälluggla *Bubo scandiacus* CR

Öl: Ett honfärgat ex. Seberneby 2.1 (Nils Kjellén, Elysbritt Schildt). Första fyndet av fjälluggla på Öland sedan 2000 (rrk Öl).

Boh: 1 ex. Karingön, Orust 17.9 (Jan-Åke Persson, Kris-

landet kom till Stekenjokk för att åtminstone på långt avstånd få en glimt av de vita ugglorna. Länsstyrelsen inrättade ett tillfälligt fågelskyddsområde när häckningarna (som var två eller möjligen t.o.m. tre till antalet, med samma far till alla kullarna) blev kända, så att besöksströmmen inte skulle störa. Detta tycks glädjande nog ha fungerat bra och respekterats av de allra flesta. Totalt kom elva ungar på vingarna i de två bekräftade häckningarna. Av dessa märktes tre med satellitsändare av flyttfåglforskare.

N Lpl: Arjeplogs k:n: 1 ex. Ailesvare, Stor-Mattaure 18.7 (gm Leif Bildström). Jokkmokks k:n: 1 ex. Skierfe, Sarek NP 14–15.6 (Håkan Müller). Gamla spår av ett ex. vid Alkavare kapell, Sarek NP 6.7 (Hans Fowelin) samt 1 2K+ Aktse res. 13.7 (Hans Fowelin). Kiruna k:n:

1 ex. Kieron, Kieronstugan 7.7 (rrk N Lpl). Inga häckningar inrapporterade. Enstaka fjällugglor har observerats i N Lappland sedan 2000, förutom 2006. År 2001 hittades två häckningar (rrk N Lpl).

För många ornitologer landet runt var möjligheten att äntligen åter se häckande fjälluggla på typisk häckningslokal på fjällhed 2011 års stora och oförglömliga fågelhändelse. Därtill i ett tämligen lättillgängligt avsnitt av vår fjällkedja. Att de säkert tusentalet ornitologer som var på plats i huvudsak respekterade denna unika händelse och inte överträdde upprättade gränser gläder förstäs.

(CHRISTER OLSSON)

Hökuggla *Surnia ulula*

Bob: 1 ex. Lilla Iglavattnet, Bredfjället, Uddevalla 12.11 (Lasse Svensson, Kenneth Johansson, Lennart Hermansson, Stefan Oscarsson m.fl.).

Upl: 1 ex. 20.11 Åloppe, Enköpings k:n (Robert Bünsow).
Vstm: Ett ex. 2K+ Hagaberg, Västerfärnebo, 1–9.1 (Daniel Green m.fl.) samt 1 spelande ex. Lilla Havsjön, Hjulsjö, 11.6 (Gunde Persson, Anders Johansson, Nils Hultman m.fl.).

Dlr: Efter några år med få eller inga häckningar blev det i år fyra kända. Häckningarna konstaterades med två vardera i Älvdalen (Mikael Persson, Therese Petersson resp. Leif Larsson, Karin Andersson) och Malung-Sälén (Börje Dahln, Per Lif m.fl.).

Hls: Endast två fynd. Båda kan tyda på häckning (rrk Hls).

Mpd: En häckning med 5 pull i gränstrakterna mellan Stöde och Attmars socknar 1.6–21.7 (Lennart Nilsson m.fl.).

Ång: En spelande individ är aningen magert medan två rapporterade troliga häckningar är normalt (rrk Ång).

Vb: Häckningar: En vardera vid Stockörsfjärden, Holmön (Christer Olsson, Aron Andersson) och Ostjärnbäckens naturreservat, Vindeln (Henrik Sporrang m.fl.).

Nb: Åtta (en i Övertorneå k:n, sex i Kalix k:n och en i Bodens k:n) konstaterade häckningar samt många observationer med höga indicier gjorde 2011 till ett av de bästa på många år (rrk Nb).

Hjd: Nio häckningar plus ytterligare tio fynd under häckningstid (rrk Hjd).

Jmt: Om 2010 var ett bra år för hökugglan så var 2011 ännu bättre. Över 100 observationer, 24 konstaterade häckningar och ca 15 möjliga dito rapporterades (rrk Jmt).

S Lpl: Nio säkra, lyckade häckningar i Lycksele lappmark och elva i Åsele lappmark (rrk S Lpl).

N Lpl: Tjugotalet säkra häckningar samt många iakttagelser under häckningstiden gör 2011 till det bästa hökuggleåret under perioden 2003–2011 (rrk N Lpl).

Den goda smågnagartillgången under stora delar av 2011 avspeglade sig för hökugglornas del främst i osedvanligt talrika häckningar i Norrbotten, Jämtland och Lappland. Notera att ingen häckning söder om Dalarna finns rapporterad.

(CHRISTER OLSSON)

Kattuggla *Strix aluco*

Mpd: Fem konstaterade häckningar varav en misslyckad. I övrigt noterades åtta ropande fåglar under häckningstid (rrk Mpd)

Ång: Totalt sju spelande individer under första halvåret, och två under andra, vilket gör 2011 till ett bra år för arten. Som brukligt är ligger den geografiska tyngdpunkten i södra delen av landskapet. Inga säkra häckningar noterades under året, något som skedde senast 2009 (rrk Ång).

Nb: Luleå k:n: Ett spelande ex. Kvasträskheden, Ångesbyn 3.4 (Tord Gustafsson, Annika Gustafsson). I Rrk:s databas finns sex obsar medtagna, men Rrk anser att endast två av dem KAN vara kattuggla. Dessa är nämligen skjutna! Någon gång på sommaren 1935 sköts en uggla som uppges vara kattuggla i Kallax. Årets observation blir således Nb:s 3:e fynd och tillika Luleå kommuns 2:a (rrk Nb).

Hjd: En spelande hanne vid Älvros 19.3–10.4 (Magnus Grinde, Per Åsberg, Göran Storensten m.fl.). Andra fyndet i Härjedalen (rrk Hjd).

Jmt: Åre verkar ha fått en ny fastboende invånare i den kattuggla som hördes där första gången våren 2009. Även detta år hördes den (och sågs även någon enstaka gång) sporadiskt under större delen av året (rrk Jmt).

S Lpl: Ett spelande ex. Borgafjäll, Ås lpm 6.3–5.4 (Joakim Linder, Teodor Linder, Peter Nordin, Joakim Hansson m.fl.). En stationär i Lill-Annevere, Vilhelmina k:n, Ås lpm 27–28.10 (Isak Vahlström, Inga Olofsson, Torbjörn Karlsson m.fl.). Första och andra säkra fynden i Åsele lappmark (rrk S Lpl).

Goda sorkår brukar resultera i att kattugglan gör framstötningar norr om sitt vanliga utbredningsområde. Detta är en tes som verkligen håller måttet för år 2011, då något för Åsele lappmark så exklusivt som spelande kattuggla kunde höras. Notera även fynd nr två i Härjedalen och nr tre i Norrbotten.

(CHRISTER OLSSON)

Slaguggla *Strix uralensis*

Ett magert år för slagugglan söder om Norrland/Dalarna/Uppland. Inga nya framstötningar söderut tycks ha gjorts detta sorkrika år.

Vg: 1 ex. Västra ringvägen, Skövde skjutfält 31.12 (Göran Engberg, Göran Nilsson, Stefan Göransson m.fl.).

Nrk: 1 häckande par under 2011. Inga ströobservationer på andra lokaler finns bokförda (rrk Nrk).
Srm: 1 ex. centrala Eskilstuna 22.10 (gm Tommy Eriksson, Järfälla). 1 ex. 2–5.11 Snäckstavik, Grödinge (Barbro Beck-Friis m.fl.).

Vrm: 3 spelande mars–april. 1 ex. Stor-En 24.4 (Tomas C Axelsson, Marita Persson) och 3 ex. Per Nilsäteren, Kölarne, 21.7 (Stina Grönberg).

N Lpl: Två ungar i bo vid Andersviksberget, Vuollerim 13.5–4.6 (Mats Karström, Lars Sundberg m.fl.). Enligt alla noteringar är årets häckning i Jokkmokks k:n blott

den andra genom tiderna (förra gången 1995). Slagugglan är mycket ovanlig i de norra lappmarkerna (rrk N Lpl).

(CHRISTER OLSSON)

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Man kan anse att 2011 var ett gott lappuggleår söder om Uppland/Västmanland, där ett enda fynd gjordes i fjol, mot åtta detta år. Även ställvis i Norrland var 2011 ett gott år för arten. Häckningarna var fler än i fjol i Norr- och Västerbotten. Från Härjedalen finns fynd senast från 2007, ett fynd som då angavs som nummer fem.

Sk: 1 ex. Vombs fure 26–27.12 (Lars G R Nilsson, Patrik Sandgren m.fl.). Detta var det femte fyndet för Skåne i modern tid och det andra för Lunds kommun, där också det första fyndet i modern tid gjordes (2005). Det sågs då som något av en sensation då det var det första fyndet i landskapet sedan 1913.

Boh: Bohusläns femte lappuggla blev 1 ex. Skåttene, Håby, Munkedal 23.11 (Lennart Hermansson, Jan Johansson). Frisläppt på samma plats 11.12 Tommy Järås m.fl.), fastnade likt den fjärde i en taggråd. Den sjätte bohuslänska fågeln sågs utanför Ljungskile 30.11, vid Stora Höggeröd, Resteröd, Uddevalla (Morgan och Britt-Marie Björk). De tidigare fynden är gjorda 1981, 1990, 2000 och 2006/7. Uddevalla står för tre av fynden, en uggla vardera är sedda i Tanums, Munkedals och Göteborgs kommun (rrk Boh).

Nrk: 1 ex. Kvistbro 12.10 (Lennart Ahlen), 1 ex. Fågelåsen, Nysund 14.10 (Erik Hedberg), 1 ex. Hasselfors 6.12 (Leif Bertilsson) och 1 ex. Lannafors, Garphyttan 28.12 (Michael Andersson). Antalet fynd i landskapet är nu totalt uppe i över 20 (rrk Nrk).

Ög: En lappuggla blev överkörd vid Bjälbo kyrka, Mjölby 29.10 (gm Christer Elderud). Fynd nummer nio i Östergötland och tyvärr utgörs nästan samtliga fynd av lappuggla i landskapet av döda fåglar (rrk Ög).

Upl: Ett ropande ex. 27–28.4 Mossboda, Heby k:n (Maud Andersson och Owe Andersson) samt 1 ex. 3.12 och 14.12 Horsskog, Heby k:n (Lars Gustavsson).

Vstm: Tre konstaterade häckningar rapporterade, med kommunvis en vardera i Västerås, Köping och Norberg. Åtta troliga häckningar rapporterade från Hallstahammar (1), Köping (1), Sala (2), Surahammar (3) och Skinnskatteberg (1). I övrigt ett ströfynd under november i Kilsbergen i västra delarna av landskapet (rrk Vstm).

Dlr: Häckningar konstaterades i Leksand, Rättvik, Mora, Orsa samt Malung-Sälen. Sammanlagt häckade minst åtta par (rrk Dlr).

Hls: En konstaterad häckning (rrk Hls).

Mpd: Fem konstaterade häckningar + en ropande individ är ett bra resultat (rrk Mpd).

Ång: Tre spelande individer är en god notering. Däremot finns inga rapporter om säkra eller troliga häckningar, vilket skedde senast åren 2005 och 2010 (rrk Ång).

Vb: Häckning konstaterad i Byske (Tomas Sandling) samt av sex par i Vindelns kommun (Henrik Sporrang).
Nb: Ove Stefansson meddelar att han fått kännedom om 26 häckningar. De fördelade sig kommunvis: Boden 9, Luleå 9, Piteå 3, Älvsbyn 3, Överkalix 1 samt Pajala 1. Till detta ska läggas tre par med indikationer på häckning (rrk Nb).

Hjd: En säkerställd häckning samt en mycket trolig i nordvästra delen av landskapet (rrk Hjd).

Jmt: Nio konstaterade häckningar (en mindre än ifjol) och tre troliga dito rapporterades (rrk Jmt), med följande fördelning kommunvis: Berg 1 (trolig) Bräcke 1 (säker), Krokom 2 (säkra), 1 (trolig), Strömsund 1 (säker), 1 (trolig), Åre 3 (säkra) samt Östersund 3 (säkra).

S Lpl: Endast en säker häckning, i Saxnäs, därtill en misslyckad häckning vid Sorsele (rrk S Lpl).

N Lpl: Kiruna k:n: Ett ex. Jukkasjärvi 3.6 (John-Mehdi Ghaddas).

(CHRISTER OLSSON)

Jorduggla *Asio flammeus* NT

Det stora gnagaråret 2011 avspeglar sig i jorduggle förekomst i ovanligt riklig mängd främst i Jämtland och Härjedalen. Notera att ingen säker häckning från året finns rapporterad söder om Ångermanland! Vi anar ett mycket stort mörkertal från stora delar av norra Norrland!

Sk: Sommarfynd gjordes med 2 ex. Vombs ängar 30.5–21.6 (Patrik Sandgren m.fl.), 1 ex. Västerstad 6.6 (Paul Eric Jönsson), 1 ex. Inre Foteviken 8.6 (Dan Hammarlund, Elisabet Hammarlund) och 1 ex. Jonstorp – Farhult 19–26.7 (Rolf Helmersson m.fl.). Man kan undra lite var de två fåglarna vid Vombs ängar tog vägen? Möjligen har ett häckningsförsök skett här. Senast en häckning kunde konstateras i Skåne var 1999 (rrk Sk).

Öl: För andra året i rad hittades inga häckningar av jorduggla i år. Så sent som 2009 häckade tre par och rekordåret 2008 ett trettiotal par (rrk Öl).

Gtl: Liksom tidigare är inga konstaterade häckningar rapporterade. Två fynd i juni: 1 ex. Skogå, Sundre 1.6 (Gösta Reiland, Robert Kavhed) och 1 ex. Närsholmen, När 27.6 (Fredrik Ström) får väl ses som intressanta men kan lika väl avse icke-häckare som förlagt sommarvistelsen till Gotland (rrk Gtl).

Nrk: 1 ex. Ängfallet, Kvismaren 22.6 (Zsombor Károlyi).
Vrm: 1 ex. Västersjön 30.6 (Anders Fransson) och 1 ex. Horrsjöns skjutfält 3.7 (Jan Bengtsson).

Upl: Ingen häckning konstaterad. Arten är dock rapporterad från ett tiotal lokaler under häckningstid (rrk Upl).

Vstm: 1 ex. Näsby, Dingtuna, 21.6 (Markus Rehnberg).

Dlr: Inga konstaterade häckningar, men häckningsindicer på åtminstone tre platser i Malung-Sälen (Per Lif, Börje Dahlén, Hans-Erik Eriksson, Jan Bengtsson, Jonas Hägglund).

Mpd: Endast två fynd under häckningstid (rrk Mpd).

Ång: En konstaterad häckning, en spelande individ samt tio observationer under juni–juli visar på ett ganska hyf-

sat år för arten i Ångermanland. Flest av dessa observationer gjordes i den nordvästligaste delen av landskapet (rrk Ång).

Vb: Tio fynd under häckningstid, alla vid kusten (rrk Vb).
Nb: En stark häckningsindikation från Pajala kommun och ytterligare fem sommarfynd (rrk Nb).

Hjd: Rrk gör bedömningen att åtminstone fyra par häckade framgångsrikt på Fatruets välbesökta västra del. Under sensommaren sågs vid något tillfälle hela 20 individer på lokalen. Häckningar har rapporterats från ytterligare två lokaler. Dessutom finns fynd av adulta fåglar under häckningstid från ca 15 lokaler i fjällkedjan. Sammantaget är fyndbilden helt unik, ett liknade talrikt uppträdande har inte registrerats i modern tid, naturligtvis som en direkt följd av den extremt goda lämmelförekomsten (rrk Hjd).

Jmt: Åtta konstaterade och 22 möjliga häckningar rapporterades, men antalet fynd under häckningstid (juni-juli) var 98, vilket vittnar om att det totala antalet häckningar säkert var hundratals denna sommar (rrk Jmt).

S Lpl: Fem säkra häckningar i både Åsele och Lycksele lappmark. På ett par lokaler sågs även adulta fåglar transportera föda åt troliga ungar (rrk S Lpl).

N Lpl: Tiotalet säkra häckningar funna. Dessutom gjordes många obsar under häckningstiden (rrk N Lpl).

(CHRISTER OLSSON)

Nattskärria *Caprimulgus europaeus*

Av någon anledning visar nattskärrian just nu en positiv trend i Sverige såväl som i Mellaneuropa. Arten tycks ha behållit den höga nivån från riksinventeringsåret 2007 (3000 rapporterade revir; Wärnbäck, 2009), då många regioner ansåg att nattskärrian ökat sedan millenieskiftet. I *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst* (2012) uppskattas populationen till 7300 par.

Några kommentarer från rrk:

Ö Sm: Årets 302 spelade nattskärrior är näst bästa resultatet hittills, efter 366 sp år 2007. Det är Urban Rundströms efterforskningar på småvägar i Högsby, Mönsterås och Oskarshams kommuner under sitt projekt med att ringmärka nattskärrior som gett dessa resultat. De största koncentrationerna är 77 spel. i norra Mönsterås (Skruvsholt-Fogelsjö-Forsa-Elmhult), och minst 55 spel. i Misterhultsområdet i norra Oskarshamn.

Bob: Hela 171 revir noterades i år, visar att nattskärriorna väcker att större intresse under sommarnätterna. Goda inventeringsinsatser har gjorts spontant. Vid noggranna inventeringar 2007 påträffades 256 revir och beståndet beräknas till minst 600 par.

Srm: 95 rapporterade fåglar under häckningstid, därutöver några fynd under hösten. De två senaste åren har det noterats 84 (2010) och 99 (2009) revir, vilket då årets resultat faller väl in i. Under 2008 noterades 88 revir. Enbart riksinventeringsåret 2007 har antalet revir överstigit 100, men då får man också beakta att rapportområdet var annorlunda mot nu. Vi kan nog konstatera att

vårt rapportområde hyser strax under 100 kända revir varje år utifrån de rapporter som inkommer till artportalen Svalan.

Upl: 45 spelande och 9 övriga ex. 20.5–22.8 gör 2011 till ett relativt gott år. Anmärkningsvärt är att endast ett exemplar höll till på Hällnåshalvön. Positivt är hela 8 spelande hannar på norra Gräsö (Göran Ormestad m.fl.) och 5 spel. på södra Vaddö i Björkö-Arholma s:n. Arten ligger på en klart betydligt högre nivå nu än vid milleskiftet.

Nordliga fynd:

Ly lpm: 1 ex. Ytterstmyran, Nyberget, Sorsele k:n 28.7 (Magnus Billqvist, Ola Elleström). Sjätte fyndet i Lycksele lappmark.

Ås lpm: 1 ex. Fredrika 29.6 (Niklas Andersson, Jörgen Andersson). Tredje fyndet i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Blek tornseglare *Apus pallidus* (6/6 – 2/2)

Sm: 1 ex. Vista Kulle 5.11 (F) (*Per Sjöstrand, Peter Olsson, Maria Sjöstrand, Jörgen Hansson m.fl.).

Bob: 1 ex. Borealis kracker 4.11 (F) (Stefan Malm, Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

En återgranskning av fynden gjordes under 2012 vilket resulterat i att sex av de tidigare 18 fynden återstår (VF 5/2012). Med årets två fynd hamnar totalsumman alltså på 8 fynd av 8 individer. Med detta som bakgrund blir 2011-års fynd också de första i landet sedan 2005. Följande fynd före 2011 kvarstår efter återgranskningen:

1991: *Sk:* Nabben, Falsterbo 3.7

1999: *Öl:* Segerstads fyr 24.7

2002: *Sk:* Kannikdammen, Lomma 9.6

2004: *Öl:* Grönhögen 31.10

2005: *Sk:* Nabben & Fyrdungen, Falsterbo 5.8

2005: *Gil:* Sundre 23.10

(HANS LARSSON)

Alpseglare *Apus melba* (35/35 – 1/2)

Öl: 2 ex. str. S Ölands södra udde 31.5 (Bill Andersson).

Årets fynd ligger tidsmässigt inom artens normala uppträdande. Det som gör årets fynd anmärkningsvärt är att det är första gången i Sverige som mer än ett ex. ses vid samma obstillfälle.

(THOMAS STRID)

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Efter två hårda vintrar har kungsfiskarpopulationen i Sverige decimerats till en relativt låg nivå. Konstaterade häckningar finns rapporterade från endast tre landskap: Östergötland (16), Bohuslän (1) och Dalarna (1). Sammanlagt rapporterats om ca 23 konstaterade eller troliga häckningar. Som jämförelse kan nämnas att den siffran de senaste tio åren har brukat ligga mellan 50 och 100.

Landskap med uppgifter om häckning och häckningskriterier:

Sk: Minst en trolig häckning + fynd under häckningstid från ca 25 andra lokaler, vilket är betydligt färre än vanligt.

Sm: En trolig häckning + obsar på fem andra lokaler under häckningstid.

Hl: Fyra rapporter från häckningstid.

Boh: En konstaterad häckning.

Nrk: 2–3 möjliga häckningar.

Ög: 16 häckningar.

Srm: Bara från en lokal rapporteras om flera observationer under häckningstid.

Vstm: Arten är noterad vid sex platser under häckningstid.

Dlr: En häckning konstaterad.

(ERIK PEURELL)

Biätare *Merops apiaster*

Under perioden 10.5–10.7 rapporterades 39 fynd av biätare och antalet inblandade individer bedöms stanna på ca 45. Merparten siktades som vanligt i Skåne samt på Öland och Gotland.

Ett höstfynd:

Sk: 1 ad. str. N Falsterbo fyr, Falsterbonäset 23.8 (David Erterius, Nils Kjellén).

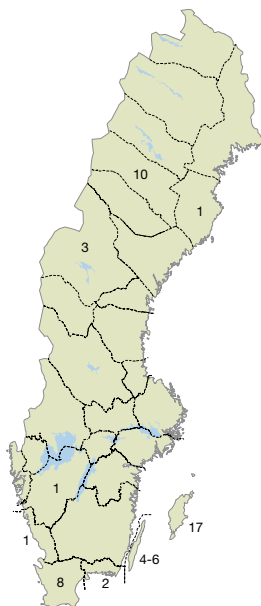
Övriga särskilt anmärkningsvärda fynd:

Vb: 1 ex. stationär Holmögdadd, Holmöarna 28.5 (Aron Andersson m.fl.). Sjunde fyndet i Vb.

Jmt: 3 ex. Mälsta, Frösö 15.5 (Tord Bernhardsson). Andra fyndet i Jmt.

Ly lpm: 10 ex. Gargnäs 12-14.5 (Joakim Hansson m.fl.). Tredje fyndet i Ly lpm.

(THOMAS PETTERSSON)

Rapporterade biätare *Merops apiaster* i Sverige 2011.

Blåkråka *Coracias garrulus* RE

Inget godkänt fynd rapporterat 2011. Åren helt utan blåkråkor i Sverige kommer nu allt tätare och har inträffat fyra av de senaste tio åren.

(THOMAS PETTERSSON)

Härfågel *Upupa epops* RE

Sammanlagt 112 rapporterade härfåglar, 62 på våren (3.4–29.6) och 50 under sommar och höst (26.8–31.12), är mycket höga siffror i förhållande till de senaste två decennierna. För fler värfåglar får vi gå ända tillbaka till år 1996 (70 ex.) och under perioden 1992–2011 hade endast åren 1993 (66 ex.) respektive 2003 (63 ex.) fler fynd. Någon säkerställd häckning har inte rapporterats i år, men på två lokaler på Öl har härfåglar observerats under en längre period och på minst en av lokalerna har möjligen häckningsförsök ägt rum (Rrk Öl). Därutöver har tre (3) sjungande fåglar rapporterats från Bl, Gtl respektive Vg.

Vinterfynd:

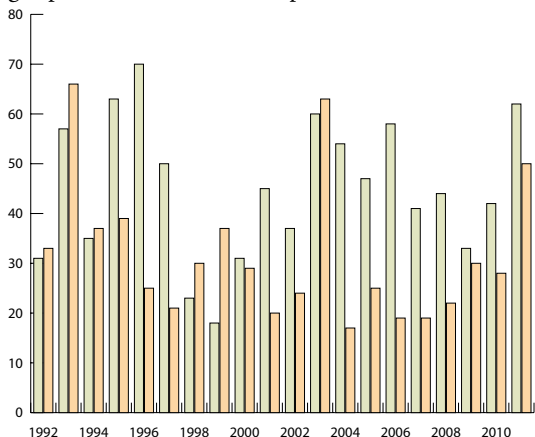
Sm: 1 ex. Bottorps hamn, Bottorp, Kalmar k:n 11–31.12 (Björn Liedén, Peter Seurin).

Vrm: 1 ex. Skärmnäs, Arvika k:n 4–11.12 (gm Rrk Vrm).

(THOMAS PETTERSSON)

Gråspett *Picus canus*

Gråspettens expansion söderut verkar ha avstannat. Inga fynd från året från tidigare förekomster i Västergötland, endast ett hett Dalslandsfynd och en fallande trend av fynd under häckningstid i Uppland. De förhållandevis många Närkefynden är väl årets ljusglimt. Många ornitologer i Sydsverige reagerar säkert häpet när rrk i Ångermanland anger gråspetten som ”allmänt förekommande”, men här hittar vi också med stor säkerhet landets tätaste stam. De många Ångermanlandsfynden under häckningstid år efter år visar också på en mycket stark och stabil gråspettförekomst i landskapet.

Rapporterade härfåglar *Upupa epops* i Sverige vår (grön) och höst (orange) 1992–2011.

Dls: Fynd under häckningstid från en lokal (rrk Dls).

Nrk: En trummande hanne i Garphyttans nationalpark är det hetaste fyndet beträffande häckning som noterats under året. Under våren sågs troligen sju honor och fyra hannar med reservation för antalet honor som kan vara något lägre (rrk Nrk).

Upl: Ingen häckning konstaterad. Under april–maj observerades arten på sex lokaler. Från juni föreligger inga fynd (rrk Upl).

Vstm: En häckning konstaterad i Skinnskattebergs kommun (rrk Vstm). Därutöver 15 fynd av 16 ex. i april–juli.

Vrm: Sjutton fynd av 1–2 ex. under perioden 17.3–29.7.

Dlr: Tre rapporterade häckningar samt en trolig. Häckningarna konstaterades med en vardera i följande kommuner: Hedemora, Säter samt Leksand. Dessutom sedd på ytterligare 46 lokaler under häckningstid (rrk Dlr).

Hls: Elva säkra häckningar och fåglar med häckningskriterier på ytterligare 51 platser (rrk Hls).

Mpd: Häckningar: En bobyggande hanne Åse, Torp 22.4 (Björn Svensson), 1 1K Sundsvall 12.7 (Barbro Hedström) och en upprörd, vrandande hanne Skiftestjärnen, Njurunda 14.7 (Per Helttunen). Därtill ca 35 fynd under häckningstid (rrk Mpd).

Ång: Fynd med starkare häckningsindici er görs vanligen i södra och östra delarna av landskapet, så även under 2011. Arten är allmänt och till synes stabilt förekommande i landskapet (rrk Ång).

Vb: Tretton fynd av 16 ex. under april–juni (rrk Vb). Inga häckningar konstaterade.

Nb: Häckningsindikationer på sex lokaler, därutöver cirka 15 fynd under häckningstid (rrk Nb).

Hjd: Fynd under häckningstid: 1 ex. Anådalen, Ljusnedal 27.6 (Robert Bünsow), 2 ex. Kläpparvägen, Torkilstöten 5.7 (Lars-Owe Hagman, Kristina Hagman) och 1 hanne Nordanhå, Lillhärda l 9.8 (Stefan Ericsson).

Jmt: Ropande gråspettar hördes på ca 20 lokaler och ytterligare fem observationer i lämpliga biotoper gjordes under tiden 1 mars–20 juli. Arten observerades i samtliga kommuner, men mer frekvent i Krokom, Åre och Östersunds kommuner (rrk Jmt).

S Lpl: Endast ett fynd under perioden maj–juli (rrk S Lpl).

N Lpl: Två möjliga häckningar rapporterade (rrk N Lpl).
(CHRISTER OLSSON)

Gröngöling *Picus viridis*

Någon häckning har inte konstaterats i Ångermanland sedan 1995, medan ropande individer har noterats ungefär vartannat år under innevarande sekel (rrk Ång). Arten fortfar att vara en första klassens raritet norr om Ångermanland.

Ång: Som brukligt är gjordes några få observationer utan några starkare indikationer på häckning.

(CHRISTER OLSSON)

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Under året genomförde tre par lyckade häckningar, varav två par i Värmland och ett par i Norrbotten. Dessa resulterade i minst fem utflugna ungar. Under sommarhalvåret släpptes åtta ungfåglar ut i Värmland och sju ungfåglar på en lokal vid Nedre Dalälven. Alla dessa härrör från aveln på Nordens ark, Bohuslän. Utöver ovanstående rapporteras följande individer:

Vrm: Förutom de två häckande paren finns rapporter om att en hane och hona setts på samma lokal under vår och sommar. Trots omfattande eftersök kunde ingen häckning påträffas. Dessutom sågs en hona tillfälligt på talg vid Saxtjärn, Hammarö 14.1 (Tore Nyström).

Nedre Dalälven (Upl & Gstr): Vitryggig hackspett finns på två platser kring nedre Dalälven. På den ena rapporteras en tidigare utsläppt, ring- och färgmärkt, nu adult hane under större delen av året (många observatörer). Vid ett tillfälle rapporteras 2 ex. 21.1 och 23.12 rapporteras både hane och hona från samma lokal. På den andra platsen finns rapporter om en trummande individ under april månad. Även denna är en tidigare utplanterad, ring- och färgmärkt individ.

Vb: Upp emot fem olika individer har observerats under året. I trakten av Holmsund fanns en hane under perioden januari till 21.4 (många rapportörer). Möjligen är det samma hane som sågs 23.4 och 29.6 på närliggande lokaler i Umeälvens delta (Kjell Grankvist, Johan Holmgren). Kring Bjuröklubb sågs en hane mellan 21–24.4 (Urban Lundström m.fl.), 7.5 sågs 1 ex. (Katarina Stenman) och 13.5 sågs en hona (Mattias Laisfeldt m.fl.). På Tavastudden sågs en ring- och färgmärkt hane 2.5 (Emmanuel Naudot). Fågeln var märkt som bonunge 2009 i Finska Karelen nära ryska gränsen (finska vitryggsprojektet genom Timo Laine). Slutligen sågs en hona vid Ålidhem, Umeå 21.7 (Micael Jonsson).

(KRISTOFFER STIGHÄLL)

(PROJEKT VITRYGGIG HACKSPETT)

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT

De många och ytmässigt omfattande stormarna under det senaste decenniet med enorma mängder granfällan (inte minst i Götaland) som följd, borde rimligen gynna denna art. Många rapporter visar hur svårt markägarna har att hinna ta rätt på all stormfä lld granskog, som därmed får ligga kvar och bli substrat för den tretåiga hackspettens kanske viktigaste basföda: granbarkborren. Om det rationella skogsbruket är den tretåiga hackspettens värsta fiende är kanske klimatförändringar med tillhörande ökad mängd extremväder (bland annat stormar) dess kanske bästa vän i vårt land!

Sm: 1 ex. Sjörodjevågen, Skillingaryds skjutfält 23.1 (Dan Gustavsson). Dessutom noterades hackspår norr om Örserum 22.8 (Sofia Lund).

Bob: 1 hane trummande Bredfjället, Uddevalla 7.5 (Las-

se Svensson) samt 1 hane Hensbacka, Foss, Munkedal 6.8 (Anne-Lis Krantz). Fortfarande ingen säker häckning konstaterad i Bohuslän, men på Bredfjället har fåglar iakttagits 21.1–14.10 (rrk Boh).

Dl: Ingen häckning konstaterad, men sedd på tre lokaler under häckningstid (rrk Dl).

Vg: 1 par Klippans naturreservat 22.1–25.3 (Göran Gustavsson m.fl.) samt 1 hane Fridhems gammelskog, Hisingen 20.2–19.3 (Bengt Hulander m.fl.).

Nrk: Inga påvisade häckningar har rapporterats under året, men under vinter och vår sågs minst tre honor och två hannar i Garphyttans nationalpark (rrk Nrk). Övriga fynd under häckningstid: 1 hane Nordhaga, Porla brunn 31.3–14.4 (Ari Laine m.fl.), 1 hona Ormesta holme, Oset 3.4 (Kjell Hammelin), 1 ad. hane Fjugesta 10.4 (Mikael Snive), 1 ex. Lannafors f.d. skola, Vintrosa s:n, Vintrosa 20.4 (Håkan Ellehammer), 1 ad. Gårdsjölägret, Frösvidal 27.5 (Michael Andersson), 1 ex. Garphyttans nationalpark 28.5 (Kate Dahlgren), 1 hane Atlasruta 10E3i (Hälsingsåsen) 7.6 (Albin Lundkvist) och färska spår vid Hulta Medevi 25.6 (Nils-Åke Andersson).

Ög: Paret vid Gölmosen, Finspångs kommun, sågs även i år (26.3–7.5) och man kan misstänka att häckning ägt rum där utan att några avgörande bevis för att så verkligen har skett är gjorda (rrk Ög).

Srm: Enbart en vårobservation från Trehörningen, brandfältet, Eskilstuna (rrk Srm).

Vstm: Tre häckningar rapporterade med en vardera i följande kommuner: Köping, Nora och Skinnskatteberg (1). Fynd under häckningstid och under omständigheter som tyder på häckning, har rapporterats från 16 lokaler, kommunvis fördelade: Hallstahammar (1), Köping (1), Surahammar (2), Lindesberg (1), Nora (5), Norberg (1), Fagersta (1), Skinnskatteberg (3) och Hälefors (1) (rrk Vstm).

Tillägg:

2010: *Ög:* Ett par häckade vid Gölmosen, Finspångs k:n, där en trolig familjegrupp om sex individer sågs i oktober (rrk Ög).

(CHRISTER OLSSON)

Kalanderlärka *Melanocorypha calandra*

(10/10 – 1/1)

Sk: 1 ex. Kumlan, Vitemölla 12.6 (F) (*Lennart Jeppsson).

Kalanderlärkan visar en något spretig fyndbild både vad gäller tidsmässigt och geografiskt uppträdande. Av de nu 11 fynden fördelar sig dessa på januari (2), maj (2), juni (2), juli (1), augusti (2) och oktober (2). Sett ur ett nordiskt perspektiv bekräftas den spretiga tidsmässiga fyndbilden och sammantaget finns fynd från årets alla månader utom februari och september. Avseende den geografiska fördelningen kan man ana en viss förskjutning åt sydost med Skåne (2), Öland (4), Halland (2), Småland

(1) och Västerbotten (2). Att vi i Norden i huvudsak berörs av fåglar österifrån snarare än fåglar från sydliga populationer kring Medelhavet bekräftas delvis genom att det ännu inte finns något publicerat fynd i Danmark. Vidare är det även så att de nordliga asiatiska populationerna är mer regelrätta flyttfåglar, medan de sydligare populationerna kring Medelhavet och i södra Asien till största del är stannfåglar.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Korttälärka *Calandrella brachydactyla*

Totalt gjordes 15 fynd av 16 individer. Dessa fördelar sig på sju vårfynd, sex sommarfynd och två höstfynd. Notabla fynd var dels en fågel som fanns på Kråkenabben i Blekinge i hela 104 dagar! Detta gör den till Sveriges genom tiderna mest stationära korttälärka! Det andra intressanta fyndet var ett par som bland annat hördes sjunga på Stora Karlsö. De noterades dock endast en dag på lokalen.

Bl: 1 ex. Utlängan 8–9.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist, Tobias Ivarsson m.fl.). 1 ex. Kråkenabben 25.5–5.9 (Christian Persson, André Julinder, Jörgen Westergren m.fl.). 1 ex. Stensnäs 28.6 (Göran Andersson, Patric Wihlstrand, m.fl.).

Sm: 1 ex. Åkebo, Vimmerby 23–24.9 (Magnus Kasselstrand, Mathias Karlsson, Johan Wiktorsson m.fl.). Detta var östra Smålands andra fynd.

Öl: 1 ex. Gräsgrundet, Ölands norra udde 11.5 (Markus Tallroth, Anders Eriksson, Ronny Malm, Stefan Svensson m.fl.). 1 ex. Södra Udden, Ottenby 13.5 (Anders Eriksson m.fl.). 1 ex. Sibyllas jaktstuga, Ottenby 17.5 (Ottenby fågelstation m.fl.). 1 ex. Södra lundspetsen, Ottenby 31.5 (Markus Tallroth, Tobias Berger, Göran Andersson m.fl.). Rrk gör bedömnigen att observationerna vid Ottenby 13 och 17 maj avser samma fågel. Detta innebär att det totalt var fyra individer på Öland 2011.

Gtl: 1 ex. Östergarnsholm, Östergarn 14.5 (Josef Andersson, David Lundgren, Jim Sundberg m.fl.). 1 par sjungande Stora Karlsö 22.5 (Jonas Sundberg m.fl.). 1 ex. Barshageudd, Sundre 1.6 (Robert Kavhed, Karin Andersson, Clas Hermansson m.fl.). 1 ex. Lilla Beckrevet, Gotska Sandön 3.6 (Michael Norman, Bertil Johansson m.fl.). 1 ex. Roma returvattendammar, Roma 10.6 (Bimbi Ollberg, Magnus Larsson m.fl.). 1 ad. Barshageudd, Sundre 10–11.8 (Håkan Persson, Fredrik Litsgård, Jon Hessman m.fl.).

Hl: 1 ex. 20–21.8 på Galtabäcks skär (Stefan Johansson).

Upl: 1 Lilla bron, Lövstälätten, Upl 4.6 (Martin Fransson).

(THOMAS STRID)

Tofslärka *Galerida cristata* RE

Totalt gjordes två fynd under året. Dels en i Skåne under januari till mars. Den fågel var kvar sedan november/december 2010 och hade även setts på sam-

ma lokal under föregående vinter. Det andra fyndet gällde ett ex. som sågs i Ångemanland vilket utgjorde landskapets totalt tredje fynd.

Sk: 1 ex. Segevång 11.1–19.3 (Per Jensen).

Ång: 1 ex. Berghamn 19.12 (Sten-Olof Forsberg, Eva Forsberg, Leif Johansson).

(THOMAS STRID)

Berglärka *Eremophila alpestris* VU

Sk: Under året gjordes blott 12 fynd av 13 ex. under perioden 7.10–10.11 (rrk Sk).

Bl: Totalt fem fynd från relativt typiska lokaler under februari, oktober och november (tre fynd). Berglärkan är ytterst sparsam i landskapet, vilket troligen förklaras av en västligare flyttbana (rrk Bl).

Vg: 16 fåglar under hösten och ett fynd under våren får ses som ett ganska gott resultat, för senare år.

Vrm: 4 rast. Eskilsätters skärgård, Säffle k:n 26.9 (Dan Mangsbo).

Mpd: 1 rast. Stornässets reservat 6.9 (Ingemar Marklund, Bengt Allberg).

Vb: 1 ex. Stora Fjäderägg 21–23.10 (Sven Gustafsson, Jacob Rudhe, André Ahlberg, Torgny Nilsson m.fl.). Sedan år 2000 har berglärka noterats mer eller mindre årligen, men bara med enstaka ex. (rrk Vb).

Hjd: 1 ex. str. Vikarsjön, Hedeviden 15.4 (Per Åsberg, Niklas Westermark) och 1 häckning (2 ungar) Mittåkläppen 16.6–13.7 (Lennart Eriksson, Lasse Olsson m.fl.).

Jmt: 1 honf. Bonäshamn, Kall 23.10 (Trond Sørhuus).

FOTO: LASSE OLSSON

Berglärka *Eremophila alpestris*, nyligen flygg ungfågel, Mittåkläppen (Hjd) juli 2011.

Öl: Tio fynd av som mest 17 individer är numera en normalt summering av denna tidigare något vanligare art (rrk Öl).

Gtl: Nio fynd av totalt 12 ex. gör 2011 till ett bra år för arten på Gotland (rrk Gtl). Speciellt bör nämnas 1 ex. Varvsbukten, Gotska Sandön 31.5 (Raul Vicente, Kristin Nordin, Mattias Gerdin m.fl.).

Hl: Fåtalig i början av året. Två ex. i Veinge 8.1 och som mest 3 ex. vid Galtabäck 17.1–5.4. Ca 40 ex. under hösten från 1.10. Som mest sågs 8 ex. på Getterön och 8 ex. vid Galtabäck (rrk Hl).

Bob: Endast fem fynd av totalt nio fåglar. Förra årets svaga trend håller i sig. Medianvärdet för senaste tioårsperioden ligger på omkring 30 ex. (med en lägsta notering på 10 ex. 2007 och en högsta på 70 ex. 2005).

S Lpl: 1 ex. Nuorte-Lisvotjärke, Björkfället, Ly lpm 25.6 (Andreas Garpebring, Nils Ericson, Viktor Sjöblom), 1 par i lämpl. häckbiotop Årjel-Lisvotjärke, Björkfället, Ly lpm 25.6 (Andreas Garpebring, Nils Ericson, Viktor Sjöblom) och 1 par i lämpl. häckbiotop Graipesvare, Vilhelmina k:n, Ås lpm 8.7 (Stefan Ericsson).

N Lpl: Jokkmokks k:n: 3 ex. Skierfe, Sarek NP 14-15.6 (Håkan Müller). Gällivare k:n: 1 ad. hanne Dundret nat. res. 31.5 (Rüdiger Kasche).

Efter ett år helt utan Lapplandsfynd av berglärka kan vi 2011 i alla fall glädja oss åt fem sommarfynd från denna landsända. Liksom i fjol endast en enda säker häckning (Hjd) och därtill på en återkommande lokal.

(CHRISTER OLSSON)

Klippsvala *Ptyonoprogne rupestris* (3/6 – 1/1)

Hl: 1 ex. Sönerbergen, Onsala 5.7 (F) (*Kjell Wallin).

Ny art för Halland. De tidigare tre svenska fynden ligger samlade under andra halvan av oktober. Årets fynd avviker således genom att vara ett mer renodlat sommarfynd, vilket mest sannolikt är förlängd vårflyttare på väg söderut igen. Intressant är att fyndbilderna från våra grannländer skiljer sig från den i Sverige. Från Danmark finns 4 publicerade fynd av vilka 3 är vårfynd från maj och 1 är från november (www.netflugl.dk). Från Finland finns 3 publicerade fynd vilka samtliga är från slutet av maj till början av juni (www.birdlife.fi). Vi borde således kunna förvänta oss några mer renodlade vårfynd framöver.

(BJÖRN MALMHAGEN)

FOTO: ANDREAS WERNERSSON

Rostgumpsvala *Ceropsis daurica* tillsammans med hus-svala *Delichon urbica*, Falsterbo (Sk) 16 maj 2011.

Rostgumpsvala *Cecropis daurica*

Totalt gjordes 18 fynd av 20 ex. vilket endast slås av år 2003 då 19 fynd gjordes. Särskilt Skåne utmärker sig detta år med hela åtta fynd av nio ex. vilket innebär nästan 50%-ig ökning av antalet fynd i landskapet! Även Öland hade ett bra år, där arten brukar vara årlig. Detta år gjordes fyra fynd av fem individer. Alla fynd utom ett gjordes under artens normala fyndbild (april–juni). Ett fynd i juli i Blekinge avviker. Nämnas bör även fyndet i Östergötland som är landskapets blott andra.

Sk: 1 ex. Falsterbo fyr 29.4 (André Julinder m.fl.). 1 ex. Käseberga hamn 3–4.5 (Sven Splittorff m.fl.). 1 ex. Givarpa mosse, Vallby 12.5 (Henrik Forsvall, Nisse Nilsson). 1 ex. str S Nabben, Falsterbonäset 14.5 (Hans-Åke

Gustavsson, Kristian Svensson). 2 ex. Gislövshammar 15.5 (Jesper Segergren, Jörgen Bernsmo, Agne Paulsson m.fl.). 1 ex. Knävången, Falsterbonäset 16.5 (Jonas Holmqvist m.fl.). 1 ex. str S Rönnen, Norra Häljaröd 27.5 (Mats Rellmar). 1 ex. Falsterbo fyr 29.5 (Jonas Holmqvist m.fl.).

Bl: 1 ex. str SO Utlängan 27.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist, Gunnar Rosqvist m.fl.) 1 ex. Utlängan 11.7 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist).

Öl: 2 ex. Södra Udden, Ottenby 27.4 (Anders Eriksson, Håkan Lundkvist m.fl.), 1 ex. Ottenby 9–11.5, 1 ex. Ottenby 29.5 (Rrk Öland). 1 ex. Södra Udden, Ottenby 29.6 (Rrk Öland).

Gt: 1 ex. Hoburgen, Sundre 30.5 (Karin Andersson, Bimbi Ollberg). 1 ex. Hoburgen, Sundre 5–8.6 (Robert Kavhed, Anders Tengholm, Tord Jeppsson m.fl.).

Hl: 1 ex. Nidingen 6.6 (Jon Hessman, Anette Unger m.fl.).

Ög: Landskapets andra rostgumpsvala genom tiderna upptäcktes på Häradsjär 8.5 (Peter Berry m.fl.). Senaste fyndet av arten i landskapet var 2003 vid Täkern.

(THOMAS STRID)

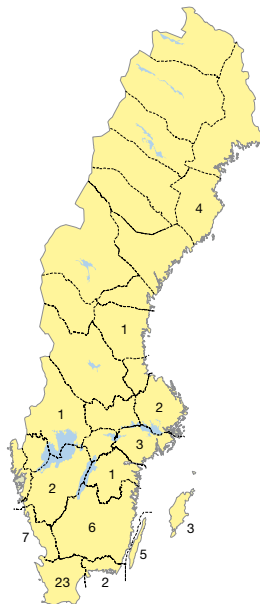
Större piplärka *Anthus richardi*

Totalt noterades 60 större piplärkor. Detta är därmed det bästa året sedan 2005. Av årets 60 exemplar noterades två ex. under våren och resten under hösten. I Hälsingland gjordes åttonde fyndet för landskapet.

Vårfynd:

Bl: 1 ex. Utlängan 7–8.5 (Lars-Gunnar Lundquist, David Erterius, Anders Eriksson).

Gt: 1 ex. Hällarna 11–12.5 (Sivert Söderlund, Carl Tholin, Dennis Nyström).

Rapporterade större piplärkor *Anthus richardi* i Sverige 2011.

Intressanta fynd:

Vrm: 1 ex. Kyrkviken, Bjurtjärnsområdet 3.9 (Lars Thornberg).

Hls: 1 ex. Flygstaden 1–2.11 (Stefan Persson, Thomas Tiger, Robert Lindberg).

(THOMAS STRID)

Fältpiplärka *Anthus campestris* EN

Fältpiplärkan för en tynande tillvaro i Sverige, liksom i övriga Nord- och Västeuropa. Den befinner sig här på den yttersta gränsen av ett vidsträckt utbredningsområde som sträcker sig från Marocko till Centralasien.

Från häckningstid rapporteras:

Sk: ca 40 förekomster under häckningstid. När arten senast inventerades 2008 anträffades 42 revir i Skåne (25 häckande par + 17 oparade hanar).

Hl: 2010 var första året ingen konstaterad häckning genomfördes i landskapet. 2011 fanns ett revirhävdande par på en klassisk lokal, där ena fågeln uppträdde oroligt mitt i sommaren, vilket skulle kunna tyda på lyckad häckning. I övrigt gjordes endast tre observationer varav två utgjordes av sträckande fåglar.

Fynd utanför häckningsområdet i Sk och Hl:

Öl: 1 ex. Ölands norra udde 9.5 (Anders Eriksson, Markus Tallroth, Stefan Svensson). 1 ex. Södra Lundparkeringen, Ottenby 11.5 (Sven-Olof Eriksson, Rolf Ericson, Anders Lundquist m.fl.). 1 ad. Ås kyrka, Ottenby 27.8 (Gunnar Steinholtz).

Gtl: 1 1K Stånga returvattendammar, Stånga 22.9 (Bimbi Ollberg).

Vb: 1 ex. Stora Fjäderägg 26.5 (Steve Worwood, Peter Bowman, Paul Irving, Robin Ward). Tredje fyndet i Vb och det tredje fyndet på Stora Fjäderägg.

Vid sträckräkningen i Falsterbo under hösten noterades slutligen 13 ex. fördelade på 6 ex. i augusti och 7 ex. i september. Årssumman är dock den högsta på sex år. Medeltotalen för Nabben under perioden 1973–2010 är 27 ex. (men detta värde har inte överstigit sedan 1992!). Sträckrörelser noterades även på Sandhammaren med 1 ex. 8.8 och 1 ex. 9.8, båda mot SV (Sven Splittorff), samt vid Kullens fyr, där 1 ex. rast. 4.9 (Johan Stenlund).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*

(30/30 – 10/10)

Sk: 1 ex. Banvallen, Falsterbonäset 20.10 (*Mattias Ullman, Björn Malmhagen).

Bl: 1 ex. Lastudden, Utlängan 24.10 (F) (*Lars-Gunnar Lundquist).

Srm: 1 ex. Södra lunden, Landsort 5.11 (Raul Vicente, *Bo Holst, Mattias Pettersson).

Upl: 1 ex. Horssten 8.10-9.10 (F) (*Anders Haglund, Rickard Flodin).

Dlr: 1 ex. ringm. Lindänget 18.9 (F) (Magnus Strömberg, Lars-Göran Hansson, Petter Strömberg).

Vb: 1 ex. Långviksskatan, Täftlandet 17.9 (*Jacob Rudhe, Sven Gustafsson, André Ahlberg). 1 1K ringm. Stora Fjäderägg (F) 21–25.9 (Janne Dahlén, Börje Dahlén, Stina Andersson, Marcus Danielsson).

Nb: 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 18.9 (F) (*Martin Widén). 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 20–24.9 (F) (*Hans Larsson, Mårten Müller, Martin Widén). 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 28–29.9 (*Staffan Sundin, Andreas Livbom, Lars Sandberg).

Ett riktigt rekordår och ny art för Skåne, Blekinge samt Dalarna! Årets tidsmässiga uppträdande passar väl in i den fyndbild som växt fram sedan första fyndet gjordes 1988. Noteras ska dock fyndet

FOTO: MÅRTEN MÜLLER

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*, Rödkallen (Nb) 23 september 2011.

från Landsort som nu representerar det senast fyndet och tillika det första novemberfyndet. Med en tydlig tendens till ökning av fynden i kombination med mildare vintrar är det ingen omöjlighet att vi framöver även skulle kunna få ett mer regelbundet vinterfynd. På Brittiska öarna har arten övervintrat vid ett par tillfällen. Notera även fyndet i Dalarna som är det första inlandsfyndet.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

I Sarek konstaterades häckning av denna sällsynna häckare då arten observerades ruvande. I övrigt förekommer få fynd under häckningstid. Vid Falsterbo räknades återigen få rödstrupiga under höst-

sräcket och totalsumman slutade med 21 ex. (Nils Kjellén, David Erterius m.fl.).

fynd under häckningstid:

Ly lpm: 1 hanne Njallavaratje, Gieråive 7.6 (Peter Lantz, Sofi Nordfeldt).

Lu lpm: 1 sj. Skierfe, Sarek NP, Jokkmokk (Håkan Müller), 8 ex. Skierfe, Sarek NP, Jokkmokk 14–15.6 (Håkan Müller).

T lpm: 1 sj. Stordalens nat.res. 25.6 (Leif Ekblom).

Övriga anmärkningsvärda fynd:

Ås lpm: 1 ex. Algovik, Åsele 8.9 (Stefan Ericsson) utgjorde det endast sjunde säkra fyndet i Ås lpm.

(KRISTOFFER NILSSON)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Skärpiplärka *Anthus petrosus*. Ett intressant fynd gjordes vid Stekenjokk (Jmt) under sommaren.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Med ökad kunskap fylls det på med fynd från fjällvärlden, och i år kom till och med det första fyndet under häckningstid, vid Stekenjokk. Fjällmiljön vid Stekenjokk påminner lite om alpmiljön för den närbesläktade vattenpiplärkan.

Hjd: 1 ex. Funäsdalssjön 18.4 (Andreas Gullberg). Andra fyndet i Härjedalen.

Jmt: 1 ex. Frösöbron, Östersund 28.3 (Pontus Wennesjö). 1 sjungande Raavrejabpe, Stekenjokk 3 och 21.7 (Magnus Liljefors, Martin Tjernberg). Fynd nummer 8–9 i Jämtland. Rrk Jmt kommenterar: ”Rastande skärpiplärkor vid Frösöbron i månadskiftet mars–april börjar vi vänja oss vid nu, men mer udda var den individ som observerades vid två tillfällen, varav en gång sjungande,

på kalvfället på Stekenjokk. Häckade den möjligen där?”
T lpm: 1 ad. Kaalaluspubron 25.4 (Lotta Nygård, Karin Molin). Det åttonde fyndet: 1967, 1999–2, 2001, 2006, 2009, 2010 samt 2011. I Lule lpm noterad 2001 och 2008.

(FREDRIK FRIBERG)

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

Totalt noterades endast tretton fynd av sammanlagt femton fåglar. Därmed fortsätter den nedåtgående trenden för arten. Rekordåret var 2003 med hela 180 ex. Skälet till nedgången kan bero på att de fåglar som övervintrat i Sverige drabbats hårt av två mycket kalla vintrar. Merparten av fynden har gjorts från Skåne upp till Bohuslän. Notabelt var Gotlands åttonde fynd.

Nedan redovisas alla fynd landskapsvis:

Sk: Under januari till mars rapporterades 1 ex. Lerhamn 1–12.1 (Johan Stenlund m.fl.). 1 ex. Vasaltheiden, Ängelsbäckstrand 14.1–8.3 (Mats Rellmar, Kent Sjöström m.fl.) och 1 ex. Strandbaden Ören, Nyhamnsläge 24.1–9.2 (Alf Petersson). Oktober till december gav 1 ex. Torekovs rev, Torekov 22.10 (Stefan Göransson m.fl.). 1 ex. Nyhamnsläge 1.11–24.12 (Arne Holgersson, Anders Kjellsson m.fl.) och 3–6 ex. Ängelsbäckstrand – Mälinge Strand 6.11–25.12 (Mårten Müller, Mats Ljunggren m.fl.). Totalt gjordes alltså under året sex fynd av minst ått ex, vilket är en tangering av den lägsta årssumman sedan det första fyndet i landskapet gjordes 1994. Efter ett par år i mitten av 00-talet med omkring 100 individer varje år är antalet fynd nu nere på samma nivå som i mitten av 90-talet.

Gtl: 1 ex. Svältholmen, Västergarn 26–27.10 och 5.11 (Olof Armini, Bimbi Ollberg, Anders Olovsson m.fl.). Åttonde fyndet på Gotland och fjärde på i stort sett samma lokal.

Hl: 1 ex. Subbe fyr, Varberg 22.10 (Göran Christiansson, Mattias Nilsson). 1 ex. Galtabäcksskär, Galtabäck 11.11 (Håkan Sivencrona, Mikael Karlsson, Joakim Karlsson). 1 ex. Grimsholmen, Skrea 28.11 (Mikael Olofsson). 1 ex. Stallviken, Vallda Sandö 22.12 (Erik Landgren). Fyra ex. rapporterades under hösten. Notera att ingen sågs mer än under en dag. Trenden har varit vikande de sista två åren men detta kan vara helt beroende på väderförhållandet som varit.

Bob: 1 ex. Ärtholmarna, Hönö 18–31.12 (Per Björkman).

Vg: 1 ex. stationär Galterö huvud, Galterö, Gbg:s södra skärgård 5.11–8.12 (Jon Hessman).

(THOMAS STRID)

Gulärta *Motacilla flava*

Fynd av raserna

Motacilla flava flavissima/lutea (100/102 – 2/2)

Sk: 1 ex. Andra dungen, Käseberga 30.4 (F) (*Sven Splittoff, Sven Svensson). 1 hanne Nabben, Falsterbonäset 15.5 (F) (*Janne Dahlén).

Bl: 1 ad. hane Lindö udde 18.5 (*Fredrik Lennartsson, Jan Svantesson).

Årets fynd faller väl i befintlig fyndbild både vad gäller tidsmässigt- och geografiskt uppträdande.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Citronärsla *Motacilla citreola*

Totalt har 27 citronnärlor noterats under året. Detta är tangerat årsrekord med år 2006. Av årets 27 citronnärlor sågs 16 ex. under våren, sex på sommaren och fem under hösten. Notabla fynd under året var dels den första konstaterade häckningen på Öland. Detta gäller en hona som samhäckade med en gulärsla vid Ottenby. Detta resulterade i minst en unge som ringmärktes. Innan denna häckning med en

FOTO: KRISTER CARLSSON

Citronärsla *Motacilla citreola*, Ölands södra udde (Ö) 15 maj 2011.

gulärsla uppvaktades honan av en citronärlehan utan att tycke uppstod. Även en revirhävdande hane i Halland bör nämnas. I Värmland gjordes landskapets fjärde fynd, i Hälsingland det tredje och i Norrbotten det tredje till fjärde fyndet.

Anmärkningsvärda fynd:

Öl: 1 ad. hona samhäckade med en gulärlehan vilket resulterade i en unge Ottenby 15.5–12.8 (Ottenby fågelstation m.fl.).

Hl: 1 2K hävdade revir Skällträ, Ölmevalla strand 12.5–14.6 (Donald Blomqvist m.fl.)

Vrm: 1 ex. Tysktjärnen, Norra Kristinehamnsmrådet 20.5–1.6 (Fredrik Asplund m.fl.)

Hls: 1 ad. str. S V. Berget, Söderhamn, 11.9 (Stefan Persson).

Nb: 1 1K Stor-Räbben 10.9 (Per Sandberg). 1 1K Haparanda Sandskär 3.9 (Martin Rydberg Hedén, Staffan Sundin m.fl.).

(THOMAS STRID)

Forsärsla *Motacilla cinerea*

Fyndbilderna av forsärsla under 2011 är på många sätt likartade med de senaste åren. Under 2010 var tendenserna att utvidgningen av artens förekomst i Sverige stagnerat och rent av börjat minska på en del håll i Sverige. Flera rkk noterar åter en minskning i antalet rapporterade häckningar och observationer, däremot är man osäkra på om orsakerna till detta. Tankar går till om det är de senaste hårda vintrarna som bidragit till en nedgång av populationen eller om det beror på bristande rapportering. Det framhålls också att arten är svårhittad på häckplats. Sammantaget har rapportering av forsärsla till Svalan minskat över hela landet. Från de nordligaste landskapen finns ingen häckning rapporterad under året.

Några tankar från de regionala rapportkommitéerna:

Upl: Fyndbilderna är snarlika tidigare år och kanske är det snart dags för en mer utförlig inventering av våra forsärleförande vatten för att få ett bättre grepp om hur många par som verkligen häckar i rapportområdet.

Hls: Betydligt färre rapporter inkom under 2011 än under de senaste åren. Om detta avspeglar att arten gått tillbaka eller om det är ett resultat av ett minskat eftersök är svårt att svara på. Arten är ofta tillbakadragen på häcklokalen och det kan krävas lite envishet innan den lokaliseras.

Äng: Jämfört med toppåren 2007–2008 ligger arten under 2010–2011 på en lägre nivå; sett till troliga och säkra häckningar ligger minskningen på nästan en halvering. Orsaken står sannolikt att finna i de senaste två, stränga vintrarna.

Jmt: Ännu en lång och kall vinter verkar ha reducerat den kortflyttande forsärlepopulationen. I år rapporterades 20 observationer från ca elva sannolika häckningslokaler; mindre än hälften så många som 2009.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sädesärsla *Motacilla alba*

Fynd av rasen

Motacilla alba yarrellii

Totalt gjordes åtta fynd av renrasiga engelska sädesärlor. Detta är ett normalt antal fynd sedan kunskapen ökat att bestämma dessa från rashybrider.

Sm: 1 hane Reningsdammarna, Gislaved 4.5–16.6 (Erik Larsson, Bengt Larsson, Jörgen Olsson m.fl.).

Öl: 1 hane Ölands södra udde 19.5 (Rolf Ericson, Monica Engstrand, Anders Staaf).

Hl: 1 ad. hane Båtafjorden 11.3 (Johan Frölinghaus, Roland Asteling, Mikael Larsson). 1 3K+ hane Gubbanäsan, Getterön 30.3 (David Andersson).

Boh: 1 ex. Krossholmen, Torslanda 3.4 (Christer Fält).
Vg: 1 3K+ hanne Huvden, Mjörn 3.4 (Mattias Pozsgai).
Vb: 1 2K+ honf. Lillhällan, Holmön, Holmöarna 27.8 (Micael Jonsson).
Jmt: 1 ex. Göviken, Storsjön 23–29.10 (Pontus Wennesjö, Christer Pålsson, Pär-Erik Petrusson m.fl.).
(THOMAS STRID)

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

I Norrland har häckning konstaterats i Västerbotten, Norrbotten och i Pite lappmark.

Dlr: 2 ex. (lockläte) Njupesjär, Fulufljället, Älvdalen 3.6 (Per-Erik Holmlund), 1 ex. sj. Långfljället, Älvdalen 26.6 (Karin Andersson, Leif Larsson), 1 ex. Lappgrådan, Öjen, Malung-Sälén 16.7 (Börje Dahlén, Hans-Erik Eriksson), 2 ex. Lillvätteshåga, Älvdalen 20.7 (Fredrik Enoksson).

(BERTIL JOHANSSON)

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

(61/61 – 1/1)

Sk: 1 hanne sj. Helsingborgs stad 29.5–8.6 (B) (*Martin Sjö Dahl, *Max Jensen).

Arten visar en påfallande stabilitet i sitt uppträdande och ser man tillbaka på de 3 senaste årtiondena så fördelar sig antalet fynd enligt följande: 80-talet (18 fynd), 90-talet (18 fynd) och 00-talet (16 fynd). Denna stabilitet bekräftas av att arten totalt sett håller en stabil population i Europa (BirdLife 2012).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Blåhake *Luscinia svecica*

Fynd av rasen

Luscinia svecica cyaneola (55/55 – 1/1)

Sk: 1 2K hanne ringm. Nabben, Falsterbonäset 3.5 (F) (*Bengt Grandin, Falsterbo fågelstation m.fl.).

Blickar man tillbaka på de tre senaste årtiondena ser man en svagt nedåtgående trend med 80-talet (8 fynd), 90-talet (6 fynd) och 00-talet (4 fynd). Intressant är att jämföra denna trend med hur artens uppträdande utvecklats i Danmark. År 1992 började den vitstjärniga blåhaken återigen häcka på södra Jylland efter att har varit utgången som dansk häckfågel i nästan 100 år. Under mitten av 00-talet hade populationen växt till omkring 90 par och den har sedan fortsatt att öka (www.dofbasen.dk). Sverige står tillsynes ännu helt opåverkad av denna expansion, men gissningsvis lär även fynden hos oss öka om den danska populationen fortsätter växa.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* (63/63 – 13/13)

Bl: 1 1K ringm. Utklippan 15.10 (F) (Utklippans Fågelstation, Magnus Friberg m.fl.).

Öl: 1 honf. Sandviks camping 19–21.10 (F) (Karl-David

Arvidsson, Annika Byskata, Elisabeth Evjen m.fl.).
Srm: 1 honf. Saltmar, Landsort 14.4 (*Mårten Wikström).

Upl: 1 1K ringm. Björn 26.9 (F) (*Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Thomas Pless m.fl.).

Vb: 1 2K+ hona ringm. Stora Fjäderägg 16–17.9 (F) (Gabriel Norevik m.fl.). 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 20.9 (F) (Stina Andersson, Gabriel Norevik m.fl.). 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 21–22.9 (F) (Marcus Danielsson, Ida Hansson m.fl.). 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 22.9 (F) (Gabriel Norevik, Börje Dahlén m.fl.).

Nb: 1 2K hanne sj. Rödkallen, Luleå skg. 20.5 (F) (*Andreas Livbom, Lars Sandberg, Stefan Holmberg, Kristofer Jakobsson). 1 1K ringm. Haparanda Sandskär 16.9 (F) (*Peter Wikström, Lena Stenman, Henrik Blom). 1

FOTO: KRISTER CARLSSON

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus*, Sandviks badplats (Öl) 20 oktober 2011.

1K Rödkallen, Luleå skg. 18.9 (F) (*Tomas Sandling, Hans Larsson, Mårten Müller). 1 1K Rödkallen, Luleå skg. 20.9 (F) (*Martin Widén, Stefan Holmberg, Hans Larsson, Mårten Müller). 1 honf. Rödkallen, Luleå skg. 22–24.9 (F) (*Tomas Sandling, Hans Larsson, Mårten Müller).

Tillägg 2010:

Öl: 1 1K Triberga läge 12.10 (Bertil Breife m.fl.).

Vb: 1 honf. Holmögadd, Holmöarna 19.9 (*Arild Hansen).

Ännu ett bra år, trots att 13 fynd innebär något färre jämfört med förra årets rekordnotering på 16 fynd. Av de nu totalt 76 fynden är 38 (dvs. exakt 50 %) från den senaste treårsperioden! Uppträdandet i Sverige speglar hur den finska populationen utvecklats.

las och den har ökat kraftigt den senaste treårsperioden enligt 2009 (380 revir), 2010 (403 revir) och 2011 (140 revir) (www.tarsiger.com). Det som är intressant att notera är att det främst är höstfynden som ökar i Sverige och att det fortsatt går trögt för oss att hitta revirhävande fåglar. Varför det är så förklaras till stor del i en artikel om blåstjärtens uppträdande i Finland av Ari Rajasärkkä (Sinipyrtön 60 vuotta Suomessa – rariteetista ilmentäjäläiksi, *LINNUT-VUOSIKIRJA* 2009). Denna visar att den finska populationen fortsatt är koncentrerad till östra delarna av landet och spridningen västerut går långsamt. Vidare konstateras att biotopvalet inte förändrats i takt med att populationen ökat, utan de finska blåstjärtarna väljer nästan uteslut-

FOTO: MÅRTEN MÜLLER

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus*, Rödkallen (Nb) 20 september 2011.

de orörda äldre barrskogar, vilket också gör den till en mycket bra indikator på naturskogar i Finland.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

2011 rapporteras 132 häckande par. Utanför Skåne ca 100 häckningar och många ytterligare revir. I stort sett samma nivå som tidigare år, med några lokala avikelser. För 2011 redovisas följande siffror (2010 års inom parentes) :

Sk: 32 säkra, troliga och möjliga häckningar. Plus 30 stationära och 58 tillfälligt uppträdande hanar. Populationen har tidigare beräknats till 400–470 par (Rrk Skåne). (17–123 häckningsförsök 2010).

Bl: 4 häckningar. (3 häckningar – 2010).

Sm/Kronoberg: Två häckningar. (2 – 2010).

Sm/Kalmar: Fem häckningar. (3 – 2010).

Sm/Jönköping: 9 häckningar och 38 ytterligare möjliga häckningar (9 – 2010).

Öl: Sju häckningar. (6 – 2010, 9 – 2009).

Gtl: Tre häckningar. (2 – 2010).

Hl: Ca 10 revir. Populationen beräknas till ca 20 par, men en riktad inventering föreslås. (Rrk HI). (10 – 2010).

Gbg: 5 häckningar, plus 3 par och 10 ind. i häckmiljö. Det bästa året på mycket länge. (1 – 2010).

Bob: En häckning och ett revir. (Två 2010).

Vg: 13 häckningar och 3 ytterligare revir. (1 häckn. + 5 revir 2010).

Dls: Arten är inte påträffad alls 2011. (0 – 2010).

Ög: Två säkra häckn. och en trolig. (2 häckn. + 2 revir 2010).

Nrk: Fyra säkra och tre trol häckningar. 8–10 par är det bästa året hittills. (1 – 2010).

Srm: Minst åtta häckn. eller häckningsförsök (6 – 2010).

Sthm: 4 häckningar. (2–3 – 2010).

Upl: Två häckningar, och två revir. (6 – 2010).

Vstm: Fem häckningar o två perm revir. (6 häckn. & 2 revir 2010).

Vrm: Två häckningar och ett revir. (2 revir 2010).

Dlr: Två häckningar (4 möjl. häckn. 2010).

Gstr: Två häckningar. (2 – 2010).

Hls: Två, evt tre häckningar. (0 – 2010).

Mpd: Ett höstfynd. (3 fynd 2010).

Äng: Fyra fynd. Årlig sedan 2005. Häckning senast 2008. (3 fynd 2010).

Vb: Två fynd. (2 fynd 2010).

Nb: Fyra fynd (2 fynd 2010).

Hjd: Fem fynd Fynd nr 7–11 i landskapet. (1 fynd 2010).

Jmt: Två fynd. Fynd 22–23 i Jämtland. (3 fynd 2010).

Lpl: Två fynd, de 10–11:e fynden totalt i N Lpl, och det andra för Pite lpm, resp femte för Torne lpm (1 fynd i N Lpl 2010).

Nordliga fynd :

Mpd: 1 1K Åstholmen, Tynderö 24.10 (Leif Johansson, Bo Månsson)

Äng: 1 honf. Sälsten, Härnön 3.4 (Leif Johansson, Bo Flumée). 1 honf. Fyren, Skagsudden, Örnköldsvik 26.4 (Jonas Konradsson). 1 honf. Köpmanholmen, Örnköldsvik 25.7 (Anders Lindström). 1 honf. Kråken, Järnäs, Nordmaling 4–5.10 (Stefan Delin, Christer Olsson) .

Vb: 1 ad. hanne Holmögadd, Holmöarna 26.5 (Hampus Lejon) och 1 2K hanne Byviken, Holmön, Holmöarna 28.5 (Micael Jonsson, Aron Sandling).

Nb: 1 honf. Rasmyran, Boden 9.4 (Karin Löfgren). 1 hona Töre hamn, Kalix 29.5 (Peter Wikström, Anders Johansson m.fl.). 1 3K+ hanne Töre, Kalix 29.5–14.6 (Anders Johansson, Peter Wikström m.fl.). 1 2K hanne Haparanda Sandskär 19–20.7 (Rolf Lahti, Per Sandberg m.fl.)

Hjd: 1 2K hanne Storsjö 24.4 (Björn Lundgren, Bo Johnson). 1 honf. Skärkdalen, Storsjö 25.4 (Bengt Skugge).

1 hane Ljungdalen 3.5 (Göran Storensten, Kent Moén m.fl.). 1 ad. hona Öster-Rotsjön, Storsjö 26.7 (Per Lif, Kent Moén, Eva Moén). 1 ex. Storsjö 13.10 (Marlene Åslund). Samtliga årets fynd gjordes i ett begränsat område i landskapets nordvästra hörn.

Jmt: 1 hane Järpen 12.6 (Trond Sorhuus). 1 ex. Undersåker 19.6 (Lars Åke Svärdby gnm Yngve Larsson).

N Lpl: 1 ex. Abborrträsk, Arvidsjaur, Pite lpm 27.4 (Stefan Holmberg m.fl.). 1 ex. Lompolo omr., Kiruna C, Torne lpm 2.5 (Lotta Nygård).

(PETER STRANDVIK)

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus*

Totalt noterades 49 fynd (varav en häckning) av den västliga rasen, två av den östliga samt nio till ras obestämda svarthakade buskskvättor. Detta ger totalt 60 fynd under 2011 i Sverige detta är ett högt antal.

Här redovisas fynd av icke rasbestämda svart-hakade buskskvättor, totalt nio fynd. Till ras bestämda redovisas under respektive ras.

Öl: 1 hane Karsnabben, Böda hamn 7.5 (Mikael Karlsson, Joakim Karlsson). 1 hane Södra Lunden – Västre-
vet, Ottenby 8–9.5 (Urban Toresson, Mats Wallin, Håkan Örtman m.fl.). 1 honf. Södra lundspetsen, Ottenby 29.5 (Gunnar Steinholtz, Ulf Andersson). 1 1K+ rast Segerstads fyr 21.10 (Christian Cederroth).

Hl: 1 1K Lagaoset, Hl 29–30.10 (Sven-Åke Persson, Thomas Blad m.fl.). 1 honf. Mjôle, Gamla Köpstad, Träslöv 5.11 (Reino Andersson m.fl.).

Vg: 1 ex. Hills golfbana, Mölndal 12.4 (Morgan Johansson).

Ög: 1 ad. hane Tycklingen, Vadstena k:n 27.5 (Lars Nilsson). Åttonde fyndet för landskapet Östergötland av svarthakad buskskvätta (både östlig och västlig)

Upl: 1 hona Hällén, Hällnäs den 21.5 (Per Johan och Kerstin Ulfendahl, Jean-Paul Lösing).

(THOMAS STRID)

Fynd av rasen

Saxicola torquatus rubicola

Under året har en lyckad häckning samt 48 ströfynd gjorts. Av dessa 48 fynd gjordes 41 fynd under våren, två på sommaren och fem under hösten.

Häckningar:

Sk: 1 par fick fyra ungar varav åtminstone två sågs fram till 8.8 vid Skjutfålet Falsterbo (Louis A. Hansen, Måns Karlsson m.fl.).

Vg: Ett fynd i juli av en ringmärkt honf. fågel vid Stallbackaan i Västergötland bör även omnämnas (Michael Egerzon, Kent Kristenson). Kan en häckning skett i närheten?

Övriga fynd:

Sk: Under våren gjordes 16 observationer av totalt 17 ex. och under hösten ett fynd. Dessutom en häckning.

Bl: 1 hane Munkahusviken 25.4 (Mats Svensson, Thomas Nilsson, Tommy Petersson m.fl.).

Öl: 1 hane Penåsa 9–13.10 (Örjan Engebrand m.fl.).

Gtl: 1 ad. hane Ollajvs, Öja 2.4 (Magnus Svensson, Mats Svensson, Mikael Nils Larsson m.fl.). 1 hane Kronviken, Väskinde 5.4 (Lars Ericson m.fl.). 1 ad. hane kalkugnskajen, Klintehamn, Klinte 7.4 (Mart Marend). 1 2K+ hane Brissund, Väskinde 20.4 (Magnus Larsson m.fl.). 1 2K+ hane Östergarnsholm 15.5 (David Lundgren m.fl.).

Hl: Tre vårfynd mellan 18–26.3 och ett sommarfynd: 1 2K+ hane Vassvik, Efra, Falkenberg 18.3 (Magnus Andersson). 1 2K+ hane Hökhult, Lagaoset 23–26.3 (Mikael Haraldsson m.fl.). 1 2K+ hona Glommens hamn 26.3 (Morgan Svensson, Stefan Hage m.fl.). 1 2K+ hane Tjolöholm 25.7–21.8 (Håkan Nilsson m.fl.).

Bob: Fyra vårfynd och ett höstfynd: 1 2K hona Kärling-

FOTO: TOMMY HOLMGREN

"Kaspisk buskskvätta" *Saxicola torquatus variegatus*, Lerhamn (Sk) 5 november 2011.

esund, Dragsmark, Uddevalla 15–16.3 (Jörgen Olsson, Peter Nilsson, Lennart Hermansson m.fl.). 1 2K+ hona Härmanö, Orust 28.4 (Stefan Oscarsson). 1 2K+ hane Haby bukt, Ramsviklandet, Sotenäs 17.5 (Jan Artursson, Stig-Arne Cardevik). 1 2K+ hane Tofta kile, Kungälv 22–24.5 (Peter Hvass, Björn Dellming, Peter Strandvik m.fl.). 1 1K hane Fotö, Öckerö k:n 30.9 (Uno Unger, Magnus Unger)

Vg: 1 hane Hökälla 29–30.3 (Uno Unger m.fl.). 1 hane Stora Amundö 8–9.4 (Oscar Berkefalk Westman m.fl.). 1 Hedeäng, Stallbackaan 24.7 (Michael Egerzon, Kent Kristenson). 1 1K hona Brudarebacken 19–30.9 (Christer Fält m.fl.).

Srm: 1 hane Landsort 27.5 (Karl-Erik Sundström m.fl.). 1 hane Edesnäs, Utö 29.10 (Petter Simonsson).

Upl: 1 hane Horssten 2 och 4.4 (Anders Haglund, Fing-

al Gyllang m.fl.) 1 hanne Årby, Laggaslätten 6.4 (Martin Fransson m.fl.)

Vstm: 1 ad. hanne Björksta, Ljusnarsberg, 24.4 (Lars Hanskog m.fl.). Tredje fyndet av västlig svarthakad buskskvätta i Västmanland.

(THOMAS STRID)

Fynd av rasen

Saxicola torquatus maurus (150/157 – 2/2)

Bl: 1 2K+ hanne Utklippan 26–27.10 (F) (*Christer Herremo, Linus Almqvist, Jan Hägg, Christer Jonasson). 1 honf. Torhamns udde 29–30.10 (F) (Mats Jonasson, Hans Säbom, Andreas Eriksson m.fl.).

Årets fynd faller väl i befintlig fyndbild både vad gäller tidsmässigt- och geografiskt uppträdande.

FOTO: TOMMY HOLMGREN

"Kaspisk buskskvätta" *Saxicola torquatus variegatus*, Lerhamn (Sk) 5 november 2011.

Noteras bör dock fyndet av den äldre hanen från Utklippan, då höstfynden nästan uteslutande gäller ungfåglar.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Fynd av rasen

Saxicola torquatus variegatus (2/2 – 1/1)

Sk: 1 1K hanne rast Lerhamn, Höganäs k:n, Sk 2–5.11 2011 (F) (*Lars Lundquist, *Karl-Johan Holmqvist, Alf Petersson).

Tredje fyndet i landet av detta taxon. Första fyndet gjordes så sent som 2008 och en spännande fråga är naturligtvis hur många *variegatus* som döljer sig i bland *maurus*-fynden? Sannolikt inte många och Rk har idag inga planer på att omgranska alla *maurus*-fynd för att försöka hitta ytterligare *variegatus* bland dessa. Enstaka fall kan dock tänkas tas upp till omgranskning om det inkommer information och dokumentation som indikerar *variegatus*.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina* (12/12 – 4/4)

Sk: 1 ex. Kullens fyr, Kullaberg 28.10 (F) (*Alf Petersson, Märten Müller, Johan Stenlund).

Bl: 1 ex. Utlängan 4.11 (F) (*Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist).

Vg: 1 ex. Boterstena 23.10 (F) (*Peter Spetz).

Vb: 1 ex. Lövbådan, Holmsunds skärgård 4–8.11 (F) (*Joakim Lessmann, *Jan Melander)

FOTO: PEDER WINDING

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*, Kullens fyr (Sk) 28 oktober 2011.

Fyra fynd under året innebär rekord och slår det tidigare på 3 fynd från 2003. Utifrån bildstudier är det mest troligt att åtminstone fynden från Kullaberg och Utlängan utgörs av 1k-fåglar, men säker åldersbestämning utifrån befintligt material är vanskligt att göra och Rk låter därför dessa publiceras utan ålder. Fynden har ökat och de senaste 10 åren och 10 av landets nu totalt 16 fynd är gjorda under denna period. Även om det än så länge är ett litet material kan man lite försiktigt spekulera i bakgrunden till fyndutvecklingen. Förklaringen skulle kunna vara en kombination av ökad kunskap kring bestämning samt att populationerna i östra Europa visar en positiv trend (BirdLife 2012).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Fynd av rasen

Oenanthe oenanthe leucorhoa (36/36 – 2/2)

HL: 1 1K ringm. Nidingen 22.9 (F) (Uno Unger, Lars Hellberg).

Vg: 1 1K ringm. Arendal, Hisingen 8.9 (F) (Tommy Järås).

Som brukligt endast fynd av ringmärkta fåglar där rastillhörighet kunnat verifieras med ledning av vinglängd. Detta innebär naturligtvis att det finns ett stort mörkertal vad gäller det faktiska uppträdandet. Stenskvättor av rasen *leucorhoa* passerar regelbundet Brittiska öarna på sin väg mellan häckningsplatserna (Grönland och nordöstra Kanada) och övervintringsområde (Afrika söder om Sahara).

Årets fynd innebär att arten nu påträffats 6 gånger i Halland – flest fynd har Gotland – 8 stycken.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti* (48/48 – 4/4)

Sm: 1 hona Örarevet 31.10 (F) (*Peter Sieurin m.fl.).

Öl: 1 hanne Orminge rör 25.10 (F) (Jan Åkerman m.fl.). 1 hanne Västrevet, Ottenby 13–14.11 (Aron Edman m.fl.).

Gt: 1 ex. Alvret 4–5.11 (F) (Fredrik Ström, Jörgen Lindqvist, Bimbi Ollberg).

HL: 1 1K hanne Balgö 17.10 (F) (*Håkan Sivencrona, *Mikael Karlsson, *Joakim Karlsson).

Ett bra år med fyra fynd. Gällande fynden på Öland håller Rk en försiktig linje och bedömer att dessa

FOTO: JOAKIM KARLSSON

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti*, Balgö (HI) 17 oktober 2011.

En nyligen publicerad studie (Bairlien et al. 2012) har dock även visat att stenskvättor man kunnat följa med ljusloggar från nordöstra Kanada verka kunna genomföra sin höstflyttning till Afrika på mindre än fyra dagar! Detta innebär i så fall att de genomför flyttningen i ett svep utan att hoppa via Brittiska öarna.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleschanka*

(31/31 – 1/1)

HL: 1 1K hona Grimsholmen, Skrea 16–28.11 (F) (*Erik Jonsson, Magnus Andersson m.fl.).

Årets fynd faller relativt väl i befintlig fyndbild både vad gäller tidsmässigt- och geografiskt uppträdande.

avser samma individ, då inget talar mot detta. Arten har nu påträffats årligen sedan 2003 och årets fynd faller väl in i befintlig fyndbild både vad gäller tidsmässigt och geografiskt uppträdande. Noteras bör utseendet hos Hallandsfågeln. En riktigt snygg hane, vilken direkt förde tankarna till en äldre fågel hos många. Bra foton kunde dock avslöja att så var inte fallet, då den visade upp två olika generationer tertialer, relativt slitna och bruntonade handpennor samt inte minst att teckningen på yttre större täckare och handtäckare var kraftigt ljusbrämada. En äldre fågel hade visat mer homogent mörka/svarta täckare utan lika distinkt ljusbrämada toppar och på ytterfan.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Bruntrast *Turdus eunomus* (0/0 – 1/1)

Upl: 1 1K hona Låssa 6–17.11 (F) (*Clas Cronlund m.fl.).

Ny och väntad art för landet, inte minst då vårt grannland Finland redan stoltserar med sju fynd under perioden 1980–2010 (www.birdlife.fi). Fågeln kunde med bl.a. ledning av en tydlig ruggningsgräns i större täckarna (4–5 yttre juvenilt ljusstoppade) samt juvenilt tecknade tertialer (smalt distinkt vitkantade samt avsaknad av utbredd brunrött innerfan) bestämmas till 1K. Vidare var fågeln tämligen svagt tecknad och relativt kontrastlös och sakande dessutom inslag av varmare rödbruna färger, vilket tillsammans starkt indikerar hona. Mer i detalj så skulle man hos en ung hanne velat se mer

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Bruntrast *Turdus eunomus*, Låssa kyrka (Upl) 17 november 2011.

livligt färgande nyruggade större täckare (brunrött ytterfan), en renare vit och svart undersida med tydligare bröstband, mörkare centra på skapularer samt en kontrastrikare huvudteckning, mörkare (svartare) kind och renare, bredare och vitare ögonbrynstreck samt slutligen en mer tydligt gulfärgad bas på näbben.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Träksångare *Locustella lanceolata* (11/11 – 1/1)

Jmt: 1 ex. sj. Bleckåsen, Alsen 19.6–26.7 (F) (*Kim Woxlåg, Christer Pålsson, Ante Strand).

Ny art för Jämtland. Tre av de tidigare elva svenska fynden utgörs av sjungande fåglar. I Finland noterades fem sjungande individer under året, men den

första inte förrän den 26 juni (Tarsiger.com). Av de nu totalt 12 svenska fynden har 4 utgjorts av sjungande individer. Samtliga tre föregående sjungande har anträffats i Norrbotten.

(DAVID ERTERIUS)

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Ås lpm: 1 sj. Långvattnet 1:6, Åsele k:n 1–2.7 (Sture Gustafsson). Femte fyndet i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

Efter en flerårig dipp framför allt under perioden 2004–2009 ser flodsångaren ut att vara på väg upp igen. 223 sj. flodsångare är den bästa årssumman

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Träksångare *Locustella lanceolata*, Bleckåsen (Jmt) 2 juli 2011.

sedan de goda åren på 90-talet – 1993 (250), 1995 (270), 1998 (250) och 1999 (240).

Den geografiska fördelningen är normal med flest fynd i Mellansverige med Uppland i topp (29). Jämfört med busksångare – en annan östlig art – så hittas en större andel av flodsångarna i Västsverige (jfr Västergötland 19 och Värmland 12).

Anmärkningsvärda fynd:

Hjd: 2 sj. Ytterberg, Sveg 1–4.7 (Per Åsberg, Johan Södercrantz, Ulf Johansson m.fl.). Femte fyndet i landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

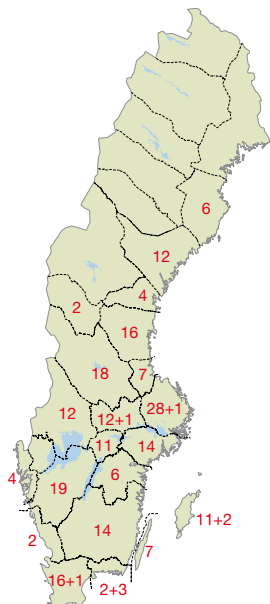
Vassångare *Locustella luscinioides* NT

Totalt påträffades 43 vassångare. Förekomsten påminner om de senast föregående åren med fynd i

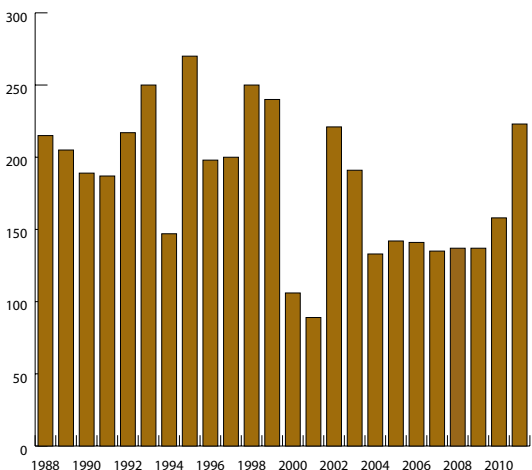
södra Sverige upp till Uppland. Notera dock det andra fyndet för Dalsland (nedan).

Täkern, med 11 sjungande hannar + 6 märkta 1K-fåglar, står ensamt för en stor andel Sveriges population, och här noterades en liten ökning. Även vid Kvismaren misstänks häckning med en ringmärkt 1K-fågel i början av augusti.

I Uppland noterades endast 4 ex. vilket betecknas som ett relativt svagt år. Rrk Sk kommenterar: "Arten har, av okänd anledning, en vikande trend i Skåne. Häckningar har konstaterats 1992 och 2010, men medelvärdet per fem- respektive tioårsperiod har gått från 5 ex. 1975–1979, via 4 ex. 1980–1989 och 4 ex. 1990–1999 till 3 ex. 2000–2009."

Sjungande flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 2011. I förekommande fall anges övriga fynd efter +.

Rapporterade flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 1988–2011.

Anmärkningsvärda observationer:

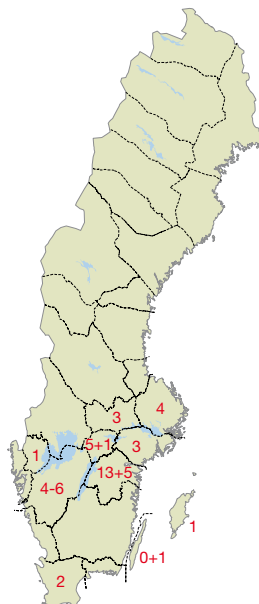
Öl: 1 ex. ringmärkt Södra Udden, Ottenby 25.8 (Ottenby fågelstation m.fl.). Ölands 17:e vassångare och blott den tredje ringmärkta vid fågelstationen.

Dls: 1 sj. Holmsåns mynning, Melleruds kommun 16-18.6 (Per Undeland, Ulf Lindell m.fl.). Andra fyndet i Dalsland. Första fyndet gjordes i Knyttkärrsviken, Åmål 21.6-5.7 1992.

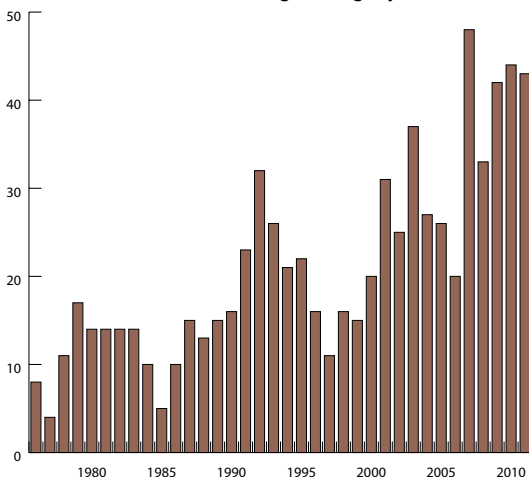
Ög: En av hannarna vid Renstad yttre ringmärktes 12.6 (Lars Gezelius). Under sensommaren ringmärktes sex ungfåglar vid den standardiserade ringmärkningen vid Renstad kanal (Täkerns fältstation).

Nrk: 1 1K ringm. Fågelsjön, Kvismaren 9.8 (Craig Brookes, Daniel Hedenbo).

(FREDRIK FRIBERG)

Sjungande vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 2011. I förekommande fall anges övriga fynd efter +.

Rapporterade vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 1976–2011.

Fältsångare *Acrocephalus agricola* (26/26 – 1/1)

Vb: 1 ex. ringm. Sundshålet, Umeälvens delta och slätter 19–27.5 (F) (Tomas Brodin, Anna Sundelin).

Ny art för Västerbotten och landets näst nordligaste fynd någonsin. Även det tidigaste fyndet hittills, det näst tidigaste gjordes på Eggegrund den 26 maj 1988. Av vårfynden ligger nu nio relativt väl samlade inom perioden 19 maj – 10 juni. Medeldatum för dessa blir således den 1 juni.

(DAVID ERTERIUS)

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* NT

167 busksångare är åter en ny högstanotering. Endast år 2007 (109) och 2010 (105) har tresiffriga summor. Koncentrationen till de östra landskapen är tydlig med Uppland (36) och Gotland (26) i topp.

Uppmärksammas bör olika rapportkommittéers granskningskrav och hur det bidrar till variationer i antalet accepterade busksångare i olika delar av Sverige. I RO Uppland ställs generellt sett inga krav på beskrivning och 2011 godkändes samtliga rapporterade busksångare i rapportområdet. Rrk Dlr (Dalarna hade nio godkända busksångare) poängterar att ”ytterligare elva busksångare finns rapporterade i Svalan men de saknar beskrivning/dokumentation och kan därför inte godkännas för publicering.” Här blev således färre än hälften accepterade för publicering. Olika bedömningsprinciper hos olika rrk medför att geografiska jämförelser inte riktigt fungerar. Vad som är rätt och fel kan naturligtvis diskuteras, men inför framtiden önskas åtminstone en gemensam inriktning med bedömningsgrunder för rrk, för att i någon mån eftersträva ett likartat arbetssätt. För närvarande saknas en instans för detta.

Nordvästliga fynd:

Hjd: 1 sj. Funäsdalen 1–6.7 (Lars Lundmark, Magnus Lundström m.fl.). 1 sj. Kolsätt, Älvros 3.7 (Mats Axbrink, Emil Moén m.fl.). Femte och sjätte fyndet i Hjd.

Jmt: 1 sj. Vikeränget, Rödön 10–23.6 (Kim Woxlägd, Christer Pålsson, Trond Sørhuus m.fl.).

Ås lpm: 1 sj. Nedre Malgonäs, Ås lpm 19.6–1.7 (Inga Olofsson, Sture Gustafsson, Håkan Rune m.fl.) Sjätte fyndet i Åsele lappmark.

Lu lpm: 1 ex. Porjus 12.6–4.7 (Urban Grenmyr m.fl.). Tredje fyndet för Lule lpm. Tidigare två fynd från 2001. Rättelse från 2005: Torne lpm har tre fynd, 2002+2003+2005.

(FREDRIK FRIBERG)

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

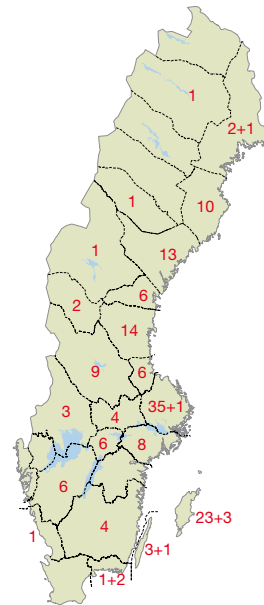
Av någon anledning ett rekordår i stora delar av mellersta och norra Sverige, beskrivet av ett större antal rrk nedan. Kärrsångarens populationsutveckling är något svår att följa. Enligt kommentarer från flera rapportområden tycks det som om vi upplevt

en topp under 90-talet, sedan ett antal svagare år i början på 2000-talet och nu alltså en plötslig ökning igen (jfr busksångare och flodsångare). Det är svårt att koppla populationsförändringarna till väder. I Fåglarna i Sverige (2012) rapporteras om kontinuerlig ökning, och att trenden är ökande ”de senaste 30 åren”. Enligt samma källa svarar Skåne för 15 000 av landets totalt 24 000 par!

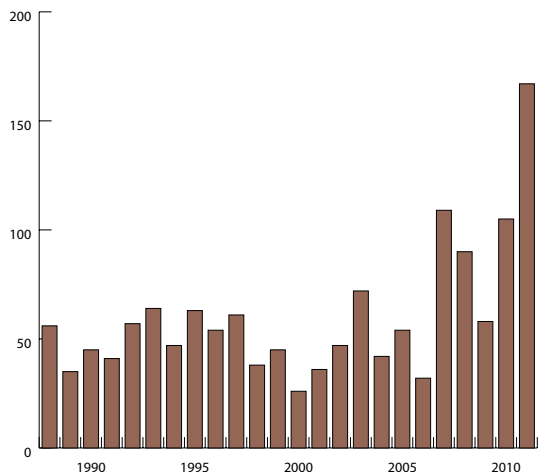
Rrk-kommentarer:

Srm: Med 82 ex. kvalar 2011 in som om inte det bästa året någonsin, så i alla fall bra nära.

Upl: Totalt har 138 sjungande kärrsångare rapporterats mellan 20.5–9.7 vilket är det högsta antalet sedan 2005 då 142 sjungande hannar rapporterades.

Sjungande busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 2011. I förekommande fall anges övriga fynd efter +.

Rapporterade busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 1988–2011.

Vrm: Ett mycket bra år för kärrsångaren med 67 sjungande fåglar på 57 lokaler rapporterade.

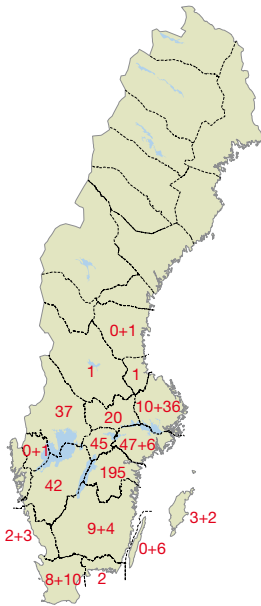
Dlr: 66 sjungande kärrsångare är en ny toppnotering, tidigare år har summan varit mellan 30 och 40 ex.

Hls: 28 sjungande är en toppnotering för arten som haft några bistra år men nu visat en tydligt stigande trend.

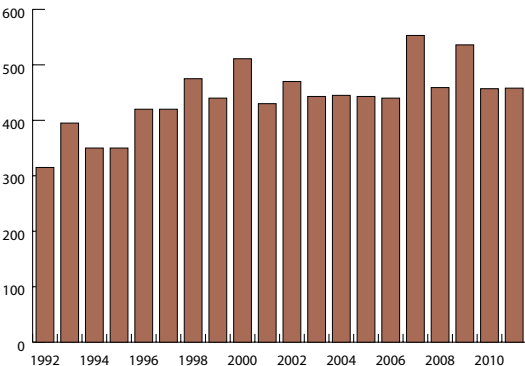
Ång: Ett formidabelt rekordår med observationer av 58 sjungande individer på 38 lokaler!

Vb: Under 2011 rapporterades hela 26 sjungande kärrsångare i landskapet! Detta är ett överlägset årsrekord - 1995 och 2002 hade tidigare rekordet på 12 individer. Årets 26 ex. är än mer anmärkningsvärt då åren 2008–2010 endast producerade 4–5 individer per år.

Hjd: 1 sj. Kyrktjärn, Storsjö 11.6 (Andreas Gullberg, Kent Moén, Eva Moén m.fl.). 2 ex. (eventuellt ett par) permanent revir Sjöars, Sveg 13–30.6 (Johan Södercrantz, Per Åsberg, Göran Storensten m.fl.). 1 sj. Bruksvallarna

Sjungande trastsångare *Acropcephalus arundinaceus* i Sverige 2011. I förekommande fall anges övriga fynd efter +.

Rapporterade trastsångare *Acropcephalus arundinaceus* i Sverige 1992–2011.

20.6 (Lasse Olsson). 1 hane spel. Byvallen, Sveg 25.6 (Johan Råghall). 1 sj. Högen, Orrmosjön, Lillhärdal 27.6 (Göran Storensten). 1 sj. Storsjö 1.7 (Kent Moén, Emil Moén, Eva Moén). 1 sj. Kolsätt, Älvros 3–4.7 (Eva Moén, Mats Axbrink m.fl.). Dessa sju fynd utgör fynd nummer 6–12 i Härjedalen!

Jmt: 1 2K+ ringm. Vike, Rödön 12.6 (Pontus Wenne-sjö). 1 sj. Henningskålen, Ström 17.6 (Christer Pålsson, Ulla Henriksson). 1 sj. Fyrån, Hammerdal 27.6 (Christer Pålsson, Ulla Henriksson). Det var Jämtlands fynd nummer 12–14. Arten har nu observerats fyra år i följd. *S Lpl*: 1 sj. Vapstälven, Övre Vapstsjön, Vilhelmina kn 30.6 (Stefan Delin, PO Nilsson). Andra fyndet i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Trastsångare *Acropcephalus arundinaceus* NT

Totalt 458 revir har noterats vilket är ett mer än förra året (457). Som brukligt under de senaste åren dominerar Tåkern fullständigt bland enskilda lokaler och sjön hyser för närvarande 40 procent av hela den svenska populationen. Sjungande hannar vid de viktigaste lokalerna var som följer: Tåkern, Ög (183); Tämnanen, Upl (17); Kvismaren, NrK (14); Segersjö, NrK (14); och Hornborgasjön, Vg (13).

Som tidigare noterat är populationen av trastsångare närmast märkligt konstant. Tar vi bort år 2007 och 2009, då ffa Tåkern utmärkt sig exceptionellt stark förekomst: 250 resp. 245 hannar, så blir serien från 2003 som följer: 443, 445, 443, 440, 459, 457 – och 458. Vilken annan svensk fågel kan uppvisa motsvarande ”jämnhet”?

I *Fåglarna i Sverige* (2012) uppskattas populationen till 470 par med tillägget att trastsångaren är ”en av de tättingarter där vi bäst känner till beståndstorleken”.

Sent resp tidigt fynd:

Sm: 1 1K ringm. Brostugan, Uknö glo, Västervik kn 24.9 (Magnus Kasselstrand, Kent Gullquist)

Gtl: 1 spel. Landträskdammen, Martebo s:n 27.4 (Torsten Green-Petersen).

(FREDRIK FRIBERG)

Eksångare *Hippolais pallida* (3/3 – 1/1)

Upl: 1 ex. Björn 11–18.9 (F) (*Jelmer Poelstra, Holger Schielzeth m.fl.).

Ny art för Uppland och första gången en eksångare upptäckts i september månad. De tre tidigare fynden har gjorts i augusti–september (Ottenby, Öland), juli (Nidingen, Halland) samt oktober (Stora Fjäderägg, Västerbotten). Från våra grannländer finns 3 fynd från Finland: oktober 1983, juni 1996 samt juli 2007 (sjungande), 6 höstfynd från Norge: augusti 2005, 2006, 2009 resp. 2011, samt 1 fynd från Danmark: juni 2003. Källa: Tarsiger.com.

(DAVID ERTERIUS)

Polyglottsångare *Hippolais polyglotta* (3/3 – 1/1)
Ås lpm: 1 hanne sj. Soldalens stugby, Klimpfjäll 23.6–29.7
(F) (Albin Enejärn, Håkan Rune, *Pentti J Tatti m.fl.).

Ny art för Lappland. Värt att notera är att fågeln sågs mata ungar tillsammans med en härmsångare. Andra fyndet av en sjungande fågel på kort tid, det närmast föregående fyndet var också av en sjungande individ, nämligen i Dalarna i månadsskiftet maj-juni 2009. Kanske ska dessa båda fynd ses i ljuset av artens expansion norrut de senaste åren. Enligt uppgift häckar den numera regelbundet ända in i Belgien, och i Holland görs det numera fynd så pass regelbundet att den inte längre behöver rapporteras till holländska Rk (CDNA). I Finland har

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Polyglottsångare *Hippolais polyglotta*, Klimpfjäll (Jmt) 4 juli 2011.

arten ännu inte anträffats, medan två vårfynd (maj och juni) samt tre höstfynd (augusti, oktober resp. november) föreligger från Norge. Flest fynd bland våra grannländer har dock gjorts i Danmark, där totalt 7 individer påträffats. Fyra av dessa är vårfynd inom perioden 1 – 18 juni. De tre övriga är från mitten av augusti (2) samt början av september. Källa: Tarsiger.com.

(DAVID ERTERIUS)

Provincesångare *Sylvia undata* (3/3 – 1/1)
Öl: 1 hanne Mellersta Lunden, Ottenby 12.5 (F) (*Rolf Ericson, Ove Ericsson, Sven-Olof Eriksson m.fl.).

Andra gången arten anträffas på Öland och första fyndet i landet sedan 1994 då en fågel sågs i Vombs

fure (Sk) från början av oktober och ca en månad framåt. I våra grannländer har ett fynd gjorts i Finland 1 augusti 1993 samt ett i Norge 20 maj 2004. Danmark har emellertid ännu inget fynd av arten. Källa: Tarsiger.com.

(DAVID ERTERIUS)

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*
(64/64 – 1/1)

Vrm: 1 hona ringm. Hammarö fågelstation 3.6 (Micael Fasth).

Ny art för Värmland. Merparten av de svenska fynden är koncentrerade till månaderna maj och juni, och medeldatumet för dessa fynd är den 23 maj.

FOTO: RONNY MALM

Provincesångare *Sylvia undata*, Mellersta Lunden, Ottenby (Öl) 12 maj 2011.

Fram till och med 2011 hade 30 fynd gjorts i Finland, ca 75 i Norge och 59 i Danmark. Ungefär samtidigt som den svenska, nämligen den 4 juni 2011, fångades och ringmärktes en hona vid Tankar Fågelstation i finska Kokkola, vid kusten av Norra Kvarken, ungefär i höjd med Umeå. Källa: Tarsiger.com.

(DAVID ERTERIUS)

Höksångare *Sylvia nisoria* **VU**

Positivt för arten är att det under hösten rapporteras ovanligt många unga höksångare. En stor del av dessa gjordes i samband med ringmärkning, varför det är troligt att mörkertalet för arten är stort. Antalet rapporterade häckningar är fortsatt lågt. Kanske

är det dags att hörsamma rök Ölands fundering om en inventering för att klargöra höksångarens status i Sverige? Uppgifter saknas från Gotland, ett av artens kärnområden i landet.

Här redovisas häckningar och troliga häckningar, samt fynd från landskap med relativt få fynd gjorda genom åren.

Sk: 7 pull. Bäckhalladalen, Simrishamn 27.6 (Per-Erik Holmlund). Dessutom två revir vid Ravlunda skjutfält.

Sm: 1 hanne Kalmar kommun 26.5–18.6 (Peter Sieurin, Christer Håkansson, Hans Bohlin m.fl.). En konstaterad häckning i Kalmar kommun 30.5–26.7 (Peter Sieurin, Svante Forsberg).

Öl: Ett antal rapporter finns om häckningar och/eller

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*, Falsterbo (Sk) 12 juni 2011.

fynd under häckningstid, men som dock inte ger rättvisa åt artens verkliga förekomst på ön. Kanske dags för en inventering?

Boh: 1 häckning (3 ungar) Tjurpannan, Tanum 2.6–30.7 (Jan Johansson, Owe Hougström, Lennart Appelqvist m.fl.). 1 honf. Långeskär, Havstensunds skärgård, Tanum 7.6 (Matti Åhlund). 1 2K hanne Lindön, Havstensunds skärgård, Tanum 13.6 (Thomas Carlsson).

Srm: Två häckningar konstaterades. 1 häckning (2 ungar) Saltmar, Landsort 24.5–15.8 (Landsorts fågelstation). 2 ex. (1 ad. hanne+1 ad.) med föda åt ungar Hummelskär, Söderö 11.7 (Per Lindgren). Dessutom finns några fynd under häcktid i lämplig biotop.

Upl: Under häckningstid blott rapporterats från Vidinge, Rådmansö 3–27.6 där två revir noterades (Herbert Baumann m.fl.).

Dlr: 1 1K ringmärkt Kyrkbyttjärn, Vika, Falun 5.9 (Gittan Matsson, Stig Larsson, Urban Grenmyr m.fl.). 1 1K Sonnbövik, Avesta 5.9 (Berndt Söderlund). Landskapets nionde respektive tionde fynd.

Äng: 1 1K ringm. Köpmanholmen saneringsområdet, Örnköldsvik 18.8 (Anders Lindström, Evert Sundberg). Andra fyndet i Ångermanland. Det första gjordes 2010 under ringmärkning på samma lokal.

Vb: 1 1K ringm T-vägen, Uds 15.8 (Tomas Brodin, Per-Olof Nilsson m.fl.) samt 1 1K ringm. samma lokal 31.8 (Umedeltats Fältstation m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Törnsångare *Sylvia communis*

Ett ovanligt vinterfynd utgjorde den törnsångare som sågs på Gotland från mitten av november till mitten av december. Endast tre tidigare vinterfynd finns i artportalen. Tre i december (Bl, Vg och Sm) och ett i februari (Sk).

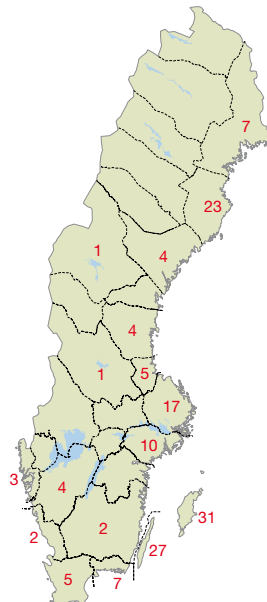
Gtl: 1 ex. Herta 18.11–14.12 (Fredrik Ström, Dennis Nyström, Carl Tholin m.fl.).

(THOMAS STRID)

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*

(ca 3192 – 153) **VU**

Totalt 153 lundsångare är återigen ett högt antal för senare år. Sedan sekelskiftet har det setts fler lundsångare endast år 2003. Årets första lundsångare sågs på Gotland 8.5 och årets sista på Öland 19.9. Fyra säkra häckningar har rapporterats, från Gotland, Södermanland och två från Västerbotten. Urvalet av fynd begränsas här till årets första och sista lundsångare samt säkra häckningsfynd:

Rapporterade lundsångare *Phylloscopus trochiloides* i Sverige 2011. I de flesta fall gäller det sjungande fåglar.

Öl: 1 ex. Segerstad 19.9 (Johan Myhrer).

Gtl: 1 sj. Kärleksstigen, Galgberget 8.5 (Clas Hermansson, Mia Holmebrandt). 1 häckn. (2 ungar) Folkeryds, Burgsvik 15–17.7 (Johan Södercrantz, Anders Eriksson).

Srm: 1 häckning (2 ungar) Lindviksslätt, Landsort 18.6–28.7 (Landsorts fågelstation).

Vb: 1 häckning (2 ungar) Bjuröklubb 1.8 (Niklas Lindberg). 4 pulli Holmö by, Holmöarna 4.8 (Björn Olsen).

(BERTIL JOHANSSON)

Nordsångare *Phylloscopus borealis* VU

Sex fynd av sju fåglar är en ökning jämfört med förra året då endast två nordsångare noterades. I vanlig ordning görs flertalet fynd i Torne lappmark.

Lj lpm: 1 ex. Myr V om Lillblaiken, Storuman k:n, 15.6 (Jan Henriksson). 1 ex. Hemavan, 29.6–10.7 (*Albin Enefjärn, Håkan Rune, Bertil Svensson m.fl.).

T lpm: 2 ad. parning Norrmalm, Kiruna C 29.6–18.7 (Benny Modig m.fl.). 1 ex. Björkliden stn. 2–13.7 (Sven Birkedal m.fl.). 1 ex. Lompolo omr., Kiruna C 8.7 (rrk N Lpl). 1 ex. Abiskojäkka, Abisko NP 15–16.7 (Kerstin Årdahl m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*

(ca 1470 – 29)

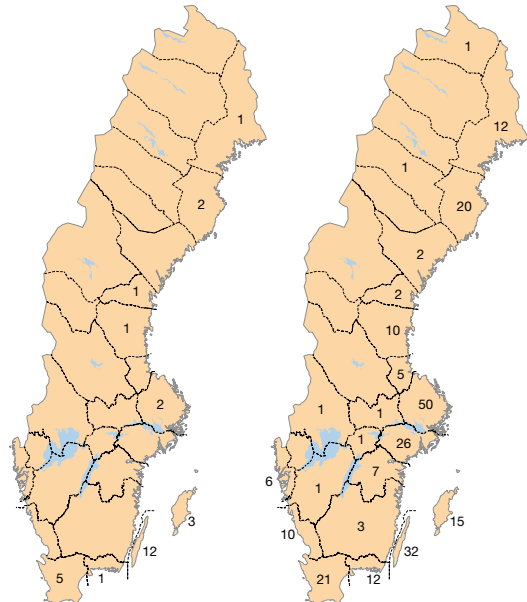
Totalt 29 kungsfågelsångare är ett normalt eller aningen lågt antal för det senaste decenniet för denna art som fluktuerar kraftigt mellan åren.

Vår (11 – 1)

Hl: 1 ex. sjöng och sågs den 25.4 i fyrträdgården vid Morups Tänge (*Gert Hermesgård, Ivar Tengklint).

Kungsfågelsångare

Taigasångare

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* och taigasångare *Phylloscopus inornatus* i Sverige hösten 2011.

Första vårfyndet i Halland för arten som inte är årlig i landskapet. Mediandatum för upptäckt av kungsfågelsångare på våren flyttades med detta fynd tillbaka från 11 maj till 6 maj. Gotland och Blekinge har nu fyra vårfynd vardera, Öland två, Halland och Västerbotten ett var.

Höst (ca 1459 – 28)

Under hösten sågs kungsfågelsångare från 21.9 till 10.11. Mediandatum för upptäckt var 13.10, vilket är normalt för arten.

Anmärkningsvärda fynd:

Sk: 1 ex. Hallands Väderö 10.11 (*Mikael Haraldsson).

Hls: 1 ex. Prästgrundet 9.10 (Robert Lindberg, Stefan Persson, Tord Swales). Tionde fyndet i Hls.

Mpd: 1 ex. Lörudden, Njurunda 1.10 (Ingemar Marklund). Sjätte fyndet i Mpd.

Nb: 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 21.9 (Hans Larsson, Martin Widén).

(BERTIL JOHANSSON)

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*

(ca 1673 – 240)

Årsumman för år 2011, 240 ex, är den i särklass högsta någonsin. Den näst högsta årsumman, 189 ex, nåddes år 2008. Rekordmånga taigasångare noterades åtminstone i Bl, Sm, Ög, Srm, Upl och Vb. Påfallande många taigasångare sågs på fastlandet hösten 2011.

Vår (16 – 1)

Srm: 1 sj. Bredmar, Landsort 22.4 (*Raul Vicente, Jan Ohlsson, Jon Jörpeland, Karl-Erik Sundström). Första fyndet i Sörmland. Mediandatum för alla vårfynd är fortsatt 1 maj.

Höst (ca 1657 – 239)

Höstens första taigasångare sågs 9 september och den sista 9 november. Mediandatum för upptäckt av höstfåglar år 2011 var 25 september vilket är ungefär 10 dagar tidigare än normalt. Tidiga fåglar sågs huvudsakligen i de nordliga landskapen från Upl och norrut och sena fåglar sågs huvudsakligen i söder. Detta följer artens normala mönster.

Anmärkningsvärda fynd:

Sk: 1 ex. ringm Falsterbo fyr 9.11 (Andreas Wernersson).

Sm: 2 1K ringm Taberg 24.9 (Per-Eric Svahn). 1 ex. Rönnbacka, Bolmen, Ljungby kommun 24.9 (Jonas Starck m.fl.). 1 ex. Växjö 8.10 (Ronny Johansson m.fl.). Andra resp. tredje fyndet i Kronobergs län. Fjärde fyndet i Jönköpings län.

Nrk: 1 ex. Flyhagen Ånnabodavägen, Garphyttan 20.9 (Benny Fredriksson). Andra fyndet i Nrk.

Vstm: 1 ex. Älgtorp, Odensvi 1.10 (Gunnar Niklasson). Sjunde fyndet i Vstm.

Vb: 2 ex. Stora Fjäderägg 9.9 (Joakim Wallin, Karl-Martin Axelsson).

Ly lpm: 1 ex. Rankbäcken 5.10 (Bernt-Erik Nordenström). 3:e fyndet i *Ly lpm*.

T lpm: 1 ex. Abisko 17.9 (Ulf Ståhle). 8:e fyndet i *T lpm*.
(BERTIL JOHANSSON)

Bergstaigasångare *Phylloscopus humei*

(54/54 – 10/10)

Sk: 1 ex. Östra Hammaren, Rinkaby skjutfält 29.10 (F,B) (*Roine Strandberg, Hans Cronert, Greger Flyckt m.fl.). 1 ex. Bingsmarken 13.11 (*Mats Cornmark, Tom Malm, Uno Malm, Bo Petersson). 1 ex. Åbackarna, Simrishamn 14.11 (F) (*Jörgen Bernsmo).

Öl: 1 1K+ ringm. Ottenby 3.11 (F) (Ottenby fågelstation). 1 ex. Kapelludden 6–11.11 (F) (Ragnar Gustafsson, Brita Gustafsson m.fl.).

FOTO: PER SMITTERBERG

Bergstaigasångare *Phylloscopus humei*, Storgrunn, Näsudden (Gtl) 3 november 2011.

Gtl: 1 ex. Storgrunn, Näsudden 3–6.11 (F) (Per Smitterberg, Fredrik Ström, Ulf Lidberg m.fl.).

Srm: 1 ex. Hävringe 4.11 (*Niklas Holmqvist, Tomas Widlund).

Upl: 1 ex. Horssten 26–29.10 (F) (*Anders Eriksson, Anders Haglund, Per Åsberg, Simon Jakobsson). 1 ex. Horssten 28–29.10 (F) (*Anders Haglund, *Tommy Eriksson, Anders Eriksson, Michael Tydén m.fl.).

Vb: 1 ex. Lövöbådan, Holmsunds skärgård 29–30.10 (F,B) (*Jan Melander, Joakim Lessmann).

Ny art för Västerbotten och Uppland. Merparten av de svenska fynden utgörs av höstfynd under perioden 2 oktober – 24 november. Medeldatomet för dessa fynd är 26 oktober, och startskottet för årets invasion gick alltså just det datumet i och med fyn-

det på Horssten i Stockholms ytterskärgård. Tio fynd under ett och samma år får betraktas som exceptionellt, och har endast överträffats år 2003, då elva fynd gjordes. I våra grannländer hade följande antal fynd gjorts t. o. m. år 2011: Finland (56), Norge (28) samt Danmark (26). Källa: Tarsiger.com.

(DAVID ERTERIUS)

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* (77 – 2)

Öl: 1 ex. Näsby 2.10 (Björn Lindkvist).

Upl: På Björn ringmärktes en videsångare 29.9 som även kontrollerades den 1 och 3.10 (Ulrik Lötberg m.fl.). Fyndet är det elfte i rapportområdet och det andra för Björn, ön som verkligen upplevde proppen ur för Sibirier under hösten.

(BERTIL JOHANSSON)

FOTO: MÄRTEN MÜLLER

Bergsångare *Phylloscopus bonelli*, Rödkallen (Nb) 24 september 2011.

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* (90 – 5)

Sk: 1 ex. Hylkan, Brantevik 29–30.10 (Olof Jönsson, Mårten Müller, Jörgen Bernsmo).

Bl: 1 ex. ringm. Torhamns fågelstation 6.11 (Simon Werngren, Thomas Daleke, Paul Andersson).

Öl: 1 ex. Hästkodungen, Sandby skjutfält 25–29.10 (Magnus Hellström, Björn Klevemark). 2 ex. Melösa strand 4–8.11 (Marcus Teveborg, Lasse Teveborg, Mattias Ekstrand).

(BERTIL JOHANSSON)

Bergsångare *Phylloscopus bonelli* (6/6 – 3/3)

Gtl: 1 hane sj. Snoder, Sproge 21–23.5 (F,B) (*Mattias Nilsson, Mattias Gerdin, David Lundgren).

Bob: 1 sj. Tjälleviks mosse, Hönö 5–6.5 (B) (Bo Brinkhoff).

Nb: 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 23–26.9 (F) (*Tomas Sandling, Hans Larsson, Martin Widén).

Ny art för såväl Bohuslän som Norrbotten. Tre bergsångare under ett och samma år innebär nytt årsrekord och det är första gången som mer än ett fynd görs under samma år. Fågeln på Hönö utmärker sig så till vida att det är den hittills tidigaste på säsongen. Övriga sjungande individer har upptäckts under perioden 13 – 31 maj. Medeldatumet för samtliga majfynd blir alltså den 17 maj. Fram till och med år 2011 finns följande fynd från våra grannländer: Finland (4), Norge (4) och Danmark (11), varav hela 6 fynd från Christiansø utanför Bornholm. Källa: Tarsiger.com resp. Netflug.dk.

(DAVID ERTERIUS)

Lövsångare x gransångare

Phylloscopus trochilus x collybita

Öl: 1 spel. Grankullavik 23.5 (Tobias Berger, Markus Tallroth, Stefan Svensson).

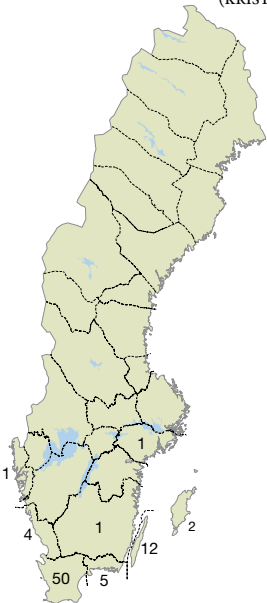
Ett flertal rapporter om sångare som växlat mellan lövsångar- och gransångarsång finns i Svalan-arkivet under 2000-talet, men detta är den enda rapporten, tillsammans med 1 sj. Skövde, Vg 5.6 2010 (Göran Engberg), som rapporterats som godkänd av rrk.

(FREDRIK FRIBERG)

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* NT

Totalt 80 brandkronade kungsfåglar under året bör ses som en normal årssumma på senare år även om antalet gick ned en del i jämförelse med fjolåret. En häckning konstaterades i Halland.

(KRISTOFFER NILSSON)

Brandkronade kungsfåglar *Regulus ignicapilla* i Sverige 2011.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* NT

Högst normal rapportering: tio konstaterade häckningar samt drygt 90 sjungande individer under häckningstid. En häckning i Sk var den första sedan 2002. En häckning noterades i Vb samt den första i Lu lpm. Det senare var också det tredje fyndet i rapportområdet.

Enstaka höstfynd rapporteras normalt från senare halvan av oktober. Från Öl (Gräsgårds hamn) rapporterades 1 ex. 1.11 (Douglas Gustafsson m.fl.).

(LARS LINDELL)

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Flera rapportområden sydöstra delen av fastlandet rapporterar om en svagare förekomst än under de närmast föregående åren.

Sk: Magert. Årets enda fynd gäller 1 hane Falsterbo stadspark 25.4 (Jonas Ekwall m.fl.). Antalet fynd beror mycket på rådande vindar. Nu rådde förvisso lämpliga ostvindar i början av maj då halsbandsflugsnappare normalt dyker upp hos oss, men många av arterna som anländer från SO var påtagligt sena våren 2011 (t.ex. näktergal, kärrensångare, nattskär). Dåligt väder i Mellanöstern och Sydosteuropa under denna period har angivits som trolig orsak. (rrk Sk)

Bl: 1 hane Sölve grustag 29.4 (Christian Persson). 2 hane Utlängan 4.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Anders Eriksson). 1 hane Utlängan 6.5 (Tobias Ivarsson). 1 hane Hanö 7.5 (André Julinder). 1 2K hane Utlängan 12.5 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 2K hane märkt Torhamns udde 14.5 (Torhamns Fågelstation). 1 ex. Kråkenabben 14.5 (Jörgen Westergren, Monica Malmberg). 1 sj. hane Nötanabben, Gö 14–31.5 (Fredrik Lennartsson, Jörgen Pisch, Jan Svantesson m.fl.). 1 ex. ringm. Torhamns fågelstation 21.8 (Torhamns Fågelstation). Detta år får väl betraktas som normalt för arten i landskapet, dock en smula förvånande med tanke på förra årets höga antal på 30 ex. (FBI 47: 84)!

Sm: 12 fynd av 13 ex., samtliga i Ö Sm. Ingen konstaterad häckning.

Ög: En 2K hane upptäcktes på Häradsjärn 20.5 och var kvar till den 22.5 (Axel Jensen, Elis Ölfvingsson, Johan Jensen, Adam Bergner).

Srm: Fem fynd är normalt i ett längre perspektiv, om än lägre än de fyra föregående åren. Landsort står som vanligt för de flesta fynden. Ingen av fåglarna sågs under mer än en dag vilket också passar in i normalbilden. 1 hane rast. Kvarnängen, Nämdö 6.5 (Per Lindgren). 1 ad. hane rast. Saltmar, Landsort 7.5 (Gunilla Hjorth, Stefan Ettestam, Bo Holst). 1 2K hane rast. Södra lunden, Landsort 10.5 (Johan Stållberg). 1 hane sj. Gröna tornet, Landsort 20.5 (Stefan Ettestam). 1 2K hane sj. Reveln, Södra Torö 31.5 (Anders Westlund).

Upl: Adulta hannar observerades på Svenska högarna 23 resp 27.5 (Bill Douhan). 1 hona rast. Horssten 15.5 (Anders Haglund, Fingal Gyllang, Simon Jakobsson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Skäggmес *Panurus biarmicus*

Skäggmесen har drabbats hårt av två hårda vintrar i rad och från vissa landskap kommer besked om de sämsta noteringarna på decennier för arten. Det är svårt att säga med hur mycket skäggmесens population har minskat på dessa två år. Den övervintrande delen av populationen tycks ha slagits ut nästan helt och de från mars återvändande flyttfåglaгna är inte tillräckligt många för att fylla luckorna som uppstått. Utifrån det mått som används i de här sammanhangen – antalet lokaler där skäggmес observerats under häckningstid – skulle man kunna säga att artens förekomst har halverats på två år: totalt finns för 2011 rapporter från ca 50 lokaler att jämföra med ca 100 för 2009. 54 lokaler är den lägsta noterade årssumman för hela perioden 1990-2011. (Jfr tabell Fågelåret 2003.) Det finns över huvud taget ingen dokumenterad förstahandsobs av skäggmес från Norrland under 2011.

(THOMAS STRID)

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*

fynd av rasen

Aegithalos caudatus europaeus

Ett fynd har gjorts utanför Skåne av denna ras av stjärtmes.

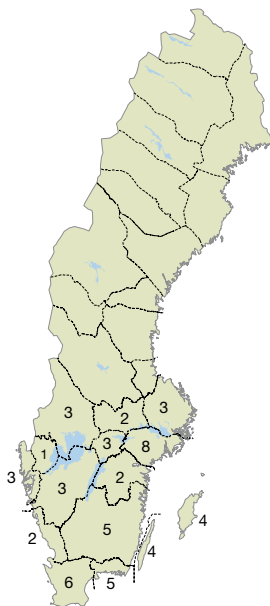
Sm: 1 ex. Kalmar dämme 20.10 (Harald Persson).

(THOMAS STRID)

Entita *Parus palustris*

Vb: 1 ex. Sönerstgrundet 7–8.5 (Micael Jonsson m.fl.).

Efter den föregående vinterns invasion av entita i Fin-

Antal lokaler med skäggmес *Panurus biarmicus* i Sverige 2011, fördelade landskapsvis.

land var det inte helt oväntat att den första entitan i *Vb* på den här sidan av 2000-talet skulle dyka upp i år. Sönerstgrundet är dessutom rätt plats att notera rörelser av mesar, så lokalen är logisk (rrk *Vb*).

S Lpl: Ett ex. Sorseleholmen, Sorsele, 3.1–27.3 (Håkan Rune, Bernt-Erik Nordenström, Stefan Holmberg) och 1 s.j Strömfors, Malå k:n, Ly lpm 9.4 (Leif Bildström). Sorselefågeln kvar sedan förra året. Strömforsfågeln det tredje fyndet i Lycksele lappmark (rrk *S Lpl*).

Tre fynd under året i norra Norrland av en art som i denna del av landet är en riktig raritet.

(CHRISTER OLSSON)

Lappmes *Parus cinctus* NT

Dlr: Samtliga årets observationer är i vanlig ordning från Älvdalen: 1 ex. sågs vid matningen i Klutsjön, Foskros, vid sex tillfällen 20.1–2.4 (Lena Dahlkvist, Dan Larsson, Staffan Liljekvist m.fl.) samt 1 ex. samma lokal 1.10 (Conny Trogen), 2 ex. Grövelsjön 8.8 (Lars Sundlöf), 5 ex. Grövelsjön 22.9 (Leif Johansson) och 1 ex. Djupsilsjön, SV Särnaheden 1.10 (Conny Trogen).

Mpd: 1 ex. Stornäsets reservat 1.10 (Anders Johansson), 1 ex. Åstholmen, Tynderö 2.10 (Lars Olausson), 1 ex. samma lokal 16.10 (Mattias Edman, Jan-Olof Hägglund, Stefan Heimdahl) och 1 ex. Tjärnsjön, Stöde 23.10 (Staffan Bergman, Stefan Heimdahl).

Ång: 3 ex. vid fyren, Skagsudde 3.10 (Pekka Bader, Leif Johansson).

Vb: Sammanlagt 15 fynd av 23 individer är en mycket god årsiffra. Höstens mediantatum för lappmes inföll under andra oktoberveckan, vilket var ungefär två veckor efter tallitans sträcktopp (rrk *Vb*).

Nb: I det norrbottniska kustlandet sågs 15–20 ex. i Piteå och Luleå kommuner 1.1–20.3 och 23.9–1.11. De flesta fynden gjorda under vårvintern (rrk *Nb*).

Hjd: 1 ex. Skedbrostugan, Rogen, Tännäs 1–2.4 (Urban Grenmyr), 3 ex. Rödviken, Rogen, Tännäs 1.4 (Urban Grenmyr), 1 häckning (3 ungar) Käringsjön, Rogen, Tännäs 4.6–23.7 (Stefan Paulin, Lars Lundmark, Jan Linder m.fl.), 1 ex. Gamla landsvägen, Vemdalskallet 28.12 och 1 ex. Sånfjället 29.12 (Per Andersson, Lo Lennartsson). Positivt med några fynd från andra platser än Rogenområdet detta år (rrk *Hjd*).

Jmt: Normalt antal fynd, men något oväntat att hälften av de åtta observationerna är från Västjämmland. Där brukar lappmes sällan förekomma, men det är troligt att det försiggått en invasionsrörelse efter häckningstiden (alla observationer gjordes i början av augusti) som berört områden utanför normala häckningsområdet (rrk *Jmt*).

N Lpl: *P lpm*: Häckning av ett par, hörda ungar Östra Limsjaure, Norra Bergnäs 12.6 (Leif Björk).

Lu lpm: 1 häckning (7 ungar) Pajeltis, SO Murjek 20.5–7.6 (Lars Sundberg), 1 häckning (3 ungar) Supekvar-ekojan, SV Larve 16.7 (Mats Bergquist, Berth-Ove Lindström) och 1 ex. besöker bebott bo Riikajärvet, Pulo-olva nat. res. 3.6 (Susanne Backe). *T lpm*: Fåglar med

föda åt ungar sedda vid Institutet för Rymdfysik 5-30.6 (Börje Holgersson, Björn Holgersson m.fl.), Niipjärvi, Pessinki 13.6 (Anders Sennmalm, Percy Fredriksson, Anders Lindberg, Stefan Kyrklund m.fl.), standardrutt 30L2C Pitkäjärvi 17.6 (Sven Gustafsson) samt Maunu 19.6 (Osborne Lindberg).

En viss lappmesrörelse skedde uppenbarligen under hösten i alla fall i Mpd, Vb och Jmt, medan arten sågs i Nb framför allt under vårvintern. Ett uppträdande som inte i förstone låter sig förklaras.

(CHRISTER OLSSON)

Nötväcka *Sitta europaea*

Vb: Expansionen av nötväcka fortsätter med 14 säkra häckningar från landskapet varav 8 från Umeå (Kåddis, Sandahöjd, Hamrinsberget, Väst på stan vid Tvärån, Hamnögern, Gran och 2 st på Berghem). Övriga var från Piparbölesjön, Obbola, Hössjö, Vindeln, Sävar kyrka och Rovön i Skellefteå. Troliga häckningar finns från ytterligare ett 20-tal lokaler (rrk Vb).

Nb: Kustlandet: Sedd i Framnäs, Flötuträsk, Södra armen, Munksund, Lomtjärn, Långträsk, Sjulsnäs och Bergsviken i Piteå k:n 1.1–14.11. En häckning noterades vid Framnäs, Öjebyn, där 3 nyligen flygga ungar sågs den 4.6 (Lars Sandberg). Luleå k:n: 1 ex. Kvassträskberget, Ängesbyn 16.10 (Mats Williamson) och 1 ex. Börtnäsheden, Måttsund 19–25.10 (Krister Jakobson, Ulf P Eriksson). Kalix k:n: 1 par Stenbäcken 12-22.12 (Peter Wikström, Anders Johansson). Inland: 2 ex. Bredsel 24.4–31.12 (Sture Westerberg), 1 par Morotsvägen, Sävast 6.1–22.10 (Kirsti Viinamäki, Ulf Tenbäck m.fl.) där även en fågel sågs med föda åt ungar den 8.6. 2 ex. ringmärktes Fagnäs, Boden 17.10–18.11 och 1 ex. 21.12 (Ove Stefansson) samt 1 ex. Harads 1–18.11 (Sture Bergman). Två häckningar i Norrbotten i år visar på fortsatt expansion av denna art som har sitt starkaste fäste i Piteå. Ingen sibirisk nötväcka observerad i år (rrk Nb).

S Lpl: Ett par vid bo, hörda ungar, Åsele, Ås lpm 5.6 (Karin Häggblad) och 1 ad. +5 nyligen flygga ungar småbåtshamnen, Vilhelmina, Ås lpm 9.6 (Isak Vahlström). De två första häckningarna i Åsele lappmark av rasen *europaea* (rrk S Lpl).

N Lpl: *P lpm*: 13 fynd av 16 ex. från Slagnäs, Abraur, Södra Sandträsk (max 4 ex), Gullön, Abborrträsk, Glommerträsk, Arvidsjaur, Auktsjaur, Gallejaur, Sjulnäs och Arjeplog. *Lu lpm*: 4 fynd av enstaka ex. från Vuollerim, Gällivare, Kronogård fiskecamp och Subbat, SV Vuollerim. En hona Fågelvägen, Jokkmokk C 2–7.4 + 1 hane 12.4 (Apmut Ivar Kuoljok, Sonja Kuoljok). Dessutom 1 hane, troligen av rasen *asiatica* i Murjek 9–27.1 (Mats Karström, Lars Sundberg).

Alltid lika roligt att skriva om en art som det går verkligen bra för i vårt land! Nötväcka av rasen *europaea* återfinns numer i hela landet, ända upp till nordligaste Lappland. Därtill sker en förtätning av

stammen i de andra landskapen i norra Norrland. Halva vårt land har alltså intagits av nötväcka på några få decennier!

(CHRISTER OLSSON)

Pungmes *Remiz pendulinus* EN

Från Skåne lämnades det tråkiga beskedet att inga häckningsfynd gjordes under året vid Krankesjön. Annars var läget något bättre, sett i ett större perspektiv, i de sydvästra delarna av landskapet där sex lyckade häckningar konstaterades som gav 21 ungar. I de nordöstra delarna av Skåne hade arten ett riktigt bra år med drygt 20 häckningsförsök där minst 13 av dessa lyckades och fick ut 69 ungar. Vid Kalmar dämme i Småland lyckades ett par få

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Pungmes *Remiz pendulinus*, Lomma (Sk) 14 maj 2011.

ut tre ungar, på Öland genomfördes två häckningar med fem resp. fyra flygga ungar och vid Kvismaren i Närke fick ett par ut fyra ungar. Några enstaka häckningsförsök finns också noterade under året, bl.a. i Östergötland.

Fynd i övriga landet: Bl (2), Hl (6), Srm (1), Upl (1), Vstm (1), Vrm (4).

Anmärkningsvärd observation:

Öl: En flock med 13 ex. på sträckförsök Ottenby 21–22.7 (Aron Edman, Ottenby fågelstation).

(KRISTOFFER NILSSON)

Sommargylling *Oriolus oriolus* EN

Sammanlagt rapporterades ca 236 sommargyllingar under 2011, vilket är en mycket hög siffra, fak-

tiskt den högsta under perioden 1992–2011. Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att ett något lägre antal sjungande bokfördes i landets starkaste landskap, Skåne, jämfört med förra året. I Götaland som helhet är trenden säkerställt positiv under de senaste 20 åren och i synnerhet på Öland och Gotland är arten på frammarsch. För övriga delar av landet finns dock ingen tydlig tendens under samma period. Höstfynd (fr.o.m. 1.8) norr om Götaland och samtliga fynd i Norrland:

Hls: 1 ex. Ålsjöängarna, Ålsjön, Söderhamn k:n 28.5 (gm Tord Swales) och 2.6 (Tord Swales, Stefan Persson).

Vb: 1 sj. Lövskogarna V flygplatsen, Umeälvens delta och slätter, Umeå k:n 13.6 (Emmanuel Naudot). 1 str. Sön-

FOTO: MATTIAS NORDLUND

Svartpannad törnskata *Lanius minor*, Nordingrå (Ång) 3 juni 2011.

nerstgrundet, Sävar 25.9 (Andreas Garpebring, Katarina Stenman).

Nb: 1 hane sj. Holmen, Kalix-Nyborg, Kalix k:n 14.6 (Mats Bergquist, Jan Bergström).

Ly lpm: 1 2K hane sj. Vinliden, Lycksele k:n 12–13.6 (Per Hansson m.fl.). Sjätte fyndet i Ly lpm.

(THOMAS PETERSSON)

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

Sammanlagt sex (6) individer 2011. Det ligger strax över medianen (5) för perioden 1992–2011. Fynden:

Öl: 1 ad. Kungsstenarna, Ottenby 27.7 (Douglas Gustafsson m.fl.) och 1 ad. Kungsgården, Ottenby 13.8 (Douglas Gustafsson m.fl.). 1 ex. Sandby kyrka, Sandby s:n 3–11.8 (Bernth Andersson, Markus Tallroth).

Hl: 1 ad. hane Anders Persgård, Morups Tänge 28–30.7 (Britta Svensson). Nionde fyndet i Hl.

Ög: 1 hane Lövängsborg (plattformen), Täkern, Vadstena k:n 24–25.7 (Jonas Ekström). Fjärde fyndet i Ög.

Srm: 1 ex. Sandemar 30.6 (Gregor Bergquist).

Ång: 1 ex. Norrfällsviken, Nordingrå s:n 2–7.6 (Monica Marzochelli, Mats Viklund, Pekka Bader, Bo Flumée). Fjärde fyndet i Ång.

(THOMAS PETERSSON)

Ökenvarfågel *Lanius meridionalis* (10/10 – 2/2)

Öl: 1 2K ringm. Bondängen, Ottenby 11.7–17.8 (F) (*Roine Strandberg, Raymond Klaassen, Ottenby fågelstation m.fl.).

Gtl: 1 1K Nabben 29–30.10 (*Fredrik Ström, Per Smitterberg m.fl.).

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Ökenvarfågel *Lanius meridionalis*, Hammars (Gtl) 1 november 2011.

Ny art för Öland och Gotlands tredje fynd. Den öländska utmärker sig datumässigt genom att vara ett renodlat sommarfynd, och den skulle visa sig bli en riktig långstannare. Fågeln befanns vara mitt uppe i sin första kompletta ruggning, och blev sedermera även infångad och examinerad i handen av personal från Ottenby Fågelstation. Ett rimligt antagande bör vara att den anlant som förlängd flyttare någon gång under våren, innan den slog sig ner i ett lämpligt område för att rugga. Bland våra grannländer finns 4 fynd från Finland (maj, juni, okt), 7 fynd från Norge (sep, okt, nov) samt 6 fynd från Danmark (okt, nov), dock inget fynd efter år 2003.

(DAVID ERTERIUS)

Rödhuwad törnskata *Lanius senator*

(63/63 – 5/5)

Sk: 1 ex. Alnarps åkrar, Alnarp 11–12.5 (F) (Lars -Göran Lillvik, Lars Nilsson m.fl.).

Sm: 1 ex. Kunninge, Urshult 6.6 (*Niclas Winqvist).

Öl: 1 ex. Sandviks camping 20.5 (F) (*Douglas Gustafsson, Bosse Carlsson m.fl.). 1 ex. Kvinsgröta 11.7–12.8 (Gösta Friberg m.fl.).

Gtl: 1 ex. Krakvät 15.5 (F) (*Arne Pettersson, Ingrid Angelöf m.fl.).

Fynd i mitten av maj–början av juni får anses vara typiskt för artens våruppträdande i landet. Under senare tid märks en tydlig fyndökning, och aldrig tidigare har fem ex. setts samma år. Arten var i stort sett bara nätt och jämnt årlig under hela 1980- och

FOTO: KRISTER CARLSSON

Rödhuwad törnskata *Lanius senator*, Sandviks camping (Öl) 20 maj 2011.

90-talet, men från och med år 2007 märks en ökning. Då gjordes tre fynd, vilket följdes av fyra fynd 2009, tre 2010 och som sagt fem fynd 2011. Som jämförelse hade våra grannländer Finland, Norge och Danmark endast ett fynd vardera av rödhuwad törnskata år 2011 (www.tarsiger.com).

(DAVID ERTERIUS)

Lavskrika *Perisoreus infaustus*

Upl: 1 ex. Kärnäs, Södra Ljusterö, Österåker k:n, 20.1–4.4 (Rolf Weimarsson m.fl.).

Vrm: Ingen konstaterad häckning, men ett stort antal ströfynd, varav flera sommarfynd i nordligaste delen av landskapet: 1 ex. Brånberget 2.6 (Tomas C Axelsson, Marita Persson), 1 ex. Pörthallen 13.6 (Jan Wirtberg), 1 ex. Västersjön 20.6 (Martin Åkesson), 2 ex. Brånberget 21.6

(Martin Åkesson), 1 ex. Munkebol, Ambjörby, 20.7 (Anita Andersson), 1 ex. Skarp-Juberget 21.7 (Jan Wirtberg), 1 ex. Ruskåsmynnen, Brånberget 8.9 (Jan Wirtberg, Ingrid Wirtberg), 4 ex. Havsjötjärnen, Brånberget 8.9 (Jan Wirtberg, Ingrid Wirtberg), 3 ex. Fiskhustjärn, Brånberget 15.9 (Jan Wirtberg, Ingrid Wirtberg), 2 ex. Harfjället 25.10 (Anita Andersson) och på samma lokal 3 ex. 3.11 (Tony Norman, Mikus Norman).

Gstr: Upp till 5 ex. Kittan, Rönnbäcken (fl. obs.).

Förutom det mycket exklusiva lavskrikefyndet ända ute i Stockholms skärgård, bör blickarna riktas mot landets sydligaste fasta kontingenter av lavskrikan. Hur ser det egentligen ut i Värmland och Gästrikland – minskning eller status quo?

(CHRISTER OLSSON)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Rödhuwad törnskata *Lanius senator*, Alnarps åkrar (Sk) 12 maj 2011.

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes* NT

Fynd av rasen

Nucifraga caryocatactes macrorhynchos

Vstm: Fåglar som uppvisar rasens *N. c. macrorhynchos* (smalnäbbad nötkråka) karaktärer: 1 ex. Barnängen, Hallstahammar, 12.7 (Daniel Hedenbo, Lena Hedenbo, Per Hedenbo), 4 ex. Tunagärde, Hallstahammar, 13–16.8 (Ulf Carlsson), 3 ex. Skillberg, Fläckebo, 17.12 (Zsombor Károlyi, Bjarne Eriksson, Jesper Andersson), 2 ex. Meling, Västanfors, 4–7.8 (Jan Hellström, Pentti Korhonen, Staffan Liljeqvist), 3 ex. Hindrik-Pers, Fagersta, Västanfors, 6–8.8 (Jan Hellström, Tommy Nordström, Sören Emet), 1 ex. Björksta, Fagersta, Västanfors, 13–20.8 (Jan Hellström), 3 ex. Meling, Västanfors, 26.8 (Jan Hellström, Jonas Hietala) och 2 ex.

Skinnskatteberg, Skinnskatteberg, 11.9 (Leif Edberg, Sören Björklind, Mikael Rhönnsstad, Daniel Green).

Dlr: Under året rapporterades sju fynd av totalt 13 ex. av den smalnäbbade rasen. Av icke rasangivna nötkräkor rapporterades 247 fynd av 463 ex. (dubbelräkning- ar ingår) från alla kommuner i Dalarna. Två icke rasbestämda häckningar rapporterades: 2 1K matades Malung, Malung-Sälen 5.7 (Bror-Erik Larsson) och 1 1K Lusmyren, Borlänge 25.6 (Patrik Engberg). Därtill ytterligare tre rapporter om 1K-fåglar i juli. Vid Hässlen, Garpenberg, Hedemora, känd häcklokal för den tjocknäbbade rasen, sågs som mest 20 ex. och 14 revir noterades under hösthamstringen (Mats Forslund). Troligen är det stora flertalet rapporter utanför Hässlen av den smalnäbbade rasen, även om svårigheten att rasbestämma nötkräkor inte ska underskattas. En försiktig uppskattning av antalet häckande smalnäbbade nötkräkor ligger på 25 par (rrk Dlr).

Gstr: Från Villastaden i Gävle och andra områden med cembratallar (som Nynäs och Vallbacken) finns 56 rapporter av 1–6 ex. 28.6–2.12. De allra flesta sågs här under högsommaren fram till 23.8, t ex: 6 1K+ Villastaden, Gävle 11.8 (Kjell Wallin). Vid hasselbestånden nära Grinduga är skördetiden något senare för fåglarna. Åtta fynd finns av 1–4 ex. 25.8–23.11. Förbiflygande nötkräkor från Gävle-populationen har dessutom noterats vid Sörby, Hemlingby och Järvstafälten. Sandvikspopulationen avspeglar sig i 16 inkomna rapporter av 1–2 ex. från 27.6–22.9 (Sören Rene Johansson m.fl.). De flesta rör förbiflygande över Stadsparken. Andra observationsplatser är Jerntorget, Kyrkåsen, Hedgrind och Västanbyn. Ett som det förefaller stadigt tillhåll för enstaka nötkräkor har även dokumenterats från Bodåstrakten vid minst 12 olika dagar 16.8–25.9, då med 1–2 ex. (Kjell Pålsson m.fl.). Utanför ovan beskrivna geografiska mönster hamnar följande fem fynd: 1 ex. Storvik 18.8 (Kjell Pålsson), 1 ex. förbifl. Vall, Torsåker 18.8 (Kjell Pålsson), 2 ex. förbifl. Marstrand, Ockelbo 19.8 (Martin Myhrberg), 1 ex. Åmot 5.10 (Jörgen Toivanen) och 1 ex. Kittan, Rönnbacken 15.11 (Anders Hall).

Hls: Totalt gjordes 86 fynd under året, vilket är en klar ökning jämfört med tidigare år (rrk Hls).

Mpd: Fynd under häckningstid: Observerad på ett flertal lokaler i och runt centrala Sundsvall, centrala Alnön, Söråker, Timrå, Selånger, Njurunda, samt i inlandet i Fränsta och Ånge. Inga riktigt starka häckningsindicer dock noterade detta år (rrk Mpd).

Ång: Två säkra häckningar rapporterades, och sett till samtliga häckningskriterier finns ca 15 rapporter spridda över framför allt östra halvan av landskapet. Detta är geografiskt tämligen normalt, och observationerna antas avse den smalnäbbade rasen. Ser man till samtliga nötkräkerapporter från Ångermanland under 2011 i rapporteringssystemet Svalan, finns 102 stycken som avser den smalnäbbade rasen och 230 till ras ospecificerade. Den tjocknäbbade rasen finns inte rapporterad i systemet (rrk Ång).

Vb: Tre häckningar konstaterades under året: Umeå 1,

Vindeln 1 och Skellefteå 1 (Erik Lindholm, Mattias Laisfeldt, Katarina Lundström och Henrik Sporrang). Självfallet är detta långt under det verkliga antalet. Trots problematiken med rasbestämning av nötkräka räknar vi med att det är den smalnäbbade rasen som dominerar stort i Vb (rrk Vb).

Nb: 1 ex. med föda åt ungar Torpvägen, Bodens södra skjutfält 29.5 (Lars Sundberg) och 1 1K + 1 ad. med föda åt ungar Örnåsets kyrkogård, Hertsön 12.7 (Andreas Livbom). Förutom dessa fynd så finns många observationer av fåglar i lämplig häckningsbiotop men utan högre häckningskriterier. Samtliga fåglar torde vara av den smalnäbbade rasen (rrk Nb).

Hjd: 1 ad. Funäsdalen 5.1–25.3 (Bengt Warensjö), 2 ex. Vemdalen 14.1 (Per Åsberg, Göran Storensten), 1 ex. Sveg 16–23.8 (Stefan Ericsson, Sven Gustafsson), 1 ex. Där öst, Storsjö 25.8 (Marlene Åslund), 1 ex. Storsjö 24.9 (Emil Moén) och 1 ex. Sveg 5–8.12 (rrk Hjd). Ännu inget dokumenterat fynd av den tjocknäbbade rasen i landskapet (rrk Hjd).

Jmt: Ca 75 observationer under året och klart flest av dessa under sensommaren. Någon invasion likt ifjol var det dock inte fråga om. Inga häckningar konstaterades, men åtminstone vid Tysjöarna visar närvaron under häckningstid på trolig häckning (rrk Jmt).

N Lpl: *P Lpm*: Arjeplog k:n: 6 fynd av 7 ex. i Mellanström, Arjeplog och Slagnäs. Arvidsjaur k:n: 7 fynd av 13 ex. i Glommersträsk och Arvidsjaur. *Lu lpm*: 10 fynd av 10 ex. i Vuollerimtrakten och Vaikijaur. *T lpm*: 1 ex. Kiruna C 30.8 (Rolf G Gustafsson).

Nötkräka av den smalnäbbade rasen tycks numer ha fått ett starkt fotfäste i Jämtland och i Lappland är utvecklingen likaledes positiv. Utförlig rapport från Gstr, ett landskap där både smal- och tjocknäbbad nötkräka kan förväntas, ovisst dock i vilken proportion mellan raserna.

(CHRISTER OLSSON)

Råka *Corvus frugilegus*

Råkan är under året ofullständigt inventerad i flera landskap. Från Blekinge rapporteras dock en säker häckning med 1 par Falkvik 21.5 (Christian Persson). Fåglarna sågs komma med mat i näbben. I kolonin på Visingsö, Sm, fanns i år 25 bon, vilket utgör hela småländska beståndet.

Nedan redovisas fynd under häckningstid utanför det ordinarie häckningsområdet (andra halvan av maj–juni):

Bob: 1 ex. Lycke å, Bremnäs, Kungälv 21.5 (Peter Hvass)

Nrk: 1 ex. Ervalla station 2.6 (Erik Petersson). 1 ex.

Kvarndammen, Frötuna 22.6 (Erik Petersson).

Srm: 2 ex. Vadsjön, Nyköping 14.6 (Johan Gustafsson).

Vstm: 1 ex. Hagaberg, Frövi, Näsby, 28.5 (Jan-Erik Malmstigen).

Gstr: 1 Silvanum, Kungsbäck, Gävle k:n 24.5 (Håkan Vidman).

Mpd: 2 ex. Blåbergstippen, Selånger 4.6 (Jan-Olof Hägg-lund, Carl-Evert Zackrisson, Hans-Erik Persson).

Hjd: 1 2K Storsjö 23.6–11.9 (Kent Moén, Emil Moén, Eva Moén m.fl.).

Jmt: 1 ex. Gäxsjö 26.5 (Robert Jansson).

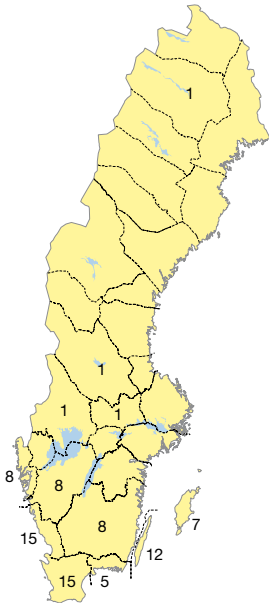
(HENRIK LERNER)

Kråka *Corvus corone*

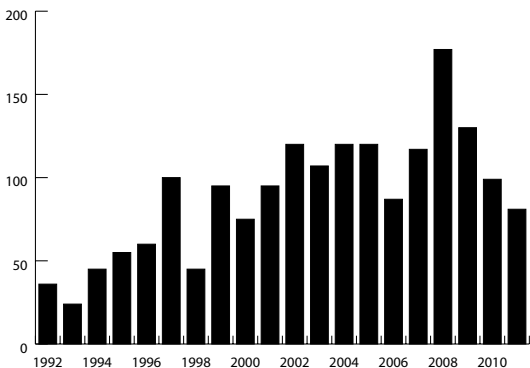
Fynd av rasen

Corvus corone corone

En summering av mycket grova landskapsvisa bedömningar ger 81 svartkråkor – faktiskt den lägsta summan sedan år 2000 (177 ex. år 2008; 130 ex. 2009 och 99 ex. 2010). Jämfört med toppåret 2008 så ser det ut som om minskningen går igen i hela landet. Tidigare nedgångar (exempelvis till 2006) har korrelerats till stränga vintrar, och det ligger nära till hands att göra denna koppling även för år 2010 och 2011. En annan förklaring kan vara ett

"Svartkråka" *Corvus c. corone* i Sverige 2011.

Rapporterade "svartkråkor" *Corvus c. corone* i Sverige 1992–2011.

ljumnat intresse hos svenska fågelskådare, då spekulationer kring formens ev. artstatus mot gråkråka svalnat något.

Tyvär innebär olika bedömningsprinciper hos olika rnk att geografiska jämförelser inte riktigt fungerar (ett problem kanske än tydligare hos exempelvis busksångare). Inför framtiden önskas en gemensam inriktning med bedömningsgrunder för rnk, för att i någon mån eftersträva ett likartat arbetssätt.

I år rapporteras om två olika sk. hybridhäckningar, båda från Småland och Kronobergs län: 2 ungar med gråkråka Smöråmåla, Urshult (Anders Borgehed, Jan Borgehed) och 3 ungar med gråkråka Djurle myr Jät (Tomas Lundqvist).

Från Skåne rapporterar rnk att "ett svårbedömt antal svartkråkor och hybrider mellan svartkråka x gråkråka har som vanligt funnits i landskapet, särskilt i sydvästra delen och med en tydlig koncentration till Falsterbonäset". Från Skåne rapporteras också om årets största ansamling gäller 3 ex. Foteviken 5.5 (Tommy Holmgren).

Från Lule lappmark rapporteras i år om Gällivare 29.11–31.12 (Håkan Tyrén, Hans Gustafsson). Detta var det första fyndet av denna ras i Lu lpm och det tredje för N Lpl (rnk norra lappmarkerna).

Traditionellt sett anses de svartkråkor som påträffas i Sverige ha sitt ursprung i den västeuropeiska populationen, vilken som närmast finns i Danmark och norra Tyskland. Gällivare-fyndet är i år det enda norr om Värmland, men dock ett av flera från norra Norrland under senare år, och det har spekulerats i om inte ursprunget för dessa fåglar lika gärna skulle härledas till den flyttande populationen av flyttande svartkråkor från norra Sibirien (*orientalis*). Gällivare-fågeln fotodokumenterades men inte ens det räcker för att avgöra om fågeln ursprung var från den sibiriska rasen *orientalis* eller den västeuropeiska *corone*.

(FREDRIK FRIBERG)

Rosenstare *Sturnus roseus*

Totalt 17 fynd av 17 rosenstare innebär den högsta summan på många år. Det är den näst högsta summan någonsin i Sverige, endast 2002 med 36 fynd har det setts fler rosenstare i Sverige. Fynden är dessutom fördelade relativt väl över en stor del av Sverige.

Sk: 1 1K Gröna jaktstugan, Foteviken 3–4.9 (Jonas Rosquist m.fl.). 1 1K str Nabben, Falsterbonäset 1.10 (David Andersson m.fl.). 1 1K Näsby Gård, Araslövssjön 10–13.10 (Hans Cronert, Greger Flyckt, Jan Linder m.fl.) och 1 1K Nabben, Falsterbonäset 13.10 (David Erterius m.fl.). Fyra fynd av lika många ungfåglar under hösten. Antalet höstfynd av ungfåglar har ökat markant under senare år, vilket får tillskrivas ökad kunskap och ett mer aktivt sökande efter arten i starflockarna.

Bl: 1 1K Utlängan 26–27.10 (F) (Lars-Gunnar Lundquist). Utlängans sjätte fynd, och därmed står lokalen för nästan hälften av Blekinges totala antal fynd.

Öl: 1 ad. Ottenby 31.5 (Thomas Svensson, Ingemar Lernerås, Larsåke Thunberg m.fl.). 1 1K Gyngge, Resmo 5.10 (Daniel Thell, Rebecka Thell). Om man undantar år 2002 då sju rosenstarar sågs, har arten endast setts vid sju tillfällen under 2000-talet, detta är inräknat. Adulta fåglar ses främst i skiftet maj – juni och 1K i skiftet september – oktober.

Gl: 1 1K Sandarviken, Öja 26.8 (Erik Wahlgren). 1 1K västra delen, Lausviken, Lau 10.9 (Fredrik Ström). 1 1K Gervalds, Vamlingbo 2.10 (Mattias Gerdin). Senast arten observerade på Gotland var 2007.

Hl: 1 ad. Torpa, Varberg 5.6 (Mikael Nord). Arten är inte ärlig i landskapet och senast var 2008.

Boh: 1 ad. hanne Ögården, Hamburgö, Tanum 23–27.5 (Lars-Ivar och Majken Ödbrant m.fl.). Tolfte fyndet i Boh.

Dlr: 1 ex. Lissleby, Mora centrum 25–28.6 (F) (Kent Blomkvist, Christina Jönsson, Lars Hansson m.fl.). Trolig 2K hanne i dålig kondition. Sjunde fyndet i Dalarna.

Nb: 1 ex. Piteå C 15–22.7 (Sven-Erik Sundberg, Thorbjörn Bergman m.fl.). Sjunde fyndet för Norrbotten.

Hjd: 1 ad. hanne Ljungdalen 7–10.6 (Sten-Ove Sandell m.fl.) Fjärde fyndet i Härjedalen.

Ly lpm: 1 hanne rast. Forsnacken, Slussfors 1.6 (Duncan Kemp). Tredje fyndet i Lycksele lappmark.

P lpm: 1 ex. Moskosel 13.6 (Ingemar Nyström gnm Rrk N Lappland) (F). Första fyndet för P lpm.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Pilfink x gråsparv

Passer montanus x *Passer domesticus*

Srm: 1 hanne ringm. Nynäshamn 24.6 (Thord Fransson).

Nb: 1 hanne Luleå Centrum 26.2 (Mattias Nordlund).

Detta är den första hybriden som inrapporterats från Norrbottens kustland.

(THOMAS STRID)

Gulhämpling *Serinus serinus* VU

I Skåne gjordes observationer av sjungande hannar eller par som tyder på minst 26 revir och hösten i Falsterbo räknades 14 sträckande gulhämplingar (Nils Kjellén, David Erterius m.fl.). I övriga landet var det ett normalt uppträdande och landskapsfördelningen ser ut på följande sätt: Bl (8), Sm (2), Öl (32), Gd (8), Hl (4), Boh (2), Vg (1), Srm (1), Upl (1)

(KRISTOFFER NILSSON)

Steglits *Carduelis carduelis*

Flera rapportområden i mellersta Sverige rapporterar om en god utveckling för steglits. Dessutom:

P lpm: 1 ex. Arjeplog 20.2–25.3 (Sören Marklund, Tyrone Stenlund). 1 ex. Rebakudden, N Arjeplog 1.4 (gm Mattias Laisfeldt). 1 ex. Arvidsjaur C 20.1–24.2 (Lester Lundström, Lars Johansson m.fl.). 1 ex. Lappvallen 10.5 (Anders Gustafsson). 8–11:e fynden i P lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Hämpling *Carduelis cannabina* VU

Lu lpm: 1 hanne Sanden, Porsi 20.4 (Eva Stina Sandling, Gunnar Fogelvik). 8:e fyndet för Lu lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris* EN

Inte heller i år konstaterades häckning av vinterhämpling, men återigen ringmärktes ungfåglar i augusti. Fyndbilden är normal med fynd i Härjedalen och Torne lappmark under häckningstid.

Fynd under häckningstid:

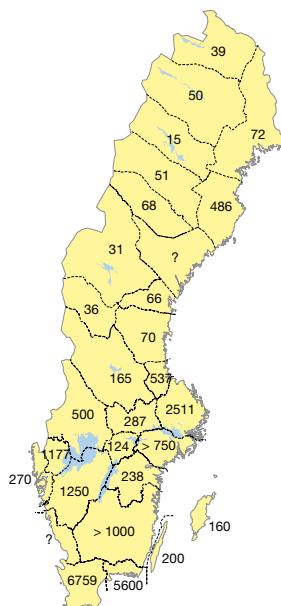
Hjd: 8 ex. Mittåkläppen 19.6–2.8 (Thomas Hultquist, Per Gustafsson, Anders Carlberg m.fl.). 2 ex. Helagsområdet 26.6–10.7 (Lars Lindell, Per Andersson, Lo Lennartsson), 1 ex. Gaske Mieskentjakke, Flatruet 2.7 (Sören Emet), 2 ex. Dunsjöfjället, Storsjö 27.7 (Kent Moén, Per Lif), 2 ex. Sylsjön, Storsjö 4.8 (Yngve Hareland), 1 ex. Svalåttjärn, Skenörsfjället, Tännäs 6.8 (Yngve Hareland, Lotta Hedkvist).

T lpm: 2 ex. Njullalinbanan, Abisko NP 7.6 (Håkan Persson), 2 ad. Latnjavavri 15.6 (Ulf Molau), 1 ad. hanne sj. Latnjavavri 17.6 (Ulf Molau), 1 ex. Njulla 24.6 (Leif Ekblom), 2 ex. Kärkevage 30.6 (Annika Rastén, Curt Johnsson), och 8 ex. Kärkevage östra 4.7 (Tommy Ekmark, Ilona Ekmark), max 12 1K Latnjavavri 15–30.8 (Ulf Molau), 1 ad. hanne ringm. Latnjavavri 15.8 (Ulf Molau), 2 1K ringm. Latnjavavri 25.8 (Ulf Molau), 1 1K hanne ringm. Latnjavavri 30.8 (Ulf Molau).

Höga antal:

Öl: 500 ex. Bondängen, Ottenby 24.10 (Ottenby fågelstation)

(KRISTOFFER NILSSON)

Antal rapporterade bändelkorsnåbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 2011 (hela året).

Snösiska *Carduelis hornemanni*

I år konstaterades ingen häckning och antalet fynd under häckningstid var inte så många.

Fynd under häckningstid:

Hjd: 1 ex. Flatruet, Berg 11.7 (Nils Andersson).

Ås lpm: 1 ex. Klimpfjäll 3.7 (Bengt Jarlsborn, Björn Klevemark, Eva Klevemark).

(KRISTOFFER NILSSON)

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Bändelkorsnäbbarna uppvisade enorma rörelser under året och från mitten av juli sågs stora antal i södra Sverige och invasionsrörelserna höll därefter i sig under resten av året. Dessvärre har inte samtliga rapportkommittéer redovisat antalsuppskattningar

FOTO: JOHNNY ANDERSSON

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*, Ulleråker (Upl) 29 juli 2011.

vilket gör det omöjligt att redovisa en totalsumma, men gissningsvis har 10 000-tals bändelkorsnäbb besökt landet under andra halvåret. Flera dagar och platser bjöd även på höga sträcksummor.

(KRISTOFFER NILSSON)

Ökentrupetare *Bucanetes githagineus* (8/8 – 1/1)

Sk: 1 ex. Hörte hamn 18–19.5 (F) (*Peter Spetz, Uno Malm, Tom Malm, Ronny Malm).

Ny art för Skåne. Tidigare fynd är fördelade månadsvis enligt följande: maj (3), juni (4) och juli (1). Intressant att notera är att Storbritanniens 18:e fynd av arten gjordes på Lundy i Devon 11–13 maj, och att Danmarks 4:e fynd gjordes ca två veckor se-

nare på Christiansø, Bornholm, 4 juni. De svenska fynden är koncentrerade till perioden 16 maj – 6 augusti, och stämmer tidsmässigt förvånansvärt väl överens med de finska fynden (4 juni, 7 juni & 16 juli) samt de danska (2 juni, 4 juni, 22 juni & 5 augusti). I Norge är arten ännu ej anträffad. Källa: Tarsiger.com.

(DAVID ERTERIUS)

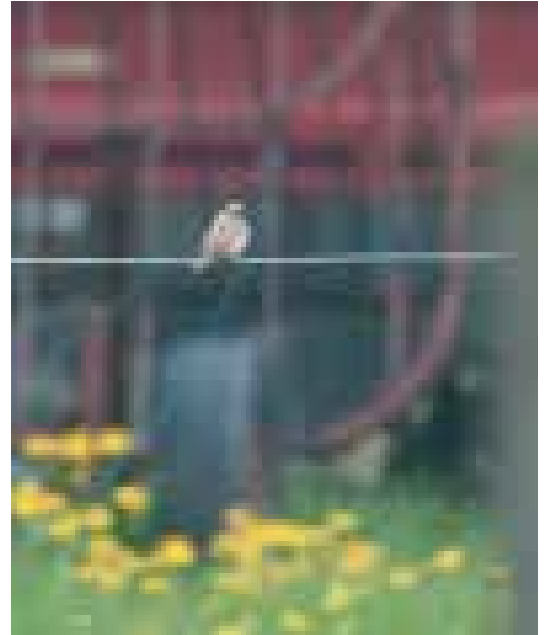
Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Ett mycket udda vinterfynd utgjorde den rosenfink som sågs i december i Jonstorp. Detta är troligen det första decemberfyndet i landet.

Sk: 1 honf. Jonstorp 15.12 (Peter Franzén).

(THOMAS STRID)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Ökentrupetare *Bucanetes githagineus*, Hörte hamn (Sk) 18 maj 2011.

Tallbit *Pinicola enucleator* NT

Ång: Inga indicier på häckning, förutom 1 sj. hane i juni i nordvästra delen. Denna rapport var den enda under maj–september. Senast en säker häckning konstaterades var enligt rapportsystemet Svalan 1986 (rrk Ång).

Nb: Två fynd under häckningstid: 1 sj. Hällberget nat. res. NV Talljärv 8.4 (Mats Bergquist, Håkan Harnesk) och 1 sj. Rissavaara SV Männikkö 15.6 (Mats Williamson).

Tallbitens utbredning i stora delar av Norrland är alltjämt höljt i ett dunkel, med få noteringar år efter år som kan ge någon fingervisning om var exempelvis gränserna går österut i denna landsända. Kanske är det också så att gränserna är flytande mellan åren, allt efter i första hand hur födotillgången ser ut.

(CHRISTER OLSSON)

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Ång: Arten förekommer spritt över landskapet. Däremot noterades inga häckningar under året, även om misstankar finns från Mellansel och Örnsköldsvik. Rapporter finns från april–juni samt i september (rrk Ång).

Vb: Häckning: I Sörfors sågs flera fåglar under större delen av juli och en hane sågs mata två ungar i slutet av månaden (Annika Sjöström). Sommarfynd: Uppskattningsvis 45 individer rapporterades under sommarmånaderna från drygt 20 områden, huvudsakligen grönområden i närheten av Umeå och Skellefteå (rrk Vb).

Nb: Kustlandsfynd: 1 hane och 1 hona Klubbgården, Piteå C 4-29.1 (Lars Sandberg, Gustaf Edlund m.fl.), 1 ex. Hertsö Kullar, Hertsön 12.4 (Jan Bergström), 1 ex. Lomtjärn, Piteå C 29.5 (Mats Axbrink), 1 par Vitå 5.6 (Olle Andersson), 1 ex. Filpusbacken, Haparanda 26.7 (Jouni Ylipekkala), 1 par Svartudden, Piteå C 1.9 (Ursula Becker) och 1 ex. Åsenholmsgrundet, Sangis 15.10 (Märta Fredriksson). Inlandsfynd: En hane Norra byn, Älvsbyn C 11.3 (Runo Åhlund) och 1 ex. Narcken 27–28.11 (Ann-Sofi Larsson). I Bodens k:n gjordes elva fynd av 14 ex. 18.4-4.7 och 17.10, därav fynd av par under häckningstid i Södra Svartbyn och Gammelbyn. Inga häckningar konstaterade i år men några fynd av par i lämplig biotop gjordes under häckningstid (rrk Nb).

Hjd: Två hannar Storsjö 5.10 (Kent Moén, Eva Moén).

Jmt: 1 ex. Enarsvedjan, Offerdal 13.4 (gnm Elna Jons-son), 1 ad. hona Strömsund 18.4 (gnm Jonas Fredriksson), 2 ex. rast Rännberg, Åre 22.4 (Annagreta Sjödin), 1 ad. Häggnäset, Frostviken 25-28.4 (Knut Klefbom), 1 ad. lämpl biotop Strömsund 10.5 (Knut Klefbom), 2 ex. Ammer, Ragunda 7-10.7 (Martin Amcoff) och 1 lockande ex. Odensala, Östersund 8.7 (Trond Søhuus). Även i år observerades stenknäck under häckningstid i Ammer, där de häckade ifjol (rrk Jmt).

P lpm: 1 ex. Glommersträsk 6–15.4 (Lennart Wigenstam), 1 hona Fiskträsk 27.4 (gm Stefan Holmberg) och 2 ex. Abborrträsk 7–10.5 (Stefan Holmberg).

Lu lpm: 1 ex. Vajkijaur 25.4 (gm Mats Karström), 1 ex. Talvatissjön, Jokkmokk C 27.4 (Kjell Johansson, Kjell Wägberg), 1 ex. Lövgården, Vuollerim 30.4 (Mats Karström) och 1 ex. Satter, Gäl Kn 24.4 (Margit Anttila).

T lpm: 1 ex. Östra stn, Abisko 8.10 (Aron Andersson).

Nu när stenknäcken får anses vara väletablerad sedan många år i både Norr- och Västerbotten tycks det som om positionerna ytterligare flyttas fram via en långsam spridning i Jämtland och Lappland. Däremot verkar arten ha svårare att finna sig tillrätta i Härjedalen.

(CHRISTER OLSSON)

Ortolansparv *Emberiza hortulana* **VU**

Sm: Två hannar hävdade revir vid Vesslö, Kalmar kommun 11.5–29.6 (Peter Sieurin m.fl.). En hona i lämplig biotop Vesslö 15.5 (Lars Odeblad Helseth, Julia Stiernspetz). Ingen konstaterad häckning.

Nrk: Arten inventerades precis som föregående år vid Kvismaren och årets resultat ledde till bedömningen att sex par häckade framgångsrikt i området. Endast två observationer utanför kärnområdet vid Kvismaren under året: En sj. hane Ullavi, Sköllersta 29.4 (Per Karlsson Linderum) och en sj. hane Atlasruta 09E4i (Bäckaskog) 2–5.6 (Nils-Erik Ström).

Srm: Under våren rapporterades som mest fyra sjungande fåglar från artens sista fäste inom vårt rapportområde, vid Sofiebergsåsen, Eskilstuna, 26.5 (Ture Persson).

Upl: Totalt 58 revirhävdande hannar rapporterades 26.4–10.7, dvs. sju färre än föregående år. Flest (45) påträffades i Enköpings kommun. Enköpingsparvarna var fördelade på 14 lokaler och av dessa var fyra energiskogar med totalt minst 21 revir. Övriga revirhävdande hannar

FOTO: KRISTER CARLSSON

Ortolansparv *Emberiza hortulana*, Ottenby (Öl) 4 juni 2011.

var fördelade mellan Östhammar kommun 1, Norrtälje kommun 4, Uppsala kommun 7 och Knivsta kommun 1 (rrk Upl).

Vstm: Tolv sjungande hannar har rapporterats under häckningstid med följande kommunvisa fördelning: Västerås (4), Köping (2), Kungsör (3), Arboga (1) och Lindsberg (2).

Dlr: Kommunvis fördelning av fynden: Hedemora: 1 sj. Aspan, Dala Husby 7.6 (Per-Inge Josefsson). Säter: 1 sj. Säter 18.5 (Jan-Erik Westlund). Borlänge: 3 ex. sj. Flygfältsrakan, Övre Svärdsjö 7.5–16.8 (Börje Pettersson, Åke Nygårds, Ingegerd Nygårds m.fl.). Rättvik: 1 sj. Ovanmyra, Boda ca 2–5.6 (Rickard Wahlqvist). Orsa: 1 sj. Hansjö 14–16.5 (Lars Hansson, Eva Källberg, Cecilia Fahlén). 1 sj. Lunden 20.5 (Lena Pettersson) och 1 sj. Lindänget 26.6 (Ralf Lundmark). Inga

direkta häckningsindici, men vid Flygfältsrakan, Övre Svärdsjö, är det förstås rimligt att något par häckar årligen. Totalt sju fynd av nio ex. under året, en tämligen låg siffra (rrk Dlr).

Gstr: En sj. hane Torptjärn, Åmot 4.6 (Jörgen Toivanen), 3 sj. Grästjärn, Åmot 4–24.6 (Jörgen Toivanen), 1 ex. Alborga, Valbo 17.5 (Marcus Bergström), 1 sj. Åby gård, Valbo 16.5 (Andreas Wedman) samt 4 ex. sj. Norra Toretorp 11.5–4.6 (Anders Johansson, Kjell Pålsson, Tommy Eriksson m.fl.).

Hls: Under 2011 inrapporterades 24 sj. hanar, vilket är något fler än fjolårets 18. Ålsjön/Maden-området står för nästintill hälften (tio) de rapporterade fåglarna. Glädjande är att det rapporterats några fåglar från jordbruksmarkerna i närheten där arten inte rapporterats på många år. Som brukligt återfinns arten även på hyggen i norra delen av landskapet. En biotop som det inte råder nämnvärd brist på i Hälsingland (rrk Hls).

Mpd: 16 sj. hannar, varav 5 kring Selånger (rrk Mpd).

Äng: Totalt 25 sjungande individer under maj-juni från knappt 20 lokaler gör 2011 till ett ganska svagt år för arten i landskapet. Det är givetvis vanskligt att bedöma någon trend på grund av varierande rapporteringsmönster, men av data i Svalan att döma är populationen inte i tillväxt i landskapet. Som brukligt rapporterades inga säkra häckningar (rrk Äng).

Vb: Sammantaget rapporterades runt 62 sj. hannar eller revirhävande fåglar, fördelade på 42 lokaler. Detta är en något lägre siffra än de två föregående åren (rrk Vb). Två häckningar konstaterades: Stor-Blåbergsliden, Burträsk (Erik Normark) och fälten SV Ekmanskullen, Umeälvens delta och slätter (Emmanuel Naudot). Dessutom noterades grupper av ungfåglar i juli–augusti vid Grubbänget (Lars Edenius) och T-vägen, Umeälvens delta och slätter (Micael Jonsson).

Nb: Kustlandet: 19 fynd av 27 ex. Piteå k:n 12.5–17.7, 19 fynd av 27 ex. Luleå k:n 12.5–4.7 och 1 fynd av 2 ex. Kalix k:n 10–18.6. Inlandet: 19 fynd av 29 ex. Boden k:n 11.5–9.6. Totalt 58 fynd av 85 ex. (med viss risk för dubbelräkning) i Nb. Detta är något fler fynd än föregående år (rrk Nb).

Jmt: Glädjande nog rapporterades några ortolansparvar i år, efter fjolårets bottenapp med noll fynd. På ett hygge utanför Färsån häckade troligen ett par: 2 sj. hannar 5.6 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson) och 1 sj. hane 12.6 (Christer Pålsson).

S Lpl: I Ås lpm 1 hona + 1 ungfågel vid Lomsjö 19.7 och ytterligare en lokal med sjungande hane. I Ly lpm hördes sjungande hannar på tre lokaler (rrk S Lpl).

N Lpl: En sj. hane Glommersträsk, P lpm 11.5 (Lennart Wigenstam).

Kräftgången fortsätter och det mesta ser nattsvart ut på sikt för vår svenska ortolansparvstam. Senaste krislandskapen (om vi endast håller oss till Svalanfynd) är Dalarna med nio sj. hannar 2011 mot 20 året innan och Västmanland med 39 sj. hannar 2010 mot endast tolv detta år. De svagt positiva

rapporterna i Hls och Jmt får sannolikt mer förklaras med tillfälligheter i den annars så hopplöst dystra ortolansparvstatistiken i vårt land.

(CHRISTER OLSSON)

Rödkindad sparv *Emberiza fucata* (0/0 – 1/1)

Upl: 1 ex. Understen, Singö skärgård 25.10 (F) (*Fredrik Bondestam).

Ny art för landet och endast det andra för Västra Palearktis. Det tidigare fyndet utgörs av en 1K hane som ringmärktes på Fair Isle, Shetland i Storbritannien den 15 oktober år 2004. Upptäcktes på en liten karg ytterskärgårdsö i Ålands hav i samband med tät dimma. Togs först för en videsparv, men

FOTO: FREDRIK BONDESTAM

Rödkindad sparv *Emberiza fucata*, Understen, Singö skärgård (Upl) 25 oktober 2011.

tack vare de bilder som togs i samband med observationen kunde man senare slå fast att det rörde sig om "en riktig stänkare". Värt att nämna är att den dök upp i inledningsskedet av ett kraftigt inflöde av diverse östliga arter (ökenvarfågel, ett flertal bergstaigasångare, flera isabellastenskvättor m.m.).

Arten förekommer spritt i västra Himalaya, Kina, sydöstra Sibirien, Mongoliet samt Japan. Nominatfågeln i norr är de som flyttar längst, och de övervintrar från Sydkorea, södra Japan, Taiwan och vidare genom södra Kina. De anländer till övervintringsområdena i november och börjar sträcka norrut igen i april. Källa: *Birds of the Western Palearctic* 2.0.1.

(DAVID ERTERIUS)

Videsparv *Emberiza rustica* NT

Sk: 1 ex. på sträckförsök Nabben, Falsterbonäset, Sk 26.9 (David Erterius, Nils Kjellén, Pekka Westin m.fl.).

Sm: 1 1K ringm. Brostugan, Uknö glo, Västervik 3–8.9 (Magnus Kasselstrand, Mathias Karlsson m.fl.).

Öl: En hanne sj. Hälluddens stugby, Ölands norra udde 29.4 (Weine Erlandsson, Ingrid Åkerberg), 1 ex. Fyrträdgården, Ottenby 9.5 (Emil Moén, Ottenby fågelstation m.fl.) samt 1 ex. stationsträdgården, Ottenby 16.9 (Christopher Gullander, Ottenby fågelstation). Tre år i rad nu har bara enstaka videsparvar setts på Öland och detta speglar troligen artens allmänna nedgång i landet (rrk Öl).

Nrk: 1 1K ringm. Venastugan, Rynningeviken 29.8 (Leif Sandgren). Första fyndet av arten i landskapet på tio år! Säkerligen förbisedd men numera en mycket ovanlig gäst i våra marker (rrk Nrk).

Vrm: Observationer från två lokaler i den nordligaste delen av landskapet: 1 hanne sj. Västersjön 12.5 (Kjetil Hansen) och på samma lokal 1 par 20.6 (Martin Åkeson). Dessutom 1 hanne sj. Östersjön 12.5 (Kjetil Hansen). Båda observationerna i maj gjordes under riktad inventering med hjälp av bandspelare. Efter ett år utan rapporter är det glädjande att videsparven åter finns in protokollat. Det verkar dock tyvärr som om det är en tidsfråga innan arten är utgången ur landskapet, eftersom noggranna inventeringar av den närliggande norska populationen visar på en dramatisk nedgång de senaste 15 åren (rrk Vrm).

Dlr: 1 sj. hanne Öje, Malung-Sälen 18.5 (Bertil Helmersson) och 1 sj. Djupsilsjön, SV Särnaheden, Älvdalen 2.6 (Conny Trogen). Blott två fynd under hela 2011 är verkligen ett rejält bottenapp för denna karismatiska sparv! Denna i Skandinavien snabbt minskande art verkar bokstavligen sjunga på sista versen i landskapet. Under 80-talet var arten stadd i ökning, och fanns t.o.m. i några landskap söder om Dalarna. Nu trängs den snabbt allt längre norrut, och även i kärnområdena i Norrland märks minskningen av. Orsakerna kan man spekulera i, men rimligen finns orsaken att finna i övervintringsområdena i Indien/Kina (rrk Dlr).

Hls: Efter fjolårets ökning till 17 fynd fanns förhoppningar om ett trendbrott, men dessa grusades och endast fem fynd finns rapporterade. Samtliga fynd gjordes i september under artens höstflytt. Sedan arten åter togs upp som rapporteringsart 2003 har ett fåtal fynd gjorts under häckningstid och fynden under sträckperioden har varit alarmerande få. Arten kan nog nu räknas som en smärre raritet i Hälsingland (rrk Hls).

Videsparvens svenska sydgräns som häckfågel tycks alltjämt gå genom Dalarna/Värmland, även om årets få fynd i dessa landskap visar på att det hänger på en skör tråd. Anledning finns onekligen att följa denna i hela Norrland starkt minskande art närmare, vad det gäller stammens långsiktiga utveckling.

(CHRISTER OLSSON)

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* VU

En konstaterad häckning under året och som vanligt flera fynd under häckningstid. Antalet fynd utanför häckningstid var normalt: Sk (1), Bl (1), Hl (1), Boh (1), Upl (2), Hls (1), Nb (5).

Konstaterad häckning:

Lu lpm: 1 par med ungar Luspebryggans hpl., Stubba nat. res. 1.7 (Åke Lindström, Richard Ottvall).

Fynd under häckningstid:

Nb: 1–3 sj. Kaivosjänkä, V Juoksengi 7–19.6 (Mats Bergquist, Susanne Backe m.fl.). 1 sj. Storträskmyran, Hertsön 12–14.6 (Ulf P Eriksson m.fl.). 1 sj. Keräsjoiki, NV Haparanda 12.6 (Peter Wikström).

Ås lpm: 1 ex Klimpfjäll 17.6–10.7, 2 ex 18.6 (Musse Björklund, Patrik Åberg, Torbjörn Johansson m.fl.).

Lu lpm: Max 4 sj. hannar 31.5–2.7 Luspebryggan, Stubba nat.res. (Mats Axbrink, Rüdiger Kasche m.fl.), 1 ex. Käbdalis 3.7 (Leif Bildström).

T lpm: 1–2 ex. sj. Abisko nat.vet.stn. 4–5.7 (Aron Andersson, Peter Mathisen, m.fl.). 1 ex. Abisko turiststn., Abisko NP 14.8 (Aron Andersson).

Vinterfynd:

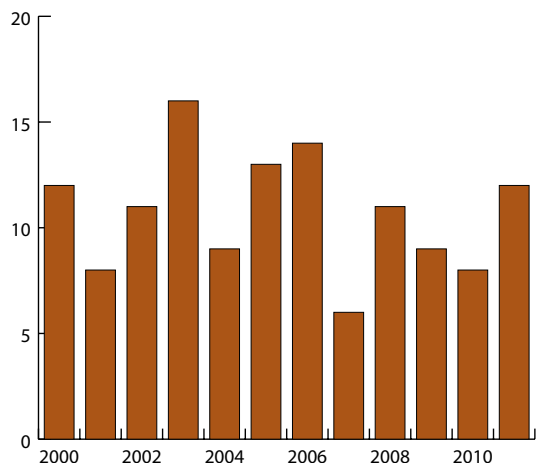
Vg: Fjolärsfågeln var kvar en bra bit under året. 1 ex. Eklanda skog, Eklanda, Mölndal 1.1–18.3 (Per Johansson, Björn Lindkvist m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Kornsparv *Emberiza calandra* EN

Nedan redovisas en sammanfattning av kornsparvens förekomst i Sverige 2011. Föremomsten i Skåne är sammanställd av Kurt Ivarsson.

Sk: 2011 blev ett dåligt år för kornsparven i Skåne. *Övervintring:* Den observerade vinterflocken, 50 ex. vid Käseberga (hela vinterbeståndet?) var den minsta på många år. Lägre antal har inte noterats sedan första året med tillgängligt vinterfoder, vintern

Rapporterade dvärgsparvar *Emberiza pusilla* i Sverige utanför häckningsområdet 1992–2011.

1999–2000. Som jämförelse noterades vintern 2009–2010 ca 300 kornsparvar på vinterfältet i Hammar. *Häckning:* De första revirhävande hannarna rapporteras 27.3 vid Kabusa. Skulle det låga antalet vinterfåglar återspeglas i en sämre häckning? Tyvärr kom farhågorna att besannas. Många av de kända reviren var obesatta trots att biotopen var i stort sett oförändrad. Fram till 14 augusti påträffades 18 revirhävande hanar, från Ingelstorp i väster (Granhills gård med omgivningar) till Borrby i öster. Därtill 7 honor, varav två hade ungar som matades. Detta kan jämföras med 40 hannar 2009 med 26 matande honor.

Även i år häckade ett par mellan Smygehuk och Böste och de fick ut minst en unge. Ingen häckning eller observation av revirhävande hane kunde 2011 noteras i sydvästra Skåne, där arten häckade senast sommaren 2010. Där finns ej heller något vinterfält.

Sm: 1 ex. Marklanda Växjö 9.5 (Roger Lindahl Kent Jönsson). 3:e fyndet i Kronobergs län.

Öl: 1 ex. Stationsträdgården, Ottenby 28.4 (Anders Eriksson m.fl.). Årets enda kornsparv är en återgång till hur det var för några år sedan och fjärran från häckningsåret 2009.

(KURT IVARSSON, ARTVÅKTARE KORNSPARV)
(THOMAS STRID)

Kategori D Category D

Snögås *Anser caerulescens*

Individen kring Söderhamn, Hls och Falun, Dlr, var ringmärkt och kom ursprungligen från Tyskland. Enda ungfågeln var 1 1K vit morf Kvismaren 9.10 (Tord Larsson). Notera långstannarna vid Lötsjön, Upl.

Kom ihåg att vara noggrann med att ange färgfas på alla observationer även på den vita färgfasen. Om färgfasen anges är det lättare för respektive rrk att avgöra om fynden avser samma individ eller inte.

Sk: 11 fynd av 4 ex. vit morf och 7 ex. obestämd morf.

Öl: 3 fynd av 1 ex. blå morf och 2 ex. obestämd morf.

Gtl: 1 fynd av 1 ex. obestämd morf.

Bob: 1 fynd av 1 ex. vit morf.

Vg: 1 fynd av 1 ad. vit morf.

Nrk: 2 fynd av 1 ex. vit morf resp. 1 1K vit morf.

Ög: 3 fynd av 4 ex. obestämd morf.

Upl: 2 ex. av vit morf Lötsjön, Södra Järvafältet 1.1–28.12.

Vstm: 3 fynd av troligen 1 ex. vit morf.

Dlr: 2 fynd av 3 ex. obestämd morf.

Hls: 1 fynd av 1 ex. vit morf.

(HENRIK LERNER)

Vit pelikan *Pelecanus onocrotalus*

Detta år gjordes ett fynd av vit pelikan i Kiviks hamn. Den har av RK bedömts till kategori D. En mer utförlig redovisning av varför den kan vara spontan finns publicerad i *Vår Fågelvärld*. Ytterligare ett fynd gjordes 30 september i Närke.

Sk: 1 ex. Kiviks hamn, Kivik 26–27.7 (Anders Forsberg, Björn Ander, PG Utterfors).

Nrk: 1 ad. rast. Solberga 30.9 (Lennart Ahlen).

(THOMAS STRID)

Kategori E Category E

Svart svan *Cygnus atratus*

Under året gjordes 7 fynd av troligen 5 individer. Fynden i Norrbotten och Lule lappmark kan härröra från samma fågel. Notera att fyndbilderna för Lule lappmark är reviderade.

Sk: Endast 4 ex. fördelade på 1 ex. vingklippt Ravlunda skjutfält 28.3 (Helena Heyman), 1 ex. Salvikenområdet 14.10–19.11 (Lars Nilsson, Daniel Melchert), 1 ex. Ribersborg 4.12 (Peter Strand) och 1 ex. Hög, Kävlinge 26.12 (Arne Holgersson, Elias Melchert Thelaus).

Nb: 1 ex. Åminne 21.4–21.5 (Lars Sundberg m.fl.). Fjärde fyndet i landskapet.

Lu lpm: Det tidigare förstafyndet i lappmarken för arten (2006) har visat sig vara en parkfågel och därför anses årets observationer som första fynd. 1 ex. Vuollerim 24–25.5 (Mariette Forsgren, Benne Larsson, Mats Karström), 1 ex. rast. Sakjärvi 13.6 (Anna-Karin Nordvall).

(HENRIK LERNER)

Svangås *Anser cygnoides*

En och samma individ står som källa till samtliga fynd sedan 2001 då den rymde från Surte fågeldammar. Merparten av fynden genom åren har gjorts i Bohuslän och Västergötland.

Bob: 1 ad. Stenungsund vid Bärby holme 16.7 (och några veckor dessförinnan), Norums holme 18.7 och 23.7 och Kyrkeby kile 24.7.

Vg: 1 ex. Brobacka, Alingsås 12.3.

(HENRIK LERNER)

Stripgås *Anser indicus*

Ett år ganska likt föregående. Långstannare (över en månad) fanns vid Åhus, Sk 3.8–27.12, Färlevfjorden, Boh 18.7–25.9, Gullmarn, Boh 30.7–24.9, Östen, Vg 28.8–19.10, Strandstuviken samt Närkemaderna, Srm 11.5–14.7 och 28.7–25.9 (samma individ), Skåraviken, Srm, 11.6–8.9, Sandemar, Srm, 8.5–25.9. Högsta antal för året var 7 ex. vid Kyrktjärn, Vuollerim, Lu lpm 5.6.

Sk: 16 fynd av 18 ex.

Bl: 2 fynd av 2 ex.

Öl: 1 fynd av 1 ex.

Gil: 2 fynd av 2 ex. Det kan röra sig om samma individ.

Bob: 2 fynd av 5 ex.

Vg: Flera fynd av totalt 12 ex.

Nrk: 3 fynd av 3 ex.

Ög: 7 fynd av 8 ex.

Srm: 8 fynd av 6 ex.

Upl: Flera fynd av totalt 6 ex.

Vstm: 3 fynd av 5-7ex.

Vrm: 4 fynd av 4 ex.

Vb: 1 fynd av 1 ex.

Nb: 3 fynd av 7 ex.

Lu lpm: 1 fynd 7 ex. Nionde fyndet i lappmarken.

T lpm: 1 fynd av 1 ex. Fjärde fyndet i lappmarken.

(HENRIK LERNER)

Kejsargås x vitkindad gås

Anser canagica x *Branta leucopsis*

Sk: 1 ex. sträckande SV Nabben, Falsterbonäset 27.9
(David Erterius, Nils Kjellén).

(HENRIK LERNER)

Mandarinand *Aix galericulata*

Rapporterad från i stort sett hela landet. Någon häckning sker varje år. I år har två häckningar skett. Den ena i Skåne och den andra i Västergötland. Sjätte fyndet i Åsele lappmark och andra fyndet i Pite lappmark.

Ås lpm: 1 hane Laxbäcken 6-22.5 (Sture Gustafsson, Inga Olofsson, Lars Bruks, Rüdiger Kasche)

P lpm: 1 hane Ringletsjöarna, Arvidsjaur C 10.5-31.8
(Stefan Holmberg, Anders Gustafsson, Mats Bergquist).

(HÅKAN LERNEFALK)

Brudand *Aix sponsa*

Sju ex. under året är i nivå med tidigare år för denna parkrymning.

Sm: 1 hane Rafshagen 26.3 (Johnny Ottosson).

Vg: 1 ex. rast. Nohlagaviken 4.4 (Tony Norman). 3 ex.
Nohlagaviken 19.4 (Jonas Sjögren, Christer Johansson).

Srm: 1 hane Alby 6.5 (Tony Sträter).

Upl: 1 hona Kyrksjön, Bromma 1.1-15.4 (Nils Magnus Fredriksson).

Vstm: 1 hane rast. Frövisjön, Skultuna sn 1-17.6 (Robert Ekberg, Johan Karlsson), 15.7 (Håkan Johansson) och 2.8 (Åsa och Robert Ekberg).

(HÅKAN LERNEFALK)

Chilebläsand *Anas sibilatrix*

Ett fynd i år av denna parkrymning.

Vg: 1 par Nohlagaviken 17-25.6 (Lars Andersson, Björn Johanson, Dick Strecker).

(HÅKAN LERNEFALK)

Rosaryggad pelikan *Pelecanus rufescens*

I Dalarna sågs en rosaryggad pelikan vilken visade sig ha en plastring runt vänster ben och placeras därför i kategori E.

Detta är andra fyndet av arten i Dalarna. Årets fågel blev en långstannare som först sågs i småsjöarna runt Gagnefs kyrkby 7 oktober till 9 november (Ragnar Nyberg, Lotta Adehed m.fl.). Den hann med ett kort besök vid Fiskodlingen, Insjön, Leksand 26 oktober (Conny Trogen) för att sedan ses där kontinuerligt 15 november till 18 december (Bertil Jennings m.fl.). Med all sannolikhet sågs även samma fågel i Fagerhult i Västergötland den 22-23 september.

Artens normala utbredningsområde är i Afrika söder om Sahara.

(THOMAS STRID)

Berghöna *Alectoris chukar*

Ög: 1 ad. Linköping 19.8 (Olof Hjelm, Herman Drotz).

I artportalen finns ytterligare åtta fynd genom tiderna i Sverige.

Årets fynd var det första för Östergötland av denna art som med största sannolikhet är förrymd.

(THOMAS STRID)

Rödhöna *Alectoris rufa*

Ett fynd av denna art som påträffas förymd i Sverige med jämna mellanrum.

Sk: 1 ex. Svedala 15.5 (Magnus Billqvist).

(THOMAS STRID)

Korrektion

Sotvingad mås *Larus atricilla* (5/5 - 0/0)

1989: *Sk*: Nabben, Falsterbo, 2 1K str. 28.9.

Observationen har strukits på rapportörens begäran. Sålunda återstår fem fynd av fem individer i landet, senaste gjordes i Lidköping i maj 2007.

(HANS LARSSON)

Fynd som inte godkänts för publicering
av Raritetskommittén
Records not accepted by the RC

- Bläsgås** *Anser albifrons flavirostris*
Bob: Trädet, Säve 21.3 2011.
- Dvärgkanadagås** *Branta hutchinsii*
Sk: Rönnen, Norra Häljaröd 17.9 2011.
- Vitnackad svärta** *Melanitta perspicillata*
Sk: Nabben, Falsterbonäset 22.10 2011.
- Ormörn** *Circaetus gallicus*
Sk: Möllehässle 26.3 2011, Linero Centrum, Lund 11.10 2011.
- Stäpphök x blå kärrhök** *Circus macrourus x Circus cyaneus*
Sk: Falsterbo fyr, Falsterbonäset 2.9 2011.
- Örnvråk** *Buteo rufinus*
Sk: Klagshamns udde 2.10 2011.
- Vadarsvala sp.** *Glareola sp.*
Upl: Hjälstaviken 22.7 2011.
- Sibirisk tundrapipare** *Pluvialis fulva*
Gtl: Herta 27.8 2011.
Bob: Torslandaviken 31.8 2011.
- Mindre gulbena** *Tringa flavipes*
Vb: Täfteå reningsverk, Täfteå 20.10 2011.
- Trädmåsar** *Croicocephalus philadelphia*
Ög: Glänåstornet, Tåkern 26.4 2011.
- Kaspisk trut** *Larus cachinnans*
Vg: Västra Marsjön 27.4 2011.
Srm: Nyköpings hamn 9.9 2011.
- Rosenmåsar** *Rhodostethia rosea*
Bob: Kråkudden, Hönö 29.12 2011.
- Rosentärna** *Sterna dougalli*
Hl: Trönningestranden, Påarp 1.5 2011.
- Blek tornseglare** *Apus pallidus*
1999: *Öl*: 1 ex. Stenboud 9.10.
2001: *Sk*: 1 ex. Foteviken 25.8.
2001: *Sk*: 1 ex. Stenshuvud 13.10.
2002: *Hl*: 1 ex. str. Harplinge, 28.10.
2004: *Vg*: 1 ex. Hammaren, Brevik 23.10.
2004: *Vrm*: 1 ex. Skage fyr, S Hammarö fstr 27.10.
2004: *Srm*: 1 ex. Vårbergstoppen 28.10.
2004: *Sk*: 1 ex. Friseboda, 14–18.11.
2005: *Sk*: 1 ex. str. Nabben, Falsterbo 24.10.
2005: *Sk*: 2 ex. Skanörs ka–Knösen, Skanör 6–8.11.
2006: *Bl*: 1 ex. Utlängan 25.10.
2006: *Vrm*: 1 ex. Hammarö fågelstation 25.10.
- Klippsvala** *Ptyonoprogne rupestris*
Srm: Tullgarnsnäs, Tullgarnområdet 15.5 2011.
- Mongolpiplärka** *Anthus godlewski*
Hl: Bassås, Råöslätten 5.11 2011.
- Sibirisk piplärka** *Anthus hodgsoni*
Öl: Mörbylånga hamn, Mörbylånga 9.4 2011.
Upl: Understen, Singö skärgård 17.9 2011.
Nb: Sydön, Haparanda Sandskär 6.10 2011.
- Gulärta** *Motacilla flava flavissima*
Sk: Flommen, Falsterbonäset 26.8 2011.

- Gulärta** *Motacilla flava feldegg*
Gtl: Hummelbosholm 16.5 2011.
Bl: Utlängan 22.5 2011.
- Blåstjärt** *Tarsiger cyanurus*
Ly lpm: Storgranberget, Bockträsk 13–14.6 2011.
Sm: Locknevi kyrka 20.9 2011
- Svarthakad buskskvätta** *Saxicola torquatus variegatus*
Sm: Södra oset, Väsledasjön 25.4 2011.
- Isabellastenskvätta** *Oenanthe isabellinus*
Sk: Salviken, Vikhög, Salviken 30.10 2011.
- Sibirisk trast** *Geokichla sibirica*
Upl: Björn, Björns skärgård 25.10 2011.
- Svarthalsad trast** *Turdus atrogularis*
Dlr: Hjortsåker, Färnäs 14.10 2011.
- Stäppsångare** *Hippolais caligata*
Gtl: Las Palmas, Gotska Sandön 8.6 2011.
- ”Sydöstlig” ärtsångare** *Sylvia curruca sp.*
Vb: Stora Fjäderägg 20.10 2011.
Gtl: Hummelbosholm 23.10 2011.
- Iberisk gransångare** *Phylloscopus ibericus*
Öl: Norra lunden, Ottenby 8.5 2011.
- Varfågel** *Lanius excubitor homeyeri*
Gtl: Svarvare 29.11 2011.

Referenser

- Holling, M. 2011. Rare breeding birds in the United Kingdom in 2009. *British Birds* 104:476–537.
- Nyegaard, T. & Willemoes, M. B. 2010. Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2009. *Fugleåret 2009*:157–187. DOF.
- Ottosson, U., Ottvall, Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad.
- Wallin, M., Wallin, K. & Truvé, J. 2009. *Fågelfaunan på Ölands sjömarker – inventeringar 1988–2008*. Länsstyrelsens meddelandeserie 2009:08. Länsstyrelsen Kalmar län.
- Wärnbäck, J., 2009. Nattskärran i Sverige 2007. Resultat av riksinventeringen. *Vår Fågelvärld*. 68(3):10–15.